ئىلاھىي قورغان

(دۇئانىڭ خاسىيىتى ۋە تاللانغان زىكىر - دۇئالار)

مۇھەممەد يۈسۈپ

تارقاتقۇچى:
www·islamyoli·net

بسم الله الرحمن الرحيم

ادعوني أستجِب لَكُم

«ماڭا دۇئا قىلىڭلار، مەن (دۇئايىڭلارنى) ئىجابەت قىلىمەن(تىلىگىنىڭلارنى بېرىمەن)». [غافىر سۈرىسى 60 - ئايەت]

بسم الله الرحمن الرحيم

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن

جىمى ھەمدۇ سانالار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ۋە مۆمىنلەرنىڭ مەدەتكارى جانابى ئاللاھقا خاستۇر. ئاللاھقا ھەمدۇ سانا ئېيتىمەن. ھەق دىننى ئىنسانىيەتكە يەتكۈزۈش ئارقىلىق ئۇلارنى كۇپرى ۋە زالالەتنىڭ ئازغۇنلۇقلىرىدىن قۇتۇلدۇرۇپ ئىمان ۋە ھىدايەتنىڭ نۇرىغا يېتەكلىگەن سۆيۈملۈك پەيغەمبىرىمىز ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇد، دۇئا ۋە سالام يوللايمەن، ئۇنىڭ ئائىلە - تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە ئۇنىڭ يولىنى داۋاملاشتۇرۇپ كەلگەن ۋە تاقىيامەتكىچە شۇنداق داۋاملاشتۇرىدىغان مۆمىنلەرگە ئەڭ ئالىي سالام يوللايمەن ۋە مەڭگۈ ئامانلىق تىلەيمەن.

تۇرمۇشىمىزدا دۇئانىڭ رولى ئىنتايىن چوڭ ۋە ئەھمىيىتى زوردۇر. دۇئا مۇسۇلمان كىشىنىڭ ئۆتكۈر قورالى ۋە تۈرلۈك خەتەرلەردىن ساقلىنىدىغان قالقىنىدۇر. تىرىكچىلىكنىڭ مەشغۇلاتلىرى كۆپىنچە بىزنىڭ غەپلەتتە قېلىشىمىزغا — ئاللاھ تائالاغا بولغان بەندىچىلىك ۋەزىپىمىزنى ئۇنتۇشىمىزغا، شەرىئەت بەلگىلىمىلىرىدىن چەتنەپ قېلىشىمىزغا ۋە ئاللاھ تائالانىڭ ھەمىشە بىز بىلەن بىللە ئىكەنلىكىنى ئۇنتۇشىمىزغا - سەۋەب بولىدۇ. دۇئا بىزگە ھەردەم ئاللاھ تائالانى يادلاندۇرۇش ئارقىلىق ئۇنىڭ دىنىدا مەھكەم بولۇشىمىز ئۈچۈن شەرت - شارائىت ھازىرلايدۇ. مۇسۇلمان كىشى ئۆز دىنىغا مەھكەم بولۇپ، ھەمىشە ئاللاھ بىلەن بولىدىكەن، ئۇنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك بارلىق ئىشلىرى ياخشىلىققا ۋە مۇۋەپپەقىيەتكە قاراپ يول ئالىدۇ.

ئىسلام دىنىدا ئىماندىن قالسا ئەڭ كاتتا ۋە ئۇلۇغ ئىبادەت ناماز بولۇپ، نامازمۇ مەخسۇس كەيپىياتلار ئارقىلىق قىلىنىدىغان دۇئادۇر. چۈنكى ئەرەب تىلىدىكى «الصلاة» يەنى (ناماز) سۆزى لۇغەت ئېتىبارى بىلەن »دۇئا« دېگەن مەننى بىلدۈرىدۇ. ناماز ئاللاھ تائالانى ياد ئېتىش ئۈچۈن ئوقۇلىدۇ. شۇڭا ئاللاھ تائالا مۇسا ئەلەيھىسسالامغا: **وأقم لصـلاة لذكري** يەنى »مېنى ياد ئېتىش ئۈچۈن ناماز ئوقۇغىن« [تاھا سۈرىسى 14- ئايەت.] دەپ ۋەھيي قىلغان. مۇسۇلمانلارنىڭ دۇئاغا بولغان ئېھتىياجى ناھايىتى زوردۇر. خۇسۇسەن، مۇسۇلمانلارنىڭ ئىمانى ئاجىزلاشقان، ئەخلاقى بۇزۇلغان، دۇنيالىق مەنپەئەتلەر دىيانەتكە ئۈستۈن قىلىنىۋاتقان مۇشۇ دەۋردە ئىسلام ئۈممىتى دۇئاغا ئەھمىيەت بېرىش ئارقىلىق ئاللاھ تائالاغا يۈزلىنىشكە، ئىمانىنى كۈچەيتىشكە، ئەخلاقىنى ئىسلاھ قىلىشقا تولىمۇ مۇھتاجدۇر. خۇددى ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە ئېيتقاندەك: »ھەر قانداق بىر مىللەت ئۆزىنى ئۆزگەرتمىگىچە ئاللاھ تائالا ئۇلارنىڭ ھالىنى ئۆزگەرتمەيدۇ« [رەئد سۈرىسى 11- ئايەت].

مۇسۇلمانلار ئۇزۇن يىللىق تارىخى جەريانىدا ئۆز دىنىدىن يىراقلىشىپ تۈرلۈك يوللارنى تەجرىبە قىلىپ كۆردى. بۇ يوللاردىن خورلۇقتىن باشقىسىنى كۆرمىدى. بىز دىنىمىزنىڭ ئەسلىگە قايتىش ئارقىلىقلا ئۆزىمىزنى ئىسلاھ قىلىپ ئىككى ئالەملىك سائادەتلەرگە ئېرىشەلەيمىز.

مۇسۇلمان كىشى سەھەر ئۇيقۇدىن كۆزىنى ئاچقىنىدىن باشلاپ تاكى ئاخشىمى ئۇخلاش ئۈچۈن ياتاق جايىغا بارغىچىلىك بولغان تاھارەت ئېلىش، ئۆيىدىن چىقىش ۋە كىرىش، مەسجىدكە بېرىش ۋە قايتىش، غىزالىنىش، ئىشقا بېرىش، قايتىش، قاتناش قۇراللىرىغا چىقىش قاتارلىق پۈتۈن ئىش ـ ھەرىكەتلىرىدە دۇئانى ئۆزىگە ھەمرا قىلىشقا بۇيرۇلغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇسۇلمانلارغا تۈرلۈك جايلار ۋە مۇناسىۋەتلەردە

ئوقۇلىدىغان كېرەكلىك دۇئالارنىڭ ھەممىسىنى ئۆگىتىپ قالدۇرغان بولسىمۇ، كېيىنكى ئەسىرلەردە مۇسۇلمانلارنىڭ ئىسلام دىنىنىڭ روھىدىن چەتنەپ تۈرلۈك خۇراپاتلارنى دىنىي قىياپەتتە قوبۇل قىلغانلىقى سەۋەبلىك خۇراپات ۋە بىدئەتلەر كۆندىلىك دۇئالىرىمىزغىمۇ يامراپ كىرگەن. نەتىجىدە، مۇسۇلمانلار پەيغەمبىرىمىز ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ كۆرسەتكەنلىرىگە يات كېلىدىغان دۇئا سىستېمىلىرىنى قوبۇل قىلغان.

ھۆرمەتلىك كىتابخان! قولىڭىزدىكى بۇ كىتابچە پەيغەمبىرىمىز ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام كۈندىلىك تۇرمۇشىدا داۋاملىق ئوقۇغان ۋە ساھابىلىرىغا ئۆگەتكەن دۇئالارنىڭ توپلىمى بولۇپ، قۇرئان كەرىم ۋە سەھىھ (ئەڭ ئىشەنچلىك)ھەدىسلەرنى ئاساس قىلغان ھالدا توپلاپ چىقتىم. بۇلارنى توپلاپ چىقىشتا تۆۋەندىكى ئىككى مەخسەتنى كۆزدە تۇتتۇم:

1 ـ مۇسۇلمانلارنىڭ قولىدا ئىسلام دىنىنىڭ روھىغا ۋە پەيغەمبىرىمىزنىڭ يولىغا ئۇيغۇن بىر دۇئا كىتابى بولسۇنكى، بۇنىڭ بىلەن مۇسۇلمان خەلقىمىز تۈرلۈك خۇراپى ۋە بىدئەت دۇئالارنى چۆرۈپ تاشلاپ توغرىسىغا ئەگەشسۇن ئۈچۈن.

2ـ بۇ ئاددى توپلام مۇسۇلمان خەلقىمىزنىڭ قولىدا سەھەر ـ ئاخشاملىرى ھەمراھ بولۇپ، ئۇلارنىڭ دۇنيا ـ ئاخىرەتلىك ئىشلىرىدا مەنپەئەتلىك بولسۇن ئۈچۈن ئىدى.

جانابى ئاللاھ تائالادىن بۇ ئىشىمنىڭ خالىس ئاللاھ رازىلىقى ئۈچۈن قىلىنغان ياخشى ئەمەللەر قاتارىدا قوبۇل قىلىنىشىنى تىلەيمەن.

مۇھەممەد يۈسۈپ

ھىجرىيە 1426- يىل، 27 - رەبىئۇل ئەۋۋەل

مىلادىيە 2005 - يىل 6 - ماي

بىرىنچى بۆلۈم دۇئانىڭ خاسىيىتى

دۇئانىڭ تونۇشتۇرۇلۇشى

ئەرەب تىلىدىكى «دۇئا» سۆزى لۇغەت ئېتىبارى بىلەن چاقىرىش دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ. ئەمما دۇئا سۆزىنىڭ شەرىئەت ئىستىلاھىدىكى مەنىسى، ئەڭ كەمتەرلىك بىلەن ئاللاھ تائالاغا يالۋۇرۇپ، ئۇنىڭدىن ھاجەتلىرىنى سوراش دېمەكتۇر. ئاللاھ تائالانىڭ قۇرئان كەرىمدىكى: «ماڭا دۇئا قىلىڭلار، مەن دۇئايىڭلارنى ئىجابەت قىلىمەن (يەنى تىلىگىنىڭلارنى بېرىمەن.)» [غافىر سۈرىسى 60 – ئايەت]. دېگەن سۆزى بۇ مەنىنى ئىپادىلەيدۇ. قۇرئان كەرىمدىمۇ دۇئا سۆزى مۇشۇ مەنىدە بىر قانچە ئايەتلەردە تەكرارلىنىپ كەلگەن، مەسىلەن: «سەن پەرۋەردىگارىڭنىڭ رازىلىقىنى تىلەپ، ئەتىگەن - ئاخشامدا ئۇنىڭغا دۇئا قىلىدىغانلار (يەنى ئاجىز، كەمبەغەل مۇسۇلمانلار) بىلەن سەۋرچان بولغان ھالدا بىللە بولغىن.» [كەھف سۈرىسى 28- ئايەت]، «ئۇلارنىڭ يانلىرى ئورۇن - كۆرپىدىن يىراق بولىدۇ (يەنى ئۇلار كېچىسى ئىبادەت قىلىپ ئاز ئۇخلايدۇ)، ئۇلار پەرۋەردىگارىنىڭ (ئازابىدىن) قورقۇپ، (رەھمىتىنى) ئۈمىد قىلىپ ئۇنىڭغا دۇئا قىلىدۇ، ئۇلارغا بىز رىزىق قىلىپ بەرگەن نەرسىلەردىن (ياخشىلىق يوللىرىغا) سەرپ قىلىدۇ» [سەجدە سۈرىسى 16 – ئايەت.]

دۇئانىڭ ئىسلام دىنىدىكى ئورنى

دۇئا خالىس ئىبادەتتۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: **الدعاء هو العبـادة** يەنى «دۇئا - ئىبادەتتۇر» دەپ كۆرسەتكەن [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

مەلۇمكى، ئىبادەتلەر ئاللاھ تائالانى ياد ئېتىش ۋە ئۇنىڭغا بولغان ھاجەتمەنلىكنى ئىزھار قىلىش ئۈچۈن بۇيرۇلغان بولۇپ، بۇ مەقسەت دۇئادا ئەڭ ئوبرازلىق ھالدا ئىپادىسىنى تاپىدۇ. چۈنكى ئاللاھ تائالاغا قول كۆتۈرۈپ دۇئا قىلغان ئادەم ئۇنىڭ ياردىمىگە بولغان زور ئېھتىياجىنى ھېس قىلغان ھالدا، تولۇق ئىخلاسى بىلەن ئۇنىڭغا يالۋۇرىدۇ، ئۇنىڭدىن ھاجەتلىرىنى سورايدۇ ۋە ئۆزىنىڭ ئاجىزلىقىنى، ئاللاھ تائالاغا ھەمىشە مۇھتاج ئىكەنلىكىنى تولۇقى بىلەن ئىپادىلەيدۇ. مانا بۇ، ئەڭ كۆرۈنەرلىك خالىس ئىبادەت. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە دۇئانىڭ ئىبادەت ئىكەنلىكىنى بىلدۈرگەن ۋە بەندىلىرىنى ئۇنىڭغا

دۇئا قىلىشقا بۇيرىغان ھالدا: «ماڭا دۇئا قىلىڭلار، دۇئايىڭلارنى ئىجابەت قىلىمەن. مېنىڭ ئىبادىتىمدىن باش تارتقۇچىلار خورلانغان ھالدا دوزاخقا كىرىدۇ» دەپ كۆرسەتكەن [غافىر سۈرىسى 60- ئايەت].

ئاللاھ تائالا بۇ ئايەتتە، بەندىلىرىنى ئۇنىڭغا دۇئا قىلىپ ھاجەتلىرىنى سوراشقا بۇيرۇش بىلەن بىرگە، ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىپ ئۆزلىرىنىڭ ھاجەتلىرىنى سوراش ئارقىلىق، ئۆزلىرىنىڭ ئاللاھ تائالاغا مۇھتاج ئىكەنلىكىنى ئىزھار قىلمايدىغانلارنىڭ ئاللاھ تائالاغا ئىبادەت قىلىشتىن باش تارتقۇچى گۇناھكارلاردىن سانىلىپ دوزاخقا لايىق بولىدىغانلىقىنى بايان قىلغان. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: «كىمكى ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىپ، ئۇنىڭدىن ھاجەتلىرىنى سورىمايدىكەن، ئاللاھ تائالا ئۇنىڭغا غەزەپ قىلىدۇ» دەپ كۆرسەتكەن[تىرمىزى رىۋايىتى].

يۇقىرىقى ئايەت بىلەن ھەدىس شەرىپتىن مەلۇمكى، دۇئانى خالىساق قىلىپ، خالىساق ئۇنىڭدىن بىھاجەت بولىدىغان نەرسە ئەمەس، بەلكى ئۇ ئاللاھ تائالا بۇيرىغان ئىبادەتتۇر. ئەگەر ئۇنداق بولمىسا ئىدى، يۇقىرىقى ئايەت بىلەن ھەدىستە، دۇئانى تەرك ئەتكۈچىلەر ئاللاھ تائالانىڭ ئىبادىتىدىن باش تارتقۇچىلار ۋە ئاللاھ تائالانىڭ غەزىپىگە ئۇچرايدىغانلار دەپ سۈپەتلەنمىگەن بولاتتى.

دۇئانىڭ پەزىلىتى ۋە پايدىسى

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىستە: «ئاللاھ تائالاغا دۇئادىن يېقىملىق بىر نەرسە يوق» دەپ كۆرسەتكەن.[ئەھمەد رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە بىر ھەدىستە: «دۇئادىن باشقىسى بالايىقازالارنى قايتۇرالمايدۇ، ياخشىلىقتىن باشقىسى ئۆمۈرنى ئۇزارتالمايدۇ» دەپ كۆرسەتكەن. [تىرمىزى رىۋايىتى].

دۇئا شۇنداق پەزىلەتلىك ۋە پايدىلىق بىر ئىبادەتكى، مۇسۇلمان كىشى ئاللاھ تائالادىن ھاجەتلىرىنى سوراش يۈزىسىدىن ئۇنىڭغا دۇئا قىلغىنىدا ئۈچ تەرەپتىن پايدىغا ئېرىشىدۇ: بىرىنچىدىن، ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىپ ئۇنى سۆيۈندۈرگەنلىكى ئۈچۈن ئاللاھ تائالانىڭ مۇھەببىتىگە ئېرىشىدۇ، ئىككىنچىدىن، دۇئا ئىبادەت بولغانلىقى يۈزىسىدىن ئىبادەتنىڭ ساۋابىغا ئېرىشىدۇ، ئۈچىنچىدىن، سورىغان ھاجەتلىرى راۋا بولىدۇ. ناۋادا سورىغانلىرى ئىجابەت بولمىغان تەقدىردىمۇ ئۇنىڭ ئەجرىنى چوقۇم كۆرىدۇ. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە: «ماڭا دۇئا قىلىڭلار، مەن دۇئايىڭلارنى ئىجابەت قىلىمەن» دېدى.

ئاللاھ تائالانىڭ ۋەدىسى ھەقتۇر، ئۇ دۇئا قىلغۇچىنى قۇرۇق قايتۇرمايدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ھەقىقەتەن سىلەرنىڭ پەرۋەردىگارىڭلار ھەممىشە تىرىك بولغۇچى ۋە ناھايىتى سېخىي زاتتۇر، ئۇ ئۇنىڭدىن ھاجەتلىرىنى سوراپ قولىنى كۆتۈرگەن بەندىسىنى قۇرۇق قول قايتۇرۇشنى ئۆزى ئۈچۈن راۋا كۆرمەيدۇ.» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

ئادەتتە، دىنىي ئالىملار ئاللاھ تائالانىڭ مەۋجۇدلۇقىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىللەر قاتارىدا، دۇئالارنىڭ ئىجابەت بولىدىغانلىقىنى مىسال قىلىپ كۆرسىتىدۇ. چۈنكى دۇئالارنىڭ ئىجابەت بولىدىغانلىقى ۋە بولىۋاتقانلىقى كۈندىلىك تۇرمۇشتا رېئاللىققا ئايلانغان بىرھەقىقەتتۇر. بەزىلەر دېيىشى مۇمكىن، "بىز دۇئا قىلىۋاتىمىز، ئۇنىڭ ئىجابەت بولغىنىنى كۆرمەيۋاتىمىز" ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ دەيمىزكى، بىرىنچىدىن، دۇئالارنىڭ ئىجابەت بولۇشى ئۈچۈن بەزى شەرتلىرى بار. دۇئالار شۇ شەرتلەر تولۇق بولغاندىلا ئىجابەت بولىدۇ. ئىككىنچىدىن، ئاللاھ تائالا بەندىلىرىگە ئانىدىنمۇ بەك شەپقەتلىك ۋە مېھرىباندۇر. گاھىدا كىشىنىڭ ئاللاھ تائالادىن سورىغان نەرسىسى شۇ كىشىنىڭ ئۆزى ئۈچۈن زىيانلىق بولۇپ چىقىدۇ. ئىنسانلار ئىشلارنىڭ ئاقىۋىتىنى ۋە ئۆزلىرىنىڭ پايدا - زىيىنىنى بىلمىگەن بىلەن، ئاللاھ تائالا ئۆزىنىڭ ئەزەلىي ۋە چەكسىز ئىلمى بىلەن ئۇلارنى ئوبدان بىلىدۇ. شۇڭا بەزى دۇئالار دەرھال ئىجابەت بولسا، بەزىلىرى كېچىكىپ ئىجابەت بولىدۇ. بەزىلىرى بولسا ئىجابەت بولماستىن، ئاللاھ تائالا تەرىپىدىن كىشىنىڭ سورىغىنىدىن ياخشىراقى بېرىلىدۇ. ھەتتا بەزى دۇئالار شەرتلىرى تولۇق بولغان بولسىمۇ ۋاقتىدا ئىجابەت بولماي، سورىغۇچىنىڭ مەنپەئەتى ئۈچۈن ئەڭ ياخشى، مۇناسىپ بىر ۋاقىتتا ئىجابەت بولىدۇ. ھەر ھالدا ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىپ كۆتۈرۈلگەن قوللار قۇرۇق قايتۇرۇلمايدۇ.

پەيغەمبىرىمىز ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام مەدىنىگە ھىجرەت قىلىپ بارغان كۈندىن بىرى ئاللاھ تائالاغا يالۋۇرۇپ، ئۆزىنىڭ ئانا يۇرتى مەككىنىڭ فەتھى بولۇشىنى سورىغان بولسىمۇ، ئۇنىڭ دۇئاسى دەرھال ئىجابەت بولماستىن، ئىسلام دىنى كۈچەيگەن ۋە مۇسۇلمانلار قۇدرەت تاپقان مۇناسىپ بىر ۋاقىتتا يەنى مەدىنىگە ھىجرەت قىلغىنىدىن 8 يىل ئۆتكەندىن كېيىن ئىجابەت بولۇپ، مەككە فەتھى بولغان.

دۇئا ئىجابەت بولۇشىنىڭ شەرتلىرى

ئىسلام دىنىدا بۇيرۇلغان ھەرقانداق بىر ئىبادەتنىڭ قوبۇل بولۇشى ئۈچۈن مەخسۇس شەرتلىرى بولغىنىدەك، دۇئانىڭ ئىجابەت بولۇشى ئۈچۈنمۇ مەخسۇس شەرتلەر باردۇر. ئۇلار تۆۋەندىكىچە:

1 - دۇئانى ئاللاھ تائالاغا بولغان چىن ئىخلاس بىلەن قىلىش. ھەر قانداق بىر ئەمەل – ئىبادەتنىڭ قوبۇل بولىشى ئۈچۈن ئىخلاس شەرت قىلىنغىنىدەك، دۇئانىڭ ئىجابەت بولىشى ئۈچۈنمۇ ئەلۋەتتە ئىخلاس شەرت قىلىنىدۇ. ئىخلاس قەلب قېتىدىن كەلگەن سەممىي سۆيگۈ بىلەن كۆرستىلگەن چىن ساداقەت دېمەكتۇر. ئاللاھ تائالاغا قول كۆتۈرۈپ دۇئا قىلغاندا، ئۇنىڭغا شۇنداق سۆيگۈ ۋە ساداقەت بىلەن يۈزلىنىش تەلەب قىلىنىدۇ. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە، مۇسۇلمانلارنىڭ ناماز، زاكات، روزا، ھەج، دۇئا ۋە باشقىمۇ بارلىق ئىبادەتلىرىنىڭ قوبۇل بولىشى ئۈچۈن ئىخلاسىنىڭ شەرت ئىكەنلىكىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلار پەقەت ئىبادەتنى ئاللاھقا خالىس قىلغان ھەق دىنغا ئېتىقاد قىلغان ھالدا يالغۇز ئاللاھقىلا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلدى.» [بەييىنە سۈرىسى 5 - ئايەت].

2 - دۇئا قىلغۇچىنىڭ يېمەك- ئىچمىكى ۋە كىيىم- كېچەكى ھالالدىن بولۇشى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ ماۋزۇدا مۇنداق دېگەن: »ئەي ئىنسانلار! ھەقىقەتەن ئاللاھ تائالا پاكتۇر، ئۇ پەقەت پاك بولغاننىلا قوبۇل قىلىدۇ». بۇ ھەدىسنىڭ مەنىسى: قەلبى پاك، يېمەك- ئىچمەكلىرى ھالالدىن بولۇپ، پاك بولغانلارنىڭلا قىلغان ئىبادەتلىرىنى قوبۇل قىلىدۇ، دۇئالىرىنى ئىجابەت قىلىدۇ، دېگەنلىكتۇر. شۇڭمۇ ئاللاھ تائالا پەيغەمبەرلەرنى پاكلىققا بۇيرۇپ مۇنداق دېگەن: »ئى پەيغەمبەرلەر! ھالال، پاك نەرسىلەردىن يەڭلار، ياخشى ئەمەللەرنى قىلىڭلار، مەن ھەقىقەتەن سىلەرنىڭ ئەمەللىرىڭلارنى بىلىپ تۇرغۇچىمەن.» [مۆئمىنۇن سۈرىسى51 - ئايەت].

ئاللاھ تائالا مۆمىنلەرگىمۇ پەيغەمبەرلەرگە بۇيرىغاننى بۇيرۇپ مۇنداق دەيدۇ: »ئاللاھ سىلەرگە رىزىق قىلىپ بەرگەن ھالال، پاك نەرسىلەردىن يەڭلار.» [مائىدە سۈرىسى 88 - ئايەت]. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «بىراۋ ئۈستى بېشىنى چاڭ توزان قاپلىغان، چاچلىرى چۇۋۇلغان قىياپەتتە ئىككى قولىنى ئاسمانغا كۆتۈرۈپ »ئى پەرۋەردىگارىم! ئى ئىگەم!» دەپ دۇئا قىلىدۇ. ھالبۇكى ئۇنىڭ يېگەن - ئىچكەنلىرى ھارامدىن، كىيگەنلىرى ھارامدىن بولۇپ، ئۇ ھارامدىن ئوزۇقلانغان تۇرسا، قانداقمۇ ئۇنىڭ دۇئاسى ئىجابەت بولسۇن!؟» [تىرمىزى رىۋايىتى].

بۇ ھەدىسنىڭ مەنىسى شۇكى، بىراۋ ئەڭ بىچارە قىياپەتتە ئاللاھ تائالاغا يالۋۇرۇپ دۇئا قىلغان ۋە ئۇ شۇ ھالىتى بىلەن دۇئاسى ئىجابەت بولۇشقا ئەڭ تېگىشلىك بولغان

تۇرسىمۇ، ئۇ ھارامدىن ئۇزۇقلانغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭ دۇئاسى ئىجابەت بولمايدۇ. ساھابىلار يېمەك ــ ئىچمەكلىرىنىڭ ھالالدىن بولىشىغا بەكمۇ ئەھمىيەت بېرەتتى، ئۇلار ھالاللىقى ياكى ھاراملىقىدا ئازراق شۈبھە بولغان نەرسىلەردىنمۇ خۇددى ئوتتىن قاچقاندەك قاچاتتى. ھەزرىتى ئەبۇ بەكرى رەزىيەللاھۇنىڭ بىر كىشى تەرىپىدىن ھەدىيە قىلىنغان يېمەكنى يەپ سېلىپ، ئۇنىڭ ھالاللىقىدا شۈبھە بارلىقىنى بىلگىنىدىن كېيىن، قولىنى ئاغزىغا تىقىپ تۇرۇپ ناھايىتى تەسلىكتە ئۇنى ياندۇرىۋەتكەنلىك قىسسىسىمۇ رەسۇلۇللاھنىڭ ساھابىلىرىنىڭ ھارام يېيىشتىن ئۆلۈمنى ئەۋزەل كۆرىدىغانلىقىنى ئىپادىلەشكە يېتەرلىكتۇر.

3 - دۇئانى ئاللاھتىن ئۈمىدۋارلىق بىلەن قىلىش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: »سىلەر ”دۇئا قىلسام دۇئايىم ئىجابەت بولمىدى“، دەپ ئۈمىدسىزلىنىپلا قالمىساڭلار دۇئايىڭلار چوقۇم ئىجابەت بولىدۇ.« [بۇخارىي رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر كۈنى: »كىشى گۇناھ ئىشلەشكە ۋە ئۇرۇق- تۇغقانلىق رىشتىسىنى ئۈزۈشكە دۇئا قىلمىسا ۋە دۇئاسىنىڭ تېز ئىجابەت بولۇشىغا ئالدىراپلا قالمىسا، ئۇنىڭ ھەر قانداق دۇئاسى ئىجابەت بولىدۇ« دېگەندە، ساھابىلار: يارەسۇلەللاھ! ئالدىرىغانلىق دېگەن نېمە؟ دەپ سورايدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا جاۋاپ بېرىپ: »ئالدىرىغانلىق دېگەن ” شۇنچە كۆپ دۇئا قىلساممۇ، دۇئايىم ھېچ ئىجابەت بولمىدى“ دەپ دۇئادىن زىرىكىپ ئۇنى تەرك ئېتىشتۇر« دەيدۇ. [مۇسلىم رىۋايىتى].

ئاللاھ تائالانىڭ دۇئالارنى ئىجابەت قىلىدىغانلىقى رىئاللىقتا ئايلانغان بىر ھەقىقەت بولغىنىدەك، ئاللاھ تائالانىڭ بەندىلىرىگە بولغان چەكسىز مېھىر - شەپقىتى يۈزىسىدىن كىشىلەرنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىشتا ئۇلارنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك مەنپەئىتىنى كۆزدە تۇتىدىغانلىقى، بۇ سەۋەبتىن بەزىلەرنىڭ دۇئاسىنى تېز، بەزىلەرنىڭكىنى ئۇلارنىڭ مەنپەئىتى ئۈچۈن مۇناسىپ بىر ۋاقىتتا ئىجابەت قىلىدىغانلىقى ۋە بەزىلەرنىڭكىنى ئاخىرەتلىكى ئۈچۈن ساۋاب قاتارىدا ساقلاپ قويىدىغانلىقىمۇ بىر ھەقىقەتتۇر. تەجرىبىلەرمۇ بۇ ھەقىقەتنى ئىسپاتلىماقتا.

4 ـ دۇئانى يۈرەكتىن قىلىش يەنى تىل دۇئا بىلەن، دىل باشقا نەرسىلەر بىلەن مەشغۇل بولماستىن، تىلنى دىلدىكىلەرنىڭ تەرجىمانى قىلىپ تۇرۇپ پۈتۈن ۋۇجۇدىنى ۋە كامالىي ئىخلاسىنى ئاللاھقا بېغىشلىغان ھالدا ئۇنىڭغا يالۋۇرۇش لازىم. شۇنداق قىلغان دۇئا ئىجابەت بولۇشقا ئەڭ يېقىندۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەپ كۆرسەتكەن: «سىلەر ئاللاھقا دۇئا قىلغىنىڭلاردا، ئۇنىڭ ئىجابەت بولىشىغا چىن

ئىشەنگەن هالدا قىلىڭلار، بىلىڭلاركى، ئاللاھ تائالا غەپلەتتىكى پەرۋاسىز كىشىنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلمايدۇ.» [تىرمىزى رىۋايىتى].

5 ـ دۇئانى ئۇنىڭ ئىجابەت بولۇشىغا چىن ئىشەنچ بىلەن قىلىش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇھەقتە مۇنداق دېگەن: «سىلەرنىڭ بىرىڭلار دۇئا قىلغىنىدا ”ئى ئاللاھ! ئەگەر خالىساڭ مېنى مەغپىرەت قىلغىن، ئەگەر خالىساڭ ماڭا رەھىم قىلغىن“ دېمىسۇن. بەلكى سورىغانلىرىدا قەتئىي بولسۇن، تىلىكىنىڭ قوبۇل بولىشىغا ئىشەنچ قىلسۇن. چۈنكى ئاللاھقا ھېچنەرسە ئېغىر كەلمەيدۇ.» [بۇخاري رىۋايىتى].

6 - ئۇرۇق- تۇغقانلىق رىشتىسىنى ئۈزۈش ياكى گۇناھ - مەسىيەت ئىشلەش ئۈچۈن دۇئا قىلماسلىق. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «مۇسۇلمان كىشىنىڭ دۇئاسىدا گۇناھ ئىشلەش ياكى سىلە - رەھىمنى ئۈزۈش بولمىسىلا، ئاللاھ تائالا ئۇنىڭغا تۆۋەندىكى ئۈچ ياخشىلىقنىڭ بىرىنى بېرىدۇ: يا ئۇنىڭ دۇئاسىنى تېز ئىجابەت قىلىپ تىلىگىنىنى بېرىدۇ ياكى ئۇنى ئۇنىڭ ئاخىرەتلىكى ئۈچۈن ياخشىلىق قاتارىدا ساقلاپ قويىدۇ ياكى ئۇنىڭ دۇئاسىنىڭ ئورنىدا يامانلىقنى ئۇنىڭدىن قايتۇرىۋېتىدۇ. ساھابىلار: ”ئۇنداقتا بىز دۇئانى كۆپ قىلايلى“ دېيىشكەندە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ”ئاللاھنىڭ بېرىدىغىنى ئۇنىڭدىنمۇ كۆپتۇر“ دېگەن.» [ئەھمەد رىۋايىتى].

دۇئا ئىجابەت بولماسلىقنىڭ سەۋەبلىرى

يۇقىرىدا بايان قىلىنغاندەك، ئىجابەت بولۇش شەرتلىرى تولۇق بولمىغان دۇئالار ئىجابەت بولمايدۇ. شۇنداقلا، ئىسلامنىڭ ئەمر – مەرۇپ، ۋەز – نەسىھەت (كىشىلەرنى ياخشى ئىشلارغا بۇيرۇپ، يامان ئىشلاردىن توسۇش) پەرزىنى تەرك قىلىشمۇ دۇئانىڭ ئىجابەت بولىشىغا توسقۇنلۇق قىلىدۇ. چۈنكى ئەمر – مەرۇپ، ۋەز – نەسىھەت قىلىش ھەر قانداق مۇسۇلمان كىشىگە بۇيرۇلغان پەرزدۇر. ھەركىم ئۆزىنىڭ بىلگىنىچە ۋە ئىقتىدارىنىڭ، شەرت – شارائىتىنىڭ يېتىشىچە ئەمر – مەرۇپ، ۋەز – نەسىھەت قىلىشقا بۇيرۇلغان. ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ: «سىلەر دۇئا قىلىپ، دۇئايىڭلار ئىجابەتسىز قالماسلىقى ئۈچۈن ئەمر – مەرۇپ، ۋەز – نەسىھەت قىلىشنى تەرك ئەتمەڭلار» دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان ئىدىم دەيدۇ. [ئىبنى ماجە رىۋايىتى، سەھىھ دەپ باھالانغان ھەدىس].

شۇنىڭدەك، شەرىئەت ئەھكاملىرىغا ئەمەل قىلماسلىق ۋە ئاللاھ تائالاغا ئاسىيلىق قىلىشمۇ دۇئانىڭ ئىجابەت بولىشىغا توسقۇن بولىدۇ. زاھىدلارنىڭ پېشىۋاسى ئىبراھىم

ئىبنى ئەدھەم بىر كۈنى بەسرە شەھرىنىڭ بازىرىدا كېتىپ بارغىنىدا كىشىلەر ئۇنىڭدىن: «نېمە ئۈچۈن بىز دۇئا قىلساق دۇئايىمىز ئىجابەت بولمايدۇ؟» دەپ سوئال قىلىدۇ. ئىبراھىم ئىبنى ئەدھەم ئۇلارغا جاۋاب بېرىپ: «چۈنكى سىلەرنىڭ قەلبىڭلار ئون ئىللەت بىلەن ئۆلگەن: سىلەر ئاللاھ تائالانى تونۇپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ ھەققىنى ئادا قىلمىدىڭلار، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنى سۆيىدىغانلىقىڭلارنى دەۋا قىلىپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ سۈننىتىنى تەرك ئەتتىڭلار، قۇرئان كەرىمنى ئوقۇپ تۇرۇپ، ئۇنىڭغا ئەمەل قىلمىدىڭلار، ئاللاھ تائالانىڭ نېمەتلىرىدىن ئۆزۈقلىنىپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ شۈكرانىسىنى ئادا قىلمىدىڭلار، "شەيتان بىزنىڭ دۈشمىنىمىز" دەپ تۇرۇپ، ئۇنىڭغا ئەگەشتىڭلار، "جەننەت ھەقتۇر" دەپ تۇرۇپ، سىلەرنى جەننەتكە كىرىشكە سالاھىيەتلىك قىلىدىغان ئەمەللەرنى قىلمىدىڭلار، "دوزاخ ھەقتۇر" دەپ تۇرۇپ، ئۇنىڭدىن قاچمىدىڭلار، "ئۆلۈم ھەق" دەپ تۇرۇپ، ئۇنىڭغا تەييارلىق قىلمىدىڭلار، ئۇيقۇدىن ئويغىنىپلا كىشىلەرنىڭ ئەيىبلىرىنى ئىزدەش بىلەن مەشغۇل بولدۇڭلار، ئۆزۈڭلارنىڭ ئەيىبلىرىنى ئۇنۇتتۇڭلار، مېيىتلىرىڭلارنى يەرلىدىڭلار، ئۇلاردىن ئىبرەت ئالمىدىڭلار».

پۈتۈن شەرتلىرى تولۇقلانغان بولسىمۇ ئىجابەت قىلىنمايدىغان دۇئالارمۇ بار. ئاللاھ تائالا كائىناتتا ئەزەلدىن شۇنداق بېكىتىۋەتكەن قانۇنىيەتلەرنى ئۆزگەرتىشنى سوراپ قىلىنغان دۇئا ئىجابەت بولمايدۇ. مەسىلەن: بىراۋ ھېچ ئوقۇماستىن ئالىم بولۇشنى تىلىسە ياكى ھېچ سەۋەب قىلماستىن مەقسەتكە يېتىشنى تىلىسە، ئۇنىڭ دۇئاسى ئىجابەت بولمايدۇ. چۈنكى ئالىم بولۇشنىڭ قورالى ئوقۇش، مەقسەتكە يېتىشنىڭ چارىسى ئىشلەشتۇر. بۇنداق دۇئا خۇددى قۇياشنى مەغرىپتىن چىقىرىپ بېرىشنى ياكى يەرشارىنىڭ ئايلىنىشىنى توختىتىپ بېرىشنى تىلەپ دۇئا قىلغانغا ئوخشاش بىمەنىلىكتۇر. شۇنداقلا، بەزى دۇئالار ئىجابەت قىلىنسا، دۇنيا قانۇنىيىتى ئىگىز ـ پەس بولۇپ كېتىدۇ. مەسىلەن: ھەممە كىشى مېنى ساغلام قىل، باي قىل، پادىشاھ قىل، ئالىم قىل، دەپ دۇئا قىلسا، ئاللاھ تائالا بۇ دۇئالارنىڭ ھەممىسىنى ئىجابەت قىلسا، دۇنيا قالايمىقانلىشىپ كېتىدۇ، تەڭپۇڭلۇق بۇزۇلىدۇ، دۇنيانى ۋە ئىنسانلارنى يارىتىشتىكى ھېكمەت ئەمەلگە ئاشمايدۇ. بۇنداق دۇئالار ئىجابەت قىلىنمىغان تەقدىردىمۇ، بۇ دۇئالارنىڭ ئورنىغا ئاللاھ تائالا ساۋاب ۋە ياكى باشقا بىر نېمەت ئاتا قىلىدۇ، ياكى ئاخىرەتتە ئايرىم مۇكاپات ساقلاپ قويىدۇ. بىر ھەدىستە مۇنداق دېيىلگەن: «ئاللاھ تائالا قىيامەت كۈنى بەندىدىن سورايدۇ، "ئى بەندەم ماڭا پالانى چاغدا مۇنداق دەپ دۇئا قىلغان ئىدىڭ ئىجابەت قىلدىممۇ قىلمىدىممۇ؟" بەندە: " ئىجابەت قىلدىڭ ئى پەرۋەردىگارىم" دەيدۇ، ئاللاھ تائالا: "پالانى چاغدا مۇنداق دەپ دۇئا قىلغانىدىڭ ئىجابەت قىلمىدىم شۇنداقمۇ؟"

دەپ سورايدۇ، بەندە : ”شۇنداق ئى پەرۋەردىگارىم“ دەيدۇ، ئاللاھ تائالا: ”ئۇنىڭ ئىجابىتىنى مانا بۇگۈنگە ساقلاپ قويدۇم“ دەپ ئۇنىڭغا دۇئاسىنىڭ مۇكاپاتىنى كۆرسىتىدۇ، بۇ چاغدا بەندە دۇئاسىنىڭ مۇكاپاتىنى كۆرۈپ، ”كاشكى ھەممە دۇئالىرىم دۇنيادا ئىجابەت قىلىنماي ئاخىرەتكە كېچىكتۈرۈلگەن بولسىچۇ“ دەپ ئارزۇ قىلىپ قالىدۇ» [بۇ ھەدىسنى ئالبانىي ئاجىز ھەدىسلەر قاتارىدا باھالىغان، لېكىن ھاكىم «ئەلمۇستەدرەك»ناملىق ھەدىس كىتابىدا رىۋايەت قىلغان].

دۇئانى تەرك ئېتىشنىڭ گۇناھى

ئىسلام دىنىدا بۇيرۇلغان ھەرقانداق بىر ئىبادەتنى تەرك قىلىش گۇناھ بولغىنىدەك، دۇئانى تەرك ئېتىشمۇ گۇناھتۇر. چۈنكى دۇئا- ئىبادەتتۇر. مۇپەسسىرلەر ئاللاھ تائالانىڭ »ماڭا دۇئا قىلىڭلار، دۇئايىڭلارنى ئىجابەت قىلىمەن. مېنىڭ ئىبادىتىمدىن باش تارتقۇچىلار خورلانغان ھالدا دوزاخقا كىرىدۇ» [غافىر سۈرىسى 60 ـ ئايەت] دېگەن سۆزىنى، ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىشتىن ئۆزلىرىنى بىھاجەت سانىغانلار بولۇپ، ئۇلار خورلانغان ھالدا دوزاخقا ھەيدىلىدۇ، دەپ تەپسىر قىلىدۇ. چۈنكى بۇ ئايەتتىكى ئىبادەت سۆزىدىن دۇئا مەقسەت قىلىنىدۇ. ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىشتىن باش تارتقان ئادەم ئۆزىنىڭ بەندىچىلىكىنى، ئاجىزلىقىنى ۋە ئاللاھ تائالاغا ھەمىشە مۇھتاج ئىكەنلىكىنى ئىقرار قىلىشتىن باش تارتقانلار بولۇپ ھېسابلىنىدۇ. شۇڭا بۇنداقلارنىڭ گۇناھى ھەقىقەتەن ئېغىر بولىدۇ. چۈنكى ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىشتىن باش تارتقان ئادەم تۆۋەندىكى ئىككى خىل ئادەمنىڭ بىرىدۇر: بىرىنچىسى، ئۆزىگىلا ئىشەنگەنلىكتىن ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىشتىن ئۆزىنى بىھاجەت ساناپ دۇئانى تەرك ئەتكەن ئادەم. مۇنداق ئادەم ھەددىنى بىلمىگەن مۇتەكەببىرلەردىن سانىلىدۇ. شەيتانمۇ ئۆز ۋاقتىدا ئۆزىنىڭ تەكەببۇرلىقىدىن ئاللاھ تائالانىڭ ئەمرىنى ئورۇنلاشتىن باش تارتقان بولۇپ، شۇ سەۋەبتىن ئۇ تا قىيامەتكىچە ئاللاھ تائالانىڭ ۋە پۈتۈن خەلقنىڭ لەنىتىگە لايىق بولغان. ئىككىنچىسى، دۇئاسى ئىجابەت بولۇپ ھاجەتلىرىنىڭ راۋا بولىشىغا ئىشەنچ قىلالمىغان(ئاللاھ تائالانىڭ رەھمىتىدىن ئۈمىتسىزلەنگەنلىكتىن دۇئانى تەرك ئەتكەن) ئادەم بولۇپ، مۇنداقلارمۇ ئېغىر گۇناھكار بولىدۇ. چۈنكى ئۈمىدسىزلىك كۇپرىنىڭ جۈرىسىدۇر. قۇرئان كەرىم ئۈمىدسىزلىكنى كاپىرلارنىڭ سۈپىتىدىن سانايدۇ. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە: »پەقەت كاپىر قەۋملا ئاللاھنىڭ رەھمىتىدىن ئۈمىدسىزلىنىدۇ» دەيدۇ. [يۇسۇف سۈرىسى 87 - ئابەت].

خەلقىمىزدىمۇ: «ئۆمىدسىز- شەيتان» دېگەن ھېكمەت بار.
ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: «ئاللاھ تائالا ئۇنىڭدىن ھاجەتلىرىنى سورىمىغان ئادەمگە غەزەپ قىلىدۇ» دەپ كۆرسەتكەن[تىرمىزى رىۋايىتى].

دۇئانىڭ ئەدەبلىرى

دىنىمىزدا بەلگىلەنگەن ھەرقانداق بىر ئىبادەتنىڭ ئۆزىگە خاس ئەدەبلىرى ۋە شەرتلىرى بولغىنىدەك، دۇئانىڭمۇ ئۆزىگە خاس ئەدەبلىرى باردۇر. ئۇلار تۆۋەندىكىچە:

1 - دۇئانى فاتىھە سۈرىسىنى ئوقۇش ئارقىلىق ئاللاھ تائالاغا ھەمدۇ سانا ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇد ئېيتىش بىلەن باشلاش. ئاندىن ھاجەتلىرىنى سوراش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر كىشىنىڭ نامازدىن كېيىن دۇئا قىلىپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇد ئوقۇمىغانلىقىنى كۆرۈپ: «بۇ ئالدىراپ كەتتى» دېگەن، ئاندىن ساھابىلارغا مۇنداق دەپ تەلىم بەرگەن: «سىلەر ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلغىنىڭلاردا، ئاۋۋال ئۇنىڭغا ھەمدۇ سانا ئېيتىڭلار، ئاندىن پەيغەمبەرگە دۇرۇد ئېيتىڭلار، ئۇنىڭدىن كېيىن خالىغان دۇئالىرىڭلارنى قىلىڭلار». (سۈنەن كىتابلىرىدا سەھىھ سەنەد بىلەن رىۋايەت قىلغان). دۇئانى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇد ئېيتىش بىلەن ئاخىرلاشتۇرۇش ئەۋزەلدۇر.

2 - دۇئانى ئەڭ كەمتەرلىك بىلەن قىلغان ھالدا ئاللاھ تائالاغا يالۋۇرۇش. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «زەكەرىيانىڭ (قىسسىسىنى بايان قىلغىن). ئۆز ۋاقتىدا ئۇ: «ئى پەرۋەردىگارىم! مېنى (بالىسىز، ۋارىسسىز) يالغۇز قويمىساڭ، سەن ئەڭ ياخشى ۋارىستۇرسەن (يەنى ھەممە ئادەم ئۆلىدۇ، سەنلا باقىي قالىسەن)» دەپ نىدا قىلدى. بىز ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق، ئۇنىڭغا يەھيانى ئاتا قىلدۇق، ئۇنىڭغا خوتۇنىنى ئۆزگەرتىپ بەردۇق (يەنى تۇغىدىغان قىلىپ بەردۇق). (يۇقىرىقى پەيغەمبەرلەرنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىشىمىز) شۇنىڭ ئۈچۈن ئىدىكى، ئۇلار ياخشى ئىشلارنى قىلىشقا ئالدىرايتتى، (رەھمىتىمىزنى) ئۈمىد قىلىپ، (ئازابىمىزدىن) قورقۇپ بىزگە دۇئا قىلاتتى، بىزگە كەمتەرلىك بىلەن ئىبادەت قىلاتتى» [ئەنبىيا سۈرىسى 89 - 90 - ئايەتلەر].

3 - ئاللاھ تائالانىڭ گۈزەل ئىسىم- سۈپەتلىرىنى، كىشى ئۆزىنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنى ۋەسىلە قىلىش. «ئاللاھنىڭ گۈزەل ئىسىملىرى بار، ئۇنى شۇلار بىلەن چاقىرىڭلار» [ئەئراف سۈرىسى 180 ـ ئايەت]. ئاللاھ تائالا يۈسۈف ئەلەيھىسسالامنىڭ قىسسىسىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «پەرۋەردىگارىم! ماڭا ھەقىقەتەن پادىشاھلىق ئاتا قىلدىڭ،

چۈش تەبىرىنى بىلدۈردۈڭ، ئى ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆرنەكسىز ياراتقۇچى زات! دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مېنىڭ ئىگەمسەن، مېنى مۇسۇلمان پېتىمچە قەبزى روھ قىلغىن، مېنى ياخشى بەندىلەر قاتارىدا قىلغىن، دېدى» [يۈسۈف سۈرىسى 101- ئايەت].

بۇرەيدە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، ئۇ مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ساھابىنىڭ: **اللهم إني أسألك بأني أشهد أنك أنت الله لاإله إلا أنت الأحد الصمد الذي لم يلد ولم يولد ولم يكن له كفوا أحد** يەنى «ئى ئاللاھ! سېنىڭ يەزلى - كەرەمڭنى تىلەيمەن. ھەقىقەتەن سەندىن باشقا ھېچ ئىلاھ يوقتۇر، ھەممە ساڭا مۇھتاج بولغان، پەرزەنتكە ۋە ئانىغا مۇھتاج بولمىغان، ھېچكىم ساڭا تەڭداش بولمايدىغان يەككە - يېگانە ئىلاھسەن» دەپ دۇئا قىلىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ قېلىپ مۇنداق دېدى: "ئاللاھ تائالانىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، بۇ ئادەم ئۇنىڭ بىلەن نېمە سورىسا بېرىلىدىغان، ئۇنىڭ بىلەن قىلغان دۇئالار ئىجابەت بولىدىغان ئىسمۇلئەزەم (ئاللاھنىڭ ئەڭ ئۇلۇغ ئىسمى) بىلەن دۇئا قىلدى" » [تىرمىزى ۋە ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

4 - كىشى ئۆزىنىڭ ياخشى ئەمەللىرىنى ۋەسىلە قىلىش. ئىمام بۇخاري بىلەن ئىمام مۇسلىم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن «ئۆڭكۈردىكى ئۈچ كىشى» نىڭ قىسسىسىنى رىۋايەت قىلغان بولۇپ، قىسسىنىڭ مەزمۇنى مۇنداق: مۇسا ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمىدىن ئۈچ نەپەر ئادەم يولدا كېتىۋاتقىنىدا ئۇشتۇمتۇت قاتتىق يامغۇر يېغىپ كېتىپ، ئۇلار بىر ئۆڭكۈرگە كىرىۋالىدۇ، تاغ ئۈستىدىن بىر يوغان تاش دومىلاپ چۈشۈپ ئۆڭكۈرنىڭ ئېغىزىنى ئېتىۋالغانلىقى سەۋەبلىك ئۇلار ئۆڭكۈر ئىچىگە سولىنىپ قېلىپ چىقىپ كېتىشكە ھېچقانداق چارە قالمىغاندا، ئۇلاردىن ھەر بىرى ئۆزىنىڭ خالىس ئاللاھ رازىلىقى ئۈچۈن قىلغان ياخشى ئەمەللىرىنى ۋاستە قىلغان ھالدا ئاللاھقا كامالىي ئىخلاسى بىلەن دۇئا قىلغىنىدىن كېيىن، ئۇلارنىڭ دۇئاسى ئىجابەت بولۇپ، ئۆڭكۈرنىڭ ئېغىزى ئېچىلىدۇ ۋە ھەممىسى سالامەت چىقىپ كېتىدۇ. [بۇخاري ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

5 - دۇئا قىلغاندا قىبلىگە قاراپ، قولنى كۆتۈرۈش ۋە دۇئادىن كېيىن قولى بىلەن يۈزىنى سىپاش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئانى قىبلىگە قاراپ قولنى كۆتۈرگەن ھالدا قىلغانلىقى ھەققىدە كەلگەن ھەدىسلەر كۆپ. مەسىلەن: ئەبۇ ھەمىد سائىدىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلىرىغا ئۆزىنىڭ ھەققى بولمىغان مالنى يېيىشنىڭ قاتتىق ھاراملىقىنى چۈشەندۈرۈپ بولغاندىن كېيىن، ئىككى قولنى قولتۇقلىرىنىڭ ئاق تۈكلىرى كۆرۈنگىچىلىك ئېگىز كۆتۈرۈپ

تۇرۇپ، ”ئى ئاللاھ! گۇۋاھ بولغىنكى، كۆزۈم كۆرگەن ۋە قۇلىقىم ئاڭلىغانلارنىڭ ھەممىنى يەتكۈزدۈم“ دېگەن» [بۇخارىي ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

ئىمام بۇخارىي ۋە ئىمام مۇسلىم رىۋايەت قىلغان بىر ھەدىستە: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يامغۇر تەلەپ قىلىپ دۇئا قىلغاندا قىبلىگە يۈزلىنىپ تۇرۇپ دۇئا قىلغان» دەپ قەيت قىلىنغان.

يەنە ئەبۇ مۇسا ئەلئەشئەرىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام دۇئا قىلىپ ئىككى قولىنى كۆتۈردى، مەن ئۇنىڭ ئىككى قولتۇقىنىڭ ئېقىنى كۆردۈم.» [بۇخارىي رىۋايىتى]. يەنە ھەزرىتى سەلمان ئەلفارىسى رەزىيەتللاھۇ ئەنھۇنىڭ رىۋايەت قىلىشىچە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «پەرۋەردىگارىڭلار ناھايىتى ھايالىق ۋە سېخىدۇر، بەندىسى ئۇنىڭغا ئىككى قولىنى كۆتۈرۈپ دۇئا قىلسا ئۇنى قۇرۇق قول ياندۇرۇشتىن ھايا قىلىدۇ» [ئەبۇ داۋۇد ۋە تىرمىزىي رىۋايەت قىلغان، شەيخ ئالبانىي «سەھىھ» دەپ باھالىغان]. ھەزرىتى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام دۇئا قىلغاندا ئىككى قولىنى كۆتۈرسە يۈزىنى قوللىرى بىلەن سىلىماي چۈشۈرمەيتتى» [تىرمىزىي رىۋايىتى (شەيخ ئالبانى ئىرۋائۇل غەلىلدا «زەئىپ» دېگەن)].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: «ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىپ نەرسە سورىغىنىڭلاردا، ئالقىنىڭلار بىلەن سوراڭلار، ئۇنىڭ دۈمبىسى بىلەن سورىماڭلار» دەپ كۆرسەتكەن [بۇخارى ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر كېچىسى غەرقەد قەبرىستانلىقىغا بېرىپ ئىككى قولىنى كۆتۈرۈپ تۇرۇپ دۇئا قىلغان» [مۇسلىم رىۋايىتى. بۇ ھەدىسنى ئەللامە ئالبانىيمۇ «سەھىھ» ھەدىسلاردىن سانىغان].

6 - دۇئادا ئاۋازنى قاتتىق كۆتۈرمەسلىك، بەلكى ئاشكارىلىق بىلەن مەخپىلىك ئوتتۇرىسىدا كۆتۈرۈش. ئاللاھ تائالا بۇ ھەقتە: »پەرۋەردىگارىڭلارغا تۆۋەنچىلىك بىلەن ئىچىڭلاردا دۇئا قىلىڭلار» دەپ كۆرسەتكەن. [ئەئراف سۈرىسى 55- ئايەت].

ئىمام قۇرتۇبىي بۇئايەتنىڭ تەپسىرىدە مۇنداق دەيدۇ: «بۇ ئايەت ئۈچ چوڭ مەسىلىنى ئۆز ئىچىگە ئالغان: بىرىنچىسى، ئاللاھ تائالانىڭ مۇسۇلمانلارنى دۇئا قىلىشقا بۇيرىغانلىقى، ئىككىنچىسى، دۇئانى ئاللاھ تائالاغا يالۋۇرغان ۋە يېلىنغان ھالدا قىلىشنىڭ لازىملىقى، ئۈچىنچىسى، دۇئانى رىيادىن يىراق بولۇش ئۈچۈن مەخپى قىلىشنىڭ ئەۋزەللىكىدۇر. شۇڭا ئاللاھ تائالا زەكەرىيا ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسىنى ماختىغان. «ئۇ ئۆز ۋاقتىدا پەرۋەردىگارىغا پەس ئاۋازدا دۇئا قىلدى» [مەريەم سۈرىسى3 - ئايەت].

بۇرۇنقى مۇسۇلمانلار دۇئا ۋە زىكىرلەرنى ئاۋازلىق ئېيتقاندىن كۆرە، مەخپىي ئېيتىشنى تولىمۇ ئەۋزەل كۆرەتتى. ھەنەپىي مەزھىبىنىڭ پېشۋاسى ئىمام ئەزەم ئەبۇ ھەنىپىنىڭ «ئامىين (دۇئايىمنى ئىجابەت قىلغىن)»نى ئىچىدە دېيىشنى ئۈنلۈك دېيىشتىن ئەۋزەل كۆرگەنلىكىمۇ، بۇ ئايەتكە ئاساسلانغان. چۈنكى «ئامىين» دېگەن سۆزنىڭ ئۆزىمۇ دۇئادۇر» [«تەپسىرى قۇرتۇبىي»دىن ئېلىندى].

7 - دۇئادا قاپىيداش سۆزلەرنى ئىشلىتىشتىن ساقلىنىش. چۈنكى دۇئا دېگەن چىن قەلب قاتلىرىدىن ئىختىيارسىز ھالدا ئېتىلىپ چىققىدىغان سەممىي ھېسسىيات بولۇپ، ئۇ سۆزلەرنىڭ بەدىئىيلىكى ۋە ئېسىللىكى بىلەن قەتئىي ھېسابلاشمايدۇ. تىل پەقەت قەلبتىكىنى تەرجىمە قىلىش رولىنى ئوينايدۇ. دۇئانى قاپىيلاشتۇرغاندا، كۆڭۈل سۆزلەرنىڭ تىزىلمىسى بىلەن مەشغۇل بولۇپ قالغانلىقتىن، دۇئادىكى سەممىيەت ۋە چىن ئىخلاس يوقىنىڭ ئورنىغا چۈشۈپ قالىدۇ. بەزى مۇپەسسىرلەر ئاللاھ تائالانىڭ: «پەرۋەردىگارىڭلارغا تۆۋەنچىلىك بىلەن ئىچىڭلاردا دۇئا قىلىڭلار. ھەددىدىن ئاشۇرىۋەتكەنلەرنى ئاللاھ ياقتۇرمايدۇ» دېگەن سۆزىدىكى «ھەددىدىن ئاشۇرىۋەتكەنلەر» دېگەن جۈملىنى «دۇئانى قاپىيلاشتۇرغانلار» دەپ تەپسىر قىلغان.

8 - دۇئا قىلغاندا ئالدى بىلەن ئۆزىگە، ئاندىن باشقىلارغا دۇئا قىلىش لازىم. شۇنداق قىلغاندىلا دۇئا تېخىمۇ ئىخلاس بىلەن بولغان بولىدۇ، ھەزرىتى ئۇبەي ئىبنى كەئب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر كىشىگە دۇئا قىلىپ قالسا ئالدى بىلەن ئۆزىگە دۇئا قىلىۋېتىپ، ئاندىن ئۇ كىشىگە دۇئا قىلاتتى» [تىرمىزىي رىۋايىتى]. قۇرئان كەرىمدە بايان قىلىنغان ئۆلگىلىك مۆمىنلەرنىڭ سۈپىتىدىمۇ، ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىدىن بۇرۇن ئۆتكەن دىنىي قېرىنداشلىرىغا مەغپىرەت تىلەپ دۇئا قىلىدىغانلىقى كۆرسىتىلگەن. «ئۇلاردىن كېيىن كەلگەنلەر: ”پەرۋەردىگارىمىز! بىزگە ۋە بىزدىن ئىلگىرى ئىمان ئېيتقان قېرىنداشلىرىمىزغا مەغپىرەت قىلغىن، دىللىرىمىزدا مۆمىنلەرگە قارشى دۈشمەنلىك پەيدا قىلمىغىن، پەرۋەردىگارىمىز! سەن ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىسەن، مېھرىبانسەن“.» [ھەشر سۈرىسى 10 - ئايەت]

9 - دۇئا قىلغاندا ئىسلام كۆرسەتمىسىگە ئۇيغۇن كېلىدىغان نەرسىنى تىلەپ دۇئا قىلىش، يامانلىق ياكى گۇناھ ئىشنى تىلىمەسلىك لازىم. بەزى كىشىلەر ئاچچىقىم كەلدى دەپ ئۆزى ياكى باشقىلارنى قارغاپ بەد دۇئا قىلىپ سالىدۇ. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دېگەن: «ئىنسان (ئۆزىگە ۋە بالا - چاقىلىرىغا) خەيرلىك دۇئا قىلغاندەك، (ئاچچىقى كەلگەندە) بەد دۇئا قىلىدۇ، ئىنسان ئالدىراڭغۇدۇر.» [ئىسرا سۈرىسى 11- ئايەت].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئۆزۈڭلارنىڭ، بالىلىرىڭلارنىڭ ۋە مال ــ مۈلكۈڭلارنىڭ زىيىنىغا دۇئا قىلماڭلار. ئاللاھتىن سورىسىلا بېرىدىغان بىر ۋاقىت بولۇپ، دۇئايىڭلار شۇ ۋاقىتقا ئۇدۇل كېلىپ قېلىپ سىلەرگە ئىجابەت بولۇپ قالمىسۇن.» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

10- دۇئا قىلغاندا قاشاڭلىق بىلەن ئارقا ـ ئارقىدىن قايتا ـ قايتا تىلەش، دۇئانىڭ ئاخىرىدا «ئامىين» دەپ ئاياغلاشتۇرۇش. ئەبۇ مۇسەببەھىل مەقرائىي ئەبۇ زۇھەير ئەلنەمرىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «بىر كېچىسى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن بىرگە سىرتقا چىققان ئىدۇق، ئاللاھ تائالاغا دۇئا قىلىۋېتىپ ئۆزنى قايتىلاۋاتقان بىر ئادەمنىڭ يېنىغا كېلىپ قالدۇق، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭ دۇئاسىنى تىڭشاش ئۈچۈن توختىدى، ئاندىن ”ئەگەر ئۇ كىشى دۇئاسىنى تاماملىسا، دۇئاسى چوقۇم ئىجابەت بولىدۇ“ دېدى. ھەمراھلىرىمىزدىن بىرسى: ”نېمە بىلەن تاماملايدۇ؟“ دەپ سوراپ قالدى، بۇ ۋاقىتتا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئامىين» بىلەن تاماملايدۇ، ئەگەر ئۇ كىشى دۇئاسىنى «ئامىين» بىلەن تاماملايدىغەن، ئۇنىڭ دۇئاسى چوقۇم ئىجابەت بولىدۇ“ دېدى. بۇ ۋاقىتتا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن سورىغان ھەمراھىمىز ھېلىقى دۇئا قىلىۋاتقان ئادەمنىڭ يېنىغا بېرىپ، ئۇنىڭغا: ”ئى پالانى! دۇئايىڭنى «ئامىين» بىلەن ئاخىرلاشتۇرغىن، شۇنداق قىلساڭ دۇئايىڭ ئىجابەت بولىدۇ“ دېدى.» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

11 ـ دۇئادا سورىغانلىرىنى ئۈچ قېتىمدىن قايتىلاپ ئېيتىش. ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنغان بىر ھەدىستە: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام دۇئا قىلغىنىدا ئاللاھ تائالادىن سورىغانلىرىنى ئۈچ قېتىمدىن قايتىلاپ سورايتتى.» دەپ كەلگەن. [بۇخارىي رىۋايىتى].

دۇئا ئىجابەت بولۇشقا ئەڭ يېقىن ئەۋزەل ۋاقىتلار

ھەر قانداق ۋاقىتتا قىلىنغان دۇئالار ئاللاھ تائالاغا چوقۇم يېتىدۇ. ئاللاھ تائالا خالىغان كىشىنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىدۇ. دۇئا قىلىش مەنئى قىلىنغان بىرەرمۇ ۋاقىت يوقتۇر. بىراق دۇئانىڭ ئىجابەت بولۇشقا ئەڭ يېقىن ۋاقىتلار دېيىلگەن بەزى ئەۋزەل ۋاقىتلار بولۇپ، ئۇلار تۆۋەندىكىچە:

1 ـ سەجدىگە بارغان ۋاقىت. ئاللاھ تائالا سەجدىنىڭ ئاللاھقا يېقىنلىشىش ۋە تىلەكلەرنى ئاللاھتىن سوراپ قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن ئەڭ ياخشى پۇرسەت ئىكەنلىكىنى

بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «ئاللاھقا سەجدە قىلغىن ۋە شۇ ئارقىلىق ئۇنىڭغا يېقىنلىق ھاسىل قىلغىن.» [ئەلەق سۈرىسى 19- ئايەت].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «بەندىنىڭ ئاللاھقا ئەڭ يېقىن بولغان ھالىتى ئۇنىڭ سەجدىدىكى ھالىتىدۇر. بۇ ۋاقىتتا دۇئانى كۆپ قىلىڭلار.» [مۇسلىم رىۋايىتى].

شۈبھىسىزكى، مۇسۇلمان كىشىنىڭ ئاللاھ تائالاغا سەجدە قىلىۋاتقان ھالىتى، ئۇنىڭ ئاللاھ تائالاغا مەنىۋىي تەرەپتىن ئەڭ يېقىن بولغان ۋە ئەڭ ياخشى ھالىتىدۇر. چۈنكى بۇ ۋاقىت مۇسۇلمان كىشىنىڭ بەدىنىنىڭ ئەڭ يۇقىرى تەرىپىگە جايلاشقان، ھەمىشە ئۈستۈن ۋە يۇقىرى تۇرىدىغان ئەڭ ھۆرمەتلىك ئورگىنى ۋە ئىنسان ۋۇجۇدىنىڭ سىمۋولى بولغان ئۇلۇغ پېشانىسىنى ئادەتتە ئاياقلار بىلەن دەسسىلىدىغان يەرگە قويۇپ تۇرۇپ ئاللاھ تائالاغا بولغان چەكسىز ھۆرمىتىنى، ئىخلاسىنى ۋە ئەڭ ئالىي ئېھتىرامىنى ۋايىغا يەتكۈزگەن، ئۆزىنىڭ خار- زەبۇن، ئاجىز، بىچارە بەندە ئىكەنلىكىنى ئەمەلىي رەۋىشتە ئىپادىلەپ كۆرسەتكەن بىر ھالىتىدۇر. شۇڭا بۇنداق ھالەتتە شەرتلىرى تولۇق بولغان دۇئالارنىڭ ئىجابەت بولۇشىدا ھېچ شەك يوقتۇر.

مۇلاھىزە:

پەرز نامازلارنىڭ سەجدىسىدە، قۇرئان كەرىم ۋە ھەدىسلەردە كەلگەن دۇئالارنى ئەرەب تىلى بويىچە قىلىش لازىم. ئەمما پەرزدىن باشقا ۋاجىب، سۈننەت ۋە نەپلە نامازلارنىڭ سەجدىلىرىدە ھەر كىم ئۆز تىلىدا بىلگەن دۇئالىرىنى ئوقۇسا ۋە ھاجەتلىرىنى سورىسا بولىدۇ.

2 - قاتتىق خوشاللىق ياكى قاتتىق قورقۇپ كەتكەن ياكى ئاللاھ تائالادىن ئىنتايىن زور مەمنۇن بولغان ياكى ئۇنىڭدىن قاتتىق ئەيمىنىپ چۆچۈگەنلىكتىن ھاياجانلانغان لەھزىلەر. بۇنداق لەھزىلەردە قىلىنغان شەرتلىرى تولۇق دۇئالار چوقۇم ئىجابەت بولىدۇ. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە زەكەرىيا ئەلەيھىسسالامنىڭ قىسسىسىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «زەكەرىيا ھەر قېتىم مەريەمنىڭ ئىبادەت گاھىغا ئۇنى كۆرگىلى كىرسە، ئۇنىڭ يېنىدا بىرەر يېمەكلىك ئۇچرىتاتتى. ئۇ «ئى مەريەم بۇ ساڭا قەيەردىن كەلدى؟» دەيتتى. مەريەم: «بۇ ئاللاھ تەرىپىدىن كەلدى» دەيتتى. ئاللاھ ھەقىقەتەن خالىغان ئادەمگە (جاپا – مۇشەققەتسىزلا) ھېسابسىز رىزىق بېرىدۇ. زەكەرىيا (مەريەمنىڭ ئاللاھ تەرىپىدىن ئۇنىڭغا، قىشتا يازنىڭ ۋە يازدا قىشنىڭ مېۋىلىرى بېرىلىشتەك ئاجايىپ كارامىتىنى ۋە ئاللاھنىڭ بۇ كاتتا قۇدرىتىنى كۆرگەن ھامان) شۇ ۋاقىتتا پەرۋەردىگارىغا دۇئا قىلىپ،

«ئى پەرۋەردىگارىم! ماڭا ئۆز دەرگاھىڭدىن بىر ياخشى پەرزەنت ئاتا قىلغىن، سەن ھەقىقەتەن دۇئانى ئىشتكۈچىسەن» دېدى. ئۇ ئىبادەت گاھدا ناماز ئوقۇۋاتقاندا پەرىشتىلەر ئۇنىڭغا: «ساڭا ئاللاھنىڭ كەلىمىسى(ئىيسا)نى تەستىق قىلغۇچى، سەييىد، پەرھىزكار ۋە ياخشىلاردىن بولغان يەھيا ئىسىملىك بىر پەيغەمبەر بىلەن خۇش خەۋەر بېرىدۇ» دەپ نىدا قىلدى.» [ئال ئىمران سۈرىسى37 – 38 - ئايەتلەر].

يۇقىرىقى ئايەت، خوشاللىقتىن قاتتىق ھاياجانلانغان ۋاقىتتا قىلىنغان دۇئانىڭ ئىجابەت بولىدىغانلىقىغا ئىشارەت قىلىدۇ. چۈنكى زەكەرىيا ئەلەيھىسسالام پەرزەنت كۆرۈشنى بەكمۇ ئارزۇلايتتى، لېكىن ئۇ ئۆزى ياشىنىپ قالغان، ئايالىمۇ قېرىپ قالغان ھەم تۇغماس بولغانلىقتىن، ئۇنىڭ بالىسى بولىشىغا ئىشىنەلمەيتتى. ھەتتا مەريەم سۈرىسىدە، ئۇنىڭغا پەرزەنت كۆرىدىغانلىقىدىن بېشارەت بېرىلگەندە: «ئايالىم تۇغماس تۇرسا، مەن قېرىپ مۈكچىيىپ كەتكەن تۇرسام، مېنىڭ قانداقمۇ ئوغلۇم بولسۇن» دېگەنلىكى ھېكايە قىلىنغان [مەريەم سۈرىسى 8 - ئايەت]. ئۇ ئاللاھ تائالانىڭ ھەزرىتى مەريەمگە كۆرسەتكەن چەكسىز قۇدرىتىنى كۆرگەندىن كېيىن قاتتىق ھاياجانلىنىدۇ ۋە ئاللاھ تائالانىڭ ھەر نەرسىگە، ھەتتا كىشىلەرنىڭ نەزەرىدە مۇمكىن ئەمەس دەپ قارالغان ئىشلارنىمۇ ۋۇجۇدقا چىقىرىشقا ئەلۋەتتە قادىر ئىكەنلىكىگە تولۇق ئىشىنىدۇ ـ دە، دەرھال قولىنى كۆتۈرۈپ ئاللاھ تائالاغا مۇناجات قىلىشقا ئۆتىدۇ. نەتىجىدە دۇئاسى ئىجابەت بولۇپ، ئۇنىڭ قېرىغاندا پەرزەنت كۆرۈشتىن ئىبارەت مۇمكىن ئەمەس دەپ سانىلغان ئىشى ئەمەلگە ئاشىدۇ. ئەمدى، قاتتىق قورققانلىقتىن ھاياجانلىنىپ، ئاللاھ تائالاغا يالۋۇرغان كىشىنىڭ دۇئاسىنىڭ ئىجابەت بولىدىغانلىقىغا كەلسەك، ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «يۇنۇسنىڭ (قىسسىسىنى بايان قىلغىن) ئۆز ۋاقتىدا ئۇ (قەۋمىنىڭ ئىمان ئېيتمىغانلىقىدىن) خاپا بولۇپ (شەھىرىدىن) چىقىپ كەتكەن ئىدى. ئۇ بىزنى (بېلىقنىڭ قارنىدا) ئۆزىنى قىسمايدۇ دەپ ئويلىدى، ئۇ (بېلىقنىڭ قارنىدىكى) قاراڭغۇلۇقتا: «(پەرۋەردىگارىم) سەندىن بۆلەك ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، سەن (جىمى كەمچىلىكلەردىن) پاكتۇرسەن، مەن ھەقىقەتەن (ئۆز نەپسىمگە) زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولدۇم» دەپ نىدا قىلدى. ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق، ئۇنى (كىت يۇتقان چاغدىكى) غەمدىن خالاس قىلدۇق، شۇنىڭدەك مۆمىنلەرنى (ئېغىرچىلىقلاردىن) خالاس تاپقۇزىمىز.» [ئەنبىيا سۈرىسى 87 – 88 - ئايەتلەر].

يۇقىرىقى ئايەتلەر يۇنۇس ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆلۈم گىرداۋىغا كېلىپ قالغان، ئەتراپتىكىلەرنىڭ ياردىمىدىن ئۈمىدى قەتئىي ئۈزۈلگەن، قۇتۇلۇشىنىڭ سەۋەبلىرى پۈتۈنلەي تۈگىگەن ۋە ئاللاھ تائالاغا يالۋۇرۇشتىن باشقا چارىسى قالمىغان، كىت قارنىدىكى

قورقۇنۇشلۇق ۋە ئەندىشىلىك بىر ۋەزىيەتتە، ئاللاھ تائالاغا بارچە ئىخلاسى بىلەن يۆلىنىپ ئۇنىڭدىن ياردەم تىلىگەنلىكى ۋە دۇئاسى ئىجابەت بولۇپ، كېتىنىڭ قارىنىدىن سالامەت چىققانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ.

3 - روزا تۇتقان ۋاقىتلار. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: «رامىزان ئېيىدا قۇرئان نازىل بولۇشقا باشلىدى، قۇرئان ئىنسانلارغا يېتەكچىدۇر، ھىدايەت قىلغۇچى ۋە ھەق بىلەن ناھەقنى ئايرىغۇچى روشەن ئايەتلەردۇر، سىلەردىن كىمكى رامىزان ئېيىدا ھازىر بولسا رامىزان روزىسىنى تۇتسۇن؛ كىمكى كېسەل ياكى سەپەر ئۈستىدە (يەنى مۇساپىر) بولۇپ (تۇتمىغان بولسا، تۇتمىغان كۈنلەر ئۈچۈن) باشقا كۈنلەردە تۇتسۇن. ئاللاھ سىلەرگە ئاسانلىقنى خالايدۇ، تەسلىكنى خالىمايدۇ، (ئاغرىقلار ئوچۇق يۈرگەن كۈنلەرنىڭ قازاسىنى قىلىش بىلەن رامىزان روزىسىنىڭ) سانىنى تولدۇرۇشۇڭلارنى، سىلەرنى ھىدايەت قىلغانلىقىغا ئاللاھنى ئۇلۇغلىشىڭلارنى، (ئۇنىڭ ئىنئاملىرىغا) شۈكۈر قىلىشىڭلارنى خالايدۇ. مېنىڭ بەندىلىرىم سەندىن مەن توغرۇلۇق سورىسا (ئۇلارغا ئېيتقىنكى)، مەن ھەقىقەتەن ئۇلارغا يېقىنمەن (يەنى ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى، سۆزلىرىنى بىلىپ تۇرىمەن)، ماڭا دۇئا قىلسا، مەن دۇئا قىلغۇچىنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىمەن، ئۇلار توغرا يول تېپىش ئۈچۈن مېنىڭ دەۋىتىمنى قوبۇل قىلسۇن ۋە ماڭا ئىمان ئېيتسۇن (يەنى ھەمىشە ئىمان بىلەن بولسۇن).» [بەقەرە سۈرىسى 185 - 186 - ئايەتلەر].

يۇقىرىقى ئايەتلەردە، رامىزاننىڭ پەزىلىتىنىڭ بايانىغا ئاللاھنىڭ دۇئالارنى ئىجابەت قىلىدىغانلىقى ياندىشتۇرۇپ كەلتۈرۈلگەن. بۇنىڭدىن رامىزاندا قىلىنغان دۇئالارنىڭ ئەۋزەللىكى ۋە ئىجابەت بولۇشقا ئەڭ يېقىنلىقى ئىپادىلىنىدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئۈچ خىل ئادەمنىڭ دۇئاسى رەت قىلىنمايدۇ: بىرىنچىسى، زۇلۇمغا ئۇچرىغان ئادەمنىڭ دۇئاسى، ئىككىنچىسى، روزىدار كىشىنىڭ دۇئاسى، ئۈچىنچىسى، ئادالەتلىك ھۆكۈمدارنىڭ دۇئاسىدۇر». [تىرمىزىي رىۋايىتى].

رامىزان كېچىلىرىمۇ دۇئا ئىجابەت بولىدىغان ۋاقىتلارنىڭ بىرىدۇر.

4 - ئەرەفات كۈنى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «دۇئانىڭ ئەڭ ياخشىسى ئەرەفات كۈنىدىكى دۇئادۇر. مەن ۋە مېنىڭدىن ئىلگىرىكى پەيغەمبەرلەر ئېيتقانلارنىڭ ئەڭ ياخشىسى: **لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير** يەنى "ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي مەبۇد يوق، ئاللاھ يالغۇزدۇر، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى يوقتۇر. پادىشاھلىق ۋە ھەمدۇ سانا ئۇنىڭغا خاستۇر. ئۇ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر" دېگەن كەلىمەدۇر.» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

5 ـ كېچىنىڭ ئاخىرقى ئۈچتىن بىرى يەنى بامدات نامازدىن ئىلگىرىكى ۋاقىتلار. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئاللاھ تائالا ھەر كېچىسى بىرىنچى ئاسمانغا چۈشىدۇ ۋە كېچىنىڭ ئۈچتىن بىرى قالغاندا: ”ماڭا دۇئا قىلغان كىشىنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىمەن، مەندىن سورىغان كىشىنىڭ ھاجەتلىرىنى راۋا قىلىمەن ۋە مەندىن مەغپىرەت تىلىگەن كىشىگە مەغپىرەت قىلىمەن“ دەپ نىدا قىلىدۇ». [بۇخارىي ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

6 ـ قەدىر كېچىسى. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە: «قەدىر كېچىسى (شەرەپ ۋە پەزىلەتتە) مىڭ ئايدىن ئارتۇقتۇر» دەيدۇ. [قەدىر سۈرىسى3 ـ ئايەت]. قەدىر كېچىسى مىڭ ئايدىن ئەۋزەل بولغانلىقتىن بۇ كېچىدە دۇئا قىلىش تولىمۇ ئەۋزەلدۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامۇ رامىزاننىڭ ئاخىرقى ئون كۈندە مۇشۇ قەدىر كېچىسىنى كۆزلەپ ئۈنىڭدا دۇئا، ئىستىغفار ۋە تۈرلۈك ئىبادەتلەرنى كۆپ قىلىپ قاتتىق تىرىشچانلىق كۆرسەتەتتى. ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا مۇنداق دېگەن: «مەن رەسۇلۇللاھتىن قەدىر كېچىسىنى ئۇچرىتىپ قالسام نېمە دەپ دۇئا قىلىشىم توغرۇلۇق سورىغىنىمدا، ئۇ ماڭا **اَللّهمَّ اِنَّكَ عفُوٌّ تحِبُّ الْعفْوَ فَاْعفُ عنِّي** يەنى: «ئى ئاللاھ! سەن ھەقىقەتەن مەغپىرەت قىلغۇچى ۋە مەغپىرەت قىلىشنى ياقتۇرغۇچىسەن، گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن» دەپ دۇئا قىلىشىمنى تەۋسىيە قىلغان. [تىرمىزىي رىۋايىتى].

7 ـ جۈمە كۈنى. چۈنكى جۈمە كۈنى ھەپتىنىڭ ئەڭ ئەۋزەل كۈنى ھېسابلىنىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «كۈنلەرنىڭ ئەڭ ياخشىسى جۈمە كۈنىدۇر، ئۇ كۈندە ئادەم ئەلەيھىسسالام يارىتىلغان، شۇ كۈندە جەننەتكە كىرگۈزۈلگەن، شۇ كۈندە جەننەتتىن چىقىرىلغان، قىيامەتمۇ جۈمە كۈندىن باشقا كۈندە بولمايدۇ.» [ئىمام مۇسلىم رىۋايىتى]. بۇنداق ئۇلۇغ ۋە ياخشى كۈندە دۇئانى كۆپ قىلىش تولىمۇ ئەۋزەل ۋە ئىجابەت بولۇشقا ئەڭ يېقىندۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «جۈمە كۈندە دۇئا ئىجابەت بولىدىغان بىر سائەت باركى، قانداقلا بىر مۇسۇلمان كىشى ناماز ئوقۇۋاتقان ھالەتتە ئۇنىڭغا ئۇچرىشىدىكەن، ئۇ نېمە سورىسا ئاللاھ تائالا ئۇنىڭ سورىغىنىنى چوقۇم بېرىدۇ.» [بۇخارىي ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

ئىمام مۇسلىم ئەبۇ مۇسا ئەل ئەشئەرىيدىن رىۋايەت قىلغان بىر ھەدىسكە كۆرە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «جۈمە كۈندىكى دۇئا ئىجابەت بولىدىغان سائەت، ئىمام مۇنبەرگە ئولتۇرغان ۋاقىتتىن ناماز تۈگىگەنگە قەدەر بولغان ۋاقىتلاردۇر» دېگەن. [مۇسلىم رىۋايىتى].

يەنــە ھەدىسشۇناســلاردىن ئەبــۇ داۋۇد، تىرمــزى ۋە نەســائىيلار پــەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ: «جۈمە كۈنىدە ئون ئىككى سائەت بولۇپ، ئۇنىڭدىكى دۇئا ئىجابەت بولىدىغان سائەتنى تېپىپ بىر نەرسە سورىغان كىشىنىڭ سورىغانلىرىنى ئاللاھ تائالا چوقۇم بېرىدۇ. بۇ سائەتنى تېپىش ئۈچۈن ناماز ئەسىردىن كېيىنكى ۋاقىتنى قولدىن بەرمەڭلار» دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلغان. ئىمام ئىبنى قەييىم جەۋزىي مۇنداق دېگەن: «ماڭا كۆرە، جۈمە كۈنىدىكى دۇئا ئىجابەت بولىدىغان سائەتنىڭ ناماز ئەسىردىن كېيىنكى ۋاقىت ئىكەنلىكى دەلىل جەھەتتىن كۈچلۈكرەك بولسىمۇ، ھەر نامازنىڭ ۋاقتى دۇئا ئىجابەت بولىدىغان ۋاقىتلاردۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۈممەتلىرىگە جۈمە ۋاقتى بىلەن شۇ كۈننىڭ ناماز ئەسرىسىدىن كېيىنكى ۋاقىت ئىككىسىنى مەخسۇس دۇئا قىلىدىغان سائەتلەر قىلىپ بەلگىلەپ بەرگەن بولۇشى ئېھتىمال» [ئىبنى قەييىم جەۋزىينىڭ« **زاد المعاد**» ناملىق ئەسىرى 1- جىلد 131 - بەتتىن ئېلىندى].

8 - ئەزان بىلەن تەكبىر (ئىقامەت) ئوتتۇرىسىدىكى ۋاقىتلار. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىستە: «ئەزان بىلەن تەكبىر ئارىسىدىكى ۋاقىتتا قىلىنغان دۇئا رەت قىلىنمايدۇ» دېگەن. [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

9 - سەپەر ئۈستىدىكى ۋاقىتلار. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئۈچ خىل كىشىنىڭ دۇئاسىنىڭ ئىجابەت بولىشىدا ھېچ شەك يوق. ئۇلار: زۇلۇمغا ئۇچرىغان كىشىنىڭ دۇئاسى، مۇساپىرنىڭ دۇئاسى ۋە ئاتا - ئانىنىڭ بالىلىرى ئۈچۈن قىلغان دۇئاسى» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

10 - بېشىغا كۈن چۈشكەن كىشىنىڭ دۇئاسى. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: «بېشىغا كۈن چۈشكەن ئادەم دۇئا قىلسا (ئۇنىڭ دۇئاسىنى) ئىجابەت قىلىدىغان، ئۇنىڭ بېشىغا كەلگەن ئېغىرچىلىقنى كۆتۈرۈۋېتىدىغان ۋە سىلەرنى زېمىننىڭ ئورۇنباسارلىرى قىلغان كىم؟ ئاللاھتىن باشقا ئىلاھ بارمۇ؟ سىلەر ئازغىنا ۋەز – نەسىھەت ئالىسىلەر.» [نەمل سۈرىسى 62 - ئايەت].

11 – قۇرئاننى خەتمە قىلغاندىن كېيىن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: «قۇرئان خەتمە قىلىنغان ۋاقىتتىكى دۇئا ئىجابەت بولىدۇ» دەپ كۆرسەتكەن. [دارىمىي رىۋايىتى]. «ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ قۇرئاننى خەتمە قىلماقچى بولغىنىدا، بالا - چاقىلىرىنى توپلاپ بىرگە خەتمە قىلىپ دۇئا قىلاتتى.» [ئىمام نەۋەۋىي «ئەلمەجمۇئ»دا رىۋايەت قىلغان].

12 – بەش ۋاقىت نامازدىن كېيىنكى ۋاقىتلار. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن قايسى دۇئا ئىجابەت قىلىنىشقا ئەڭ يېقىن؟ دەپ سورالغىنىدا: «كېچىنىڭ ئاخىرقى قىسمىدا،

پەرز نامازلاردىن كېيىن قىلىنغان دۇئا ئىجابەت قىلىنىشقا ئەڭ يېقىندۇر» دەپ جاۋاب بەرگەن. [تىرمىزى رىۋايىتى]. مۇجاھىد مۇنداق دېگەن: «ناماز ئەڭ ياخشى ۋاقىتلارغا ئورۇنلاشتۇرۇلغان، شۇڭا نامازلاردىن كېيىن دۇئا قىلىشنى ئۇنۇتماڭلار».

13 - قۇرئان ئوقۇپ بولغاندىن كېيىن. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «مېنى (تائەت- ئىبادەت بىلەن) ياد ئېتىڭلار، (مېنى ياد ئەتسەڭلار) مەنمۇ سىلەرنى (ساۋاب بېرىش، مەغپىرەت قىلىش ۋە تىلىگىڭلارنى بېرىش بىلەن) ياد ئېتىمەن.» [بەقەرە سۈرىسى 152 ـ ئايەت]. قۇرئان تىلاۋەت قىلىش، ئۇنى ئۆگىنىش ۋە ئۆگىتىش ئىبادەتلەرنىڭ ئەڭ كاتتىسى ۋە ئاللاھ تائالانى ئەڭ ياخشى رەۋىشتە ياد ئەتكەنلىكتۇر. شۇڭا قۇرئان ئوقۇپ بولغاندىن كېيىنكى دۇئا ئىجابەت بولۇشقا ئەڭ يېقىندۇر.

14 ـ ئاللاھ تائالانى زىكىر قىلغاندىن كېيىن. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «مۇسۇلمان ئەرلەر ۋە مۇسۇلمان ئاياللارغا، مۆمىن ئەرلەر ۋە مۆمىن ئاياللارغا، تائەت ـ ئىبادەت قىلغۇچى ئەرلەر ۋە تائەت ـ ئىبادەت قىلغۇچى ئاياللارغا، راستچىل ئەرلەر ۋە راستچىل ئاياللارغا، سەۋر قىلغۇچى ئەرلەر ۋە سەۋر قىلغۇچى ئاياللارغا، خۇدادىن قورققۇچى ئەرلەر ۋە خۇدادىن قورققۇچى ئاياللارغا، سەدىقە بەرگۈچى ئەرلەر ۋە سەدىقە بەرگۈچى ئاياللارغا، روزا تۇتقۇچى ئەرلەر ۋە روزا تۇتقۇچى ئاياللارغا، نەپسىلىرىنى ھارامدىن ساقلىغۇچى ئەرلەر ۋە نەپسىلىرىنى ھارامدىن ساقلىغۇچى ئاياللارغا، ئاللاھنى كۆپ زىكىر قىلغۇچى ئەرلەر ۋە ئاللاھنى كۆپ زىكىر قىلغۇچى ئاياللارغا ئاللاھ مەغپىرەت ۋە كاتتا ساۋاب تەييارلىدى.» [ئەھزاب سۈرىسى35- ئايەت].

ئاللاھ تائالانى كۆپ زىكىر قىلغۇچىلار ئۈچۈن تەييارلانغان «كاتتا ساۋاب» ئۇلارنىڭ دۇئالىرىنى ئىجابەت قىلىشنىمۇ ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، ئەلۋەتتە.

15 ـ ئىسمۇلئەزەم ئوقۇلغان ۋاقىتلار. ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، ئۇ مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن مەسجىدتە ئولتۇراتتۇق، بىر ئادەم ناماز ئوقۇۋېتىپ **اللهم اني اسألك بأن لك الحمد لااله الا أنت الحنان المنان بديع السماوات والأرض، ياذا الجلال والإكرام، يا حي يا قيوم اسألك** يەنى «ئى ئاللاھ! سېنىڭ پەزلى ـ كەرەمىڭنى سورايمەن، ھەقىقەتەن پۈتۈن ھەمدۇ سانالار ساڭا خاستۇر، سەندىن باشقا مەبۇد بەرھەق يوقتۇر، سەن تولىمۇ شەپقەتلىكسەن، ناھايىتى ئاتا ـ ئېھسان قىلغۇچىسەن، ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئەڭ گۈزەل شەكىلدە ياراتقان خالىقسەن، ئى ئەزىمەتلىك ۋە كەرەملىك ئىلاھىم! ئى ھەمىشە تىرىك بولغۇچى، ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ ئىشلىرىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچى رەببىم! سەندىن (ھاجەتلىرىمنى) سورايمەن» دەپ دۇئا قىلىۋاتاتتى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ ۋاقىتتا: »بۇ ئادەم ئۇنى

ئوقۇپ نېمە سورىسا بېرىلىدىغان ۋە دۇئالار ئىجابەت بولىدىغان ئىسمۇلئەزەم بىلەن دۇئا قىلدى» دېدى. [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

16 ـ ئىپتار ۋاقتى. روزا تۇتقۇچىنىڭ ئىپتار ۋاقتىدا قىلغان دۇئاسى ئىجابەتتۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «روزا تۇتقۇچىنىڭ ئىپتار ۋاقتىدا قىلغان دۇئاسى ھەرگىزمۇ ئىجابەتسىز قايتۇرۇلمايدۇ.» [ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

17 ـ زەمزەم سۈيى ئىچكەن ۋاقىت. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «زەمزەم سۈيى نېمە ئۈچۈن ئىچىلگەن بولسا شۇنىڭ ئۈچۈندۇر، يەنى سەن ئۇنى شىپالىق تەلەپ قىلىپ ئىچسەڭ ئاللاھ ساڭا شىپالىق ئاتا قىلىدۇ، قورسىقىڭنى تويغۇزۇش ئۈچۈن ئىچسەڭ ئاللاھ سېنى تويغۇزىدۇ، ئۇسسۇزلۇقتىن ئىچسەڭ ئاللاھ سېنىڭ ئۇسسۇزلۇقىڭنى كېسىدۇ. ئۇنى جىبرىئىل ئەلەيھىسسالام قازغان، ئۇ ئىسمائىل ئەلەيھىسسالامغا ئۈچۈرۈلگەن.» [ئىمام بەيھەقىي، دارىقۇتنى ۋە ھاكىم رىۋايىتى، ئەللامە ئالبانىي «سەھىھۇتتەرغىيب ۋەتتەرھىيب»تا «ھەسەن» دەپ باھالىغان].

18 ـ زور قىيىنچىلىقلارغا يولۇقۇپ، ئاللاھ تائالاغا بولغان ئېھتىياجىنى تولۇق ھېس قىلغان ۋە ئىخلاس كۆچەيگەن ۋاقىتلار. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «(دېڭىزدا) ئۇلارنى تاغلاردەك دولقۇنلار ئورىۋالغان چاغدا، ئۇلار كامالى ئىخلاس بىلەن ئاللاھقا ئىلتىجا قىلىدۇ، ئاللاھ ئۇلارنى (دېڭىزنىڭ خەتەرلىرىدىن) قۇتۇلدۇرۇپ قۇرۇقلۇققا چىقارغان چاغدا، ئۇلارنىڭ بەزىسى توغرا يولدا بولىدۇ...» [لۇقمان سۈرىسى 32- ئايەت].

بۇ ئايەت زورقىيىنچىلىقلارغا ئۇچرىغاندا، ئاللاھ تائالاغا كامالى ئىخلاس بىلەن قىلىنغان دۇئانىڭ ئىجابەت بولىدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ.

19 ـ يامغۇر ياغقان ۋاقىت. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «تۆت ۋاقىتتا ئاسماننىڭ دەرۋازىلىرى ئېچىلىدۇ ۋە دۇئالار ئىجابەت بولىدۇ. ئۇلار: مۇجاھىدلار دۈشمەن بىلەن ئۇچراشقان ۋاقىت، يامغۇر ياغقان ۋاقىت، ناماز ئادا قىلىنغان ۋاقىت ۋە كەبىنى كۆرگەن ۋاقىتتۇر.» [بەيھەقىي رىۋايىتى].

بۇ ھەدىسقا ئاساسەن، كەئبىنى كۆرگەن چاغمۇ دۇئا ئىجابەت بولىدىغان ياخشى ۋاقىت ھېسابلىنىدۇ.

20- ئاتا ـ ئانىنىڭ باللىرىنىڭ پايدىسى ياكى زىيىنىغا قىلغان ھەر قانداق دۇئاسى شەكسىز ئىجابەت بولىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئۈچ خىل كىشىنىڭ دۇئاسىنىڭ ئىجابەت بولىشىدا ھېچ شەك يوق. ئۇلار: زۇلۇمغا ئۇچرىغان

كىشىنىڭ دۇئاسى، مۇساپىرنىڭ دۇئاسى ۋە ئاتا - ئانىنىڭ بالىلىرى ئۈچۈن قىلغان دۇئاسى.» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

21 - بىراۋنىڭ دىنىي قېرىندىشىغا غايىبانە قىلغان دۇئاسى چوقۇم ئىجابەت بولىدۇ. «مۇسۇلمان كىشىنىڭ دىنىي بۇرادىرىگە غايىبانە قىلغان دۇئاسى چوقۇم ئىجابەت بولىدۇ. ئۇنىڭ بېشىدا بىر پەرىشتە دائىم ھازىر بولۇپ تۇرىدۇ، ئۇ دىنىي بۇرادىرىگە ھەر قېتىم دۇئا قىلغىنىدا، مەزكۇر پەرىشتە "ئى ئاللاھ بۇ كىشىگىمۇ قېرىندىشىغا تىلىگىنىنىڭ ئوخشىشىنى بەرگىن" دەپ دۇئا قىلىدۇ.» [مۇسلىم رىۋايىتى].

22 - پەرز نامازلارغا ئەزان ئېيتىلغان ۋاقىتلار. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئىككى ۋاقىتتىكى دۇئا رەت قىلىنمايدۇ ياكى رەت قىلىنىش ئېھتىمالى ناھايىتى ئازدۇر: ئۇلارنىڭ بىرى، نامازغا ئەزان چاقىرىلغان ۋاقىت، يەنە بىرى، مۇجاھىدلار دۈشمەن بىلەن تىغمۇ تىغ ئېلىشقان ۋاقىتتۇر.» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

23 - مۇجاھىدلار دۈشمەن بىلەن تۇتۇشقان ۋاقىت. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «تۆت ۋاقىتتا ئاسماننىڭ دەرۋازىلىرى ئېچىلىدۇ ۋە دۇئالار ئىجابەت بولىدۇ. ئۇلار: مۇجاھىدلار دۈشمەن بىلەن ئۇچراشقان ۋاقىت، يامغۇر ياغقان ۋاقىت، ناماز ئادا قىلىنغان ۋاقىت ۋە كەبىنى كۆرگەن ۋاقىتتۇر.» [بەيھەقىي رىۋايىتى].

24 - مۇسىبەتكە ئۇچرىغان ۋاقىت. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «قانداقلا بىر مۇسۇلمان بەندىگە بىرەر مۇسىبەت يەتسە، «بىز ئاللاھنىڭ ئىگىدارچىلىقىدىمىز، چوقۇم ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتىمىز. ئى ئاللاھ! بۇ مۇسىبىتىمدە ماڭا ئەجىر بەرگەيسەن، قولدىن بەرگىنىمدىن ياخشىراقىنى ئاتا قىلغايسەن» دەيدىكەن، ئاللاھ تائالا چوقۇم ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىپ، ئۇنىڭ مۇسىبىتىدە ئۇنىڭغا ساۋاب بېرىدۇ ۋە قولدىن بەرگىنىدىن ياخشىراقىنى بېرىدۇ.» [مۇسلىم رىۋايىتى].

25 - پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇد ئوقۇلغاندىن كېيىن. ئابدۇللا ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى: «مەن ناماز ئوقۇۋاتاتتىم پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەبۇبەكرى ۋە ئۆمەر قاتارلىق ساھابىلار بىللە ئىدى. نامازدا ئولتۇرغىنىمدىن كېيىن، ئاۋۋال ئاللاھ تائالاغا ھەمدۇ سانا، ئاندىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇد ئېيتىپ بولۇپ، ئۆزۈم ئۈچۈن دۇئا قىلىشقا باشلىدىم. بۇ ۋاقىتتا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ماڭا: «سورىغىن، سورىغىنىڭغا ئېرىشىسەن، سورىغىن، سورىغىنىڭغا ئېرىشىسەن» دېدى. [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى]. فەزالە ئىبنى ئۇبەيد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مەسجىدتە ئولتۇراتتى، بىر ئادەم كېلىپ ناماز ئوقۇدى، ئاندىن «ئى ئاللاھ! ماڭا رەھىم قىلغىن، ئى

ئاللاھ! مېنى مەغپىرەت قىلغىن» دەپ دۇئا قىلىشقا باشلىۋىدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا «ئالدىراپ كەتتىڭ ئەي ناماز ئوقۇغۇچى! ناماز ئوقۇپ بولۇپ، ئولتۇرغىنىڭدا، ئاۋۋال ئاللاھ تائالاغا لايىق رەۋىشتە ھەمدۇ سانا ئېيتقىن، ئاندىن ماڭا دۇرۇد ئېيتقىن، ئاندىن دۇئا قىلغىن» دېدى. ئاندىن يەنە بىر ئادەم كېلىپ ناماز ئوقۇپ بولۇپ، ئاللاھ تائالاغا ھەمدۇ سانا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇد ئېيتىۋىدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا «ئەي ناماز ئوقۇغۇچى! دۇئا قىلغىن، ئىجابەت بولىدۇ» دېدى. [تىرمىزى رىۋايىتى].

26 - راھەت- پاراغەتلىك كۈنلەردە دۇئا قىلىش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «كىمكى قىيىن كۈنلەردە قىلغان دۇئالىرىنىڭ ئىجابەت قىلىنىشىنى ياقتۇرسا، راھەت- پاراغەتلىك كۈنلىرىدە كۆپلەپ دۇئا قىلسۇن» [تىرمىزي ۋە ھاكىم رىۋايىتى].

دۇئا ئىجابەت بولۇشقا ئەڭ يېقىن ۋە ئۇلۇغ جايلار

ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: **وللّهِ المشرق والمغرب فأينما تولوا فثَم وجـه اللهِ إن الله واسِع عِلِيم** يەنى «مەشرىقمۇ، مەغرىبمۇ (يەنى پۈتۈن يەر يۈزى) ئاللاھنىڭدۇر، قايسى تەرەپكە يۈزلەنسەڭلەرمۇ، ئۇ ئاللاھنىڭ تەرىپىدۇر.» [بەقەرە سۈرىسى 115 – ئايەت].

ناماز ۋە باشقىمۇ ئىبادەتلەرنى ئورۇنلاش ئۈچۈن مەخسۇس جاي ۋە ماكان شەرت قىلىنمىغاندەك، دۇئا ئۈچۈنمۇ مەخسۇس جاي ۋە ماكان شەرت ئەمەس. بەلكى قانداقلا جايدا بولمىسۇن ئاللاھ تائالاغا قىلىنغان ئىبادەتلەر ۋە دۇئالار ئۇنىڭغا چوقۇم يېتىدۇ. ئاللاھ تائالاغا يېقىن بولۇش جاي ۋە ماكان بىلەن ئەمەس، بەلكى قەلب بىلەن ئەمەلگە ئاشىدۇ. ئۆزى موسكوۋادا بولسىمۇ، پۈتۈن ۋۇجۇدى بىلەن ئاللاھقا بېرىلىپ چىن سەممىيەت بىلەن قىلغان كىشىنىڭ دۇئاسى، گەرچە ھەرەمدە كەبىنىڭ ئالدىدا تۇرغان بولسىمۇ، پىكىر - خىيالى دۇنيالىقنىڭ غەم - ئەندىشىلىرىگە غەرق بولغانلىقتىن ئاللاھنى ئېسىگە ئالالمىغان بىپەرۋا كىشىنىڭ ئاغزاكى دۇئاسىدىن ئەۋزەل، ئەلۋەتتە. ئاللاھ بەندىلىرىگە ھەر جايدا ۋە ھەر قانداق ۋاقىتتا يېقىندۇر. ئۇ ئۆزىنىڭ چەكسىز ئىلمى ۋە قۇدرىتى بىلەن ھەمىشە ئۇلار بىلەن بىللىدۇر. ئەمما كىشىلەرنىڭ ئاللاھقا يېقىن بولۇشى ئاللاھنى ياد ئېتىش ۋە ئىمان، ياخشى ئەمەللەر ئارقىلىق ئۇنىڭ تەرىپىگە يول ئېلىشى بىلەن بولىدۇ. ئىبادەت ۋە دۇئا ئۈچۈن جايلارنىڭ ھەممىسى ئوخشاشتۇر. پەقەت بەزى جايلار

ئۇلۇغلۇقى يۈزىسىدىن ئىبادەت ۋە دۇئالارنىڭ قوبۇل بولۇشى ئۈچۈن ئەڭ مۇناسىپ ۋە ئەۋزەلدۇر. ئۇلار تۆۋەندىكىچە:

1 ـ ئەرەفات تېغى. شۈبھىسىزكى ئەرەفات كۈنى ئەرەفاتتا قىلىنغان ئىبادەتلەر ۋە دۇئالار قوبۇل بولۇشقا ئەڭ يېقىندۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: «دۇئانىڭ ئەڭ ياخشىسى ئەرەفات كۈنىدىكى دۇئادۇر» دەپ كۆرسەتكەن. [ئىمام مالىك «ئەلمۇۋەتتا»دا رىۋايەت قىلغان].

2 - مۇلتەزەم (كەبىنىڭ ئىشىكى بىلەن ھەجەرۇل ئەسۋەد (قاراتاش) ئوتتۇرىسىدىكى جاي). بۇ ھەقتە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: «مۇلتەزەم دۇئا ئىجابەت بولىدىغان جايدۇر. بۇ جايدا ئاللاھقا دۇئا قىلغان كىشىنىڭ دۇئاسى چوقۇم ئىجابەت بولىدۇ» دەپ كۆرسەتكەن» [ئىمام بەيھەقىي رىۋايىتى].

3 - قۇرئان كەرىم تىلاۋەت قىلىنغان ۋە ئاللاھقا زىكىر ئېيتىلغان ئورۇنلار. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «قانداقلا بىر قەۋم ئاللاھ تائالانىڭ ئۆيلىرىدىن بولغان بىرەر مەسجىدتە توپلىشىپ، ئاللاھ تائالانىڭ كىتابى قۇرئاننى تىلاۋەت قىلىدىكەن ۋە ئۇنى ئۆزئارا ئۆگىنىدىكەن، چوقۇم ئۇلارغا خاتىرجەملىك چۈشىدۇ، ئاللاھ تائالانىڭ رەھمىتى ئۇلارنى ئورايدۇ، پەرىشتىلەر ئۇلارنىڭ ئەتراپىغا ئولىشىدۇ ۋە ئاللاھ تائالا ئۇلارنى يېنىدىكى پەرىشتىلەرگە تەرىپلەپ بېرىدۇ.» [مۇسلىم رىۋايىتى].

4 - كەبىنىڭ ئىچى. كەبىنىڭ سول تەرىپىگە قوپۇرۇلغان دۈگلەك يېرىم تامنىڭ ئىچى كەبىگە ھېسابلىنىدۇ. شۇڭا بۇ تامنىڭ ئىچىدە تۇرۇپ دۇئا قىلغان ئادەم كەبىنىڭ ئىچىدە تۇرۇپ دۇئا قىلغانغا ئوخشاش بولىدۇ.

5 - مەككىدىكى مەسجىدى ھەرەم.

6 - مەدىنىدىكى پەيغەمبەر مەسجىدى.

7 - پەلەستىندىكى بەيتۇلمۇقەددەس.

8 - سافا ۋە مەرۋە تاغلىرى.

9 - مىنا، مۇزدەلىفە ۋە باشقىمۇ مۇقەددەس جايلار.

10 - يەر يۈزىدىكى جىمى مەسجىدلەر.

11 - ناماز ئوقۇلغان ھەر قانداق جايلار.

ئىجابەت قىلىنغان دۇئالاردىن ئۆرنەكلەر

ئاللاھ تائالا تەرىپىدىن ئىجابەت بولغانلىقى ساماۋىي كىتابلار ۋە تارىخىي مەنبەلەردە قەيت قىلىنغان دۇئالار ئىنتايىن كۆپ. تۆۋەندە بىر قانچە مىسال بېرىمىز:

1- ئاللاھ تائالا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغان. «ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم بىلەن ئىسمائىل كەبىنىڭ ئۇلىنى قوپۇرۇۋېتىپ ”پەرۋەردىگارىمىز! بىزنىڭ (خىزمىتىمىزنى) قوبۇل قىلغىن، سەن ھەقىقەتەن (دۇئايىمىزنى) ئاڭلاپ تۇرغۇچىسەن، (نىيىتىمىزنى) بىلىپ تۇرغۇچىسەن. پەرۋەردىگارىمىز! ئىككىمىزنى ئۆزەڭگە ئىتائەتمەن قىلغىن، بىزنىڭ ئەۋلادلىرىمىزدىنمۇ ئۆزەڭگە ئىتائەتمەن ئۈممەت چىقارغىن، بىزگە ھەججىمىزنىڭ قائىدىلىرىنى بىلدۈرگىن، تەۋبىمىزنى قوبۇل قىلغىن، چۈنكى سەن تەۋبىنى ناھايىتى قوبۇل قىلغۇچىسەن، ناھايىتى مېھرىبانسەن. پەرۋەردىگارىمىز! ئۇلارنىڭ ئىچىدىن ئايەتلىرىڭنى ئۇلارغا تىلاۋەت قىلىپ بېرىدىغان، كىتابىڭنى (يەنى قۇرئاننى)، ھېكمەتنى (يەنى پاك سۈننەتنى) ئۇلارغا ئۆگىتىدىغان، ئۇلارنى (مۇشرىكلىك ۋە گۇناھلاردىن) پاك قىلىدىغان بىر پەيغەمبەر ئەۋەتكىن، ھەقىقەتەن سەن غالىبسەن، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىسەن“ دېدى» [بەقەرە سۈرىسى 127 – 129 - ئايەتلەر].

ئاللاھ تائالا ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغانلىقتىن، ئۇنىڭ ئوغلى ئىسمائىل ئەلەيھىسسالام نەسلىدىن پەيغەمبىرىمىز ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى چىقارغان. «ئۆز ۋاقتىدا ئىبراھىم: ”پەرۋەردىگارىم! بۇ يەرنى (يەنى مەككىنى) تىنچ شەھەر قىلىپ بەرگىن، ئاھالىسىدىن ئاللاھقا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە ئىمان ئېيتقانلارنى تۈرلۈك مېۋىلەر بىلەن رىزىقلاندۇرغىن“ دېدى» [بەقەرە سۈرىسى 126-ئايەت]. مەلۇمكى، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ بۇ دۇئاسى ئىجابەت بولۇپ، مەككە شەھىرى ئىمان ۋە ھىدايەتنىڭ مەركىزى بولغان شۇ ئۇزۇن تارىختىن بېرى، بۇ شەھەرگە كۇففارلارنىڭ ياكى ئىستىلاچىلارنىڭ قەدىمى بېسىلغان ئەمەس. ھازىرمۇ دۇنيادا ئەڭ تىنچ شەھەر، ئاھالىسى قىش ۋە ياز ھەر ۋاقىت ئۆزىدە بولمىغان ھەر تۈرلۈك شېرىن مېۋىلەر بىلەن رىزىقلىنىپ كەلمەكتە.

2- ئاللاھ تائالا نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغان. «نۇھ ئېيتتى: ”پەرۋەردىگارىم يەر يۈزىدە كاپىرلارنىڭ بىرىنىمۇ قويمىغىن“» [نۇھ سۈرىسى 26-ئايەت]. ئاللاھ تائالا نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغانلىقتىن، ئۇنى مەسخىرە قىلغان كۇففارلارنى تۇپان سۈيى بىلەن غەرق قىلغان. بۇ دۇنيا تارىخىدا مەشھۇر ۋەقەلىك. بۇ ۋەقەنى ئاللاھ تائالا بۇ ئايەتنىڭ ئالدىنقىسىدا مۇنداق بايان قىلىدۇ: «ئۇلار گۇناھلىرى تۈپەيلىدىن (تۇپان بىلەن) غەرق قىلىندى، دوزاخقا كىرگۈزۈلدى، ئۇلار

ئۆزلىرى ئۈچۈن ئاللاھتىن باشقا ھېچقانداق ياردەمچى تاپالمىدى» [نۇھ سۈرىسى 25 - ئايەت].

3- ئاللاھ تائالا زەكەرىيا ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغان. ئۇ ئاللاھ تائالاغا يالۋۇرۇپ: «ئى پەرۋەردىگارىم! مېنى (بالىسىز، ۋارىسسىز) يالغۇز قويمىساڭ، سەن ئەڭ ياخشى ۋارىستۇرسەن (يەنى ھەممە ئادەم ئۆلىدۇ، سەنلا باقىي قالىسەن)» [ئەنبىيا سۈرىسى89 ـ ئايەت] دەپ دۇئا قىلغىنىدا، ئۇنىڭ ياشىنىپ قالغىنى ۋە ئايالىنىڭمۇ ياشىنىپ قالغان ھەم تۇغماسلىقىغا قارىماي، ئۇنىڭغا يەھيا ئەلەيھىسسالامنى ئاتا قىلغان.

4- ئاللاھ تائالا ئەييۇب ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغان. ئۇ: «(پەرۋەردىگارىم!)ھەقىقەتەن مېنى بالا (يەنى قاتتىق كېسەل) ئورىۋالدى، سەن ئەڭ مەرھەمەتلىكسەن» [ئەنبىيا سۈرىسى83 - ئايەت] دەپ ئاللاھ تائالاغا مۇناجات قىلغىنىدا، ئۇنىڭغا شىپالىق ئاتا قىلغان. «ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق، ئۇنىڭ بېشىغا كەلگەن بالانى كۆتۈرۈۋەتتۇق» [ئەنبىيا سۈرىسى 84 - ئايەت].

5- ئاللاھ تائالا يۇنۇس ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغان. «ئۇ قاراڭغۇلۇقتا (يەنى بېلىقنىڭ قارنىدا): "پەرۋەردىگارىم! سەندىن بۆلەك ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، سەن (جىمى كەمچىلىكلەردىن) پاكتۇرسەن، مەن ھەقىقەتەن (ئۆز نەپسىمگە) زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولدۇم" دەپ نىدا قىلدى. ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق، ئۇنى(بېلىق يۇتقان چاغدىكى)غەمدىن خالاس قىلدۇق، شۇنىڭدەك مۆمىنلەرنى (ئېغىرچىلىقلاردىن) خالاس تاپقۇزىمىز» [ئەنبىيا سۈرىسى 87 – 88 - ئايەتلەر].

6- ئاللاھ تائالا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئالىرىنى ئىجابەت قىلغان. بۇنىڭغا مىساللار ناھايىتى كۆپ. قىبلىنىڭ بەيتۇلمۇقەددەستىن كەبىگە ئۆزگەرتىلگەنلىكى، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ھىجرەت ئەسناسىدا كۇففارلارنىڭ سۈيىقەستىدىن ئامان قالغانلىقى، مەككىنىڭ پەتھى قىلىنغانلىقى، ئۇھۇد ۋە باشقا غازاتلاردا مۇسۇلمانلارنىڭ غەلىبىگە ئېرىشكەنلىكى ۋە باشقا ئۇلۇغۋار ئىشلارنىڭ ئەمەلگە ئاشقانلىقى ھەممىسى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئالىرىنىڭ ئىجابەت بولغانلىقىنىڭ ئۆرنەكلىرىدىندۇر. ئىمام بۇخارىي بىلەن مۇسلىم رىۋايەت قىلغان بىر ھەدىستە مۇنداق كەلگەن: «مەدىنىدە قاتتىق يامغۇر يېغىپ كەتكەن بىر كۈنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئاللاھ تائالاغا مۇناجات قىلىپ: **اللهـم حواليـنا ولا عليـنا** - «ئى ئاللاھ! بىزگە ئەمەس، بىزنىڭ ئەتراپىمىزغا ياغدۇرغىن» دېگەن دۇئانى ئۈچ قېتىم ئوقۇۋىدى، مەدىنە ئاسمىنىدا پەيدا بولغان بۇلۇتلار مەدىنىنىڭ ئوڭ ۋە سول تەرەپلىرىگە تارقاپ كەتتى، يامغۇر مەدىنە ئەتراپىدا يېغىشقا داۋام قىلغان بولسىمۇ، مەدىنىگە بىر تامچە يامغۇرمۇ چۈشمىدى. بۇ ئارقىلىق

ئاللاھ تائالا پەيغەمبىرىنىڭ كاراmetinى ۋە دۇئاسىنىڭ ئىجابىتىنى ئېنىق كۆرسەتتى» [بۇخارىي ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].
ئاللاھ تائالا پەيغەمبەرلەرنىڭلا ئەمەس، بەلكى ھەرقانداق مۆمىن كىشىنىڭ يۈرەكتىن قىلغان دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغۇچىدۇر. بۇنىڭغا كۆپلەپ مىساللارنى كەلتۈرۈشكە بولىدۇ. تۆۋەندە بىر قانچە مىسال بىلەن كۇپايە قىلىمىز:
7- ئاللاھ تائالا ئەسھابۇلكەھفنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغان. ئۇلار: «پەرۋەردىگارىمىز! بىزگە رەھمەت خەزىنىلىرىڭدىن ئاتا قىلغىن، بىزنىڭ ئىشلىرىمىزنى توغرا بىزنى ھىدايەت تاپقۇچىلاردىن قىلغىن» دەپ دۇئا قىلغانىدى. [كەھف سۈرىسى 10 - ئايەت]. ئەسھابۇلكەھف – ئىيسا ئەلەيھىسسالامنىڭ دىنىغا ئەگەشكەن رىملىق يىگىتلەر بولۇپ، ئۇلار بۇتپەرەس پادىشاھ داقيانۇسنىڭ زۇلمىدىن قېچىپ ئۆز دىنىنى ساقلاش ئۈچۈن ئۆڭكۈرگە سىغىنغان ۋە ئاللاھ تائالادىن ھىدايەت تىلىگەن كىشىلەر ئىدى. ئاللاھ تائالا ئۇلارنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغانلىقتىن، ئۇلار ھىدايەت مەشئەللىرى سۈپىتىدە تارىختا قەيت قىلىنىپ جىمى مۆمىنلەرنىڭ قەلبىدە چاقناپ كەلمەكتە.
8- پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھېكايە قىلىپ بەرگەن «ئۆڭكۈردىكى ئۈچ كىشى»نىڭ قىسسىسىدە، مەزكۇر ئۈچ ئادەمنىڭ ئاللاھ تائالاغا بارچە ئىخلاسى بىلەن قىلغان دۇئاسى ئىجابەت بولۇپ، ئۆڭكۈرنىڭ ئېغىزى ئېچىلغانلىقى ۋە ئۇلارنىڭ سالامەت چىقىپ كەتكەنلىكى بايان قىلىنغان.
9- «ئۇۋەيس قىزى ئەرۋا سەئىد ئىبنى زەيدگە قارا چاپلاپ، ”ماڭا تەئەللۇق زېمىننى ئېلىۋالدى“ دەپ قازى مەرۋان ئىبنى ھەكەمگە ئەرز سۇنىدۇ. سوت جەريانىدا سەئىد ئىبنى زەيد مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ: ”كىمكى بىراۋنىڭ بىر غېرىچ يېرىنى ھەقسىز ئېلىۋالىدىكەن، قىيامەت كۈنى ئۇنىڭ بوينىغا يەتتە قات زېمىن تاقاق قىلىپ سېلىنىدۇ“ دېگەنلىكىنى ئاڭلاپ تۇرۇپ، ئۇنىڭ يېرىنى ئېلىۋالامتىمەن؟!» قازى «بۇ سۆزدىن كېيىن سەندىن پاكىت تەلەپ قىلمايمەن. ئى ئاللاھ! ئەگەر بۇ ئايال يالغان ئېيتقان بولسا، ئۇنىڭ كۆزىنى كور قىلغىن ۋە ئۇنى ئۆز زېمىنىدە ئۆلتۈرگىن» دەيدۇ. ھېلىقى ئايال راستىنلا كۆزىدىن ئايرىلىپ قالىدۇ ۋە ھويلىسىدىكى بىر قۇدۇققا چۈشۈپ ئۆلىدۇ» [مۇسلىم رىۋايىتى].
10- ئىككىنچى خەلىپە ئۆمەر ئىبنى خەتتاب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ سەئىد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنى كۇفە شەھىرىگە ۋالىي قىلىپ ئەۋەتىدۇ، كۇفە ئەھلى ئۇنىڭ ئۈستىدىن شىكايەت قىلىپ خەلىپىگە ئەرز يازغاندىن كېيىن، خەلىپە ئۆمەر ئەممار رەزىيەللاھۇ

ئەنھۇنى ۋالى قىلىپ ئەۋەتىدۇ. خەلىپە كۇفە شەھىرىگە سەئد بىلەن بىرگە مەخسۇس ئادەم ئەۋەتىپ سەئد توغرۇلۇق بارلىق مەسجىدلەرگە بېرىپ سوراشتۇرىدۇ. كۇفە مەسجىدلىرىنىڭ ھەممىسىدە كىشىلەر سەئد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنى ماختايدۇ، پەقەت بىرلا مەسجىدتە، بىر ئادەم ئورنىدىن تۇرۇپ: «سەئد توغرۇلۇق گۇۋاھلىق سورىساڭلار، سەئد غازاتتىن قاچاتتى، غەنىمەتنى ئادالەت بىلەن تەقسىم قىلمايتتى، ئەرزلەرنى ئادالەتلىك سورىمايتتى» دەيدۇ. شۇۋاقتتا سەئد دۇئاغا قول كۆتۈرۈپ: «ئى ئاللاھ! ئەگەر بۇ بەندەڭ ئۆزىنى كىشىلەرگە كۆرسىتىش نىيىتىدە يالغان ئېيتىپ ماڭا شۇنداق تۆھمەت قىلغان بولسا، ئۇنىڭ ئۆمرىنى ئۇزۇن قىلغىن، پېقىرلىقىنى زىيادە قىلغىن ۋە پىتنىگە دۇچار قىلغىن»دەپ دۇئا قىلىدۇ. راستىنلا بۇ ئادەم قېرىلىقتىن ئىككى كىرپىكى كۆزلىرىنى يېپىۋالغان، كىشىلەرنىڭ مەسخىرىسىگە كوچىدە دېگۈدەك ئۇچرىغان ھالدا خورلۇققا قالىدۇ. ئۇ ھەمىشە ئۇھ تارتىپ، «مەن سەئدنىڭ قارغىشىغا كەتتىم، ئۇنىڭ دۇئاسى مېنى تۇتتى» دەيدىكەن. [بۇخارىي رىۋايىتى].

11- پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ساھابىلىرىدىن ئالتە نەپەر كىشى ۋەزىپە ئۆتەش يولىدا مەككىگە يېقىن بىر جايدىكى ھۇزەيل قەبىلىسىدىن بولغان مۇشرىك كۆچلىرىنىڭ قولىغا چۈشۈپ قالىدۇ، ئۇلار سان جەھەتتە ئۆزلىرىدىن كۆپ بولغان مۇشرىكلار بىلەن ئېلىشىپ ھەممىسى شەھىد بولىدۇ. ئۇلارنىڭ ئىچىدە ئاسىم ئىبنى سابىت رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمۇ بار بولۇپ، ئۇھۇد غازىتىدا ئاسىم ئىبنى سابىتنىڭ قولىدا ئۆلتۈرۈلگەن ئىككى ئوغلىنىڭ قىساسى ئۈچۈن ئاسىمنى ئۆلتۈرۈپ ئۇنىڭ بېشىنى قەدەھ قىلىپ ھاراق ئىچىشكە قەسەم قىلغان ۋە ئاسىمنىڭ كاللىسىنى ئېلىپ كەلگەن كىشىگە مال-دۇنيادىن خالىغىنىنى بېرىشنى ۋەدە قىلغان سۇلافە مەككىدە ئاچچىقىدىن بوغۇلۇپ يۈرەتتى. ئاسىمنى شەھىد قىلغانلار دەسلەپتە ئۇنىڭ ئاسىم ئىكەنلىكىنى بىلمىگەن بولسىمۇ، كېيىن تونۇپ قېلىپ ئۇنىڭ بېشىنى سۇلافىگە تاپشۇرۇش ئارقىلىق مال – دۇنياغا غەرق بولۇش تەمەسىدە جەسەدنىڭ يېنىغا كەلگىنىدە، بىر توپ ھەرە جەسەدنى چۆرىدەپ يۈرۈپ ئۇلارنى زادى جەسەدكە يېقىنلاشتۇرمايدۇ. ئۇلار ئاخىرى ئاسىمنىڭ بېشىنى ئەتىسى ئەتىگەندە ئېلىشقا كېلىشىپ قايتىپ كېتىشىدۇ، شۇ كېچىسى ياغقان يامغۇر بىلەن سەل ئاسىمنىڭ جەسىدىنى قاياققىدۇر ئېلىپ كېتىدۇ. ئۇلار جەسەدنى ئىزدەپ قەتئى تاپالمايدۇ. چۈنكى ئاسىم شەھىد بولۇش ئالدىدا ئاللاھ تائالاغا يالۋۇرۇپ: «ئى ئاللاھ! مەن سېنىڭ ئۇلۇغ دىنىڭنى قوغداش يولىدا جېنىمنى پىدا قىلدىم، مېنىڭ جەسىدىمنى كۇففارلارنىڭ قولىغا چۈشۈرمىگەيسەن» دەپ دۇئا قىلغان ئىدى.

ئاللاھ تائالا ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغانلىقتىن، ئۇنىڭ جەسىدى كۇففارلارنىڭ قولىدا خارلانمىغان.

12- پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلىرىغا ئىسرائىل ئەۋلادىدىن بىر ئادەمنىڭ قىسسىسىنى سۆزلەپ بېرىپ مۇنداق دېگەن: «ئىسرائىل ئەۋلادىدىن بىر كىشى دىنداشلىرىدىن بولغان بىراۋدىن مىڭ دىنار قەرز سورايدۇ، قەرز بەرگۈچى ئۇنىڭدىن گۇۋاھچى تەلەپ قىلغىنىدا، ئۇ ”گۇۋاھچىلىققا ئاللاھ تائالا يېتەرلىك “ دەيدۇ، ئۇ كاپالەت تەلەپ قىلغىنىدا، ”كاپالەت بېرىشكە ئاللاھ تائالا يېتەرلىك“ دەيدۇ. قەرز بەرگۈچى ئۇنىڭغا ”راست ئېيتتىڭ“دەيدۇ- دە، مەلۇم مۇددەتلىك قەرز ھېسابىدا مىڭ دىنارنى ئۇنىڭغا بېرىدۇ. قەرز ئالغۇچى پۇلنى ئېلىپ دېڭىزنىڭ ئۇ قېتىغا كېتىدۇ ۋە ئېھتىياجلىرىنى ھەل قىلىدۇ. ئاندىن قەرزنى بەلگىلەنگەن ۋاقتىدا ئىگىسىگە تاپشۇرۇپ بېرىش ئۈچۈن ئۇنىڭ يېنىغا بېرىشقا بىرەر كېمە ياكى قېيىق ئىزدەپ يۈرۈپ قەتئىي تاپالمايدۇ، كۆپ باش قاتۇرۇپ ئاخىرى بىر چوڭ ياغاچنىڭ ئوتتۇرىسىنى ئويۇپ ئامانەت بىلەن خەتنى ئۇنىڭ ئىچىگە سالىدۇ – دە، ئاللاھ تائالاغا سېغىنىپ : «ئى ئاللاھ! پالانىدىن ۋاقىتلىق مىڭ دىنار قەرز ئالغانلىقىمنى سەن بىلىسەن، ئۇ مېنىڭدىن گۇۋاھچى تەلەپ قىلغىنىدا سېنى گۇۋاھچى قىلسام قوبۇل قىلغان ئىدى، كاپالەت تەلەپ قىلغىنىدا سېنى كېپىل قىلسام ئۇنىڭغا رازى بولغان ئىدى، مەن بىرەر كېمە تېپىپ ئامانەتنى ۋاقتىدا يەتكۈزۈشكە تىرىشقان بولساممۇ ئۇنىڭغا چامىم يەتمىدى. بۇ ئامانەتنى ساڭا تاپشۇردۇم» دەپ دۇئا قىلىپ، ھېلىقى ياغاچنى دېڭىزغا قويۇپ بېرىدۇ. قەرز بەرگۈچى قەرزنىڭ ۋاقتى توشقانلىقى ئۈچۈن قەرزدارنىڭ كېلىپ قېلىشىنى كۈتۈپ دېڭىز بويىغا چىققان ئىدى. ئۇ دېڭىزدا ئېقىپ كەلگەن ياغاچنى كۆرۈپ، ئۇنى ئوتۇن قىلىپ باللىرىنى ئىسسىندۇرۇش نىيىتى بىلەن ئۇ ياغاچنى سۇزۇپ ئېلىپ ئۆيىگە ئېلىپ كېتىدۇ. ياغاچنى يارغىنىدا مىڭ دىنار ئامانەت بىلەن خەتنى تاپشۇرۇپ ئالىدۇ. بۇ ئارىدا قەرزدارمۇ يېتىپ كېلىدۇ، ئۇ يەنە مىڭ دىنار ئېلىپ كەلگەنىدى. ئۇ ئۆزۈر ئېيتىپ ”مەن ئامانەتنى ۋاقتىدا تاپشۇرۇش ئۈچۈن كېمە ئىزدىگەن بولساممۇ، مۇشۇ كېمىدىن بۇرۇنراق كېلىدىغان بىرەرسىنى تاپالمىغانلىقىم ئۈچۈن كېچىكىپ قالدىم“ دەيدۇ، قەرز بەرگۈچى: ”سىز ماڭا بىرەر نەرسە ئەۋەتكەنمىدىڭىز“ دەپ سورايدۇ، قەرزدار: ”مەن سىزگە دەۋاتىمەنغۇ مۇشۇ كېمىدىن بۇرۇنراق كېلىدىغان بىرەر كېمە تاپالمىدىم“ دەپ جاۋاب بېرىدۇ، قەرزدار: ”سىز ياغاچ بىلەن ئەۋەتكەن ئامانەتنى ئاللاھ تائالا سىز ئۈچۈن ئادا قىلدى، سىز ئەمدى مىڭ دىنارىڭىزنى ئېلىپ قايتىڭ“ دەيدۇ» [ئىمام بۇخاري رىۋايەت قىلغان].

بۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىزگە بايان قىلىپ بەرگەن ئەجابەت قىلىنغان دۇئالاردىن بىر ئۆلگە بولۇپ، بۇنىڭدا دۇئادىكى چوڭقۇر ئىخلاس، سەممىيەت ۋە كەم ئۇچرايدىغان ۋاپادارلىق، شۇنداقلا باشقىلارنىڭ ھەققىنى ئادا قىلىشقا بولغان جىددىي ھېرىسمەنلىك ۋايىغا يەتكەن.

يوقىرىقىلاردىن باشقىمۇ ئەجابەت بولغان دۇئالارنىڭ مىساللىرى ئىنتايىن كۆپتۇر. شەرتلىرى توشقان دۇئالارنىڭ، خۇسۇسەن ئاتا ــ ئانىنىڭ باللىرىنىڭ پايدىسى ياكى زىيىنى ئۈچۈن قىلغان ھەر قانداق دۇئاسىنىڭ ئەجابەت بولۋاتقانلىقى، ھەتتا قۇرغاقچىلىقتىن يامغۇر تىلەپ قىلىنغان دۇئالارنىڭ ئەجابەت بولۋاتقانلىقى شەك قوبۇل قىلمايدىغان بىر رېئاللىقتۇر.

دۇئا سەۋەبتىن بىھاجەت قىلالامدۇ؟

تىلەكلەرنىڭ ئەمەلگە ئېشىشى ئۈچۈن دۇئا بىلەن سەۋەب ئىككىسى ھەل قىلغۇچ رولنى ئوينايدۇ. بۇ ئىككىسى بىر ـ بىرىدىن قەتئىي ئايرىلالمايدۇ. شۇڭىمۇ ئىنسان ئاللاھقا دۇئا قىلىش بىلەن بىرگە، قولىدىن كەلگەنچە سەۋەبلەرنى قىلىشقا بۇيرۇلغان. ئاللاھتىن جەننەتنى سورىغان ئادەم دۇئا بىلەن بىرلىكتە، ئۆزىنى جەننەتكە كىرىشكە سالاھىيەتلىك قىلىدىغان ياخشى ئەمەللەرنى قىلىشى، دوزاختىن پاناھ تىلىگەن ئادەم دوزاخقا كىرىشكە سەۋەب بولىدىغان يامان ئىشلاردىن قەتئىي قول ئۈزىشى، رىزقىنىڭ كەڭ بولىشى ۋە پېقىرلىقتىن قۇتۇلۇشنى تىلىگەن ئادەم رىزىق دۇنياسىنىڭ ئىشىكىنى ئەمگەك ئاچقۇسى بىلەن ئېچىشى، قىيىنچىلىقلارغا دۇچ كەلگەن ئادەم ئۇنىڭدىن خالاس بولۇشنىڭ چارە ۋە تەدبىرلىرىنى قوللىنىشى، كېسەلدىن شىپالىق تېپىشنى تىلىگەن ئادەم ئاللاھقا دۇئا قىلىپ، ئۇنىڭغا يۆلىنىش بىلەن بىر ۋاقىتتا دوختۇرغا بېرىشى لازىم. دۇئا مەقسەتكە يېتىشنىڭ سەۋەبلىرىنى ئۇتۇپ ئۇكايلاشتۇرۇش ۋە يوللىرىنى يورۇتۇش رولىنى ئوينايدۇ. ئاللاھ تائالا ھەممە ئىشنى سەۋەبلەرگە باغلىق قىلغان. قۇرئان كەرىم مۇنداق دەيدۇ: «ئىنسان پەقەت ئۆزىنىڭ ئىشلىگەن ئىشىنىڭ نەتىجىسىنى كۆرىدۇ». [نەجم سۈرىسى 39 ـ ئايەت].

سەۋەبكىلا چوقۇنۇپ كېتىپ ئاللاھنى ئۇنتۇش توغرا بولمىغاندەك، دۇئاغىلا يۆلىنىپ سەۋەبتىن بىھاجەت بولۇشمۇ توغرا ئەمەس. چۈنكى ئالدىنقىسى، ئاللاھنىڭ ئىبادىتىدىن باش تارتقانلىق، كېيىنكىسى، «ئۆزمە پىش، ئاغزىمغا چۈش» دېگەنلىكتۇر.

دۇئا بىلەن سەۋەبنىڭ باغلىنىشى ناھايىتى زىچ باغلىنىشتۇر. ئەگەر تىلەكلەرنىڭ ھاسىل بولىشى ئۈچۈن دۇئالا كۇپايە قىلىدىغان بولسا ئىدى، ئىنسانلىقنىڭ ئىپتىخارلىق ئۈلگىسى ۋە پۈتۈن پەيغەمبەرلەرنىڭ ئەۋزەلى پەيغەمبىرىمىز ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام سەۋەب قىلمىغان ۋە ئۇنىڭغا تەشەببۇسمۇ قىلمىغان بولاتتى. ئەگەر تىلەكلەر سەۋەب بىلەنلا ھاسىل بولىدىغان بولسا ئىدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام شۇنچە ئەھمىيەتلىك ۋە خاسىيەتلىك دۇئالارنى ئۆممىتىگە ئۆگەتمىگەن ۋە ئۆزىمۇ قىلمىغان بولاتتى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام دۇئا بىلەن سەۋەبنىڭ ئارىسىنى قەتئىي ئايرىغان ئەمەس. ئۇنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇشى ھەر تۈرلۈك خاسىيەتلىك دۇئالار بىلەن تولغاندەك، ئىشلەش، چارە ـ تەدبىر قوللىنىش ۋە ھەر ئىش ئۈچۈن سەۋەب قىلىشتىمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەڭ ئالدىنقىلاردىن ئىدى. ئۇ مەسجىدتە ئىمام، غازاتلاردا قوماندان، مەدرىسىدە ئۇستاز، دىندا رەھبەر ۋە ئائىلىسىدە ئىشلەمچان ئاتا ئىدى. شۇڭا ئۇ غەلىبە قىلدى، غايىسىنى ئەمەلگە ئاشۇرالىدى ۋە ئىنسانىيەتكە ئۈلگە بولۇپ دىللاردا پارلىدى.

دۇئا تەقدىرنى بىكار قىلىۋېتەلەمدۇ؟

تەقدىر بەلگىلىنىپ بولغان بىر ئىش. دۇئا ئۇنى بىكار قىلىۋېتەلمەيدۇ. بىراق دۇئا تەقدىردە بەلگىلەنگەنلەرنى ياخشىلىق تەرەپكە بۇرىيالايدۇ. شەرتلىرى تولۇق بولغان ۋە سەمىمىي قىلىنغان دۇئا ئەلۋەتتە تەقدىرگە تەسىر كۆرسىتەلەيدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «تەقدىردىن قاچقىلى بولمايدۇ. بىراق دۇئا يۈز بەرگەن ۋە يۈز بەرمىگەن ئىشلارنىڭ ھەممىسى ئۈچۈن پايدىلىقتۇر. ئى ئاللاھنىڭ بەندىلىرى! دۇئانى كۆپ قىلىڭلار» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى]. بۇ يەنە سەۋەب بىلەن ئىشقا ئاشىدۇ. چۈنكى تەقدىر سەۋەبتىن ئايرىلالمايدۇ، بۇ ئىككىسى ئەزەلدىنلا شۇنداق بىرگە بېكىتىلگەن.

تەقدىر دېمەك باشقىسىنى تاللاش ئىختىيارى بولمايدىغان بىرلا يول دېگەنلىك ئەمەس. بەلكى تەقدىر سەۋەب بىلەن باغلىنىشلىق بولغانلىقتىن، سەۋەبلەرگە قاراپ تۈرلۈك بولىدۇ. ئۇ خۇددى خەرىتىگە ئوخشايدۇ. مەسىلەن: شەرققە ماڭسىڭىز پالانى جايغا، غەرب تەرەپكە ماڭسىڭىز پالانى جايغا يېتىپ بارىسىز. قۇرۇقلۇقتىن ماڭسىڭىز بىخەتەر يېتىپ بارىسىز، ھاۋادىن ماڭسىز تېز يېتىپ بارىسىز، دېڭىز ئارقىلىق ماڭسىز خەۋپ خەتەرگە ئۇچرىشىڭىز مۇمكىن، دەپ سىزىپ كۆرسىتىلگەنگە ئوخشاش، ئاللاھ تائالا تەقدىرنى ئەنە شۇنداق بەلگىلىگەن. ئىنسانلار يول تاللاش ۋە قانداق سەۋەبلەرنى قوللىنىشتا ئەركىندۇر. چۈنكى ئاللاھ تائالا ئىنسانلارغا تاللاش ئىختىيارىنى بەرگەن. ئاللاھ تائالا

ئىنسانلارنىڭ قايسىبىر مەقسەتكە يېتىش ئۈچۈن قانداق سەۋەبلەرنى قىلىپ كۆرىدىغانلىقىنى ۋە ئۇنىڭ نەتىجىلىرىنى ئېنىق بىلگۈچىدۇر. چۈنكى ئاللاھ تائالاغا نىسبەتەن بۇلارنىڭ ھەممىسى خۇددى ۋىدىيو پلاستىنكىلىرىغا ئېلىنىپ ساقلانغان ئارخىپقا ئوخشاش ناھايىتى ئېنىقتۇر. سىز قايسىبىر يولنى تاللىماڭ ۋە قانداق سەۋەبلەرنى قوللانماڭ سىز ئاللاھ تائالانىڭ تەقدىرى بويىچە ئىش كۆرگەن بولىسىز. چۈنكى سىز تاللايدىغان يوللار، قىلىدىغان ئىشلار ۋە قوللىنىدىغان چارە ـ تەدبىرلەرنىڭ ھەممىسى تەقدىر خەرىتىسىنىڭ ئىچىدىن ئورۇن ئالغان ۋە قايسىسىنى تاللاش ئىختىيارى سىزگە بېرىلگەن. مانا بۇ، «ھېچقانداق ئىش ئاللاھ تائالانىڭ تەقدىرىدىن تاشقىرى بولمايدۇ» دېگەننىڭ مەنىسىدۇر. ئىنسان شۇڭا يول تاللاشتا ئەركىندۇر. ئۇنىڭ تاللىغان يولى ۋە قوللانغان سەۋەبلىرىگە قاراپ تەقدىرى ئەمەلگە ئاشىدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: «قازا ۋە قەدەرنى پەقەت دۇئالا قايتۇرالايدۇ» دەپ كۆرسەتكەن [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى]. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە بىر ھەدىسىدە: «پۈتۈلگەن ئىش كەلسە، ھەزەر قىلغاننىڭ پايدىسى بولمايدۇ، دۇئا يۈزبەرگەن ۋە ياكى تېخى يۈزبەرمىگەن ئىشلارغا پايدىلىق بولىدۇ، بالايىئاپەت كەلسە دۇئا ئۇنىڭ ئالدىنى توسىدۇ ـ دە، بۇ ئىككىسى تا قىيامەتكىچە ئېلىشىدۇ» دەپ كۆرسەتكەن [ھاكىم ۋە تەبەرانىي رىۋايىتى].

يوقىرىقى ئىككى ھەدىسنىڭ مەنىسى شۇكى، قەدەر ئوقى ياچاقتىن چىقىپ بولغان ۋە ئۇ ئۆز يۆنىلىشىگە قاراپ يۈرۈپ كەتكەن، شەرتلىرى تولۇق بولغان سەممىي دۇئا ئوقنىڭ نىشانغا تېگىشىگە توسقۇن بولالىغاندەك، يۈرەكتىن ئەمەس ئاغزاكى قىلىنغان ياكى شەرتلىرى تولۇق بولمىغان دۇئالار ئۇنى توسالمايدۇ. دۇئانىڭ قەدەر ئوقىنى نىشانغا تېگىشتىن توسۇپ قالالىغانلىقى تەقدىر قىلىنىپ بولغان ئىشنى بىكار قىلىۋەتكەنلىكى ياكى ئارقىغا قايتۇرىۋەتكەنلىكى ئەمەس، ئەلۋەتتە. بەلكى قەدەر ئوقى ئۆز يۆنىلىشىگە قاراپ ماڭغان بولسىمۇ، دۇئانىڭ سەۋەبى بىلەن ئۇنىڭ نىشانغا يېتەلمىگەنلىكىدۇر. ئىمام غەزالى مۇنداق دېگەن: «بىلگىنكى بالايىئاپەتنى دۇئا ئارقىلىق قايتۇرۇپ، رەھمەت كەلتۈرۈشمۇ بەلگىلەنگەن شۇ قازا ۋە قەدەرنىڭ جۈملىسىدىندۇر» [ئىمام غەزالىينىڭ «ئىھيائۇ ئۇلۇمىددىن»ناملىق ئەسىرىدىن].

دۇئا بىراۋنىڭ ۋاستىسىگە مۇھتاجمۇ؟

دۇئا ھېچكىمنىڭ ۋەسىلىسىگە (ۋاستىسىگە) مۇھتاج ئەمەس. تىلەكلەر پەقەت ئاللاھنىڭ ئۆزىدىن بىۋاستە سورىلىدۇ. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا خىتاب قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: »مېنىڭ بەندىلىرىم سەندىن مەن توغرۇلۇق سورىسا (ئۇلارغا ئېيتقىنكى)، مەن ھەقىقەتەن ئۇلارغا يېقىنمەن (يەنى ئۇلارنىڭ ئەھۋالىنى ۋە سۆزلىرىنى بىلىپ تۇرىمەن)، ماڭا دۇئا قىلسا، مەن دۇئا قىلغۇچىنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلىمەن.» [بەقەرە سۈرىسى 186- ئايەت].

مازار ـ ماشايىخلاردىن، ئەۋلىيالاردىن، ئۆلۈغلاردىن ۋە ئۆلگەنلەرنىڭ قانداقلا بىرىدىن ھاجىتىنى سوراش ۋە مەدەت تىلەش ياكى ئۇلاردىن بىرەرسىنى ئاللاھ تائالاغا ۋاستە قىلىش جائىز ئەمەستۇر. بۇنداق قىلىش ئاللاھ تائالاغا باشقىلارنى شېرىك قىلغانلىق قاتارىغا كىرىپ قالىدۇ. ئەمما ھايات كىشىلەرنىڭ ئۆلگەنلەرگە قىلغان دۇئاسى چوقۇم يېتىدۇ.

دۇئادا ۋاستە قوللىنىشقا بولىدۇ، بىراق ۋاستە كىشىنىڭ ئۆز ئەمەلى ۋە ئاللاھ تائالانىڭ ئىسىم ـ سۈپەتلىرى بىلەنلا چەكلىنىدۇ. ھەركىم ئۆزىنىڭ ئاللاھ تائالاغا بولغان چىن ئىمانىنى، ئاللاھنىڭ بارچە كەمچىلىكلەردىن پاك ئىكەنلىكىنى، ئۇنىڭ ئىسىم ـ سۈپەتلىرىنى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا بولغان سۆيگۈسىنى ۋە ئاللاھ رازىلىقىنى كۆزلەپ قىلغان ياخشى ئەمەللىرىنى ۋاستە قىلىپ تۇرۇپ ھاجەتلىرىنى ئاللاھتىن سورىسا بولىدۇ. مانا بۇ، ئىسلام شەرىئىتىدە كۆرسىتىلگەن ۋەسىلە قىلىش ئۇسۇلىدۇر. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە ئۆزىنىڭ ئىمانىنى ۋاستە قىلىپ دۇئا قىلغانلارنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلغانلىقىنى ھېكايە قىلىش ئارقىلىق مۇسۇلمانلارغا ۋاستە قىلىشنىڭ ئۇسۇلىنى ئۆگىتىپ مۇنداق دەيدۇ: «پەرۋەردىگارىمىز! بىز ھەقىقەتەن بىر چاقىرغۇچىنىڭ (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ)، رەببىڭلارغا ئىمان ئېيتىڭلار، دەپ ئىمانغا چاقىرغانلىقىنى ئاڭلىدۇق، ئىمان ئېيتتۇق، پەرۋەردىگارىمىز! بىزنىڭ گۇناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن، يامانلىقلىرىمىزنى يوققا چىقارغىن، بىزنى ياخشىلارنىڭ قاتارىدا ۋاپات قىلدۇرغىن. پەرۋەردىگارىمىز! بىزگە پەيغەمبەرلىرىڭ ئارقىلىق ۋەدە قىلغان نەرسىنى (يەنى ئىتائەت قىلغانلارغا خاس بولغان جەننەتنى) بەرگىن، قىيامەت كۈنى بىزنى رەسۋا قىلمىغىن. سەن ھەقىقەتەن ۋەدەڭگە خىلاپلىق قىلمايسەن. ئۇلارنىڭ دۇئاسىنى پەرۋەردىگارى ئىجابەت قىلدى.» [ئال ئىمران سۈرىسى 193- 195- ئايەتلەر].

ئاللاھ تائالا يەنە قۇرئان كەرىمدە يۇنۇس ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاللاھنىڭ بىرلىكى ۋە نۇقسانلاردىن پاكلىقىنى ۋاستە قىلىپ دۇئا قىلغانلىقى ۋە دۇئاسىنىڭ ئىجابەت بولغانلىقىنى ھېكايە قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «ئۇ قاراڭغۇلۇقتا (بېلىقنىڭ قارنىدا) پەرۋەردىگارىم! سەندىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر. سەن جىمى كەمچىلىكلەردىن پاكتۇرسەن. مەن ھەقىقەتەن ئۆز نەپسىمگە زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولدۇم، دەپ نىدا قىلدى. ئۇنىڭ دۇئاسىنى ئىجابەت قىلدۇق. ئۇنى بېلىق يۇتقان چاغدىكى غەمدىن خالاس قىلدۇق.»[ئەنبىيا سۈرىسى 87- 88- ئايەتلەر].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەمىشە ئاللاھ تائالانىڭ ئىسىم - سۈپەتلىرىنى ۋاستە قىلىپ دۇئا قىلاتتى. ئۇ قىيىن ئىشقا دۇچ كەلگەندە مۇنداق دەپ دۇئا قىلاتتى: **يا حـي يـاقيوم برحمتك أستغيث** يەنى«ئى ھەمىشە تىرىك بولغۇچى ۋە ھەممىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچى پەرۋەردىگارىم! سېنىڭ ئۇلۇغلىقىڭغا سېغىنىپ سەندىن ياردەم سورايمەن.» [تىرمىزى رىۋايىتى].

يوقىرىقىلاردىن باشقا، ھايات بولغان ئاتا - ئانا، ئۆلۈما ۋە باشقىمۇ كىشىلەرنىڭ دۇئا قىلىپ بېرىشىنى ئۆتۈنىش دۇرۇستۇر. ئۆمەر ئىبنى خەتتاب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى: «مەن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن ئۆمرە قىلىش ئۈچۈن رۇخسەت سورىۋىدىم، ماڭا رۇخسەت بەردى ۋە ”ئى قېرىندىشىم! دۇئايىڭدا بىزنىمۇ ئۇنۇتمىغايسەن“ دېدى» [ئەبۇداۋۇد ۋە تىرمىزى رىۋايىتى]. شۇنداقلا كىشى ئۆزىنىڭ گۇناھتىن يانغانلىقىنى ۋاستە قىلىشمۇ دۇرۇستۇر. چۈنكى گۇناھتىن يېنىش ياخشى ئەمەلگە ياتىدۇ. ياخشى ئەمەل دۇئادا ئەڭ ياخشى ۋاستە بولىدۇ. يوقىرىدا بايان قىلىنغان «ئۆڭكۈردىكى ئۈچ كىشى»نىڭ قىسسىسىدە، ئۇلارنىڭ بىرى ئاللاھتىن قورقانلىقتىن، شەرت - شارائىتى ھازىرلىنىپ بولغان زىنانى تەرك ئەتكەنلىكىنى ۋاستە قىلغان ئىدى.

ئىككىنچى بۆلۈم قۇرئان كەرىمنىڭ پەزىلىتى

قۇرئان ئوقۇشنىڭ پەزىلىتى

قۇرئان كەرىم ـــ ئاللاھ تائالانىڭ مۇبارەك سۆزى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ شانلىق مۆجىزىسى ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ مۇقەددەس دەستۇرى، ئۇنىڭ تەلىماتلىرى بويىچە ئەمەل قىلىش بىلەن ئىككى ئالەملىك سائادەتلەرگە، ئۇنى تىلاۋەت قىلىش بىلەن ئىبادەتنىڭ ساۋابىغا ئېرىشكىلى بولىدىغان ئۇلۇغ كىتابتۇر. قۇرئان كەرىم ئىنسانلارنى كۇپرى ۋە زالالەتنىڭ زۇلمەتلىرىدىن ئىمان ۋە ھىدايەتنىڭ نۇرىغا ئېلىپ چىقىش ئۈچۈن ئاللاھ تائالا تەرىپىدىن پەيغەمبىرىمىز ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا چۈشۈرۈلگەن ھىدايەت مەشئىلى. ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: »ئى مۇھەممەد! قۇرئاننى ساڭا كىشىلەرنى پەرۋەردىگارىنىڭ ئىزنى بىلەن كۇپرىنىڭ زۇلمەتلىرىدىن ئىماننىڭ نۇرىغا چىقىرىشىڭ ئۈچۈن، غالىب، ھەممە تىللاردا مەدھىيىلەنگەن ئاللاھ تائالانىڭ يولىغا باشلىشىڭ ئۈچۈن چۈشۈردۇق«. [ئىبراھىم سۈرىسى 1- ئايەت].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئاللاھ مۇشۇ كىتاب (قۇرئان) بىلەن بىر تۈركۈم كىشىلەرنىڭ مەرتىبىسىنى يۇقىرى قىلسا، يەنە بىر تۈركۈم كىشىلەرنىڭ مەرتىبىسىنى تۆۋەن قىلىدۇ» [مۇسلىم رىۋايىتى].

قۇرئان كەرىمنىڭ ئۇلۇغلىقىدىن ئۇنىڭ مەنىسىنى بىلسۇن - بىلمىسۇن، ئۇنىڭ لەۋزىنى تىلاۋەت قىلغان ئادەم چوقۇم ساۋابقا ئېرىشىدۇ. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «شۈبھىسىزكى، ئاللاھنىڭ كىتابىنى تىلاۋەت قىلىپ تۇرىدىغانلار، نامازنى ئادا قىلىدىغانلار ۋە بىز رىزىق قىلىپ بەرگەن نەرسىلەرنى (ئاللاھنىڭ رازىلىقى ئۈچۈن) يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا سەرپ قىلىدىغانلار ھەرگىز كاسات بولمايدىغان تىجارەتنى ئۈمىد قىلسا بولىدۇ. چۈنكى ئاللاھ ئۇلارنىڭ مۇكاپاتىنى تولۇق بېرىدۇ ۋە مەرھەمىتىدىن ئۇلارغا ئاشۇرۇپ بېرىدۇ. شۈبھىسىزكى، ئاللاھ ھەقىقەتەن مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ئاز ياخشىلىققا كۆپ ساۋاب بەرگۈچىدۇر» [فاتىر سۈرىسى 29 - 30 - ئايەتلەر].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «قۇرئان ئوقۇڭلار، قۇرئان كەرىم ئۆزىنى ئوقۇغانلارغا قىيامەت كۈنى شاپائەت قىلغان ھالدا كېلىدۇ» [مۇسلىم رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «قۇرئان ئوقۇپ تۇرىدىغان مۆمىن خۇددى ئۇترۇج دېگەن مېۋىگە ئوخشايدۇ، ئۇنىڭ پۇرىقى خۇشبۇي، تەمى تاتلىق كېلىدۇ. قۇرئان ئوقۇپ تۇرمايدىغان مۆمىن خورمىغا ئوخشايدۇ، ئۇنىڭ پۇرىقى يوق، ئەمما تەمى

تاتلىقتۇر. قۇرئان ئوقۇپ تۇرىدىغان مۇناپىق رەيھانغا ئوخشايدۇ، ئۇنىڭ پۇرىقى خۇشبۇي، ئەمما تەمى ئاچچىقتۇر. قۇرئان ئوقۇپ تۇرمايدىغان مۇناپىق (ياۋا) خەمەككە ئوخشايدۇ، ئۇنىڭ پۇرىقىمۇ يوق، تەممۇ ئاچچىقتۇر» [بۇخارىي ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

ئۇ يەنە بىر ھەدىسىدە: »ئاللاھ تائالانىڭ كىتابىدىن بىر ھەرپ ئوقۇغان كىشى بىر ساۋابقا ئېرىشىدۇ، بۇ بىر ساۋاب ئون ھەسسىگە كۆپەيتىپ بېرىلىدۇ. »ئەلىف، لام،مىم» نى بىر ھەرپ دەپ ھېسابلىمايمەن، بەلكى »ئەلىف» بىر ھەرپ، »لام» بىر ھەرپ، «مىم» بىر ھەرپتۇر دەپ كۆرسەتكەن. [تىرمىزىي رىۋايىتى].

شۈبھىسىزكى، قۇرئان تىلاۋەت قىلىش، تەكبىر، تەھلىل، تەسبىھ ۋە دۇئادىنمۇ ئەۋزەل ئىبادەتتۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئاللاھ تائالا ”قۇرئان تىلاۋەت قىلىش ۋە ماڭا زىكىر ئېيتىش بىلەن مەشغۇل بولغانلىقتىن مەندىن ھاجىتىنى سورالمىغان بەندەمگە، سورىغانلارغا بەرگىنىمدىنمۇ ياخشىراقىنى بېرىمەن“ دېدى. ئاللاھنىڭ كالامى بولغان قۇرئان كەرىمنىڭ باشقا سۆزلەردىن ئۇلۇغلىقى، خۇددى ئاللاھنىڭ بەندىلىرىدىن ئۇلۇغلىقىغا ئوخشاشتۇر» [تىرمىزى رىۋايىتى].

قۇرئان كەرىمنى ئاڭلاشمۇ كاتتا ئىبادەتلەر قاتارىدىن سانىلىدۇ. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «ئاللاھنىڭ رەھمىتىگە ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن، قۇرئان ئوقۇلغان چاغدا، ئۇنى دىققەت بىلەن ئاڭلاڭلار ۋە(سۆز قىلماستىن) جىم تۇرۇڭلار.» [ئەئراف سۈرىسى 204- ئايەت].

قۇرئان كەرىم بىلەن ۋەز - نەسىھەت قىلىش ياخشى ئەمەللەرگە ياتىدۇ. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «مېنىڭ ئاگاھلاندۇرۇشۇمدىن قورقىدىغانلارغا قۇرئان بىلەن ۋەز - نەسىھەت قىلغىن.» [قاف سۈرىسى 45- ئايەت].

قۇرئاننى ئوقۇش، يادىلاش، مەنىسىنى چۈشىنىش، ئۇنى باشقىلارغا ئۆگىتىش ۋە ئۇنىڭ ئەھكاملىرىنى ئۆگىنىش ھەم ئەمەل قىلىش بىلەن شۇغۇللانغۇچىلار ئىنسانلارنىڭ ئەڭ سائادەتمەنلىرى ۋە ئەڭ سەرخىللىرىدۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: »سىلەرنىڭ ئەڭ ياخشىلىرىڭلار قۇرئاننى ئۆگەنگەن ۋە ئۆگەتكەنلەردۇر» دەپ كۆرسەتكەن [بۇخارىي رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇسۇلمانلارنى قۇرئان ئوقۇشنى ئۆگىنىشكە تەشەببۇس قىلىپ مۇنداق دېگەن: »قۇرئاننى ماھىرلىق بىلەن ئوقۇيدىغان ئادەم ھۆرمەتلىك پەرىشتىلەر بىلەن بىرگە بولىدۇ. كۆكۈل قويسىمۇ ئۇنى تەسلىكتە قىينىلىپ ئوقۇغان كىشىگە ئىككى ھەسسە ئارتۇق ساۋاب بېرىلىدۇ.» [بۇخارىي رىۋايىتى].

قۇرئان ئوقۇغاندا كۆز يېشى قىلىشنىڭ پەزىلىتى چوڭدۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ھەقىقەتەن بۇ قۇرئان غەمكىنلىك بىلەن چۈشتى، ئۇنى ئوقۇغىنىڭلاردا يىغلاپ تۇرۇپ ئوقۇڭلار، ئەگەر يىغا كەلمىسە، ئۆزئارا يىغلىشىڭلار. ئۇنى چىرايلىق ئاھاڭدا ئوقۇڭلار. كىمكى قۇرئاننى چىرايلىق ئاھاڭدا ئوقۇمايدىكەن، ئۇ بىزدىن ئەمەس.» [ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

ئاللاھ تائالا پەرزەنتلىرىگە قۇرئان كەرىمنى ئوقۇشنى ۋە ئۇنىڭ تەلىماتلىرىغا ئەمەل قىلىشنى ئۆگەتكەن ئاتا - ئانىلارنىڭمۇ مۇكاپاتلىرىنى تولۇق بەرگۈچىدۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «كىمكى قۇرئان ئوقۇيدىكەن ۋە ئۇنىڭ تەلىماتلىرى بويىچە ئىش كۆرىدىكەن، ئاللاھ تائالا قىيامەت كۈنىدە ئۇنىڭ ئاتا - ئانىسىنىڭ بېشىغا قۇياشنىڭ نۇرىدىنمۇ نۇرلۇق تاجنى كىيگۈزىدۇ» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

قۇرئان ئوقۇشنىڭ ئەدەپلىرى

1ــ قۇرئاننى تاھارەت بىلەن ئوقۇش. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە: «شەك - شۈبھىسىزكى، ئۇ ئۇلۇغ قۇرئاندۇر. لەۋھۇلمەھپۇزدا ساقلانغاندۇر. ئۇنى پەقەت پاك بولغانلارلا تۇتىدۇ» دەيدۇ.[ۋاقىئە سۈرىسى 77 - 79 - ئايەتلەر].

2 - قۇرئان ئوقۇشتىن بۇرۇن **أعوذُ باللهِ مِن الشيطانِ الرجيم** دەپ شەيتاننىڭ ۋەسۋەسە قىلىشىدىن ئاللاھقا سېغىنىپ پاناھ تىلەش. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «سەن قۇرئان ئوقۇماقچى بولغىنىڭدا، قوغلاندى شەيتاننىڭ (ۋەسۋەسىسىدىن) ئاللاھقا سېغىنىپ پاناھ تىلىگىن» [نەھل سۈرىسى 98 - ئايەت].

3 ــ قۇرئاننى چىرايلىق ئاۋازدا ئوقۇش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «قۇرئاننى چىرايلىق ئاۋازدا ئوقۇڭلار» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «ئاللاھ تائالا بىرەر نەرسىگە قۇرئاننى يوقىرى ئاۋازدا چىرايلىق ئاھاڭ بىلەن ئوقۇغان پەيغەمبەرگە قۇلاق سالغىنىدەك قۇلاق سالغان ئەمەس» [بۇخارىي ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

4- قۇرئاننىڭ مەنىسىنى بىلمىسىمۇ، ئاللاھ ماڭا سۆزلەۋاتىدۇ دېگەن ئېتىقادتا تۇرۇپ، ئىخلاس بىلەن ئوقۇش. ئاللاھ تائالا ھەر قانداق بىر ئىبادەتنى ئىخلاس بىلەن قىلىش تەلەب قىلىنىدىغانلىقىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «ئۇلار پەقەت ئىبادەتنى ئاللاھقا خالىس قىلغان، ھەق دىنغا ئېتىقاد قىلغان ھالدا (يالغۇز) ئاللاھقىلا ئىبادەت قىلىشقا بۇيرۇلدى.» [بەييىنە سۈرىسى 5- ئايەت].

5- قۇرئان ئوقۇشنى مەئشەتنىڭ كەسپىگە ئايلاندۇرىۋالماسلىق. پەقەت ئاخىرەتلىك ساۋابىنى كۆزلەپ ئوقۇش. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «كىمكى (ئۆزىنىڭ ئەمەلى بىلەن) ئاخىرەتنىڭ ساۋابىنى كۆزلىسە، ئۇنىڭ ساۋابىنى زىيادە بېرىمىز، كىمكى (ئەمەلى بىلەن) دۇنيانىڭ مەنپەئىتىنى كۆزلىسە، (ئۇنىڭ تىلىگەن) مەنپەئىتىنىڭ بەزىسىنى بېرىمىز، ئۇنىڭغا ئاخىرەتتە (ساۋابتىن) ھېچ نېسىۋە يوق.» [شۇرا سۈرىسى 20- ئايەت].

6 - قۇرئاننى قۇرئان ئوقۇش قائىدىلىرىگە رىئايە قىلىپ، ئوچۇق ئوقۇش. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «قۇرئاننى تەرتىل بىلەن(يەنى دانە - دانە، ئوچۇق) ئوقۇغىن.» [مۇززەممىل سۈرىسى 4- ئايەت].

قۇرئان يادىلاشنىڭ پەزىلىتى

قارىيلار ئىسلام ئۈممىتىنىڭ ئەڭ شەرەپلىك كىشىلىرىدىندۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئاللاھنىڭ ئىنسانلار ئارىسىدىن يېقىن كىشىلىرى بار، قارىيلار ئاللاھنىڭ يېقىنلىرى ۋە ئالاھىدە بەندىلىرىدۇر» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «مۇسۇلمانلاردىن ياشانغانلارنى، قارىيلارنى ۋە ئادالەتلىك ئىش باشقۇرغۇچىلارنى ھۆرمەتلەش ئاللاھنى ئۇلۇغلىغانلىقنىڭ جۈملىسىدىندۇر» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «قارىي جەننەتكە كىرسە، ئۇنىڭغا قۇرئاننى دۇنيادىكى چېغىدا ئوقۇغىنىڭدەك ئوقۇغىن ۋە يوقىرى ئۆرلە، سېنىڭ قارارگاھىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئايەتنى ئوقۇپ تۈگەتكەن جايىڭدۇر، دېيىلىدۇ.» [ئەبۇداۋۇد، تىرمىزى، نەسائى رىۋايىتى].

بۇ ھەدىس، قۇرئان يادىلىغان كىشىنىڭ يادىلىغان ھەر بىر ئايىتىگە ئاخىرەتتە بىر دەرىجە قازىنىپ، ئۇنىڭ دەرىجىسى يادىلىغان ئايەتلىرىنىڭ سانىغا قاراپ بەلگىلىنىدىغانلىقىنى ئىپادىلەيدۇ.

قارىيلار ئاللاھ تائالانىڭ ۋە مۇسۇلمانلارنىڭ نەزەرىدە ھۆرمەتلىك كىشىلەردۇر. ئىسلام ئۈممىتى قارىيلارنى تارىختىن بويان شۇنداق ھۆرمەتلەپ كەلگەن. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «نامازدا قۇرئاننى ئەڭ ياخشى ئوقۇيدىغان كىشى ئىمام بولسۇن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

ئىبنى ئاببـاس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايـەت قىلىنـىـدۇكى: «قارىيلار قېرى – ياش ھەممىسى ئۆمـەر ئىبنى خـەتتاب رەزىيەللاھـۇ ئەنھـۇنىڭ سۆھبەتداشـلىرى ۋە كېڭـەش ئەزالىرى ئىدى» [بۇخاري رىۋايىتى].
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىستە: «ئىچىدە قۇرئاندىن ھېچنەرسە بولمىغان ئادەم خۇددى خاراب بولغان ئۆيگە ئوخشايدۇ» دەپ كۆرسەتكەن. [تىرمىزى رىۋايىتى].

فاتىھە سۈرىسىنىڭ پەزىلىتى

ئەبۇسەئىد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ماڭا: «مەن ساڭا مەسجىدتىن چىقىشتىن بۇرۇن قۇرئاندىكى ئەڭ ئۇلۇغ بىر سۈرىنى ئۆگىتىپ قويايمۇ؟» دەپ قولۇمنى تۇتتى. بىز مەسجىدتىن چىقماقچى بولغىنىمىزدا، مەن: «ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى! سىز ماڭا قۇرئاندىكى ئەڭ ئۇلۇغ سۈرىنى ئۆگىتىپ قويىمەن دېگەن ئىدىڭىزغۇ؟» دېۋىدىم، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئۇ "ئەلھەمدۇ لىللاھى رەببىل ئالەمىين" دۇر، بۇ سۈرە تەكرار ئوقۇلىدىغان يەتتە ئايەتتۇر ۋە ماڭا بېرىلگەن قۇرئاندۇر» دېدى. [بۇخاري رىۋايىتى].

بەقەرە سۈرىسىنىڭ پەزىلىتى

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: »ئۆيۈڭلارنى قەبرىستانغا ئوخشاش قىلىۋالماستىن، قۇرئان ئوقۇپ تۇرۇڭلار. شەيتان بەقەرە سۈرىسى ئوقۇلغان ئۆينىڭ ئەھلىگە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ» [مۇسلىم رىۋايىتى].
ئۇ يەنە مۇنداق دەپ كۆرسەتكەن: »قىيامەت كۈنى دۇنيادا قۇرئان ئوقۇغان ۋە ئۇنىڭغا ئەمەل قىلغان كىشىلەر كەلتۈرىلىدۇ. ئالدى بىلەن بەقەرە سۈرىسى بىلەن ئال ئىمران سۈرىسى ئۆز ئېگىلىرىنى ئاقلىغان ھالدا كېلىدۇ» [مۇسلىم رىۋايىتى].
پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «ئاخشىمى ياتار ۋاقتىدا بەقەرە سۈرىسىنىڭ ئاخىرقى ئىككى ئايىتىنى ئوقۇغان كىشىنىڭ شۇ كېچىدە (يامانلىقلار ۋە خېيىم خەتەرلەردىن ساقلىنىشى ئۈچۈن بۇ ئىككى ئايەت كۇپايىدۇر» [بۇخاري ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

ئايەتۇلكۇرسىنىڭ پەزىلىتى

پەيغەمبەرئەلەيهىسسالام ئايەتۇلكۇرسىنى تەرىپلەپ: »قۇرئاندىكى ئەڭ ئۇلۇغ ئايەت ـ ئايەتۇلكۇرسى (يەنى ئاللاھۇ لائىلاھە ئىللا ھۇۋەل ھەييۇل قەييۇۋم...) دۇر» دەپ كۆرسەتكەن. [مۇسلىم رىۋايىتى].
ئۇ يەنە ئەبۇ ھۇرەيرىگە مۇنداق دەپ تەلىم بەرگەن: »ئۇيقۇغا بارغىنىڭدا ئايەتۇلكۇرسىنى ئوقۇغىن. ئەگەر شۇنداق قىلساڭ ئاللاھ تائالا تەرىپىدىن ساڭا بىر پەرىشتە ھەمراھ بولۇپ، خەتەرلەردىن سىنى قوغدايدۇ ۋە تاڭ ئاتقۇچە ساڭا شەيتان يېقىنلىشالمايدۇ» [بۇچاري رىۋايىتى].

ياسىن سۈرىسىنىڭ پەزىلىتى

پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام ياسىن سۈرىسىنىڭ پەزىلىتى توغرۇلۇق مۇنداق دېگەن: «ياسىن قۇرئانىنىڭ يۈرىكىدۇر. كىمكى ئۇنى ئاللاھ رازىلىقى ۋە ئاخىرەت ساۋابىنى كۆزلىگەن ھالدا ئوقۇيدىكەن، ئاللاھ ئۇنىڭ گۇناھلىرىنى مەغپىرەت قىلىدۇ. بۇ سۈرىنى ئۆلۈكلىرىڭلارغا ئوقۇڭلار» [ئىمام ئەھمەد، ئەبۇداۋۇد ۋە نەسائىي رىۋايىتى].

كەھف سۈرىسىنىڭ پەزىلىتى

پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام كەھف سۈرىسىنى تەرىپلەپ مۇنداق دىگەن: »جۈمە كۈنلۈكتە كەھف سۈرىسىنى ئوقۇغان كىشىنىڭ قەلبىنى ئاللاھ تائالا ئۆز دەرگاھىدىن بىر نۇر بىلەن كېلىدىغان جۈمە كۈنىگىچە يورۇتۇپ تۇرىدۇ». [نەسائىي رىۋايىتى].
پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام يەنە بىر ھەدىسىدە: «كەھف سۈرىسىنىڭ ئاخىرقى ئون ئايىتىنى ئوقۇغان كىشى دەججالنىڭ پىتنىسىدىن ئامان بولىدۇ» دەپ كۆرسەتكەن. [نەسائىي رىۋايىتى].

فەتھى سۈرىسىنىڭ پەزىلىتى

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا مۇنداق دېگەن: »ئەي خەتتاب ئوغلى! ماڭا بۇ كېچە ئاللاھ تائالادىن بىر سۈرە چۈشتىكى، ئۇ مېنى قۇياشنىڭ تۇغقىنىدىنمۇ بەك سۆيۈندۈردى. ئۇ بولسا، »ئىننا فەتەھنا لەكە فەتھەن مۇبىينەن« دېدى.« [بۇخارىي رىۋايىتى].

مۈلك سۈرىسىنىڭ پەزىلىتى

ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: »قۇرئاندا 30 ئايەتلىك بىر سۈرە بولۇپ، ئۇ ئۇنى ئوقۇغان كىشى ئۈچۈن ئۇنىڭ بارلىق گۇناھلىرى تولۇق مەغپىرەت قىلىنغىچىلىك ھەمىشە شاپائەتچى بولۇپ تۇرىدۇ، ئۇ بولسا مۈلك (تەبارەكەللەزى بىيەدىھىل مۈلك) سۈرىسىدۇر« [تىرمىزىي رىۋايىتى].

ئىخلاس سۈرىسىنىڭ پەزىلىتى

ئەبۇ سەئىد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئاللاھ تائالانىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، ئىخلاس سۈرىسى (قۇلھۇۋەللاھۇ ئەھەد) قۇرئاننىڭ ئۈچتىن بىرىگە تەڭدۇر». [بۇخارىي رىۋايىتى]. يەنى، ئىخلاس سۈرىسىنى بىر قېتىم ئوقۇغان ئادەم قۇرئاننىڭ ئۈچتىن بىرىنى ئوقۇغاننىڭ، ئۈچ قېتىم ئوقۇغان ئادەم قۇرئاننىڭ ھەممىنى تامام قىلغاننىڭ ساۋابىغا ئېرىشىدۇ.

فەلەق ۋە ناس سۈرىلىرىنىڭ پەزىلىتى

ئۇقبە ئىبنى ئامىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «بۈگۈن كېچە ماڭا چۈشكەن ئايەتلەردىن خەۋىرىڭ يوقمۇ؟ بۇ ھەقىقەتەن مىسلى كۆرۈلمىگەن ئايەتلەردۇر. ئۇلار بولسا، فەلەق ۋە ناس (قۇل ئەئۇزۇ بىرەببىل فەلەق ۋە قۇل ئەئۇزۇ بىرەببىنناس) سۈرىلىرىدۇر» [مۇسلىم رىۋايىتى]. ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، ئۇ مۇنداق دېگەن: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەر ئاخشىمى يېتىشتىن بۇرۇن ئىككى ئالقىنىنى ئېچىپ تۇرۇپ ئىخلاس،

فەلەق ۋە ناس سۈرىلىرىنى ئوقۇيتتى، ئاندىن ئىككى ئالقىنى بىلەن بەدىنىنىڭ قولى يەتكەن جايلىرىنىڭ ھەممىنى سىلاپ چىقاتتى. سىلاشنى ئاۋۋال بېشىدىن، ئاندىن بەدىنىنىڭ ئالدى تەرىپىدىن باشلايتتى، ھەر بىر ئەزانى ئۈچ قېتىمدىن سىلاپ چىقاتتى.» [بۇخاري رىۋايىتى].

ئاللاھ تائالانىڭ گۈزەل ئىسىملىرى توغرىسىدا

قۇرئان كەرىم بىزگە تەلىم بېرىپ: **ولِلّهِ الأسماءُ الحسنى فَادعوهِ بِها** يەنى »ئاللاھ تائالانىڭ گۈزەل ئىسىملىرى بار، ئۇنى شۇلار بىلەن چاقىرىڭلار» دەيدۇ. [ئەئراف سۈرىسى 180-ئايەت].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: »ئاللاھ تائالانىڭ 99 ئىسىم شەرىپى باردۇر، ئۇلارنى چىن ئېتىقادى بىلەن ئوقۇغان ئادەم جەننەتكە كىرىدۇ» [بۇخاري رىۋايىتى].

ئاللاھ تائالانىڭ ئىسىم – سۈپەتلىرىنى ئوقۇش كاتتا ساۋابلىق ئەمەل بولغىنىدەك، بۇ ئىسىم – سۈپەتلەرنى دۇئالاردا ۋەسىلە قىلىش دۇئانىڭ ئىجابەت بولىشىنىڭ چارىلىرىدىندۇر.

ئىسمۇلئەزەمنىڭ بايانى

ئىسمۇلئەزەم ـــ ئاللاھ تائالانىڭ ئەڭ ئۇلۇغ ئىسمى دېيىلگەنلىكتۇر. بۇرەيدە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، ئۇ مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ساھابىنىڭ: **اللهم إني أسألك بِأني أشهد أنك أنت الله لاإله إلا أنت الأحد الصمد الذِي لَم يلِـد ولَم يولَد ولَم يكُن لَه كُفُواً أحد** يەنى »ئى ئاللاھ! سېنىڭ پەزلى ـ كەرەمڭنى تىلەيمەن. ھەقىقەتەن سەندىن باشقا ھېچ ئىلاھ يوقتۇر، ھەممە ساڭا مۇھتاج بولغان، پەرزەنتكە ۋە ئانىغا مۇھتاج بولمىغان، ھېچكىم ساڭا تەڭداش بولمايدىغان يەككە ـ يېگانە ئىلاھسەن» دەپ دۇئا قىلىۋاتقانلىقىنى ئاڭلاپ قېلىپ مۇنداق دېدى: ”ئاللاھ تائالانىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، بۇ ئادەم ئۇنىڭ بىلەن نېمە سورىسا بېرىلىدىغان، ئۇنىڭ بىلەن قىلغان دۇئالار ئىجابەت بولىدىغان ئىسمۇلئەزەم (ئاللاھنىڭ ئەڭ ئۇلۇغ ئىسمى) بىلەن دۇئا قىلدى“» [تىرمىزى ۋە ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئىسمۇلئەزەمنى بايان قىلىپ مۇنداق دېگەن: » ئىسمۇلئەزەم مۇنۇ ئىككى ئايەتتە: بىرى، **وإلَـهكُم إله واحِد لا إله إلا هو الرحمن الـرحِيم.** تەرجىمىسى:

»سىلەرنىڭ ئىلاھىڭلار بىر ئىلاھتۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچ مەبۇد بەرھەق يوقتۇر، ئۇ ناھايىتى شەپقەتلىكتۇر، بەكمۇ مېھرىباندۇر» [بەقەرە سۈرىسى 163- ئايەت]، يەنە بىرى، **آلم. اللهُ لا إِلَـهَ إِلا هو الحي القَيُّـوم** تەرجىمىسى: »ئەلىف، لام، مىم. ئاللاھتىن باشقا ھېچ مەبۇد يوقتۇر. ئاللاھ ھەمىشە تىرىكتۇر، مەخلۇقاتنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچىدۇر» [ئال ئىمران سۈرىسى 1 - 2 - ئايەتلەر] (ئىمام ئەھمەد رىۋايەت قىلغان ھەدىس).

ئەنەس ئىبنى مالىك رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، ئۇ مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىلەن مەسجىدتە ئولتۇراتتۇق، بىر ئادەم ناماز ئوقۇۋېتىپ **اللهم إني اسألك بأن لك الحمد لاإله إلا أنت الحنانُ المنانُ بدِيع السماوات والأرض، يـاذا الجـلال والإكرام، يا حي يا قيوم اسألك** يەنى « ئى ئاللاھ! سېنىڭ پەزلى - كەرەمىڭنى سورايمەن، ھەقىقەتەن پۈتۈن ھەمدۇسانالار ساڭا خاستۇر، سەندىن باشقا مەبۇد بەرھەق يوقتۇر، سەن تولىمۇ شەپقەتلىكسەن، ناھايىتى ئاتا - ئېھسان قىلغۇچىسەن، ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئەڭ گۈزەل شەكىلدە ياراتقان خالىقسەن، ئى ئەزىمەتلىك ۋە كەرەملىك ئىلاھىم! ئى ھەمىشە تىرىك بولغۇچى، ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ ئىشلىرىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچى رەببىم! سەندىن (ھاجەتلىرىمنى) سورايمەن» دەپ دۇئا قىلىۋاتاتتى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بۇ ۋاقىتتا: »بۇ ئادەم ئۇنىڭ بىلەن نېمە سورىسا بېرىلىدىغان ۋە دۇئالار ئىجابەت بولىدىغان ئىسمۇلئەزەم بىلەن دۇئا قىلدى» دېدى.» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

يوقىرىقى ھەدىسلەردىن مەلۇمكى، ئىسمۇلئەزەم بىلەن قىلىنغان دۇئالار چوقۇم ئىجابەت بولىدۇ. بىراق ئىسمۇلئەزەم مەخسۇس بىرەر ئايەت ياكى بېرەر دۇئادىلا ئىپادىلەنمەيدۇ. بەلكى ئىسمۇلئەزەم ئاللاھ تائالاغا قول كۆتۈرۈپ دۇئا قىلغان ۋاقىتتىكى، ئىختىيارسىز ئۇرغۇپ چىققان ھېسسىيات ۋە تولۇپ تاشقان ھاياجانلىق ھالەتتە ئىپادىلىنىدۇ. بۇ ھالەتتىكى كىشى مەيلى قۇرئان كەرىم ۋە ھەدىسلەردە كەلگەن دۇئالارنى قىلسۇن، مەيلى ئۆزى خالىغان دۇئالىرىنى قىلسۇن، ئۇ ئىسمۇلئەزەم بىلەن دۇئا قىلغان بولىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يوقىرىقى ھەدىستىكى «ئاللاھ تائالانىڭ نامى بىلەن قەسەم قىلىمەنكى، بۇ ئادەم ئۇنىڭ بىلەن نېمە سورىسا بېرىلىدىغان، ئۇنىڭ بىلەن قىلغان دۇئالار ئىجابەت بولىدىغان ئىسمۇلئەزەم بىلەن دۇئا قىلدى» دېگەن سۆزىدە مەزكۇر ساھابىنىڭ شۇ ۋاقىتتىكى روھىي كەيپىيىتى ۋە ھاياجانلىق ھالىتىنىمۇ كۆزدە تۇتقان بولۇشى مۇمكىن.

خۇلاسە قىلغاندا، ھاياتلىقتا ئون گۈلىنىڭ بىرى تېخى ئېچىلىپ بولمىغان، نارىسىدە پەرزەنتلىرىنىڭ تۇرمۇشى ۋە ھەممە ئىشلىرى ئۇنىڭغىلا قاراشلىق بولۇپ قالغان بىراۋنىڭ، ناھەق ئۆلۈمگە مەھكۇم بولۇپ قېلىپ ئۆلتۈرۈلۈش ئالدىدا، قاتىلىنىڭ پۇتلىرىغا يامىشىپ،

كۆزلىرىدىن بۇرانىدەك ياش ئاققۇزغان ھالدا يالۋۇرۇپ تۇرۇپ ئەڭ ئاخىرقى نالە ـ پەريادلىرىنى چاقىرغان ھالىتىگە ئوخشاش ھالەتكە كېلىپ تۇرۇپ ئاللاھ تائالاغا بارچە ئىخلاسى ۋە چىن قەلبى بىلەن يالۋۇرغان ۋە ئۇنىڭدىن ھاجەتلىرىنى سورىغان كىشىنىڭ دۇئاسىنىڭ ئىجابەت بولىشىدا قىلچە شەك يوقتۇر. چۈنكى ئاللاھ تائالا بەندىلىرىگە خۇددى ئانىنىڭ بۇۋىقىغا بولغان شەپقىتىدىنمۇ بەك شەپقەتلىك ۋە تولىمۇ مېھرىباندۇر. بۇ ھالەتتىكى كىشىنىڭ دۇئاسى ئىسمۇلئەزەم بىلەن قىلىنغان دۇئا دېيىلىشكە ئەڭ لايىقتۇر.

ئۈچىنچى بۆلۈم زىكىرنىڭ خاسىيىتى

زىكىر ۋە ئۇنىڭ تۈرلىرى

زىكىر — لۇغەت ئېتىبارى بىلەن بىر نەرسىنى ئەسكە ئېلىش، ياد ئېتىش ۋە خاتىرىلەش دېگەن مەنىلەرنى ئىپادىلىسە، شەرئەت ئىستىمالىدا زىكىر - ئاللاھ تائالانى ياد ئېتىش، ئۇنىڭ نېمەتلىرىنى ئەسكە ئېلىش دېگەنلىكتۇر. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: «پەرۋەردىگارىڭنى يېلىنغان ۋە ئۇنىڭدىن ئەيمەنگەن ھالدا ئىچىڭدە ياد ئەتكىن، ئەتىگەندە - ئاخشامدا ئۈنى پەس ئاۋازدا زىكىر قىلغىن، غاپىللاردىن بولمىغىن» [ئەئراف سۈرىسى 205- ئايەت]. زىكىر - تىل، دىل، ئىش - ھەرىكەت، مۇئامىلات ۋە ئىقتىساد بىلەن ئورۇندىلىدۇ.

1- تىل بىلەن ئورۇندىلىدىغان زىكىر — قۇرئان تىلاۋەت قىلىش، دۇئا قىلىش، ئاللاھ تائالاغا ھەمدۇ سانا، تەكبىر، تەھلىل ۋە تەسبىھ ئېيتىش، شۇنداقلا ئاللاھ تائالانىڭ ئۇلۇغلىقىنى، كەمچىلىكلەردىن پاك ئىكەنلىكىنى ۋە چەكسىز قۇدرىتىنى تىلنىڭ ۋاستىسى بىلەن ئىپادىلەشتۇر. «ئەرەفاتتىن قايتقان چېغىڭلاردا مەشئەرى ھەرامدا (يەنى مۇزدەلىفەدە) ئاللاھنى ياد ئېتىڭلار، ئاللاھ سىلەرنى ھىدايەت قىلغانلىقى ئۈچۈن، ئۇنى ياد ئېتىڭلار» [بەقەرە سۈرىسى 198- ئايەت].

بۇ ئايەتتىكى «ئاللاھنى ياد ئېتىڭلار» دېگەن بۇيرۇقتىن، تىل بىلەن زىكىر ئېيتىش كۆزدە تۇتۇلىدۇ. چۈنكى ھەج پائالىيەتلىرى ئورۇندىلىدىغان مۇقەددەس جايلارنىڭ ھەممىسى دۇئا ۋە زىكىرلەرنى كۆپ قىلىشقا بۇيرۇلغان جايلاردۇر. بۇجايلاردىكى زىكىرلەر تىل بىلەن ئورۇندالغاندەك دىل بىلەنمۇ ئورۇندىلىدۇ.

2 - دىل (يەنى قەلب) بىلەن ئورۇندىلىدىغان زىكىر — ئاللاھ تائالانىڭ ئەزىمىتى، كائىناتتىكى گۈزەل سەنئەتلىرى ۋە ئاتا قىلغان نېمەتلىرى ئۈستىدە پىكىر يۈرگۈزۈش، ئاللاھ تائالانىڭ ئازابىدىن قورقۇش ۋە رەھمىتىدىن، ياردىمىدىن ئۈمىدۋار بولۇشتىن ئىبارەتتۇر.

دىل بىلەن ئورۇندىلىدىغان زىكىر مۇنۇ ئايەتتە ئىپادىلىنىدۇ: «شۈبھىسىزكى، ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ يارىتىلىشىدا، كېچە بىلەن كۈندۈزنىڭ نۆۋەتلىشىپ تۇرۇشىدا، ئەقىل ئىگىلىرى ئۈچۈن ئەلۋەتتە، روشەن دەلىللەر بار. ئۇلار ئۆرە تۇرغاندىمۇ، ئولتۇرغاندىمۇ، ياتقاندىمۇ ئاللاھنى ئەسلەپ تۇرىدۇ، ئاسمانلارنىڭ ۋە زېمىننىڭ يارىتىلىشى توغرىسىدا پىكىر يۈرگۈزىدۇ» [ئال ئىمران سۈرىسى 190- 191- ئايەتلەر].

3 ـ ئىش ـ ھەرىكەت بىلەن ئورۇندىلىدىغان زىكىر ــــ ئاللاھ تائالانىڭ بۇيرىغانلىرىنى ئورۇنلاش يۈزىسىدىن ناماز ئوقۇش، ھەج ـ ئۆمرە قىلىش، جىھاد قىلىش، ئاتا- ئانىنىڭ، ۋەتەنننىڭ، دىنىنىڭ ۋە خەلقنىڭ خىزمىتىدە بولۇش، ياشانغانلارنىڭ، ئاجىزلارنىڭ كۆچى يەتمىگەن ئىشلىرىنى قىلىپ بېرىش ۋە باشقىلار. ئىش ـ ھەرىكەت بىلەن قىلىنىدىغان زىكىرنىڭ مىساللىرى قۇرئان ۋە ھەدىسلەردە ناھايىتى كۆپتۇر. قىسقىسى، بەدەن ۋە ئەزالارنىڭ ۋاستىسى بىلەن ئورۇندىلىدىغان ئىبادەتلەرنىڭ ھەممىسى ئىش ـ ھەرىكەت بىلەن ئورۇندىلىدىغان زىكىر دائىرىسىگە كىرىدۇ.

4 ـ ئىقتىساد بىلەن ئورۇندىلىدىغان زىكىر ــــ ئاللاھ تائالانى ۋە ئۇنىڭ ئاتا قىلغان نېمەتلىرىنى ئەسكە ئالغان ھالدا، ئاللاھ تائالا بۇيرىغان زاكاتنى ئادا قىلىش، يوقسۇللارغا ماددىي ياردەم قىلىش، يېتىملارنىڭ بېشىنى سىلاش ۋە ئۇلارغا خەير ـ ساخاۋەت قىلىش، سەدىقە بېرىش ۋە باشقىلار. «پەقەت ئاللاھ ياد ئېتىلسە دىللىرىدا قورقۇنچ پەيدا بولىدىغان، ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى تىلاۋەت قىلىنسا ئىمانى كۆچىيىدىغان، پەرۋەردىگارىغا تەۋەككۈل قىلىدىغان كىشىلەرلا (كامىل) مۆمىنلەردۇر. ئۇلار (مۇكەممەل رەۋىشتە) ناماز ئوقۇيدۇ، بىز ئۇلارغا رىزىق قىلىپ بەرگەن پۇل – مالدىن (خۇدا يولىدا)سەرپ قىلىدۇ» [ئەنفال سۈرىسى2 ـ 3 ـ ئايەتلەر].

يۇقىرىقى ئايەتلەردە، كامىل مۆمىن كىشىلەرنىڭ ئاللاھ ياد ئېتىلسە ۋە ئاللاھنىڭ ئايەتلىرى تىلاۋەت قىلىنسا، ئىمانى كۈچىيىپ، ئاللاھ بۇيرىغان نامازنى ۋە دىللىرىدا قورقۇنچ پەيدا بولغانلىقتىن، ئاللاھنىڭ ئاتا قىلغان نېمەتلىرىنى ئەسكە ئالغان ھالدا، ئاللاھنىڭ بەندىلىرىگە ئىقتىسادىي ياردەملەرنى قىلىشقا ئالدىرايدىغانلىقى ئىپادىلەنگەن.

5ـ مۇئامىلات بىلەن ئورۇندىلىدىغان زىكىر ــــ ئاللاھ تائالانىڭ كۆرسەتمىلىرىنى ئەسكە ئالغان ھالدا، ئىلىم ـ سېتىمدا راستچىل بولۇش، ۋەدىگە ۋاپادار بولۇش، ئامانەتكە ئىشەنچلىك بولۇش، كىشىلەرگە ياخشى سۆز قىلىش ۋە باشقىلار. مۇئامىلات بىلەن ئورۇندىلىدىغان زىكىر تۆۋەندىكى ئايەتتە ئىپادىلىنىدۇ: «ناماز ئوقۇلۇپ بولغاندا (يەنى نامازدىن پارىغ بولغىنىڭلاردىن كېيىن) زېمىنغا تارىلىپ (يەنى ئۆز مەشغۇلاتىڭلار بىلەن بولۇپ)، ئاللاھنىڭ پەزلىدىن تەلەب قىلىڭلار، مەقسىتىڭلارغا ئېرىشىش ئۈچۈن ئاللاھنى كۆپ ياد ئېتىڭلار» [جۇمۇئە سۈرىسى10 ـ ئايەت]

يۇقىرىقى ئايەتتىكى «ئاللاھنىڭ پەزلىدىن تەلەپ قىلىڭلار» دېگەن ئىبارە، ئىلىم ـ سېتىم ۋە باشقىمۇ تىرىكچىلىك مەشغۇلاتلىرىنى كۆرسىتىدۇ. بۇ ئورۇندا تىل ياكى دىل بىلەن زىكىر ئېيتىش كۆزدە تۇتۇلمايدۇ، بەلكى ئىلىم ـ سېتىم، ھۆنەر ـ كەسىپ ۋە

باشقمۇ تىرىكچىلىك ئىشلىرىدىكى ئالاھىنىڭ كۆرسەتمىلىرىگە رىئايە قىلىش كۆزدە تۇتىلىدۇ. يۇقىرىقى ئايەتنىڭ روھىغا ئاساسەن دەيمىزكى، سۇدا ـ سېتىق ئىشلىرىدا راستچىل ۋە ئادالەتلىك بولۇش، ھۆنەر ـ كەسىبلەردە ئىخلاسلىق بولۇش، شىركەت ياكى ھۆكۈمەت ئىش ئورۇنلىرىدا ۋەزىپىلىرىنى بېرىلىپ، قېتىرقىنىپ ئادا قىلىش ۋە باشقىلارنىڭ ھەممىسى مۇسۇلمان كىشىدىن سادىر بولسا زىكىرگە ياتىدۇ.

ھەقىقەتەنمۇ، ئاللاھ تائالانى ياد ئېتىش، ئۇنىڭ ئاتا قىلغان سانسىز نېمەتلىرىنى ئەسكە ئېلىش ۋە ئۇنىڭغا ئەمەلىي رەۋىشتە شۈكۈر قىلىش ئىبادەتلەرنىڭ ئەڭ كاتتىسى ۋە ئەۋزىلىدۇ.

ئاللاھ تائالانىڭ ياردىمىدىن ئايرىلىپ قېلىش، ئۇنىڭ غەزىپىگە يولۇقۇش، دىنىنىڭ كۆرسەتمىسىدىن چەتنەپ كېتىش، خارلىق ـ زەبۇنلۇققا مەھكۇم بولۇش ۋە باشقىلار تەرىپىدىن بوزەك ئېتىلىش قاتارلىق نۇرغۇنلىغان بەختسىزلىكلەرگە گىرىپتار بولۇشنىڭ ھەممىسى ئاللاھ تائالانى ئۇنتۇپ كەتكەنلىكتىن بولىدۇ. ئىسلام دىنى ئىنسانلار جەمئىيىتىنىڭ ئەڭ مۇكەممەل نىزامىدۇر. مۇسۇلمان كىشى ئاللاھ تائالا بىلەن بولغان ئالاقىسىنى ۋە يېقىنلىقىنى كۈچەيتكەندىلا ئۇنىڭ دىيانىتى تولۇقلانغان بولىدۇ. دىيانىتى تولۇقلانغان ئادەمنىڭ دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك بارلىق ئىشلىرى نەتىجىلىك بولىدۇ.

زىكىر — كۆپىنچە كىشىلەرنىڭ چۈشەنگىنىدەك، كۆڭۈل بىلەن ئەقىل غايىپ ھالدا تىل بىلەنلا ئورۇندىلىدىغان ئىبادەت ئەمەس. زىكىرنىڭ ئەڭ ياخشىسى تىل بىلەن قەلب بىرلەشكەن زىكىردۇر. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: «زىكىرنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى ”لَا إِلٰـهَ إِلَّا اللّٰهُ ـ لائىلاھە ئىللەللاھۇ“دۇر» دەپ كۆرسەتكەن. بۇ كەلىمە ئىسلام دىنىنىڭ شۇئارى، جەننەتنىڭ ئاچقۇسى ۋە مۇسۇلمانلىقنىڭ بەلگىسىدۇر. بۇ كەلىمىنى تىل بىلەن ئوقۇپ دىل بىلەن ئۇنىڭ مەنىسىنى تەستىق قىلغاندىلا بۇ كەلىمە ئۆز ئېپادىسىنى تاپقاندەك، زىكىرمۇ تىل ۋە دىل ھەر ئىككىسىنىڭ ئىشتىراك قىلىشى بىلەنلا ئەڭ ياخشى ئىپادىسىنى تاپىدۇ.

زىكىرنىڭ پەزىلىتى

ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: »ئى مۆمىنلەر! ئاللاھنى كۆپ ياد قىلىڭلار، ئۇنىڭغا ئەتىگەن ـ ئاخشامدا تەسبىھ ئېيتىڭلار» [ئەھزاب سۈرىسى 41 ـ 42 ـ ئايەتلەر].

قۇرئان كەرىم ئاللاھ تائالاغا زىكىر ئېيتىشنىڭ پەزىلىتىنى بايان قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «ئاللاھنى كۆپ زىكىر قىلغۇچى ئەرلەر ۋە ئاللاھنى كۆپ زىكىر قىلغۇچى ئاياللارغا ئاللاھ مەغپىرەت ۋە كاتتا ساۋاب تەييارلىدى». [ئەھزاب سۈرىسى 35 ـ ئايەت].

ئەبۇ دەردا رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ساھابىلىرىغا: »سىلەرگە پەرۋەردىگارىڭلارنىڭ دەرگاھىدا ئەڭ ياخشى سانىلىدىغان، مەرتىۋەڭلەرنى ئەڭ يۇقىرى كۆتۈرىدىغان، ئاللاھ يولىدا ئالتۇن ـ كۈمۈش سەرپ قىلغاندىنمۇ، دۈشمىنىڭلار بىلەن نەق مەيدان ئېلىشىپ جىھاد قىلغاندىنمۇ ياخشى سانىلىدىغان ئەمەلنى ئېيتىپ بېرەيمۇ؟» دېۋىدى، ساھابىلار ئۇ قايسى ئى رەسۇلۇللاھ؟ دەپ سوراشتى، بۇ ۋاقىتتا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارغا: »ئاللاھ تائالانى كۆپ ياد قىلىش » دەپ جاۋاب بەردى. [تىرمىزى رىۋايىتى].

ھەقىقەتەنمۇ، مۇسۇلمان كىشىنىڭ ئەڭ ياخشى ھالىتى ئۇنىڭ ئاللاھ تائالانى ياد قىلىش بىلەن مەشغۇل بولىۋاتقان چاغلىرىدىكى ھالىتىدۇر. ئاللاھ تائالا بىلەن مەنىۋى مۇلاقاتتا بولغان ۋە ئۇنىڭغا مۇناجات قىلغان ۋاقىتتىكى ھۇزۇر ــ ھالاۋەتنىڭ لەززىتىنى پەقەت تېتىغانلار بىلىدۇ.

زىكىرنىڭ ئەدەبلىرى

زىكىرنىڭ ئەڭ ئاساسلىق ئەدەبلىرى ـــ ھەرقانداق بىر ئىبادەت ئۈچۈن زۆرۈر بولغان، ھەتتا ئۇنىڭ قوبۇل بولىشى ئۈچۈن شەرت قىلىنغان نىيەت، ئىخلاس، مۇھەببەت، كەمتەرلىك ۋە باشقىلاردۇر. زىكىرنىڭ باشقىمۇ ئەدەبلىرى بولۇپ، ئۇلار تۆۋەندىكىچە:

1 ـ زىكىرنى ئاۋاز چىقارماستىن ئىچىدە ئېيتىش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر كۈنى سەپەر ئۈستىدە ئاۋازلىرىنى كۆتىرىپ زىكىر ئېيتىۋاتقان كىشىلەرگە خىتاب قىلىپ، »ئەي ئىنسانلار! ئۆزۈڭلارنى تۇتۇۋېلىڭلار، ئەلۋەتتە سىلەر قۇلىقى ئېغىر ياكى سىلەردىن يىراقتىكى بىرىنى چاقىرىۋاتمايسىلەر. سىلەر مۇناجات قىلىۋاتقان زات ـ سىلەرگە ئەڭ

يېقىن ۋە ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچى زاتتۇر. ئۇ سىلەرگە سىلەر ئۇستىگە مىنىپ كېتىۋاتقان ئۇلاقلىرىڭلاردىنمۇ بەك يېقىندۇر» دېگەندى.[بۇخارىي رىۋايىتى].

2 ـ ئاللاھ تائالانى زىكىر قىلغاندا ئوقۇلغان تەسبىھ، تەھلىل ۋە تەكبىرلەرنى ئىمكان قەدەر ساناپ ئوقۇش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: »ئاللاھ تائالانى بارچە نۇقسانلاردىن ئەلۋەتتە پاك دەپ مەدھىيىلەڭلار، ئۇنى كۆپ ياد قىلىڭلار ۋە ئۇنى ئۇلۇغلاڭلار. سىلەر زىكىردىن غاپىل بولماڭلار. زىكىردىن غاپىل قالساڭلار مىھىر- شەپقەت قىلىشنى ئۇنتۇپ كېتىسىلەر. ئوقۇغانلىرىڭلارنى بارماقلىرىڭلار بىلەن ساناپ ئوقۇڭلار، بارماقلىرىڭلار قىيامەت كۈنىدە سىلەرگە گۇۋاھچى بولىدۇ» دەپ كۆرسەتكەن. [ھاكىم، تىرمىزى ۋە ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى]

زىكىرنى تەرك ئېتىشنىڭ گۇناھى

ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە: »مېنى تائەت ـ ئىبادەتلەر ۋە زىكىر- تەسبىھلەر بىلەن ياد ئېتىڭلار، (مېنى ياد ئەتسەڭلار) مەنمۇ سىلەرنى (ئەمەللىڭلارغا ساۋاب بېرىش ۋە گۇناھىڭلارنى مەغپىرەت قىلىش بىلەن) ياد ئېتىمەن. ماڭا شۈكۈر قىلىڭلار، ناشۈكۈرلۈك قىلماڭلار» دەپ كۆرسەتكەن. [بەقەرە سۈرىسى 152 - ئايەت].

ئاللاھ تائالانى ياد ئېتىشتىن خالى بولۇش ئۇنىڭغا ۋە ئۇ ئاتا قىلغان نېمەتلەرگە ناشۈكۈرلۈك قىلغانلىق بولىدۇ. ناشۈكۈرلۈك ئەڭ ئېغىر گۇناھ بولۇپ، ئۇ قۇرئاننىڭ تەبىرى بىلەن نېمەتكە كۇپۇرلۇق دېيىلىدۇ. تەبىئىيكى، ئاللاھ تائالانىڭ نەزەرىدە ئەڭ ئېغىر سانالغان گۇناھلارلا كۇپۇرلۇق دەپ سۈپەتلىنىدۇ. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: «ئاللاھ تائالانى ياد ئېتىپ تۇرىدىغان ئادەم تىرىككە، ئۇنى ياد قىلمايدىغان ئادەم ئۆلۈككە ئوخشاشتۇر» دەپ كۆرسەتكەن. [بۇخارىي رىۋايىتى]. دېمەك ئاللاھ تائالانى ياد ئەتمىگەن ۋە ئۇنىڭ نېمەتلىرىگە شۈكۈر قىلىشنى ئۇنتۇپ كەتكەنلەر ئاللاھ تائالانىڭ نەزەرىدە ئۆلۈكلەردۇر.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: بەندەم مېنى ئۆزىگە قارىتا قانداق ئويلىسا، مەن ئۇنىڭغا شۇنداق بولىمەن، ئۇ مېنى ياد ئەتسە مەن ئۇنىڭ بىلەن بىللە بولىمەن. ئەگەر ئۇ ماڭا مەخپىي زىكىر ئېيتسا، مەنمۇ ئۇنىڭغا مەخپىي ساۋاب بېرىمەن. ئەگەر ئۇ ماڭا جامائەت بار جايدا زىكىر ئېيتسا، مەن ئۇنىڭغا ئۇ جامائەتتىنمۇ ياخشىراق جامائەت بار جايدا ساۋاب بېرىمەن. ئەگەر ئۇ ماڭا بىر غېرىچ يېقىنلاشسا، مەن ئۇنىڭغا بىر گەز يېقىنلىشىمەن. ئەگەر ئۇ ماڭا بىر گەز يېقىنلاشسا، مەن

ئۇنىڭغا بىر غۇلاچ يېقىنلىشىمەن. ئەگەر ئۇ ماڭا مېڭىپ كەلسە، مەن ئۇنىڭغا يۈگۈرۈپ كېلىمەن» [تىرمىزى رىۋايىتى].

بەزى ئىستىلاھلارنىڭ تونۇشتۇرۇلۇشى

تەسبىھ ـ ئاللاھ تائالانى بارچە نۇقسانلاردىن ۋە كەمچىلىكلەردىن ئەلۋەتتە پاك دەپ تەرىپلەش دېمەكتۇر. مەسىلەن: **سُبحَانَ اللهِ** ـ سۇبھانەللاھ يەنى» ئاللاھ تائالا پاكتۇر» دېگەنگە ئوخشاش.

تەكبىر- ئاللاھ تائالانى ئۇلۇغلاش دېمەكتۇر. مەسىلەن: **اللهُ أكْبَر** ـ ئاللاھۇ ئەكبەر يەنى« ئاللاھ تائالا ئەڭ بۈيۈكتۇر » دەپ تەكبىر ئېيتقانغا ئوخشاش.

ھەمدۇ سانا ـ ئاللاھ تائالانى مەدھىيلەش بىلەن بىرگە ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلىش دېمەكتۇر. مەسىلەن: **اَلْحمدُ لِلّٰهِ** ـ ئەلھەمدۇ لىللاھ يەنى «بارچە مەدھىيە ۋە ماختاشلار ئاللاھ تائالاغا خاستۇر، ئۇنىڭغا شۈكۈر قىلىمەن» دېگەنگە ئوخشاش. ھەمدۇ سانا «تەشەككۇر» ۋە «رەھمەت»تىن چوڭدۇر. چۈنكى تەشەككۇر ۋە رەھمەت بىراۋنىڭ مەلۇم ياخشىلىقى بەدىلىگە ئېيتىلىدىغان بۇرچ بولسا، ھەمدۇ سانا ئاللاھ تائالاغا ھەر زامان ۋە ھەر جايدا ئېيتىلىدىغان ئۇلۇغۋار بۇرچتۇر. شۇنداقلا ھەمدۇ سانا «شۈكۈر»دىن چوڭدۇر. چۈنكى شۈكۈر ئاللاھ تائالانىڭ بىزگە مەلۇم بولغان نېمەتلىرى بەدىلىگە ئېيتىلىدىغان رەھمەت سۆزى بولسا، ھەمدۇ سانا ئاللاھ تائالانىڭ بىزگە بىلىنگەن ۋە بىلىنمىگەن جىمى نېمەتلىرى ۋە ياخشىلىقلىرى ئۈچۈن ئېيتىلىدىغان ئۇلۇغۋار ۋاپا بۇرچىدۇر.

تەھلىل- ئاللاھ تائالانىڭ يالغۇزلۇقىنى ۋە شېرىكى يوقلۇقىنى ئىقرار بىلەن جاكارلاش دېمەكتۇر. مەسىلەن: **لا إلٰهَ إلا الله وحده لا شَرِيكَ لَه** ـ «لائىلاھە ئىللەللاھۇ ۋەھدەھۇ لا شەرىكە لەھۇ» يەنى » ئاللاھ تائالادىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر. ئۇ يالغۇزدۇر، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى يوقتۇر» دېگەنگە ئوخشاش.

ھەۋقەلە ـ كۈچ ـ قۇۋۋەتنىڭ ئاللاھقىلا مەنسۇپ ئىكەنلىكىنى تەبىرلەش جۈملىسىنىڭ قىسقارتىلمىسىدۇر. مەسىلەن: **لاحَولَ ولاَ قُوةَ إلا بِاللهِ** ـ «لاھەۋلە ۋەلا قۇۋۋەتە ئىللا بىللاھ»يەنى «ئاللاھ تائالانىڭ ياردىمى بولمىسا، قولىمىزدىن ھېچ ئىش كەلمەيدۇ» دېگەنگە ئوخشاش.

ئىستىغفار ـ گۇناھىغا تەۋبە قىلىش ۋە ئاللاھتىن كەچۈرۈم سوراش دېمەكتۇر. مەسىلەن: **أستغفِرُالله وأتُوبُ إليهِ** - «ئەستەغفىرۇللاھە ۋە ئەتۇبۇ ئىلەيھ» يەنى «ئاللاھتىن مەغپىرەت تىلەيمەن ۋە گۇناھلىرىمغا تەۋبە قىلىمەن» دېگەنگە ئوخشاش.

ئاللاھ تائالا غا تەسبىھ، تەكبىر ۋە ھەمدۇ سانا ئېيتىشنىڭ پەزىلىتى

ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەيدۇ: **وسبح بحمد ربك قبل طلوع الشمس وقبل الغروب**.

تەرجىمىسى: »كۈن چىقىشتىن ئىلگىرى ۋە كۈن پېتىشتىن ئىلگىرى پەرۋەردىگارىڭغا تەسبىھ ئېيتقىن، ھەمدۇ سانا ئېيتقىن.« [قاف سۈرىسى 39- ئايەت].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «كىمكى كۈندە يۈز قېتىم **سبحانَ اللهِ وبحمدِهِ** يەنى »ئاللاھ تائالا بارچە نۇقسانلاردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر، ھەمدۇ سانا ئۇنىڭغا خاستۇر« دەيدىكەن، ئۇنىڭ دېڭىزنىڭ كۆپۈكىدەك كۆپ گۇناھلىرى بولسىمۇ بارلىق گۇناھلىرى مەغپىرەت قىلىنىدۇ» [ئىمام بۇخارى ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: »تىلغا يېنىك مىزاندا سالماق كېلىدىغان ۋە ئاللاھ تائالاغا ئەڭ يېقىملىق ئىككى كەلىمە بار، ئۇلار: »**سبحانَ اللهِ وبحمدِهِ، سبحانَ اللهِ العظيم**« يەنى«ئاللاھ تائالا بارچە كەمچىلىكلەردىن ئەلۋەتتە پاكتۇر، ھەمدۇ سانا ئۇنىڭغا خاستۇر، ئۇلۇغ ئاللاھ جىمى نۇقسانلاردىن پاكتۇر.» [بۇخارى ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: كىمكى «**لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيءٍ قدير**» نى ئون قېتىم ئوقۇيدىكەن، ئۇ ئىسمائىل ئوغۇللىرىدىن تۆت كىشىنى قۇللۇقتىن ئازات قىلغانغا ئوخشاش ساۋاپ تاپىدۇ». [بۇخاري رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «ئاللاھ تائالاغا ئەڭ يېقىملىق كەلىمە تۆتتۇر، ئۇلارنىڭ قايسىسىنى ئاۋۋال باشلاپ ئوقۇساڭ بولىۋېرىدۇ، ئۇلار : **سبحانَ اللهِ، والحمد لِلّهِ، ولاإله إلا الله، والله أكبر** يەنى «ئاللاھ پاكتۇر، ھەمدۇ سانا ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئاللاھ ھەممىدىن ئۇلۇغدۇر» [مۇسلىم رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئەبۇ مۇسا رەزىيەللاھۇ ئەنھۇغا: «ساڭا جەننەتنىڭ خەزىنىلىرىدىن بولغان بىر سۆزنى ئېيتىپ بېرەيمۇ؟ ئۇ بولسىمۇ: «**لاحولَ ولا قوةَ إلا بالله**» دۇر، دېگەن [مۇسلىم رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «يەر يۈزىدىكى بىرەر كىشى «**لا إله إلاّ الله، والله أكبر، وسبحانَ اللهِ، والحمد لله، ولا حولَ ولا قوةَ إلا بالله**» دەيدىكەن، ئۇنىڭ گۇناھلىرى دېڭىزنىڭ كۆپۈكىدەك كۆپ بولغان تەقدىردىمۇ، ھەممىسى يوقىتا چىقىرىلىدۇ» [ئەھمەد رىۋايىتى].

ئىستىغفار – ئاللاھ تائالادىن گۇناھلارنىڭ كەچۈرۈم قىلىنىشىنى سوراش دېگەنلىك.

تەۋبە – سادىر قىلىنغان گۇناھلارغا پۇشايمان قىلىپ، قايتا گۇناھ قىلماسلىققا بەل باغلاپ، توغرىلىققا قايتىش دېمەكتۇر.

قۇرئان كەرىم بىزگە تەلىم بېرىپ مۇنداق دەيدۇ : «ئى مۆمىنلەر! ئاللاھقا سەممىي تەۋبە قىلىڭلار، ئۈمىدكى، پەرۋەردىگارىڭلار سىلەرنىڭ گۇناھىڭلارنى يوققا چىقىرىدۇ، سىلەرنى ئاستىدىن ئۆستەڭلەر ئېقىپ تۇرىدىغان جەننەتلەرگە كىرگۈزىدۇ». [تەھرىم سۈرىسى 8- ئايەتنىڭ بىر قىسمى].

پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام ئىستىغفارنىڭ پەزىلىتىنى بايان قىلىپ مۇنداق دېگەن : «ئىستىغفار ئېيتىشنى ئۆزىگە ۋەزىپە قىلغان ئادەم ئۈچۈن ئاللاھ تائالا ھەر قانداق قىيىنچىلىقتىن چىقىش يولى ۋە ھەرقانداق غەم - قايغۇدىن خۇشاللىق يارىتىپ بېرىدۇ، ئۇنىڭغا كۈتۈلمىگەن يەردىن رىزىق بېرىدۇ». [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام تەۋبىنىڭ زۆرۈرلىكىنى تەكىتلەپ مۇنداق دېگەن: «ئەي ئىنسانلار! ئاللاھ تائالاغا تەۋبە قىلىڭلار، مەن ھەر كۈنى ئاللاھ تائالاغا 70 قېتىمدىن كۆپرەك ئىستىغفار ئېيتىمەن ۋە كەمچىلىكلىرىمگە تەۋبە قىلىمەن». [بۇخارى رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام ئىستىغفارنىڭ ئەڭ ئەۋزىلىنى بايان قىلىپ مۇنداق دېگەن: «سەييىدۇلئىستىغفار (ئىستىغفارنىڭ ئەڭ ئەۋزىلى) شۇكى، **اللهم أنت ربي لا إله إلا أنت، خلقتني وأنا عبدك وأنا على عهدك ووعدك ما استطعت، أعوذ بك من شر ما صنعت، أبوء لك بنعمتك علي، وأبوء بذنبي، فاغفر لي، فإنه لا يغفر الذنوب إلا أنت** تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سەن مېنىڭ پەرۋەردىگارىمسەن، سەندىن باشقا مەبۇد يوق، سەن مېنى ياراتتىڭ، مەن سېنىڭ بەندەڭمەن، مەن (پەيغەمبەرلەرنىڭ تىلى ئارقىلىق مەندىن ئالغان) ئەھدەڭنى ۋە ۋەدەڭنى كۈچۈمنىڭ يېتىشىچە ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا تىرىشىمەن. ساڭا سېغىنىپ ئىشلىرىمنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن. ماڭا ئاتا قىلغان نېمەتلىرىڭنى تونۇيمەن ۋە گۇناھلىرىمنى ئېتىراپ قىلىمەن. ئى ئاللاھ! گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن، ھەقىقەتەن گۇناھلارنى سەندىن بۆلەك مەغپىرەت قىلغۇچى يوقتۇر» [بۇخارى رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيهىسسالام تەۋبىنىڭ پەزىلىتى توغرۇلۇق مۇنداق دېگەن: «ئاللاھ تائالا كېچىدە كۈندۈزلىرى گۇناھ سادىر قىلغانلارنىڭ تەۋبىلىرىنى قوبۇل قىلىش ئۈچۈن قولىنى سوزۇپ تۇرىدۇ، كۈندۈزدە كېچىلىرى گۇناھ ئىشلىگەنلەرنىڭ تەۋبىلىرىنى قوبۇل

قىلىش ئۈچۈن قولىنى سوزۇپ تۇرىدۇ، ئاللاھ تائالا تا قىيامەتكىچە شۇنداق قىلىدۇ» [مۇسلىم رىۋايىتى].

تەۋبىنىڭ قوبۇل بولۇشىنىڭ شەرتلىرى

تەۋبىنىڭ قوبۇل بولۇشى ئۈچۈن بەزى شەرتلەر بار. ئىنسانلار تەرىپىدىن سادىر قىلىنغان گۇناھ ۋە قىلمىشلار يا ئاللاھ تائالانىڭ ھەققىگە قارشى ئىشلەنگەن بولىدۇ، ياكى مەخلۇقاتلارنىڭ ھەققىگە قارشى ئىشلەنگەن بولىدۇ. ئاللاھ تائالانىڭ «قىل» ۋە »قىلما» دېگەن ئەمر- پەرمانلىرىنى ئورۇنلاش ئۇنىڭ ئىنسانلار ئۈستىدىكى ھەققىدىندۇر. بۇلارنى بەجا كەلتۈرۈش ئىنسانلارنىڭ بۇرچىدۇر. چۈنكى ئاللاھ تائالا ئىنسانلارنى گۈزەل سۈرەتتە يارىتىپ، ئۇلارنى يەر يۈزىنىڭ خوجايىنى قىلدى، ئۇلارنى ئەڭ ھۆرمەتلىك قىلدى، ئۇلارغا تۈرلۈك سان- ساناقسىز نېمەتلەرنى ئاتا قىلدى، باشقا مەخلۇقاتلارنى ئۇلارنىڭ پايدىلىنىشى ئۈچۈن يارىتىپ بەردى. ئەھۋال بۇنداق ئىكەن، ئاللاھ تائالانىڭ ئىنسانلار ئۈستىدىكى ھەققى كۆپتۇر. بۇنىڭ ئۈچۈن ئاللاھ تائالانىڭ ئەمر- پەرمانلىرىغا خىلاپلىق قىلغۇچىلار ئۇنىڭ ھەققىگە قارشى قىلمىش سادىر قىلغان بولىدۇ. مەخلۇقاتلارنىڭ، خۇسۇسەن ئىنسانلارنىڭ ھەققى ئىنسانلار تەرىپىدىن زىيان - زەخمەتلەرگە ئۇچرىتىلماسلىقىدۇر. ئىنسانلارنى زىيان- زەخمەتلەرگە ئۇچرىتىش، ئۇلارغا زۇلۇم قىلىش ۋە ئۇلارنىڭ ھەقلىرىنى يەۋېلىش ئۇلارنىڭ ئاللاھ تائالا ئاتا قىلغان ھەق- ھوقۇقلىرىغا تاجاۋۇز قىلغانلىق بولىدۇ.

ئاللاھ تائالانىڭ ھەققىگە قارشى ئىشلەنگەن گۇناھ - مەسىيەتلەرنىڭ تەۋبىسىنىڭ قوبۇل قىلىنىشى ئۈچۈن ئۈچ شەرت بار، ئۇلار:

1 - قىلغان گۇناھ - مەسىيەتلەر ئۈچۈن پۇشايمانلىق ھېس قىلىش.

2 - بۇرۇن قىلغان گۇناھ- مەسىيەتلەرنى قايتا قىلماسلىققا چىن ئىرادە باغلاش.

3 - گۇناھ - مەسىيەتلەردىن قەتئىي قول ئۈزۈش.

ئەمما ئىنسانلارنىڭ ھەققىگە قارشى ئىشلەنگەن قىلمىشلار ۋە يامانلىقلارنىڭ تەۋبىسىنىڭ قوبۇل بولۇشى ئۈچۈن يوقىرىقى ئۈچ شەرت بىلەن بىرگە، ھەق ئىگىسىنى رازى قىلىش شەرت قىلىنىدۇ. چۈنكى بۇ خىلدىكى ھەق ئاللاھ تائالانىڭ ھەققى بولماستىن، ئىنسانلارنىڭ ئۆز ھەقلىرى بولغانلىقى ئۈچۈن، ئۇلار قىلمىشكارلىرىنى ئۆزلىرى كەچۈرمىگىچە ئاللاھ تائالا كەچۈرمەيدۇ ۋە تەۋبىلىرىنى قوبۇل قىلمايدۇ. مانا بۇ، ئاللاھ تائالانىڭ ئادالىتىدۇر.

ئىستىغفار رىزىقنىڭ كەڭ بولۇشىنىڭ ئامىلىدۇر

ئاللاھ تائالاغا ئىستىغفار ئېيتىپ، گۇناھلىرىغا تەۋبە قىلىش كەڭ رىزىق، مول بەخت ۋە قىيىنچىلىقلاردىن خالاس بولۇشىنىڭ ئامىلىدۇر. ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆز قەۋمىگە تەلىم بەرگەنلىكىنى ھېكايە قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «(ئۇلارغا) ئېيتتىم: پەرۋەردىگارىڭلاردىن مەغپىرەت تىلەڭلار، ئۇ ھەقىقەتەن مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر. ئۇ سىلەرگە مول يامغۇر ياغدۇرۇپ بېرىدۇ. سىلەرنىڭ ماللىرىڭلارنى ۋە ئوغۇللىرىڭلارنى كۆپەيتىپ بېرىدۇ، سىلەرگە باغلارنى، ئۆستەڭلەرنى ئاتا قىلىدۇ» [نۇھ سۈرىسى 10 - 12 - ئايەتلەر].

ئاللاھ تائالا يەنە داۋۇد ئەلەيھىسسالامنىڭ تىلىدىن ھېكايە قىلىپ مۇنداق دەيدۇ: «ئى قەۋمىم! پەرۋەردىگارىڭلاردىن مەغپىرەت تىلەڭلار، ئاندىن ئۇنىڭغا تەۋبە قىلىڭلار، سىلەرگە ئۇ كۆپ يېغىن ياغدۇرۇپ بېرىدۇ، سىلەرگە تېخىمۇ كۈچ - قۇۋۋەت بېرىدۇ، سىلەر گۇناھقا چۆمگەن ھالدا(مېنىڭ دەۋىتىمدىن) يۈز ئۆرۈمەڭلار» [ھۇد سۈرىسى 52- ئايەت].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇد ئېيتىشنىڭ پەزىلىتى

دۇرۇد ــــ پارسچە سۆز بولۇپ، ئۇنىڭ ئىسلام ئىستىلاھىدىكى مەنىسى: ئاللاھ تائالادىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ شەنىنى ئۈستۈن، دەرىجىسىنى يۇقىرى ۋە نام - نىشانىسىنى مەڭگۈ قىلىشنى تىلەش دېگەنلىكتۇر.

ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەپ بۇيرۇيدۇ: **إن الله وملائكته يصلونَ على النبي يـا أيها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليماً**

تەرجىمىسى: «ئاللاھ تائالا ھەقىقەتەن پەيغەمبەرگە رەھمەت يوللايدۇ، پەرىشتىلەرمۇ ھەقىقەتەن ئۇنىڭغا مەغپىرەت تەلەپ قىلىدۇ، ئى مۆمىنلەر! سىلەر پەيغەمبەرگە دۇرۇد ئېيتىڭلار ۋە ئامانلىق تىلەڭلار». [ئەھزاب سۈرىسى 56 – ئايەت].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: »ماڭا بىر قېتىم دۇرۇد ئېيتقان كىشىگە ئاللاھ تائالا ئون ھەسسە ساۋاب ئاتا قىلىدۇ» [مۇسلىم رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «مېنىڭ قەبرەمنى بايرام مەيدانىغا ئايلاندۇرىۋالماڭلار، ماڭا دۇرۇد ئېيتىڭلار، سىلەر قانداقلا جايدا بولماڭلار، ئېيتقان دۇرۇدلىرىڭلار ماڭا يېتىدۇ». [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە: «ئاللاھ تائالانىڭ يەر يۈزىدە كېزىپ يۈرىدىغان پەرىشتىلىرى بار بولۇپ، ئۇلار ماڭا ئۈممىتىمنىڭ دۇرۇد ۋە سالاملىرىنى يەتكۈزۈپ تۇرىدۇ» دېگەن. [ھاكىم ۋە نەسائى رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «مەن تىلغا ئېلىنغان چاغدا ماڭا دۇرۇد ئېيتمىغان ئادەم بېخىل ئادەمدۇر.» [تىرمىزى رىۋايىتى].

ئەڭ ئەۋزەل دۇرۇد قايسى؟

ئەبۇ مەسئۇد ئەلئەنسارى رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، بەشىر ئىبنى سەئدنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى ئاڭلىغان ئىدىم دەيدۇ: «بىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن ”يا رەسۇلەللاھ! ئاللاھ تائالا بىزنى سىزگە دۇرۇد ئېيتىشقا بۇيرىدى، بىز سىزگە قانداق دۇرۇد ئېيتساق ئەۋزەل بولىدۇ؟“ دەپ سورىۋىدۇق، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ئاز سۈكۈت قىلغاندىن كېيىن، بىزگە تەلىم بېرىپ، ”سىلەر: **اَللهم صل على محمدٍ وعلى آل محمدٍ، كما صليت على إبراهِيم وعلى آل إبراهِيم إنك حمِيد مجِيد. اَللهـم بارِك على محمدٍ وعلى آل محمدٍ، كما باركْت على إبراهِيم وعلى آل إبراهِيم إنك حمِيد مجِيْد** نى ئوقۇڭلار“ دېدى». [مۇسلىم رىۋايىتى].

بِسمِ اللهِ لرحمـٰن لرحِيمِ

ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن

لْحمد للهِ رب لْعالمِين. لرحمـٰن لرحِيمِ. مـٰلِكِ يومِ لدين إياك نعبد وإياك نستعِين. هـدِنا لصراط لْمستقِيم. صِراط لذِين أنعمت عليهم غير لْمغضوبِ عليهم ولاَ لضآلين.

تەرجىمىسى: «جىمى ھەمدۇ سانا ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھقا خاستۇر. ئاللاھ ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىباندۇر. قىيامەت كۈنىنىڭ ئىگىسىدۇر. رەببىمىز ساڭىلا ئىبادەت قىلىمىز ۋە سەندىنلا ياردەم سورايمىز. بىزنى توغرا يولغا باشلىغىن. غەزىبىڭگە يولۇققانلارنىڭ ۋە ئازغانلارنىڭ يولىغا ئەمەس، سەن ئىنئام قىلغانلارنىڭ يولىغا باشلىغىن» ئامىن. [فاتىھە سۈرىسى].

ئادەم ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسى

1- **ربنا ظلمنآ أنفُسنا وإنْ لم تغفِر لنا وترحمنا لنكُونن مِن لْخاسِرِين.**

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! بىز ئۆزىمىزگە ئۆزىمىز زۇلۇم قىلدۇق، بىزنى كەچۈرمىسەڭ بىز ئەلۋەتتە زىيان تارتقۇچىلاردىن بولىمىز» [ئەئراف سۈرىسى 23 – ئايەت].

نۇھ ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسى

رب إنِي أعوذُ بِك أنْ أسألك ما ليس لِي بِهِ عِلْم وإلا تغفِر لِي وترحمنِي أكُن من لْخاسِرِين.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىم! مەن بىلمىگەن نەرسىنى سوراشتىن سېنىڭ پاناھىڭغا سىغىنىمەن، ئەگەر ماڭا مەغپىرەت قىلمىساڭ ۋە رەھىم قىلمىساڭ، زىيان تارتقۇچىلاردىن بولىمەن» [ھۇد سۈرىسى 47 - ئايەت].

ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئالىرى

1 ـ ربنا تقبلْ مِنآ إِنك أنت لسمِيع لعلِيم. ربنا و جعلْنا مسلِمين لك ومِن ذُرِيتنآ أمةً مسلِمةً لك وأرِنا مناسِكنا وتب علينآ إِنك أنت لتواب لرحِيم.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! بىزنىڭ (خىزمىتىمىزنى) قوبۇل قىلغىن، سەن ھەقىقەتەن (دۇئايىمىزنى) ئاڭلاپ تۇرغۇچىسەن، (نىيىتىمىزنى) بىلىپ تۇرغۇچىسەن. پەرۋەردىگارىمىز! ئىككىمىزنى ئۆزەڭگە ئىتائەتمەن قىلغىن، بىزنىڭ ئەۋلادلىرىمىزدىنمۇ ئۆزەڭگە ئىتائەتمەن ئۈممەت چىقارغىن، بىزگە ھەججىمىزنىڭ قائىدىلىرىنى بىلدۈرگىن، تەۋبىمىزنى قوبۇل قىلغىن، چۈنكى سەن تەۋبىنى ناھايىتى قوبۇل قىلغۇچىسەن، ناھايىتى مېھرىبانسەن» [بەقەر سۈرىسى 127 - 128 - ئايەتلەر].

2 ـ رب اجعلْنِي مقِيم الصلاةِ ومِن ذُرِيتِي ربنا وتقبلْ دعاءَ. ربنا اغْفِر لِي ولِوالِدي ولِلْمـؤمِنِين يوم يقُوم الْحِساب.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىم! مېنى ۋە بىر قىسىم ئەۋلادىمنى نامازنى ئادا قىلغۇچى قىلغىن، پەرۋەردىگارىمىز! دۇئايىمنى قوبۇل قىلغىن! ھېساب ئالىدىغان كۈندە (يەنى قىيامەت كۈنىدە) ماڭا، ئاتا ـ ئانامغا ۋە مۆمىنلەرگە مەغپىرەت قىلغىن» [ئىبراھىم 40 - 41 - ئايەت].

3 ـ رب هب لِي حكْماً وألْحِقْنِي بِالصالِحِين. واجعل لي لِسانَ صِدقٍ فِي الآخِرِين واجعلْنِـي مِن ورثَةِ جنةِ النعِيمِ .

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىم! ماڭا ئىلىم ھېكمەت ئاتا قىلغىن، مېنى ياخشىلارغا قوشقىن. كېيىنكىلەر ئارىسىدا ياخشى نامىمنى قالدۇرغىن. مېنى نازۇ نېمەتلىك جەننەتنىڭ ۋارىسلىرىدىن قىلغىن». [شۇئەرا سۈرىسى83 - 85 - ئايەتلەر].

4 ـ ربنا علَيك توكلْنا وإِلَيك أنبنا وإِلَيك الْمصِير . ربنا لاتجعلْنا فِتنةً للذِين كفَروا واغْفِر لنـا ربنا إِنك أنت الْعزِيز الْحكِيم.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز ساڭا تەۋەككۈل قىلدۇق، ساڭا قايتتۇق، ئاخىر قايتىدىغان جاي سېنىڭ دەرگاھىڭدۇر. پەرۋەردىگارىمىز! كاپىرلارنى بىزگە زىيانكەشلىك قىلىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلمىغىن (ئۇلار بىزگە مۇسەللەت بولۇپ، بىزنى كۆتۈرگىلى بولمايدىغان ئازاب بىلەن دىنىمىزدىن چىقارمىسۇن)، پەرۋەردىگارىمىز، بىزگە مەغپىرەت قىلغىن، سەن ھەقىقەتەن غالىبسەن، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىسەن» [مۇمتەھىنە 4-5- ئايەتلەر].

موسا ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئالىرى

1 ـ رب شرح لي صدري . ويسر لي أمري. و حلُلْ عقْدةً من لساني. يفْقَهواْ قَولي.
تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىم! مېنىڭ قەلبىمنى كەڭ قىلغىن، (يەنى ئىمان بىلەن ۋە پەيغەمبەرلىك بىلەن نۇرلاندۇرغىن) تىلىمدىن كېكەچلىكنى كۆتۈرۈۋەتكىن. ئۇلار مېنىڭ سۆزۈمنى چۈشەنسۇن». [تاھا سۈرىسى 25- 28- ئايەتلەر].
2- رب إني ظَلَمت نفْسِي فَاغْفِر لي.
تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىم! مەن ھەقىقەتەن ئۆزەمگە زۇلۇم قىلدىم. ماڭا مەغپىرەت قىلغىن» [سۈرە قەسەس 16-ئايەت].

ئەسھابۇلكەھفنىڭ دۇئاسى

ربنآ آتنا من لدنك رحمةً وهيىءْ لنا من أمرنا رشداً.
تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! بىزگە رەھمەت خەزىنىلىرىڭدىن ئاتا قىلغىن، بىزنىڭ ئىشلىرىمىزنى تۈزەپ، بىزنى ھىدايەت تاپقۇچىلاردىن قىلغىن». [كەھف سۈرىسى 10-ئايەت].

ئەييۇب ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسى

أني مسني لضر وأنت أرحم لراحمين.
تەرجىمىسى: «(پەرۋەردىگارىم!)ھەقىقەتەن مېنى بالا (يەنى قاتتىق كېسەل) ئورىۋالدى، سەن ئەڭ مەرھەمەتلىكسەن». [ئەنبىيا سۈرىسى83- ئايەت].

سۇلەيمان ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسى

رب أوزعني أنْ أشكُر نعمتك التي أنعمت علي وعلى والدي وأنْ أعملَ صالحاً ترضاه وأدخلني برحمتك في عبادك الصالحين.
تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىم! سەن مېنى ماڭا ۋە ئاتا ـ ئانامغا بەرگەن نېمىتىڭگە شۈكۈر قىلىشقا، سەن رازى بولىدىغان ياخشى ئەمەلنى قىلىشقا مۇۋەپپەق قىلغىن،

رەھمىتىڭ بىلەن مېنى ياخشى بەندىلىرىڭ قاتارىغا كىرگۈزگىن» [نەمل سۈرىسى19-ئايەت].

يۇنۇس ئەلەيھىسسالامنىڭ

لا إله إلا أنت سبحانك إني كنت من الظالمين

تەرجىمىسى: «(پەرۋەردىگارىم!) سەندىن باشقا ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، سەن (جىمى كەمچىلىكلەردىن) پاكتۇرسەن، مەن ھەقىقەتەن (ئۆز نەپسىمگە) زۇلۇم قىلغۇچىلاردىن بولدۇم». [ئەنبىيا سۈرىسى 87- ئايەت].

زەكەرىيا ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسى

رب لاتذرني فرداً وأنت خير الوارثين.

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىم! مېنى (بالىسىز، ۋارىسسىز) يالغۇز قويمىغىن، سەن ئەڭ ياخشى ۋارىستۇرسەن (يەنى ھەممە ئادەم ئۆلىدۇ، سەنلا باقىي قالىسەن)» [ئەنبىيا سۈرىسى89 - ئايەت].

پەيغەمبەرلەرنىڭ ئورتاق دۇئاسى

قل اللهم مالك الملك تؤتي الملك من تشاء وتنزع الملك ممن تشاء وتعز من تشاء وتذل من تشاء بيدك الخير إنك على كل شيء قدير . تولج الليل في النهار وتولج النهار في الليل وتخرج الحي من الميت وتخرج الميت من الحي وترزق من تشاء بغير حساب.

تەرجىمىسى: «ئېيتقىنكى، پادىشاھلىقنىڭ ئىگىسى بولغان ئى ئاللاھ! خالىغان ئادەمگە پادىشاھلىقنى بېرىسەن، خالىغان ئادەمدىن پادىشاھلىقنى تارتىپ ئالىسەن؛ خالىغان ئادەمنى ئەزىز قىلىسەن، خالىغان ئادەمنى خار قىلىسەن؛ ھەممە ياخشىلىق (نىڭ خەزىنىسى يالغۇز) سېنىڭ قولۇڭدىدۇر. سەن ھەقىقەتەن ھەممىگە قادىرسەن. كېچىنى كۈندۈزگە كىرگۈزىسەن، كۈندۈزنى كېچىگە كىرگۈزىسەن، (شۇنىڭ بىلەن كېچە-كۈندۈزنىڭ ئۇزۇن - قىسقا بولۇشى پەسىللەر بويىچە نۆۋەتلىشىپ تۇرىدۇ)؛ جانلىقنى (يەنى تىرىك بولغان ئىنساننى، ھايۋاننى) جانسىزدىن (يەنى جانسىز بولغان ئابمەنىدىن) چىقىرىسەن، جانسىزنى (يەنى جانسىز بولغان ئابمەننى) جانلىقتىن (يەنى جانلىق

بولغان ئىنساندىن، ھايۋاندىن) چىقىرىسەن؛ ئۆزەڭ خالىغان كىشىگە ھېسابسىز رىزىق بېرىسەن» [ئال ئىمران سۈرىسى 26 - 27 - ئايەتلەر].

مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام دۇئالىرى

1ـ رب أدخِلْنِي مدخلَ صِدقٍ وأخرجِني مخرج صِدقٍ واجعلْ لي مِن لدنك سلْطَاناً نصِيراً.
تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىم! مېنى قەبرەمگە ئوڭۇشلۇق كىرگۈزگىن، قەبرەمدىن ئوڭۇشلۇق چىقارغىن، ماڭا دەرگاھىڭدىن ھەقىقەتكە ياردەم بېرىدىغان قۇۋۋەت ئاتا قىلغىن» [ئىسرا سۈرىسى 80- ئايەت].
2ـ رب ارحمهما كَما ربيانِي صغِيراً.
تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىم! ئاتا - ئانام مېنى كىچىكلىكىمدە تەربىيىلىگىنىدەك ئۇلارغا مەرھەمەت قىلغىن»[ئىسرا سۈرىسى 24- ئايەت].
3- رب زِدنِي عِلْماً.
تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىم!ئىلمىمنى زىيادە قىلغىن!» [تاھا سۈرىسى 114– ئايەت].

ساھابىلارنىڭ دۇئالىرى

1ـ سمِعنا وأطَعنا غُفْرانك ربنا وإِلَيك الْمصِير.
تەرجىمىسى: «بىز (دەۋىتىڭنى) ئاڭلىدۇق ۋە (ئەمرىڭگە) ئىتائەت قىلدۇق، پەرۋەردىگارىمىز، مەغپىرىتىڭنى تىلەيمىز، ئاخىر قايتىدىغان جايىمىز سېنىڭ دەرگاھىڭدۇر» [بەقەرە سۈرىسى 285- ئايەت].
2ـ ربنا لاَ تؤاخِذْنا إِن نسِينا أَو أخطَأْنا ربنا ولاَ تحمِلْ علَينا إِصراً كَما حملْته علَى الَّذِين مِن قَبلِنا ربنا ولاَ تحملْنا ما لاَ طَاقَةَ لَنا بِهِ واعف عنا واغْفِر لَنا وارحمنا أَنت مولاَنا فَانصرنا علَى الْقَومِ الْكَافِرِين.
تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! ئەگەر بىز ئۇنتۇساق ياكى خاتالاشساق (يەنى بىز ئۇنتۇش ياكى سەۋەنلىك سەۋەبىدىن ئەمرىڭنى تولۇق ئورۇنلىيالمىساق)، بىزنى جازاغا تارتمىغىن. پەرۋەردىگارىمىز! بىزدىن ئىلگىرىكىلەرگە يۈكلىگىنىڭگە ئوخشاش، بىزگە ئېغىر يۈك يۈكلىمىگىن (يەنى بىزنى قىيىن ئىشلارغا تەكلىپ قىلمىغىن)، پەرۋەردىگارىمىز! كۈچىمىز يەتمەيدىغان نەرسىنى بىزگە ئارتمىغىن، بىزنى كەچۈرگىن،

بىزگە مەغپىرەت قىلغىن، بىزگە رەھىم قىلغىن، سەن بىزنىڭ ئىگىمىزسەن، كاپىر قەۋمگە قارشى بىزگە ياردەم بەرگىن.» [بەقەر سۈرىسى 286- ئايەت].

ئىلىمدە توشقانلارنىڭ دۇئاسى

ربنا لاَ تزغْ قُلُوبنا بعد إِذْ هديتنا وهب لَنا مِن لدنك رحمةً إِنك أَنت الْوهاب . ربنا إِنك جـامِع الناس لِيومٍ لا ريب فِيهِ إِن اللّه لاَ يخلِف الْمِيعاد.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! بىزنى ھىدايەت قىلغىنىڭدىن كېيىن دىللىرىمىزنى توغرا يولدىن بۇرىۋەتمىگىن، بىزگە دەرگاھىڭدىن رەھمەت بېغىشلىغىن، شۈبھىسىزكى، سەن (بەندىلىرىڭگە ئاتالارنى) بەكمۇ بېغىشلىغۇچىسەن. پەرۋەردىگارىمىز! شۈبھىسىزكى، كىشىلەرنى شەكسىز بولغان كۈندە (يەنى ھېساب ئېلىنىدىغان قىيامەت كۈنىدە) كىشىلەرنى توپلىغۇچىسەن، شۈبھىسىزكى، ئاللاھ ۋەدىسىگە خىلاپلىق قىلمايدۇ.» [ئال ئىمران سۈرىسى 8 - 9 - ئايەتلەر].

تەقۋادارلارنىڭ دۇئالىرى

1 - ربنا إِننا آمنا فَاغْفِر لَنا ذُنوبنا وقِنا عذَاب النارِ.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! بىز شۈبھىسىز ئىمان ئېيتتۇق، بىزنىڭ گۇناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن، بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن ». [ئال ئىمران سۈرىسى 16 - ئايەت].

2 ـ ربنا اصرِف عنا عذَاب جهنم إِن عذَابها كَانَ غَراماً. إِنها ساءت مستقَراً ومقَاماً.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! بىزدىن جەھەننەم ئازابىنى دەپئى قىلغىن، جەھەننەمنىڭ ئازابى ھەقىقەتەن (سېنىڭ دۈشمەنلىرىڭدىن) ئايرىلمايدۇ، جەھەننەم ھەقىقەتەن يامان قارارگاھتۇر، يامان جايدۇر». [فۇرقان سۈرىسى65- 66- ئايەتلەر].

3 ـ ربنا هب لَنا مِن أَزواجِنا وذُرياتِنا قُرةَ أَعينٍ واجعلْنا لِلْمتقِين إِماماً.

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىمىز! بىزگە ئاياللىرىمىز ۋە ئەۋلادلىرىمىز ئارقىلىق شادلىق بېغىشلىغىنى (يەنى بىزگە ساغلام ئىتائەتمەن پەرزەنت ئاتا قىلىشىڭنى) تىلەيمىز، بىزنى تەقۋادارلارنىڭ پېشۋاسى (يەنى تەقۋادارلارنىڭ نەمۇنىسى، ياخشىلىقتا دەۋەت قىلغۇچى) قىلغىن» [فۇرقان 74 - ئايەت].

سەبىرلىك مۆمىنلەرنىڭ دۇئاسى

ربنا اغْفِر لَنا ذُنوبنا وإِسرافَنا ِفي أَمرِنا وثَبت أَقْدامنا وانصرنا علَى الْقَومِ الْكَافِرِين.
تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! گۇناھلىرىمىزنى، ئىشىمىزدا چەكتىن ئاشقانلىقىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن، قەدەملىرىمىزنى (جەڭ مەيدانىدا) مۇستەھكەم قىلغىن ۋە كاپىر قەۋمگە قارشى بىزگە ياردەم بەرگىن.» [ئال ئىمران سۈرىسى147 - ئايەت].

ئىيسا ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسى

ربنا أَنزِلْ علَينا مآئِدةً من السماءِ تكُونُ لَنا عِيداً لِّأَولِنا وآخِرِنا وآيةً منك وارزقْنا وأَنت خير الرازِقِين.
تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىمىز ئاللاھ! بىزگە ئۈستىدە تاماق بار داستىخان چۈشۈرگىن، بۇ كۈن بىزلەرگە ۋە بىزدىن كېيىنكىلەرگە بايرام بولۇپ قالسۇن، ئۇ داستىخان سەندىن بىزگە (قۇدرىتىڭنى ۋە پەيغەمبەرلىكىمنى كۆرسىتىدىغان) بىر مۆجىزە بولۇپ قالسۇن. بىزگە رىزىق بەرگىن، سەن رىزىق بەرگۈچىلەرنىڭ ياخشىسىسەن» [مائىدە سۈرىسى 114 - ئايەت].

ئىيسا ئەلەيھىسسالام مۇرىتلىرىنىڭ دۇئاسى

ربنا آمنا ِبما أَنزلَت واتبعنا الرسولَ فَاكْتبنا مع الشاهِدِين.
تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! سەن نازىل قىلغان كىتابقا ئىشەندۇق، پەيغەمبەرگە ئەگەشتۇق، بىزنى (ھىدايىتىڭگە) شاھىت بولغانلار قاتارىدا قىلغىن» [ئال ئىمران سۈرىسى 53 - ئايەت].

يۈسۈپ ئەلەيھىسسالامنىڭ دۇئاسى

فَاطِر السماواتِ والأَرضِ أَنت ولِيي ِفي الدنياوالآخِرةِ توفَّنِي مسلِماً وأَلْحِقْنِي ِبالصالِحِين.
تەرجىمىسى: «ئى ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆرنەكسىز ياراتقۇچى زات! دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە مېنىڭ ئىگەمسەن، مېنى مۇسۇلمان پېتىمچە قەبزى روھ قىلغىن، مېنى ياخشى بەندىلەر قاتارىدا قىلغىن» [يۇسۇف سۈرىسى 101 - ئايەت].

پەرىشتىلەرنىڭ دۇئاسى

رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْماً فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ . رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدتَّهُمْ وَمَن صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ . وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَن تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! سېنىڭ رەھمىتىڭ ۋە ئىلمىڭ ھەممە نەرسىنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ، تەۋبە قىلغانلارغا ۋە سېنىڭ يولۇڭغا ئەگەشكەنلەرگە مەغپىرەت قىلغىن، ئۇلارنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن. پەرۋەردىگارىمىز! سەن ئۇلارنى، ئۇلارنىڭ ئاتا - بوۋىلىرىدىن، ئاياللىرىدىن، ئەۋلادلىرىدىن ياخشى بولغانلارنى ئۇلارغا ۋەدە قىلغان مەڭگۈلۈك جەننەتكە كىرگۈزگىن، سەن ھەقىقەتەن غالىبسەن، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىسەن. پەرۋەردىگارىمىز! سەن ئۇلارنى يامان ئىشلاردىن ساقلىغىن، سەن كىمنى يامان ئىشلاردىن ساقلايدىكەنسەن، شۈبھىسىزكى، بۇ كۈندە سەن ئۇنىڭغا رەھمەت قىلغان بولىسەن، بۇ چوڭ بەختتۇر» [غافىر سۈرىسى 7 - 8 - 9 - ئايەتلەر].

ئومۇمي مۆمىنلەرنىڭ دۇئالىرى

1 ـ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ.

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىمىز! بىزگە دۇنيادا ياخشىلىق ئاتا قىلغىن، ئاخىرەتتىمۇ ياخشىلىق ئاتا قىلغىن، بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن» [بەقەرە سۈرىسى 201– ئايەت].

2 ـ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذا بَاطِلاً سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ. رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ. رَّبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِياً يُنَادِي لِلإِيمَانِ أَنْ آمِنُواْ بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الأبْرَارِ. رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدتَّنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلاَ تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! بۇنى بىكار ياراتمىدىڭ. سەن پاكتۇرسەن، بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن. پەرۋەردىگارىمىز! سەن كىمنىكى دوزاخقا كىرگۈزىدىكەنسەن، ئۇنى ئەلۋەتتە خار قىلغان بولىسەن. زالىملارغا ھېچقانداق ياردەمچى بولمايدۇ. پەرۋەردىگارىمىز! بىز ھەقىقەتەن بىر چاقىرغۇچىنىڭ (يەنى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ)، رەببىڭلارغا ئىمان ئېيتىڭلار، دەپ ئىمانغا چاقىرغانلىقىنى ئاڭلىدۇق،

ئىمان ئېيتتۇق، پەرۋەردىگارىمىز! بىزنىڭ گۇناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن، يامانلىقلىرىمىزنى يوققا چىقارغىن، بىزنى ياخشىلارنىڭ قاتارىدا قەبزى روھ قىلغىن. پەرۋەردىگارىمىز! بىزگە پەيغەمبەرلىرىڭ ئارقىلىق ۋەدە قىلغان نەرسىنى (يەنى ئىتائەت قىلغانلارغا خاس بولغان جەننەتنى) بەرگىن، قىيامەت كۈنى بىزنى رەسۋا قىلمىغىن. سەن ھەقىقەتەن ۋەدەڭگە خىلاپلىق قىلمايسەن» [ئال ئىمران سۈرىسى 191 - 194 - ئايەتلەر].

3 ـ ربنا لاَ تجعلْنا فِتنةً للْقَوم الظالِمين. ونجنا برحمتك مِن الْقَومِ الْكَافِرين.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! زالىم قەۋمنى بىزگە زىيانكەشلىك قىلىش ئىمكانىيىتىگە ئىگە قىلمىغىن. بىزنى رەھمىتىڭ بىلەن كاپىر قەۋمدىن قۇتۇلدۇرغىن» [يۇنۇس سۈرىسى 85 - 86 - ئايەتلەر].

4 ـ ربنا اغْفِر لَنا ولإخوانِنا الذِين سبقُونا بالإيمان ولاَ تجعلْ في قُلُوبنا غِلاًّ للذِين آمنوا ربنا إنك رؤوف رحِيم.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! بىزگە ۋە بىزدىن ئىلگىرى ئىمان ئېيتقان قېرىنداشلىرىمىزغا مەغپىرەت قىلغىن، دىللىرىمىزدا مۆمىنلەرگە قارشى دۈشمەنلىك پەيدا قىلمىغىن، پەرۋەردىگارىمىز! سەن ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىسەن، مېھرىبانسەن» [ھەشر سۈرىسى 10 - ئايەت].

5 ـ رب أوزِعنِي أنْ أشكُر نعمتك التِي أنعمت علي وعلى والِدي وأنْ أعملَ صالِحاً ترضاه وأصلِح لِي في ذُريتِي إني تبت إليك وإني مِن الْمسلِمين.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىم! سېنىڭ ماڭا ۋە ئاتا- ئانامغا بەرگەن نېمىتىڭگە شۈكۈر قىلىشنى ۋە سەن رازى بولىدىغان ياخشى ئىشنى قىلىشىمنى ماڭا ئىلھام قىلغىن، مەن ئۈچۈن مېنىڭ ئەۋلادىمنى تۈزىگىن (يەنى مېنىڭ ئەۋلادىمنى ياخشى ئادەملەردىن قىلغىن)، مەن ھەقىقەتەن ساڭا (جىمى گۇناھلاردىن) تەۋبە قىلدىم، مەن ھەقىقەتەن مۇسۇلمانلاردىندۇرمەن» [ئەھقاف سۈرىسى 15 - ئايەت].

6 ـ ربنا أتمِم لَنا نورنا واغْفِر لَنا إنك على كُل شيءٍ قَدِير.

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىمىز! بىزگە نۇرىمىزنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ بەرگىن، بىزگە مەغپىرەت قىلغىن، سەن بولساڭ ھەقىقەتەن ھەر نەرسىگە قادىرسەن» [تەھرىم سۈرىسى 8 - ئايەت].

7 - ربنا آمنا فَاغْفِر لَنا وارحمنا وأنت خير الراحِمِين.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! بىز ئىمان ئېيتتۇق، بىزگە مەغپىرەت قىلغىن، بىزگە رەھىم قىلغىن، سەن بولساڭ ئەڭ رەھىم قىلغۇچىسەن» [مۆئمىنۇن سۈرىسى 109 – ئايەت].

8 - **رب أنزلني منزلاً مباركًا وأنت خير المنزلين.**

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىم! مېنى مۇبارەك مەنزىلگە چۈشۈرگىن، سەن (دوستلىرىڭنى) ئەڭ ياخشى ئورۇنلاشتۇرغۇچىسەن» [مۆئمىنۇن سۈرىسى 29 - ئايەت].

9 - **ربنا اغْفِر لِي ولِوالِدي ولِلْمؤمِنِين يوم يقُوم الْحِساب.**

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! ھېساب ئالىدىغان كۈندە (يەنى قىيامەت كۈندە) ماڭا، ئاتا – ئانامغا ۋە مۆمىنلەرگە مەغپىرەت قىلغىن» [ئىبراھىم سۈرىسى 41 - ئايەت].

10 - **فَالله خير حافِظًا وهو أرحم الراحِمِين.**

تەرجىمىسى: «ئاللاھ ئەڭ ياخشى ساقلىغۇچىدۇر، ھەممىدىن مېھرىباندۇر» [يۇسۇف سۈرىسى64 - ئايەت].

11 - **ربنا أفْرِغْ علينا صبرا وتوفنا مسلِمِين.**

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! بىزگە سەۋر ئاتا قىلغىن، بىزنى مۇسۇلمان پېتىمىزچە قەبزى روھ قىلغىن» [ئەئراف سۈرىسى 126 - ئايەت].

ھەدىسلەردىن تاللانغان ئومۇمىي دۇئالار

1 ـ اَللّٰهم إِني ظَلَمت نفْسِي ظُلْماً كَثِيراً، ولاَ يغفِر الذنوب إِلا أنت، فَاغْفِر لِي مغفِرةً مِن عِندِك، وارحمِني إِنك أَنت الْغفُور الرحِيم.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مەن ئۆزۈمگە كۆپ زۇلۇم قىلدىم، گۇناھلارنى پەقەت سەنلا مەغپىرەت قىلىسەن، مەرھەمەت قىلىپ ماڭا كەڭ مەغپىرەت ۋە رەھىم قىلغىن، سەن ھەقىقەتەن مەغپىرەت قىلغۇچى ۋە شەپقەت قىلغۇچىسەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

2 ـ اَللهم إِني أَسأَلُك الْمعافَاةَ فِي الدنيا والآخِرةِ.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سەندىن دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك ئامانلىق تىلەيمەن» [تىرمىزى رىۋايىتى].

3 ـ اَللهم اهدِنِي وسددِنِي.اَللهم إِني أَسأَلُك الْهدى والسداد.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مېنى ھىدايەت قىلغىن ۋە توغرا ئادەم قىلغىن. ئى ئاللاھ! سەندىن ھىدايەت ۋە توغرىلىقنى سورايمەن.» [مۇسلىم رىۋايىتى].

4 ـ اَللهم أَعِني علَى ذِكْرِك وشكْرِك وحسنِ عِبادتِك.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنى ياد قىلىشىمغا، ساڭا شۈكۈر قىلىشىمغا ۋە ساڭا ئوبدان بەندىچىلىك قىلىشىمغا يار ـ يۆلەك بولغىن» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

5 ـ اَللهم إِني أَعوذُ بِرِضاك مِن سخطِك، وأَعوذُ بِمعافَاتِك مِن عقُوبتِك، وأَعوذُ بِك مِنك لاَ أُحصِي ثَناءً علَيك أَنت كَما أَثْنيت علَى نفْسِك.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭ رازىلىقىڭغا سېغىنىپ غەزىبىڭدىن پاناھ تىلەيمەن، سېنىڭ قوغدىشىڭغا سېغىنىپ ئازابىڭدىن پاناھ تىلەيمەن، ساڭا سېغىنىپ سېنىڭ دوزىخىڭدىن پاناھ تىلەيمەن، ئى پەرۋەردىگارىم! سەن ئۆزۈڭگە سانا ئېيتقاندەك مۇكەممەل رەۋىشتە ۋە سېنىڭ لايىقىڭدا سانا ئېيتىشتىن ئاجىزمەن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

6 ـ اَللهم يا مقَلِّب الْقُلُوبِ ثَبت قَلْبِي علَى دِينِك.

تەرجىمىسى: «ئى دىللارنى باشقۇرغۇچى ئاللاھ! دىلىمنى دىنىڭغا مۇستەھكەم قىلغىن.» [ئەھمەد، ھاكىم رىۋايىتى.]

7 ـ اَللهم مصرف الْقُلُوبِ صرف قُلُوبنا علَى طَاعتِك.

تەرجىمىسى: «ئى دىللارنى ئۆزگەرتىپ تۇرغۇچى ئاللاھ! دىللىرىمىزنى سېنىڭ تائەت - ئىبادىتىڭگە ئۆزگەرتكىن» [مۇسلىم رىۋايىتى]

8 ـ اَللهم رحمتك أرجو، فَلاَ تكِلْنِي إِلَى نفْسِي طَرفَةَ عينٍ، وأَصلِح لِي شأْنِي كُله، لاَ إِلَـه إِلـا أنت.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! رەھمىتىڭنى ئۈمىد قىلىمەن، مېنى كۆز يۇمۇپ ئاچقۇچىلىكمۇ ئۆز ھالىمغا قويۇۋەتمىگىن، بارلىق ئىشلىرىمنى ياخشىلاپ بەرگىن، سەندىن باشقا ھەقىقىي مەبۇد يوقتۇر.» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى]

9 ـ اَللهم أَحسِن عاقِبتنا في الْأُمورِ كُلِّها، وأَجِرنا مِن خِزيِ الدنيا وعذَابِ الآخِرة.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ بارلىق ئىشلىرىمىزدا ئاقىۋىتىمىزنى ياخشى قىلغىن، بىزنى دۇنيانىڭ خارلىقىدىن ۋە ئاخىرەتنىڭ ئازابىدىن قۇتقۇزغىن» [ئىبنى ھىببان رىۋايىتى]

10 ـ اَللهم إنا نسأَلُك مِن خيرِ ما سأَلَك مِنه نبِيك محمد صلى الله علَيهِ وسلم، ونعوذُ بِك مِن شر ما استعاذَ مِنه نبِيك محمد صلى الله علَيهِ وسلم وأنت الْمستعانُ وعلَيك البلاَغُ ولاَحولَ ولاَ قُوةَ إلا بِاللهِ.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن پەيغەمبىرىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام سورىغان نەرسىنىڭ ئەڭ ياخشىسىنى سورايمىز ۋە ساڭا سېغىنىپ پەيغەمبىرىڭ مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام پاناھ تىلىگەن نەرسىنىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمىز. سەن ئەڭ ياخشى مەدەتكارسەن، تولىمۇ شەپقەتلىكسەن. ئاللاھنىڭ ياردىمى بولمىسا قولىمىزدىن ھېچ ئىش كەلمەيدۇ» [تىرمىزى رىۋايىتى].

11 ـ اَللهم حبب إِلَينا الْإِيمانَ وزينه فِي قُلُوبِنا وكَره إِلَينا الْكُفر والْفُسوق والْعِصيانَ وجعلْنـا مِن الراشِدِين.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىزگە ئىماننى قىزغىن سۆيدۈرگىن، ئۇنى دىلىمىزدا كۆركەم قىلغىن. بىزگە كۇپرىنى، بۇزۇقچىلىقنى ۋە گۇناھنى يامان كۆرسەتكىن، بىزنى توغرا يولدا يۈرگۈچىلەردىن قىلغىن».

12 - اَللهم إِني أَسأَلُك حبك وحب من يحِبك والعملَ الذِي يبلغنِي حبك. اَللهم أجعلْ حبـك أحب إلي مِن نفْسِي وأَهلِي ومِن الْماءِ البارِدِ.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن سېنى سۆيۈشنى، سېنى سۆيىدىغانلارنى سۆيۈشنى ۋە سېنى سۆيۈشكە تۈرتكە بولىدىغان ئەمەللەرنى تىلەيمەن. ئى ئاللاھ! سېنىڭ سۆيگۈڭنى مېنىڭ ئۆچۈن ئۆزۈمدىن، ئەھلىمدىن ۋە تەشنالىقتىكى سوغۇق سۇدىنمۇ سۆيۈملۈك قىلغىن» [تىرمىزى رىۋايىتى].

13 ـ **اَللهم إني أعوذُ بِك مِن عِلْمٍ لاَ ينفَع، وقَلْبٍ لاَ يخشع، ودعاءٍ لاَ يسمع، ونفْسٍ لاَ تشبع، اَللهم إني أعوذُ بِك مِن هؤلاَءِ اْلأَربع.**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سىغىنىپ، سەندىن قورقماس دىلدىن، قوبۇل بولماس دۇئادىن، تويماس نەپستىن، پايدىسىز ئىلىمدىن پاناھ تىلەيمەن. مۇشۇ تۆتتىن پاناھ تىلەيمە» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى]

14 ـ اَللهم بِعِلْمِك الْغيب وقُدرتِك علَى الْخلْق، أَحيِنِي ما علِمت الْحياةَ خيراً لِي، وتوفَّنِي إِذَا كَانتِ الْوفَاةُ خيراً لِي، اَللهم إِني أَسأَلُك خشيتك فِي الْغيبِ والشهادةِ، وكَلِمةَ العدل والْحق فِي الْغضبِ والرضا، وأَسأَلُك الْقَصد فِي الْفَقْرِ والْغِنا، وأَسأَلُك نعِيماً لَا ينفَد، وقُرةَ عينٍ لَا تنقَطِع، وأَسأَلُك الرضا بعد الْقَضاءِ، وأَسأَلُك برد الْعيشِ بعد الْموتِ، وأَسأَلُك لَذةَ النظَرِ إِلَى وجهِك، وأَسأَلُك الشوق إِلَى لِقَائِك فِي غَيرِ ضراءَ مضِرةٍ، ولَا فِتنةٍ مضِلَّةٍ، اَللهم زينا بِزِينةِ الْإِيمان، واجعلْنا هداةً مهتدِين.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭ غەيبنى ئىلمىڭ، چەكسىز قۇدرىتىڭگە سىغىنىپ ھاياتلىقىم مېنىڭ ئۈچۈن ياخشى بولىدىغان بولسا ماڭا ھايات بېغىشلىشىڭنى، ۋاپاتىم مېنىڭ ئۈچۈن ياخشى بولسا مېنى ۋاپات قىلدۇرۇشىڭنى تىلەيمەن. ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن ئادەم بار ـ يوق ھەرقانداق جايدا سەندىن قورقىدىغان تەقۋالىقنى تىلەيمەن. ئى ئاللاھ! رازىمەنلىك ۋە غەزەبلىك ھەرقانداق ھالىتىمدە ھەق سۆزنى ئېيتىشىمنى سەندىن سورايمەن. ئى ئاللاھ! سەندىن ئوتتۇراھال تۇرمۇشنى تىلەيمەن. ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن تۈگىمەس نېمەت سورايمەن. ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن ئۈزۈلمەس خۇرسەنلىك سورايمەن. ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن قازا ۋە قەدەرگە رازى بولۇشۇمنى سورايمەن. ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن ئۆلۈمدىن كېيىنمۇ باياشات تۇرمۇشقا مۇيەسسەر قىلىشىڭنى تىلەيمەن. ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن زىيان ـ زەخمەتكە ئۇچرىماستىن سېنىڭ جامالىڭغا قاراش لەززىتىنى ۋە ساڭا ئۇچرىشىش ئىشتىياقىنى سورايمەن. ئى ئاللاھ! بىزنى ئىماننىڭ زىننىتى بىلەن بېزىگىن. ئى ئاللاھ! بىزنى توغرا يولدا يۈرگۈچى ۋە ئۇنىڭغا باشلىغۇچىلاردىن قىلغىن.» [نەسائىي ۋە ئەھمەد رىۋايىتى].

15 - **اَللهم علمنِي ما ينفَعنِي وأَنفَعنِي بِما علمتنِي وزِدنِي عِلْما.**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ماڭا پايدىلىق نەرسىلەرنى بىلدۈرگىن، سەن ماڭا بىلدۈرگەنلىرىڭدىن مېنى پايدىلاندۇرغىن، ئىلىمىمنى زىيادە قىلغىن» [تىرمىزى رىۋايىتى].

16 ـ اَللهم إني أسألك موجِباتِ رحمتك، وعزائم مغفرتك، والْغنيمةَ مِن كُل بِر، والسلاَمةَ مِن كُل إثْمٍ. اَللهم لاَ تدع لِي ذَنباً إلا غَفَرته. ولاَ هما إلا فَرجته، ولاَ حاجةً هِي لَك رضاً إلا قَضيتها يا أرحم الراحِمين.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن رەھمىتىڭگە ئېرىشتۈرىدىغان، مەغپىرىتىڭگە مۇيەسسەر قىلىدىغان ئەمەللەرنى، بارلىق گۇناھلاردىن ساقلىنىشنى، جىمى ياخشىلىقلارغا ئېرىشىشنى، جەننەتكە مۇيەسسەر بولۇشنى ۋە دوزاختىن قۇتۇلۇشنى سورايمەن. ئى ئاللاھ! ھەر قانداق گۇناھىمنى مەغپىرەت قىلغايسەن، ھەر قانداق قىيىنچىلىقىمنى ھەل قىلغايسەن ۋە سەن رازى بولىدىغان ھەر قانداق ھاجىتىمنى راۋا قىلغايسەن، ئى رەھىم قىلغۇچىلارنىڭ ئەڭ ياخشىسى ئاللاھ!» [ھاكىم رىۋايىتى].

17 ـ اَللهم إني أسألك إيماناً لَا يرتد، ونعِيماً لَا ينفَد، ومرافَقَةَ محمدٍ صلى الله علَيهِ وسلم فِي أعلَى جنةِ الْخلْدِ.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن قايتماس ئىمان، تۈگىمەس نېمەت ۋە مەڭگۈلۈك جەننەتنىڭ ئەڭ يۇقىرى قېتىدا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ھەمراھ بولۇشنى تىلەيمەن» [ئەھمەد، نەسائىي رىۋايىتى].

18 ـ اَللهم إني أعوذُ بِك مِن شر ما عمِلْت ومِن شر ما لَم أعملْ.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! قىلغانلىرىمنىڭ يامانلىقىدىن ۋە قىلمىغانلىرىمنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمە» [ئەھمەد رىۋايىتى].

19 ـ اَللهم اِني اَعوذُ بِك أنْ اُشرِك بِك واَنا اَعلَمه واَستغفِرك لِما لاَ اَعلَم.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ، بىلىپ تۇرۇپ ساڭا شېرىك كەلتۈرۈشتىن پاناھ تىلەيمە ۋە بىلمەستىن قىلىپ سالغانلىرىمغا سەندىن كەچۈرۈم سورايمەن.» [ئەھمەد رىۋايىتى]

20 ـ اَللهم أرنِي الْحق حقا وارزقْنِي اِتباعه وأرِنا الْباطِلَ باطِلاً وارزقْنِي اِجتِنابه.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ماڭا ھەقنى ھەق كۆرسەتكىن، ماڭا ھەقىقەتكە ئەگىشىشنى نەسىب ئەتكىن، ماڭا باتىلنى باتىل كۆرسەتكىن ۋە ئۇنىڭدىن ساقلىنىشنى ماڭا نەسىب ئەتكىن.»

21 ـ اَللهم إنك عفُو تحِب العفْو فَاعف عني.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سەن ھەقىقەتەن گۇناھلارنى مەغپىرەت قىلغۇچىسەن ۋە مەغپىرەت قىلىشنى ياقتۇرىسەن، ماڭا مەغپىرەت قىلغايسەن» [تىرمىزى رىۋايىتى].

22 ـ اَللهم اِني اَعوذُبِك مِن جهدِ الْبلاَءِ، ودركِ الشقَاءِ، وسوءِ الْقَضاءِ، وشماتةِ الْأعداءِ.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ، ئېغىر ئەھۋالدا قېلىشتىن، بەختسىزلىككە يولۇقۇشتىن، بالا ـ قازاغا دۇچار بولۇشتىن ۋە دۈشمەنلەرنى خوش قىلىدىغان ئىشقا مۇپتىلا بولۇشتىن پاناھ تىلەيمەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

23 ـ اللهم إني أعوذبك من زوال نعمتك، ومن تحول عافيتك، ومن فجائة نقمتك، ومن جميع سخطك.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ، ماڭا ئاتا قىلغان نېمىتىڭنىڭ ئۈزۈلۈپ قېلىشىدىن، بەرگەن ئامانلىقىڭنىڭ ئۆزگىرىپ قېلىشىدىن، تۇيۇقسىز جازالىشىڭدىن ۋە بارچە غەزەبلىرىڭدىن پاناھ تىلەيمەن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

24 ـ اللهم إني أعوذبك من فتنة النار، وعذاب النار، وفتنة القبر، وعذاب القبر، ومن شر فتنة الغنى، ومن شر فتنة الفقر. وأعوذبك من شر فتنة المسيح الدجال.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ، دوزاخنىڭ پىتنىسىدىن، دوزاخنىڭ ئازابىدىن، قەبر ئازابىدىن، بايلىقنىڭ پىتنىسىدىن، كەمبەغەللىكنىڭ يامانلىقىدىن ۋە دەججالنىڭ پىتنىسىدىن پاناھ تىلەيمەن.» [مۇسلىم رىۋايىتى].

25 ـ اللهم إني أعوذبك من منكرات الأخلاق والأعمال والأهواء.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ! ناچار ئەخلاقلاردىن، يامان ئەمەللەردىن ۋە ھاۋايى ـ ھەۋەسلەردىن پاناھ تىلەيمە» [تىرمىزى رىۋايىتى].

26- اللهم أصلح لي ديني الذي هو عصمةُ أمري، وأصلح لي دنياي التي فيها معاشي، وَ أصلح لي آخرتي التي إليها معادي، وجعل الحياةَ زيادةً لي في كُل خير، والموت راحةً لي من كُل شر.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ئىشىمنىڭ كاپالىتى بولغان دىنىمنى مەن ئۈچۈن تولۇقلاپ بەرگىن، مەئىشىتىم بولغان دۇنيالىقىمنى مەن ئۈچۈن ياخشىلاپ بەرگىن، قايتىدىغان جايىم بولغان ئاخىرىتىمنى مەن ئۈچۈن ياخشىلاپ بەرگىن، بارلىق ياخشىلىقلاردا مەن ئۈچۈن ھاياتلىقنى زىيادە قىلغىن ۋە بارلىق يامانلىقلاردىن ئۆلۈمنى مەن ئۈچۈن راھەتلىك قىلغىن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

27- اللهم إني أعوذبك من الهم والحزن، والبخل والجبن، وأعوذبك من العجز والكسل والهرم وضلع الدين وغلبة العدو (3 قېتىم).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ غەم ـ ئەندىشىدىن، بېخىللىقتىن، قورقۇنچاقلىقتىن پاناھ تىلەيمەن ۋە ئاجىزلىقتىن، ھورۇنلۇقتىن، قەرزدارلىقتىن، دۈشمەننىڭ مېنى مەغلۇب قىلىشىدىن پاناھ تىلەيمەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

ھەدىسلەردىن تاللانغان جايلار ۋە چاغلارغا خاس دۇئالار

تۆۋەنـدىكى دۇئـالار پـەيغەمبىرىمىز ھـەزرىتى مۇھەممـەد ئەلەيھىسسـالام كۈنـدىلىك تۇرمۇشـى جەريانـدا، ھـەرخىل جـايلار ۋە چـاغلاردا ئوقۇشـنى ئۆزىگـە ۋەزىپـە قىلغـان ۋە ساھابىلىرىغا شۇنداق تەلىم بەرگەنلىرى بولۇپ، ئەڭ ئىشەنچلىك ھەدىس كىتابلىرىدىن تاللاپ ئېلىندى.

ئۇيقۇدىن ئويغانغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئالار

1 ـ **اَلْحمد ِللهِ الذِي أحيانا بعد ما أماتنا وإليهِ النشور.**

تەرجىمىسى: «بىزنى ئۇيقۇ بىلەن ئۆلتۈرگەندىن كېيىن، قايتا ھايات بېغىشلىغان ئـاللاھ تائالاغـا شـۈكۈر ئېيتىمـەن. ئـاخىرى قـايتىش ئـۇنىڭ تەرىپىگـىدۇر.» [بـۇخارىي رىۋايىتى].

2 - **لاَ إِله إِلا اللّه وحده لاَ شرِيك لَه: لَه الْملْك ولَه الْحمد وهو علَى كُل شيءٍ قَدِير. سـبحانَ اللهِ والْحمد ِللهِ ولاَ إله إلا الله والله أكْبر، ولاَ حولَ ولاَ قُوةَ إلا ِباللّهِ اَللهم اغْفِر لي.** (10 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «يالغۇز بىر ئاللاھ تائالادىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق، ئۇنىڭ شېرىكى يوق، پادىشاھلىق، ھەمدۇ سانا ئۇنىڭغىلا خاستۇر. ئۇ ھەممىگە كۈچى يەتكۈچى زاتتۇر. ئاللاھ پاكتۇر، جىمى ھەمدۇ سانا ئاللاھقا خاستۇر. يالغۇز بىر ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئاللاھ ئەڭ ئۇلۇغدۇر، يوقىرى مەرتىبىلىك ۋە ئۇلۇغ ئاللاھنىڭ ياردىمى بولمىسا قولىمىزدىن ھېچ ئىش كەلمەيدۇ. ئى پەرۋەردىگارىم! گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

3 ـ **اَلْحمد ِللهِ الذِي عافَانِي** في **جسدِي ورد علَي روحِي وأَذِنَ لِي ِبذِكْرِهِ.**

تەرجىمىسى: «تېنىمنى ساق قىلغان، جېنىمنى ماڭا قايتا ئاتا قىلغان ۋە ئۆزىنى ياد ئېتىشىم ئۈچۈن ماڭا پۇرسەت بەرگەن ئاللاھقا شۈكۈر ئېيتىمەن» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

كىيىنگەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

اَلْحمدُ لِلهِ الذِي كَسانِي هذا ورزقَنِيهِ مِن غَيرِ حولٍ مِنِّي ولاَ قُوةٍ.

تەرجىمىسى: «ماڭا بۇ كىيىمنى كىيگۈزگەن ۋە بۇنى مېھنەتسىز ماڭا ئاتا قىلغان ئاللاھقا شۈكۈر ئېيتىمەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

يېڭى كىيىم كىيگەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

اَللهم لَك الْحمد أَنت كَسوتنِيهِ، أَسأَلُك خيره وخير ما صنِع لَه أَعوذُ بِك مِن شرِهِ وشر ما صنِع لَه.

تەرجىمىسى: «ئى ئالّلاھ! ساڭا ھەمدۇ سانا ئېيتىمەنكى، بۇ كىيىمنى ماڭا سەن كىيگۈزدۈڭ. سەندىن ئۇنىڭ ياخشىسىنى ۋە ئۇنىڭ بەرىكەت قىلىشىنى تىلەيمەن. ساڭا سېغىنىپ ئۇنىڭ چىركىنلىكىدىن ۋە يامانلىق كەلتۈرىشىدىن پاناھ تىلەيمەن» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

ھاجەتخانىغا كىرىشتە ئوقۇلىدىغان دۇئا

اَللّهم إِني أَعوذُ بِك مِن الْخبثِ والْخبائِثِ.

تەرجىمىسى: «ئى ئالّلاھ! ساڭا سېغىنىپ ئەركەك - چىشى شەيتانلارنىڭ زىيانكەشلىكىدىن پاناھ تىلەيمەن». [بۇخارىي رىۋايىتى].

ھاجەتخانىدىن چىققاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

غُفْرانك، اَلْحمدُ لِلهِ الذي أَذْهب عني اَلأَذَى وعافَانِي.

تەرجىمىسى: «ئى ئالّلاھ! گۇناھلىرىمنى كەچۈرگەيسەن، مەندىن زىيان - زەخمەتنى يوق قىلغان ۋە مېنى سالامەت قىلغان ئالّلاھقا ھەمدۇ سانا ئېيتىمەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

تاھارەت ئېلىشتىن بۇرۇن ئېيتىلىدىغان زىكىر

بِسمِ اللهِ.

تەرجىمىسى: «ئالّلاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

تاھارەتتىن كېيىن ئوقۇلىدىغان دۇئا

1 ـ **أشهد أنْ لاَ إِلَهَ إلا اللّه وحده لاَ شريك له وأشهد أن محمداً عبده ورسوله.**

تەرجىمىسى: «ياڭغۇز بىر ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقلىقىغا، ئۇنىڭ شېرىكى يوقلىقىغا ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاللاھنىڭ بەندىسى ۋە بەرھەق پەيغەمبىرى ئىكەنلىكىگە گۇۋاھلىق بېرىمەن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

2 - **اللهم اجعلْنِي مِن التوابين، واجعلْنِي مِن المتطهرين.**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مېنى تەۋبە قىلغۇچىلاردىن ۋە گۇناھلاردىن پاك بولغۇچىلاردىن قىلغىن» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

ئۆيدىن چىقىشتا ئوقۇلىدىغان دۇئا

بِسمِ اللهِ توكلْت على اللهِ لاَ حولَ ولاَ قُوةَ إلاَّ بِاللهِ.

تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، ئۇنىڭغا تەۋەككۇل قىلدىم. ئاللاھنىڭ ياردىمى بولمىسا قولىمىزدىن ھېچ ئىش كەلمەيدۇ» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

ئۆيگە كىرىشتە ئوقۇلىدىغان دۇئا

بِسمِ اللهِ ولَجنا وبِسمِ اللهِ خرجنا، وعلى اللهِ ربنا توكلْنا.

تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ نامى بىلەن كىردۇق، ئۇنىڭ نامى بىلەن چىقتۇق ۋە پەرۋەردىگارىمىز ئاللاھقا تەۋەككەل قىلدۇق» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

مەسجىدكە ماڭغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم اجعلْ في قَلْبِي نوراً، وفي بصري نوراً، وفي سمعِي نوراً، وعن يمِينِي نوراً، وعن يسارِي نوراً، وفَوقِي نوراً، وتحتِي نوراً، وأَمامِي نوراً، وخلْفِي نوراً، وأَعظِم لِي نوراً.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! دىلىمنى ئاق قىلغىن، كۆزۈمنى نۇرلۇق قىلغىن، قۇلىقىمنى نۇرلۇق قىلغىن، ئوڭ ۋە سول تەرىپىمنى نۇرلۇق قىلغىن، ئۈستى ۋە ئاستى تەرىپىمنى

نۇرلۇق قىلغىن، ئالدى ۋە كەينى تەرىپىمنى نۇرلۇق قىلغىن ۋە ماڭا ئاتا قىلغان نۇرۇڭنى كاتتا قىلغىن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

مەسجىدكە كىرگەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

1 ـ **أعوذُ بِاللهِ الْعظِيمِ وبِوجهِهِ الْكَرِيمِ وسلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِن الشيطَانِ الرجِيمِ**.
تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ ئۇلۇغلىقىغا، رەھىم ـ شەپقىتىگە ۋە ئەزەلدىن مەڭگۈگە داۋام قىلغۇچى بولغان پادىشاھلىقىغا سىغىنىپ، قوغلاندى شەيتاننىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمە» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].
2ـ **اَللّٰهم افْتح لِي أبواب رحمتِك.**
تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ئۇلۇغ پەزلىڭدىن رەھمەت ئاتا قىلىشىڭنى تىلەيمەن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

مەسجىدتىن چىقىشتا ئوقۇلىدىغان دۇئا

اَللهم اعصِمنِي مِن الشيطَانِ الرجِيمِ.
تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مېنى قوغلاندى شەيتاننىڭ شەررىدىن ساقلىغىن». [ئىبنى ماجە رىۋايىتى].
ئەبۇ ھۇرەيرە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «سىلەرنىڭ بىرىڭلار مەسجىدكە كىرگەندە، ئالدى بىلەن ماڭا دۇرۇد ئېيتسۇن، ئاندىن «**اَللّٰهم افْتح لِي أبواب رحمتِك**» دېگەن دۇئانى ئوقۇسۇن. مەسجىدتىن چىقىشتىمۇ، ئاۋۋال ماڭا دۇرۇد ئېيتسۇن، ئاندىن « **اَللهم اعصِمنِي مِن الشيطَانِ الرجِيمِ**» دېگەن دۇئانى ئوقۇسۇن» [ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

ئەزان دۇئاسى

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەپ كۆرسەتكەن: «ئەزان ئوقۇلغان ۋاقىتتا، مۇئەززىنگە ئەگىشىپ ئۇنىڭ ئېيتقانلىرىنى ئېيتىڭلار، پەقەت «ھەييەئەلەسسالاھ ۋە ھەييەئەلەلفەلاھ» دېگەندە، **لاحولَ ولا قُوةَ إلاَ بِالله** ـ «لاھەۋلە ۋەلا قۇۋۋەتە ئىللا بىللاھ»

يەنى «ئاللاھ تائالانىڭ ياردىمى بولمىسا قولىمىزدىن ھېچ ئىش كەلمەيدۇ» دەڭلار. بۇنى چىن قەلبىدىن ئېيتقان كىشى جەننەتكە كىرىدۇ» [مۇسلىم رىۋايىتى].

ئەزاندىن كېيىن ئوقۇلىدىغان دۇئا

اَللهم رب هٰذِهِ الدعوةِ التامةِ والصلاةِ الْقَائِمةِ آتِ محمداً الْوَسِيلَةَ والْفَضِـيلَةَ، وابعثْـه مقامـاً محموداً الذِي وعدته.

تەرجىمىسى: «ئى مۇشۇ ئۇلۇغ چاقىرىقنىڭ ۋە ئوقۇلىدىغان نامازنىڭ ئىگىسى ئاللاھ! پەيغەمبىرىمىز ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا شاپائەت قىلىش پەزلىنى بەرگىن ۋە ئۇنى سەن ۋەدە قىلغان ئالىي ماقامغا ئېرىشتۈرگىن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: «ئەزان بىلەن ناماز ئارىسىدا دۇئا قىلىڭلار. چۈنكى بۇ ۋاقىتتىكى دۇئا رەت قىلىنمايدۇ» دەپ كۆرسەتكەن. [تىرمىزىي رىۋايىتى].

نامازغا باشلىغاندىن كېيىن ئوقۇلىدىغان دۇئا

1 ـ **سبحانك اَللهم وبحمدِك، وتبارك اسمك، وتعالى جدك، ولاَ إله غَيرك.**

ئوقۇلىشى: «سۇبھانەكەللاھۇممە ۋە بىھەمدىكە، ۋە تەبارەكەسمۇكە ۋە تەئالا جەددۇكە ۋە لائىلاھە غەيرۇكە».

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىمىز! بىز سېنى جىمى نۇقسانلاردىن پاك دەپ ئېتىقاد قىلىمىز. پۈتۈن ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر. نامىڭ ئۇلۇغ، شەنىڭ ئۈستۈندۇر ۋە سېنىڭدىن ئۆزگە ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

2 ـ **اَللهم باعِد بيني وبين خطَاياي كَما باعدت بين الْمشرِق والْمغرِب، اَللهم نَقِني مِن الْخطاَيا كَما ينقى الثوب اَلابيض مِن الدنس، اَللهم اغْسِلْ خطاَياي بِالْماءِ والثلْج والْبردِ.**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مېنى خاتالىقلاردىن خۇددى مەشرىق بىلەن مەغرىبنىڭ ئارىسىنى يىراق قىلغاندەك يىراق قىلغىن. ئى ئاللاھ! خۇددى ئاق كىيىم پاسكىنىلىقتىن تازىلىنىپ پارلىغاندەك مېنى خاتالىقلىرىمدىن پاكلىغىن. ئى ئاللاھ! مېنىڭ خاتالىقلىرىمنى سۇ بىلەن، قار بىلەن ۋە مۇز بىلەن تازىلاپ يوق قىلغىن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

3 ـ **وجهت وجهي لِلذِي فَطَر السماواتِ والأَرض حنِيفاً وما أَنا مِن الْمشـرِكِين. إِن صـلاَتِي ونسكِي ومحياي ومماتِي لِلهِ رب الْعالَمِين. لاَ شرِيك لَه وبِذَلِك أُمِرت وأَنا مِن الْمسلِمِين. اَللهـم**

أنت الْمِلك لاَ إِله إِلا أنت. أنت ربي وأنا عبدك. ظلَمت نفْسِي واعترفْت بِذَنبِي فَاغْفِر لِي ذُنوبِي جمِيعاً. إِنه لاَ يغفِر الذنوب إِلا أنت. واهدِنِي لأَحسنِ الْأَخلاَقِ. لاَ يهدِي لأَحسنِها إِلا أنت. واصرِف عنِي سيئَها. لاَ يصرِف عنِي سيئَها إِلا أنت. لَبيك. وسعديك والْخير كُلُّه فِي يديك. والشر لَيس إِلَيك. أنا بِك وإِلَيك. تباركْت وتعالَيت. أستغفِرك وأتوب إِلَيك.

تەرجىمىسى: «مەن توغرا دىنغا ئېتىقاد قىلغان ھالدا ئاسمانلار بىلەن زېمىننى ياراتقان ئاللاھقا يۈزلەندىم. مەن ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگۈچىلەردىن ئەمەسمەن. مېنىڭ نامىزىم، قۇربانلىقىم، ھاياتىم ۋە ماماتىم ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھ ئۈچۈندۇر. ئاللاھنىڭ شېرىكى يوقتۇر. مەن مۇشۇنداق ئېتىقاد قىلىشقا بۇيرۇلدۇم. مەن مۇسۇلمانلاردىنمەن. ئى ئاللاھ! سەن يەككە ـ يېگانە پادىشاھسەن، سېنىڭدىن ئۆزگە ھەقىقىي ئىلاھ يوق. سەن مېنىڭ پەرۋەردىگارىم، مەن سېنىڭ بەندەڭمەن، مەن گۇناھلىرىم ئارقىلىق ئۆزۈمگە زۇلۇم قىلدىم ۋە گۇناھلىرىمغا تەۋبە قىلدىم، تەۋبەمنى قوبۇل قىلىپ جىمى گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن. چۈنكى گۇناھلارنى سەندىن باشقا مەغپىرەت قىلغۇچى يوق. ئى ئاللاھ! مېنى ئەڭ گۈزەل ئەخلاقلارغا ئىگە قىلغىن، گۈزەل ئەخلاقلارغا سەندىن باشقا ھېچكىم ئىگە قىلالمايدۇ، ناچارلىقلارنى مېنىڭدىن يىراق قىلغىن، ھەقىقەتەن سېنىڭدىن باشقا ھېچكىم مېنى ناچارلىقلاردىن يېراق قىلالمايدۇ. سېنىڭ ئەمرىڭگە خوش دەپ كەلدىم، سائادەت ۋە پۈتۈن ياخشىلىقلار سېنىڭ قولۇڭدىدۇر، يامانلىق ساڭا لايىق ئەمەس. مەن سېنىڭ مۈلكۈڭمەن ۋە سەن تەرەپكە قايتىمەن. سەن تولىمۇ مۇبارەك ۋە ئۇلۇغ ئىگەمسەن، گۇناھلىرىم ئۈچۈن ساڭا تەۋبە قىلىمەن ۋە سېنىڭدىن مەغپىرەت تىلەيمەن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

رۇكۇدا قىلىنىدىغان دۇئالار

1 ـ **سبحانَ ربي الْعظِيم.** (ئۈچ قېتىم).

ئوقۇلىشى: «سۇبھانە رەببىيەل ئەزىم».

تەرجىمىسى: «ئەڭ ئۇلۇغ پەرۋەردىگارىم ئاللاھنى بارچە نۇقسانلاردىن پاك دەپ ئېتىقاد قىلىمەن» [بۇخارىي، مۇسلىم ۋە باشقىلار رىۋايىتى].

2 ـ **سبحانك اللَّهم ربنا وبِحمدِك، اللَّهم اغْفِر لِي** (بىر قېتىم ئوقۇلىدۇ).

ئوقۇلىشى: «سۇبھانەكە ئاللاھۇممە رەببەنا ۋەبىھەمدىكە، ئاللاھۇممەغفىرلىي».

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىمىز! بىز سېنى جىمى نۇقسانلاردىن پاك دەپ ئېتىقاد قىلىمىز. پۈتۈن ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر. ئى ئاللاھ! گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن» [بۇخارىي ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

3ـ **سبوح قُدوس رب الْملائِكةِ والروح.** (بىر قېتىم ئوقۇلىدۇ).

ئوقۇلىشى:« سۇببۇھۇن قۇددۇسۇن رەببۇل مەلائىكەتى ۋەررۇھ».

تەرجىمىسى: «جىمى پەرىشتىلەرنىڭ، جىبرىئىلنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ بارچە نۇقسانلاردىن پاكتۇر، ئاللاھنىڭ شەنى ئۇلۇغدۇر» [مۇسلىم رىۋايىتى].

رۇكۇدىن تۇرغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

1 ـ **سمِع اللهُ لِمن حمِده.** (بىر قېتىم).

ئوقۇلىشى: «سەمىئەللاھۇ لىمەن ھەمىدەھ».

تەرجىمىسى: «ئاللاھ تائالا ئۇنىڭغا ھەمدۇ سانا ئېيتقاننى ئاڭلىغۇچىدۇر» [بۇخارىي رىۋايىتى].

2 ـ **ربنا ولك الْحمد حمداً كثِيراً طيباً مباركاً فِيه.** (بىر قېتىم ئوقۇلىدۇ).

ئوقۇلىشى: «رەببەنا ۋەلەكەلھەمدۇ ھەمدەن كەسىرەن تەييىبەن مۇبارەكەن فىيھ».

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! ساڭا كۆپلەپ ھەمدۇ سانا ئېيتىمەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

3 ـ **اللهم ربنا لك الْحمد مِلْءَ السماواتِ ومِلْءَ الأرض ومِلْءَ ما بينهما ومِلْءَ ما شِئْت مِن شيءٍ بعد.**

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! ساڭا ئاسمانلار، زېمىن ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكىلەر تولغىچە ۋە سەن ياراتقان ھەمدە يارىتىدىغان جىمى مەۋجۇداتنىڭ سانىچە ھەمدۇ سانا ئېيتىمەن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

سەجدىدە ئېيتىلىدىغان دۇئا

1- **سبحانَ ربي الأعلىٰ.** (ئۈچ قېتىم).

ئوقۇلىشى: «سۇبھانە رەببىيەل ئەئلا».

تەرجىمىسى: «ئەڭ ئالىي مەرتىبىلىك پەرۋەردىگارىم ئاللاھنى بارچە نۇقسانلاردىن پاك دەپ ئېتىقاد قىلىمەن» [بۇخارىي، مۇسلىم ۋە باشقىلار رىۋايىتى].

2 ـ **سبحانك اللهم ربنا وبحمدِك اَللهم اغْفِر لِي.**

ئوقۇلۇشى: «سۇبھانەكەللاھۇممە رەببەنا ۋەبىھەمدىكە، ئاللاھۇممەغفىرلىي».

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىمىز! بىز سېنى جىمى نۇقسانلاردىن پاك دەپ ئېتىقاد قىلىمىز. پۈتۈن ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر. ئى ئاللاھ! گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن» [بۇخاري ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

3 ـ **سبوح قُدوس رب اْلملائِكةِ والروح.**

ئوقۇلۇشى: «سۇببۇھۇن قۇددۇسۇن رەببۇل مەلائىكەتى ۋەررۇھ».

تەرجىمىسى: « جىمى پەرىشتىلەرنىڭ، جىبرىئىلنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھ بارچە نۇقسانلاردىن پاكتۇر، شەنى ئۇلۇغدۇر» [مۇسلىم رىۋايىتى].

ئىككى سەجدە ئارىسىدا ئوقۇلىدىغان دۇئا

1 ـ **رب اِغْفِرلِي، رب اِغْفِرلِي.**

ئوقۇلۇشى: «رەببىغفىرلىي، رەببىغفىر لىي».

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىم! گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن، ئى پەرۋەردىگارىم! گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

2 ـ **اَللهم اغْفِرلِي وارحمنِي واهدِنِي واجبرنِي وعافِنِي وارزقنِي وارفعنِي.**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن، ماڭا رەھىم قىلغىن، مېنى توغرا يولغا ھىدايەت قىلغىن، مېنى ياخشى ئىشلارغا مۇيەسسەر قىلغىن، ماڭا ساقلىق ۋە كەڭ رىزىق ئاتا قىلغىن، مەرتىبەمنى يۇقىرى قىلغىن»[بۇخاري، مۇسلىم ۋە باشقىلار رىۋايىتى].

تىلاۋەت سەجدىسىدە ئوقۇلىدىغان دۇئا

1 – **سجد وجهي لِلذِي خلَقه وصوره، وشق سمعه وبصره تبارك اللهُ أحسن الْخالِقِين.** (بىر قېتىم).

تەرجىمىسى: «مېنىڭ يۈزۈم ئۇنى ياراتقان، چىرايلىق شەكىلگە كىرگۈزگەن ۋە كۆزۈم بىلەن قۇلىقىمنى ساغلام قىلغان زات ـ ئاللاھقا سەجدە قىلدى. ئەڭ ماھىر ياراتقۇچى ئاللاھ ھەممە جەھەتتىن ئەلۋەتتە ئۇلۇغدۇر» [مۇسلىم رىۋايىتى].

2 ـ اَللهم اكتب لي بها عندك أجراً، وضع عني بها وزراً واجعلها لي عندك ذُخراً، وتقبلها مني كما تقبلتها من عبدك داود..

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! قىلغان بۇ سەجدەم ئارقىلىق ماڭا ساۋاب بەرگىن، گۇناھىمنى يوق قىلغىن، بۇ سەجدىنى مەن ئۈچۈن دەرگاھىڭدا ئەسقاتىدىغان ئىبادەتلىرىم قاتارىدا قىلغىن، خۇددى داۋۇد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىبادەتلىرىنى قوبۇل قىلغاندەك مەندىن ئۇنى قوبۇل قىلغىن» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

تەشەھھۇدتا ئوقۇلىدىغان دۇئالار

1 ـ اَلتحيات لله والصلوات والطيبات السلام عليك أيهاالنبي ورحمةُ الله وبركاتـه، السـلام علينا وعلى عباد الله الصالحين أشهد أنْ لاَ إله إلا اللهُ وأشهد أن محمداً عبده ورسولُه.

تەرجىمىسى: «ئىبادەتلەر ئاللاھ ئۈچۈندۇر، ئامانلىق، دۇرۇدلار ئاللاھنىڭ رەھمىتى ۋە بەرىكىتى سىزگە بولسۇن ئى ھۆرمەتلىك پەيغەمبەر. ئامانلىق بىزگە ۋە ئاللاھنىڭ ياخشى بەندىلىرىگە بولسۇن. ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقلىقىغا ۋە مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاللاھنىڭ بەندىسى ۋە بەرھەق ئەلچىسى ئىكەنلىكىگە گۇۋاھلىق بېرىمەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

2 ـ اَللهم صل على محمد وعلى آل محمد، كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنـك حميد مجيد.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا رەھمەت قىلغاندەك مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا رەھمەت قىلغىن. سەن ھەقىقەتەن ماختاشقا لايىق ۋە ئۇلۇغ مەرتىۋىلىك زاتسەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

3 ـ اَللهم بارك على محمد وعلى آل محمد، كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىنىڭ نام ـ نىشانىسىنى مەڭگۈ قىلغاندەك مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ۋە ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىنىڭ نام ـ نىشانىسىنى مەڭگۈ قىلغىن. سەن ھەقىقەتەن ماختاشقا لايىق ۋە ئۇلۇغ مەرتىۋىلىك زاتسەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

4 ـ ربنا آتنا في الدنيا حسنةً وفي الآخرة حسنةً وقنا عذاب النار.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز، بىزگە دۇنيادا ياخشىلىق ئاتا قىلغىن، ئاخىرەتتىمۇ ياخشىلىق ئاتا قىلغىن ۋە بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

تەشەھھۇدتىن كېيىن ۋە سالام بېرىشتىن بۇرۇن ئوقۇلىدىغان دۇئالار

1 - اَللهم إني أعوذُ بِك مِن عذَابِ الْقَبرِ، وأَعوذُ بِك مِن فِتنةِ الْمسِيحِ الدجال، وأَعوذُ بِك مِن فِتنةِ الْمحيا وفِتنةِ الْمماتِ، اَللهم إني أعوذُ بِك مِن الْمأثَمِ والْمغرمِ.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ قەبرى ئازابىدىن پاناھ تىلەيمە، دەججالنىڭ پىتنىسىدىن پاناھ تىلەيمەن، ساڭا سېغىنىپ ھايات ۋە ماماتنىڭ پىتنىسىدىن پاناھ تىلەيمەن. ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ گۇناھقا چۆمۈشتىن ۋە قەرزدارلىقتىن پاناھ تىلەيمە» [بۇخارىي رىۋايىتى].

2 ـ اَللهم إني ظَلَمت نفْسِي ظُلْماً كَثِيراً ولاَ يغفِر الذُّنوب إلا أنت فَاغْفِر لِي مِن عِندِك مغفِرةً إنك أنت الْغفُور الرحِيم.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مەن ئۆزۈمگە كۆپ زۇلۇم قىلدىم، گۇناھلارنى سەندىن ئۆزگە مەغپىرەت قىلغۇچى يوق، مېنى ئۆز پەزلى ـ كەرەمىڭ بىلەن مەغپىرەت قىلغىن. سەن ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچى ۋە تولىمۇ شەپقەتلىك ئىگەمسەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

3 ـ اَللهم اغْفِر لِي ماقدمت وماأخرت، وماأسررت وما أعلنت، وما أسرفْت وما أنت أعلَم بِهِ مِني أنت الْمقدم وأنت الْمؤخر، لاإله إلا أنت.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ئۆتكەن ۋە كېيىنكى، يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا قىلغان بارلىق گۇناھلىرىمنى، ھەددىمدىن ئاشقانلىرىمنى ۋە مەن بىلمەيدىغان خاتالىقلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن. سەن ئەزەلدىن بار بولغان ۋە مەڭگۈگە قالىدىغان زاتسەن، سېنىڭدىن ئۆزگە مەبۇد بەرھەق يوقتۇر» [مۇسلىم رىۋايىتى].

نامازدىن كېيىن ئوقۇلىدىغان دۇئالار

1 ـ أستغفِرالله أستغفِرالله أستغفِرالله، اَللهم أنت السلام، ومِنك السلام، تباركْت ياذا الْجلال والإكْرامِ.

تەرجىمىسى: «ئاللاھتىن مەغفىرەت تىلەيمەن. ئى ئاللاھ! سەن تىنچلىق بەرگۈچىسەن، تىنچلىق زادى سېنىڭدىن. ئى ئۇلۇغلۇق ۋە پەزلى ـ كەرەم ئىگىسى ئاللاھ سەن ھەقىقەتەن كاتتىلارنىڭ كاتتىسىسەن». [مۇسلىم رىۋايىتى].

2 - لاَإِله إلا اللهُ وحده لاَشرِيك له، له الْملْك وله الْحمد، وهو علىٰ كُل شيءٍ قَدِير. اَللهم لاَمانِع لِما أَعطَيت، ولاَمعطِي لِما منعت، ولاَينفَع ذَا الْجد مِنك الْجد.

تەرجىمىسى: «بىر ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى يوقتۇر. پادىشاھلىق ۋە ھەمدۇ سانالار ئۇنىڭغا خاستۇر، ئۇ ھەر نەرسىگە قادىردۇر. ئاللاھنىڭ ياردىمى بولمىسا قولىمىزدىن ھېچ ئىش كەلمەيدۇ. ئى ئاللاھ! سەن ئاتا قىلغاننى توسىۋالغۇچى يوق ۋە سەن توسقاننى بەرگۈچى يوق، سېنىڭ دەرگاھىڭدا بايلارنىڭ بايلىقى ئەسقاتمايدۇ» [بۇخاري رىۋايىتى].

3 ـ لاَ إِله إِلا الله وحده لاَ شرِيك له، له الْملْك وله الْحمد، وهو علىٰ كُل شيءٍ قَدِير، لاَحولَ ولاَ قُوةَ إِلا بِاللهِ، لاَ نعبد إِلا إِياه، له الْمن، وله النعمةُ، وله الْفَضلُ والثناءُ الْحسن، لاَ إِلٰه إِلا الله مخلِصِين له الدين، ولَو كَرِه الْكَافِرونَ.

تەرجىمىسى: «بىر ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى يوقتۇر، پادىشاھلىق ۋە ھەمدۇ سانالار ئۇنىڭغا خاستۇر، ئۇ ھەر نەرسىگە قادىردۇر. ئاللاھنىڭ ياردىمى بولمىسا قولىمىزدىن ھېچ ئىش كەلمەيدۇ. بىز پەقەت ئاللاھقىلا ئىبادەت قىلىمىز، ئۇ نېمەت ۋە پەزلى ـ كەرەم ئىگىسىدۇر، ئۇ شۈكۈرگە ۋە ئەڭ ئېسىل ھەمدۇ سانالارغا لايىقتۇر. ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي مەبۇد يوقتۇر. كاپىرلار يامان كۆرگەن تەقدىردىمۇ بىز ئىبادەتنى ئاللاھقا خاس قىلىپ ، ھەق دىنغا ئېتىقاد قىلىمىز» [مۇسلىم رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە، «بۇنى ھەر نامازدىن كېيىن ئوقۇغان كىشىنىڭ دېڭىزنىڭ كۆپۈكىدەك كۆپ گۇناھى بولسىمۇ ھەممىسى مەغفىرەت قىلىنىدۇ» دەپ كۆرسەتكەن. [مۇسلىم رىۋايىتى].

4 ـ سبحانَ اللهِ ، اَلْحمد لِلّهِ ، اَللّه أَكْبر.

ئوقۇلىشى: «سۇبھانەللاھ، ئەلھەمدۇلىللاھ، ئاللاھۇ ئەكبەر» (ھەربىرى33 قېتىمدىن ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئاللاھ پاكتۇر، ھەمدۇ سانا ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھ ئەڭ بۈيۈكتۇر». [مۇسلىم رىۋايىتى].

5 ـ بِسمِ اللهِ الرحمٰنِ الرحِيمِ. قُلْ هو الله أَحد. الله الصمد. لَم يلِد ولَم يولَد. ولَم يكُن له كُفُواً أَحد. (ئۈچ قېتىم).

تەرجىمىسى: «ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن "ئېيتقىنكى، ئۇ ـ ئاللاھ بىردۇر. ھەممە ئاللاھقا مۇھتاجدۇر. ئاللاھ بالا تاپقانمۇ ئەمەس، تۇغۇلغانمۇ ئەمەس. ھېچ كىشى ئۇنىڭغا تەڭداش بولالمايدۇ"» [ئىخلاس سۈرىسى].

6 ـ بِسمِ اللهِ لرحمـٰن لرحِيمِ. قُلْ أعوذُ بِرب الْفَلَق . مِن شر ما خلَق . ومِن شر غَاسِـقٍ إِذَا وقَب. ومِن شر النفاثَاتِ فِي الْعقَدِ. ومِن شر حاسِدٍ إِذَا حسد. (ئۈچ قېتىم).

تەرجىمىسى: «ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، ”مەخلۇقاتنىڭ شەررىدىن، قاراڭغۇلۇقى بىلەن كىرگەن كېچىنىڭ شەررىدىن، تۈگۈنلەرگە دەم سالغۇچى سېھرگەرلەرنىڭ شەررىدىن سۈبھىنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھقا سېغىنىپ پاناھ تىلەيمەن“دېگىن» [فەلەق سۈرىسى].

7 ـ بِسمِ اللهِ لرحمـٰن لرحِيمِ. قُلْ أعوذُ بِرب الناسِ. مِلكِ الناسِ. إِلَهِ النـاسِ. مِـن شـر الْوسواسِ الْخناسِ. الذِي يوسوسُ فِـي صـدورِالناسِ. مِـن الْجِنـةِ و النـاسِ. (ئۈچ قېتىم).

تەرجىمىسى: «ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، ”ئىنسانلارنىڭ پەرۋەردىگارى، ئىنسانلارنىڭ پادىشاھى، ئىنسانلارنىڭ ئىلاھى ئاللاھقا سېغىنىپ، كىشىلەرنىڭ دىللىرىدا ۋەسۋەسە قىلغۇچى جىنلاردىن ۋە ئىنسانلاردىن بولغان يوشۇرۇن شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىسىنىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمەن“ دېگىن» [ناس سۈرىسى].

8 ـ اللهُ لاَ إِلَـهَ إِلا هو الْحي الْقَيوم لاَ تأْخذُه سِنةٌ ولاَ نوم له ما فِي السماواتِ وما فِي الأَرضِ من ذَا الذِي يشفَع عِنده إِلا بِإِذْنِهِ يعلَم ما بين أيدِيهِم وما خلْفَهم ولاَ يحِيطُون بِشيءٍ من عِلْمِـهِ إِلا بِما شآء وسِع كُرسِيه السماواتِ والأَرض ولاَ يؤوده حِفْظُهما وهو الْعلِي الْعظِيم.

تەرجىمىسى: «بىر ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر؛ ئاللاھ ھەمىشە تىرىكتۇر، ھەممىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچىدۇر؛ ئۇ مۈگدەپ قالمايدۇ، ئۇنى ئۇيقۇ باسمايدۇ؛ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسە ئاللاھنىڭ مۈلكىدۇر؛ ئاللاھنىڭ رۇخسىتىسىز كىممۇ ئاللاھنىڭ ئالدىدا شاپائەت قىلالىسۇن؛ ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى (دۇنيادىكى)، كەينىدىكى (ئاخىرەت ئۈچۈن تەييارلىغا) ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى بىلىپ تۇرىدۇ؛ ئۇلار ئاللاھنىڭ مەلۇماتىدىن ئاللاھ ئۇلارغا بىلدۈرۈشنى خالىغان نەرسىلەردىن باشقا ھېچ نەرسىنى بىلمەيدۇ، ئاللاھنىڭ مەلۇماتى ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئاسمان ـ زېمىننى ساقلاش ئۇنىڭغا ئېغىر كەلمەيدۇ. ئۇ يوقىرى مەرتىۋىلىكتۇر، ھەممىدىن ئۇلۇغدۇر» [بەقەرە سۈرىسى 255 ـ ئايەت(ئايەتۇلكۇرسى)].

9 - **لاَ إِلَه إِلا اللّه وحده لاَ شرِيك لَه، لَه الْملْك ولَه الْحمد، يحيِ ويمِيت بِيدِهِ الْخيـر وهـو علَىٰ كُل شيءٍ قَدِير.**(10 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «بىر ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى يوقتۇر، پادىشاھلىق ۋە ھەمدۇ سانالار ئۇنىڭغا خاستۇر. ئاللاھ ئۆلتۈرەلەيدۇ،

تىرىلدۈرەلەيدۇ، ياخشىلىق ئۇنىڭ قولىدىدۇر. ئاللاھ ھەر نەرسىگە قادىردۇر» [تىرمىزىي رىۋايىتى]. (بامدات ۋە شام نامازلىرىدىن كېيىن 10 قېتىمدىن ئوقۇلىدۇ).

10 - اللّهم إني أسألك عِلْماً نافِعاً، ورزقاً طَيباً، وعملاً متقَبلاً.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن مەنپەئەتلىك ئىلىم، ھالال رىزىق ۋە دەرگاھىڭدا قوبۇل بولىدىغان ئەمەلگە مۇيەسسەر قىلىشىڭنى تىلەيمەن» [ئىبنى ماجە رىۋايىتى] (بامدات نامىزىدىن كېيىن ئوقۇلىدۇ).

ئىستىخارە نامىزى

ئىستىخارە — قىلماقچى بولغان ئىشتا ئاللاھ تائالادىن خەيرلىك ئىشنى كۆرسىتىپ بېرىشنى تەلەپ قىلىش دېمەكتۇر.

جابىر ئىبنى ئابدۇللاھتىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىزگە ئىستىخارەنى خۇددى قۇرئان كەرىم ئايەتلىرىنى ئۆگەتكەندەك ئۆگىتەتتى ۋە مۇنداق دەيتتى: «سىلەر بىرەر ئىشقا قارار بېرىشتە ئىككىلىنىپ قالساڭلار، پەرز ئەمەس ئىككى رەكئەت نەپلە (ئىختىيارىي) ناماز ئوقۇڭلار. ئاندىن ئىستىخارە دۇئاسىنى ئوقۇڭلار» [بۇخارىي رىۋايىتى].

ئىستىخارە دۇئاسى

اللهم إني أستخِيرك بِعِلْمِك وأستقْدِرك بِقُدرتك وأسألك مِن فَضلِك الْعظِيم فَإنك تقْدِر ولاَ أقْدِر وتعلَم ولاَ أعلَم وأنت علاَم الْغيوبِ اللهم فَإنْ كُنت تعلَم هذَا الْأمر خيرا لِي فِـي دِينِـي ومعاشِـي وعاقِبةِ أمري و عاجِلِهِ وآجِلِهِ فَاقْدره لِي ويسره لِي ثُم بارِك لِي فِيهِ اللهمَ إنْ كُنت تعلَم أنه شر لِـي فِي دِينِي ومعاشِي وعاقِبةِ أمري عاجِلِهِ وآجِلِهِ فَاصرِفْه عني واصرِفْنِي عنه واقْدر لِي الْخيـر حيـثُ كَانَ ثُم رضنِي بِهِ.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭ چەكسىز ئىلمىڭگە سېغىنىپ سېنىڭدىن ياخشىلىق سورايمەن، سېنىڭ قۇدرىتىڭگە سېغىنىپ سېنىڭدىن كۈچ - قۇۋۋەت تىلەيمەن، سېنىڭ ئۇلۇغ پەزلىڭدىن سورايمەن. سەن ھەقىقەتەن ھەر نەرسىگە قادىرسەن، مەن ئاجىزمەن. سەن ھەممىنى بىلىسەن، مەن بىلمەيمەن. سەن پۈتۈن غەيبلەرنى بىلگۈچىسەن. ئى ئاللاھ! مېنىڭ بۇ ئىشىم (ھاجىتىنى ئېيتىدۇ) مېنىڭ دىنىم، دۇنيالىقىم ۋە ئاخىرەتلىكىم ئۈچۈن ھازىردا ۋە كېلىچەكتە ياخشى بولىدىغان بولسا، ئۇنى

ماڭا تەقدىر قىلغىن ۋە ماڭا ئۇنى ئاسان قىلغىن، ئاندىن ئۇنىڭدا ماڭا بەرىكەت ئاتا قىلغىن. ئەگەر بۇ ئىشنى مېنىڭ دىنىم، دۇنيالىقىم ۋە ئاخىرەتلىكىم ئۈچۈن ھازىردا ۋە كېلىچەكتە زىيانلىق بولسا، ئۇنى مەندىن يىراق قىلغىن ۋە مېنىمۇ ئۇنىڭدىن يىراق قىلغىن، نەدىلا بولمىسۇن ماڭا ياخشىلىقنى نەسىب قىلغىن. ئاندىن مېنى ئۇنىڭ بىلەن مەمنۇن قىلغىن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

ئالالاھ تائالادىن ياخشىلىق سورىغان ۋە كىشىلەر بىلەن كېڭەشىپ ئىش كۆرگەن ئادەم كېيىنكى پۇشايماندىن خالىي بولىدۇ. ئالالاھ تائالا قۇرئان كەرىمدە مۇنداق دەپ كۆرسەتكەن: **وشاورهم فِي ٱلۡأمر فَإِذَا عزمت فتوكلْ علىٰ اللِهِ** تەرجىمىسى: «ئىشتا ئۇلار بىلەن كېڭەشكىن، ئاندىن بىر ئىشقا بەل باغلىساڭ ئالالاھقا تەۋەككۇل قىلغىن» [ئال ئىمران سۈرىسى 159 - ئايەت]. بىرەر ئىشتا ئالالاھ تائالاغا ئىستىخارە قىلغاندىن كېيىن، كۆڭۈل تارتقان بويىچە ئىش كۆرۈشتە ياخشىلىق باردۇر. بەلكى بەزىدە خەيرلىك ئىش چۈشىدە ئايان بولىشىمۇ مۇمكىن.

ھاجەت نامىزىنىڭ دۇئاسى

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە مۇنداق دېگەن: «ئالالاھقا ياكى ئىنسانلاردىن بىرەرسىگە ھاجىتى بولغان ئادەم، ياخشى تاھارەت ئېلىپ ئىككى رەكئەت ناماز ئوقۇسۇن، ئاندىن ئالالاھقا ھەمدۇ سانا، پەيغەمبەرگە دۇرۇد ئېيتسۇن ۋە مۇنۇ دۇئانى ئوقۇسۇن: **لاَ إِلَه إِلاّ اللهُ الْحلِيم الكَرِيم، سبحانَ الله رب العرش العظِيمِ، والْحمد لله رب العاۤلمين . اسألُك موجِبـاتِ رحمتِك وعزائِم مغفِرتك والِعصمة مِن كُل ذَنبٍ والْغنِيمةَ مِن كُل بِر والسلاَمةَ مِن كُل اِثْمٍ ، اللهـم لاتدع لَنا ذَنباً اِلا غفّرته ولاَ هماً اِلا فَرجته ولاَ حاجةً هِي لَك رِضاً اِلا قَرجتها يا أرحم الراحِمِين.**

تەرجىمىسى: «ئالالاھتىن باشقا ھېچقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئۇ تولىمۇ ھەلىمدۇر، ئۇلۇغ ئەرشىنىڭ ئىگىسى بولغان ئالالاھ بارچە نوقسانلاردىن پاكتۇر. ھەمدۇ سانا ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئالالاھقا خاستۇر. ئى ئالالاھ! سېنىڭدىن سېنىڭ رەھمىتىڭگە ئېرىشتۈرىدىغان ئەمەلنى، مەغپىرىتىڭگە مۇيەسسەر قىلىدىغان تەۋبىنى، مېنى ھەر قانداق گۇناھتىن ساقلىشىڭنى، پۈتۈن ياخشىلىقلارغا ئېرىشتۈرىشىڭنى ۋە ھەرقانداق يامانلىقتىن ئامان قىلىشىڭنى تىلەيمەن. ئى ئالالاھ! مېنىڭ پۈتۈن گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن، بارلىق قىيىنچىلىقلىرىمنى ھەل قىلىپ بەرگىن ۋە سېنىڭ رازىلىقىڭغا ئېرىشىشىم ئۈچۈن تۈرتكە بولىدىغان ھەر قانداق ھاجەتلىرىمنى راۋا قىلىپ بەرگىن ئى رەھىم قىلغۇچىلارنىڭ ئەڭ شەپقەتلىكى بولغان ئالالاھ!».

ئاندىن دۇنيا ۋە ئاخىرەتلىك ئىشلىرىغا ئائىت خالىغان ھاجەتلىرىنى سورايدۇ» [تىرمىزىي، نەسائىي ۋە ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

تەھەججۇد ئوقۇغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم لك الحمد أنت قيم السموات والأرض ومن فيهن ولك الحمد، لك ملك السموات والأرض ومن فيهن، ولك الحمد أنت نور السموات والأرض، ولك الحمد أنت الحق، ووعدك الحق ، ولقاؤك حق، وقولك حق، والجنةُ حق، والنار حق، والنبيونَ حق ، ومحمد - صلى اللهُ عليه وسلم - حق، والساعةُ حق، اللهم لك أسلمت، وبك آمنت وعليك توكلت، وإليك أنبت، وبك خاصمت، وإليك حاكمت، فاغْفِر لى ما قدمت وما أخرت، وما أسررت وما أعلنت، أنت المقدم وأنت المؤخر، لا إله إلا أنت .

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! جىمى ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر، سەن ئاسمان ـ زېمىن ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكىلەرنى باشقۇرۇپ تۇرغۇچىسەن. جىمى ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر، سەن ئاسمان ـ زېمىن ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكىلەرنىڭ پادىشاھىسەن. جىمى ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر، سەن ئاسمان ـ زېمىن ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكىلەرنىڭ نۇرىسەن. جىمى ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر، سەن ھەقسەن، ۋەدىلىرىڭ ھەق، سۆزۈڭ ھەق، سەن بىلەن ئۇچرىشىشىمىز ھەق، جەننەت ھەق، دوزاخ ھەق، قىيامەت ھەق، پەيغەمبەرلەر ھەق، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ھەقتۇر. ئى ئاللاھ! ساڭا بويسۇندۇم، ساڭا يۆلەندىم، ساڭا ئىمان كەلتۈردۈم، ساڭا قايتتىم، سېنىڭ ئۈچۈن دەۋالاشتىم ۋە ئىشلىرىمنى ساڭا تاپشۇردۇم، ئىلگىرى قىلغان ۋە كېيىن قىلغان، ئاشكارا قىلغان ۋە يوشۇرۇن قىلغان جىمى گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن. سېنىڭ باشلىنىشىڭ يوق، سەن مەڭگۈلۈكسەن، سەندىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر» [بۇخارىي ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

ئەتىگەن ۋە ئاخشامدا ئوقۇلىدىغان زىكىر ۋە دۇئالار

1 ـ الحمد لله وحده والصلاةُ والسلام على من لا نبي بعده.

تەرجىمىسى: «جىمى ھەمدۇ سانا يالغۇز ئاللاھقىلا مەنسۇپتۇر، دۇرۇد، دۇئا ۋە سالاملار پەيغەمبەرلەرنىڭ ئاخىرقىسى ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا بولسۇن».

2 ـ أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم اللّه لا إله إلا هو الحي القيوم لا تأخذُه سِنةٌ ولا نوم له ما في السماوات وما في الأرض من ذا الذي يشفع عنده إلا بإذْنه يعلم ما بين أيديهم وما خلفهم

ولاَ يحِيطُونَ بِشيءٍ من عِلْمِهِ إلاَ بِما شاءَ وسِع كُرسِيه السماواتِ والأَرض ولاَيؤوده حِفْظُهما وهو الْعلِي الْعظِيم [بەرەقەر سۈرىسى255 - ئايەت «ئايەتۇل كۇرسى» بىر قېتىم وقۇلىدۇ].

3 ـ **بِسمِ اللهِ الرحمـٰنِ الرحِيمِ قُلْ هو الله أَحد. الله الصمد. لَم يلِد ولَم يولَد. ولَم يكُن لَه كُفُواً أَحد** (3 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

4 ـ **بِسمِ اللهِ الرحمـٰنِ الرحِيمِ قُلْ أَعوذُ بِرب الْفَلَق . مِن شر ما خلَق . ومِن شر غَاسِقٍ إِذَا وقَب . ومِن شر النفاثَاتِ فِي الْعقَدِ. ومِن شر حاسِدٍ إِذَا حسد** (3 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

5 ـ **بِسمِ اللهِ الرحمـٰنِ الرحِيمِ قُلْ أَعوذُ بِرب الناسِ. ملِكِ الناسِ. إِلَـٰهِ الناسِ. مِن شر الْوسواسِ الْخناسِ. الَّذِي يوسوِس فِي صدورِ الناسِ. مِن الْجِنةِ و الناسِ** (3 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

6 ـ **أَصبحنا وأَصبح الْملْك لِلّهِ،** ئاخشاملىرى: «**أَمسينا وأَمسى الْملْك لِلّهِ**»دەپ ئوقۇلىدۇ) **والْحمد لِلّهِ لاَ إِلَه إِلا اللّه وحده لاَ شرِيك لَه، لَه الْملْك ولَه الْحمد وهو علَى كُلِّ شيءٍ قَدِير. رب أَسأَلُك خير ما فِي هٰذَا الْيومِ و خير ما بعده** (ئاخشاملىرى «**هٰذِهِ اللَّيلَةِ وخير ما بعدها**» دەپ ئوقۇلىدۇ.) **وأَعوذُ بِك مِن شر ما فِي هٰذَا الْيومِ و شر ما بعده** (ئاخشاملىرى« **هٰذِهِ اللَّيلَةِ وشر ما بعدها**» دەپ ئوقۇلىدۇ) **رب أَعوذُ بِك مِن الْكَسلِ وسوءِ الْكِبرِ. رب أَعوذُ بِك مِن عذَابٍ في النارِ وعذَابٍ فِي الْقَبرِ.**

تەرجىمىسى: «بىز تاڭ ئاتقۇزدۇق، بارچە پادىشاھلىق ئاللاھقا مەنسۇپ بولغان ھالدا تاڭ ئاتتى، (بىز كەچ قىلدۇق، بارچە پادىشاھلىق ئاللاھقا مەنسۇپ بولغان ھالدا كەچ كىردى)، پۈتۈن ھەمدۇ سانا ئاللاھقا خاستۇر. ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق، ئاللاھ يالغۇزدۇر، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى يوقتۇر، پادىشاھلىق ۋە ھەمدۇ سانا ئۇنىڭغا خاستۇر، ئۇ ھەممە نەرسىگە كۈچى يەتكۈچىدۇر. پەرۋەردىگارىم! بۇ كۈننىڭ ۋە كېيىنكىسىنىڭ ياخشىلىقىنى تىلەيمەن، (بۇ كېچىنىڭ ۋە كېيىنكىسىنىڭ ياخشىلىقىنى تىلەيمەن)، ساڭا سېغىنىپ بۇ كۈننىڭ ۋە كېيىنكىسىنىڭ يامانلىقىدىن ياناھ تىلەيمەن، (بۇ كېچىنىڭ ۋە كېيىنكىسىنىڭ يامانلىقىدىن ياناھ تىلەيمەن). پەرۋەردىگارىم! ساڭا سېغىنىپ ھورۇنلۇقتىن، قېرىلىقنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن. پەرۋەردىگارىم! ساڭا سېغىنىپ دۇزاختىكى ئازابتىن ۋە قەبرىدىكى ئازابتىن پاناھ تىلەيمەن» [مۇسلىم ۋە ئەھمەد رىۋايىتى].

7 ـ **اَللهم بِك أَصبحنا، وبِك أَمسينا، وبِك نحيا، وبِك نموت وإِلَيك النشور** (ئاخشاملىرى «**وإِلَيك الْمصِير**» دەپ ئوقۇلىدۇ). (3 قېتىم).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭ قۇدرىتىڭ بىلەن ئەتىگەن تۇردۇق، سېنىڭ قۇدرىتىڭ بىلەن كەچلىدۇق، سېنىڭ قۇدرىتىڭ بىلەن ياشايمىز ۋە سېنىڭ قۇدرىتىڭ

بىلەن ئۆلىمىز، تىرىلىدىغان جاي سېنىڭ دەرگاھىڭدۇر. (قايتىدىغان جايىمىز سېنىڭ تەرىپىڭدۇر)» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

8 ـ **اَللهم أنت ربي لاَ إله إلا أنت، خلَقْتني وأنا عبدك وأنا على عهدِك ووعدِك ما استطَعت، أعوذُ بِك مِن شر ماصنعت، أبوءُ لَك بِنعمِتِك علَي، وأبوءُ بِذَنبِي، فَاغْفِر لِي، فَإنه لاَيغفِر الذنوب إلا أنت.**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سەن مېنىڭ پەرۋەردىگارىمسەن، سەندىن باشقا مەبۇد يوق، سەن مېنى ياراتتىڭ، مەن سېنىڭ بەندەڭ، مەن (پەيغەمبەرلەرنىڭ تىلى ئارقىلىق مەندىن ئالغان) ئەھدەڭنى ۋە ۋەدەڭنى كۈچۈمنىڭ يېتىشىچە ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا تىرىشىمەن. ساڭا سېغىنىپ ئىشلىرىمنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن. ماڭا ئاتا قىلغان نېمەتلىرىڭنى تونۇيمەن ۋە گۇناھلىرىمنى ئېتىراپ قىلىمەن. ئى ئاللاھ! گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن، ھەقىقەتەن گۇناھلارنى سەندىن بۆلەك مەغپىرەت قىلغۇچى يوقتۇر» [بۇخارىي رىۋايىتى].

9 ـ **اَللهم إني أصبحت أشهدك وأشهد حملَةَ عرشِك وملاَئِكَتك وجمِيع خلْقِك أنك أنت الله لاإله إلا أنت وحدك لاشريك لَك وأن محمداً عبدك ورسولُك.** (تۆت قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مەن سېنى ۋە سېنىڭ ئەرشىڭنى كۆتۈرۈپ تۇرغۇچى پەرىشتىلەرنى، جىمى پەرىشتىلىرىڭنى، بارلىق مەخلۇقاتلىرىڭنى سېنىڭ بىرلا ئىلاھ ئىكەنلىكىڭگە، سەندىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقلىقىغا، يالغۇز ئىكەنلىكىڭگە ۋە شېرىكىڭ يوقلىقىغا، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ سېنىڭ بەندەڭ ۋە پەيغەمبىرىڭ ئىكەنلىكىگە گۇۋاھ بولغان ھالدا تاڭ ئاتقۇزدۇم» [بۇخارىي ۋە ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

10 ـ **اَللهم ما أصبح بِي**(ئاخشاملىرى:**« ما أمسى بِي»** دەپ ئوقۇلىدۇ) **مِن نِعمةٍ أو بأحدٍ مِن خلْقِك، فمِنك وحدك لاَ شرِيك لَك، فَلَك الْحمد ولَك الشكْر، يا رب لَك الْحمد كما ينبغِي لِجلال وجهك وعظِيم سلْطانِك.** (3 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ماڭا ياكى بەندىلىرىڭدىن بىرەرسىگە ئەتىگەندە (ھەمدە ئاخشامدا) ئاتا قىلىنغان قانداقلا بىر نېمەت بولمىسۇن، ئۇ چوقۇم سېنىڭدىندۇر. سېنىڭ ھېچ شېرىكىڭ يوق، ھەمدۇ سانا ۋە شۈكۈر پەقەت ساڭىلا خاستۇر. پەرۋەردىگارىم! سېنىڭ پادىشاھلىقىڭنىڭ كاتتىلىقى ۋە مەرتىبەڭنىڭ ئۇلۇغلىقىغا لايىق كېلىدىغان ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

11 ـ **اَللهم عافِنِي فِي بدنِي، اَللهم عافِنِي فِي سمعِي، اَللهم عافِنِي فِي بصرِي، لاَ إله إلا أنت، اَللهم إني أعوذُ بِك مِن الْكُفْر، والْفَقْر. اَللهم إني أعوذُ بِك مِن عذَابِ الْقَبر، لاَ إله إلا أنت.**(3قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بەدىنىمنى ساق قىلغىن. ئى ئاللاھ! كۆزۈمنى ساق قىلغىن. ئى ئاللاھ! قۇلىقىمنى ساق قىلغىن. ھەقىقەتەن سەندىن باشقا ئىلاھي مەبۇد يوقتۇر. ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ كۇپۇرلۇقتىن ۋە پېقىرلىقتىن پاناھ تىلەيمەن، قەبىر ئازابىدىن پاناھ تىلەيمەن. ھەقىقەتەن سەندىن باشقا ئىلاھي مەبۇد يوقتۇر». [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

12 ـ حسبي اللهُ لاَ إِله إِلا هو عليهِ توكلت وهو رب العرش العظِيم. (7قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئاللاھ ماڭا كۇپايىدۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچ ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنىڭغا تەۋەككۇل قىلدىم (يەنى ئاللاھقا يۆلەندىم، ئاللاھتىن باشقا ھېچ ئەھەدىدىن ئۈمىد كۈتمەيمەن ۋە ھېچ ئەھەدىدىنمۇ قورقمايمەن)، ئۇ بۈيۈك ئەرشىنىڭ پەرۋەردىگارىدۇر» [تەۋبە سۈرىسى 129 - ئايەت].

13 ـ اللهم إِني أسألك العافِيةَ في الدنيا والآخِرةِ. اللهم إِني أسألك العفْـو والعافيـةَ في دِينِـي ودنياي وأهلِي ومالِي. اللهم استر عوراتِي وآمِن روعاتِي اللهم احفَظِني مِن بين يدي ومِـن خلْفِـي وعن يمِينِي وعن شِمالِي ومِن فَوقِي وأعوذُ بِعظَمتِك أنْ أغْتالَ مِن تحتِي.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە سالامەتلىك تىلەيمەن. ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن مەغپىرەت ۋە دىنىمدا، دۇنيالىقىمدا، ئائىلەمدە، پۇل - مېلىمدا ئاپىيەت تىلەيمەن. ئى ئاللاھ! گۇناھلىرىمنى يۆرگىگىن، قورقۇنچىلىرىمنى خاتىرجەملىككە ئايلاندۇرۇپ بەرگىن. ئى ئاللاھ! مېنى ئالدىمدىن، كەينىمدىن، ئوڭ تەرىپىمدىن، سول تەرىپىمدىن ۋە ئۈستى تەرىپىمدىن قوغدىغىن. سېنىڭ ئۇلۇغلىقىڭغا سېغىنىپ ئاستى تەرىپىمدىن سۈيقەستكە ئۇچرىشىمدىن پاناھ تىلەيمەن». [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

14 ـ اللهم عالِم الغيبِ والشهادةِ، فَاطِر السماواتِ والأرضِ، رب كُل شيءٍ وملِيكَه أشهد أن لاَ إِله إِلاّ أنت أعوذُ بِك مِن شر نفْسِي ومِن شر الشيطَانِ وشِركِهِ وأنْ أقْترِف علَى نفْسِي سـوءًا أو أجره إِلَى مسلِمٍ.

تەرجىمىسى: «ئى يوشۇرۇن ۋە ئاشكارا ھەممىنى بىلگۈچى، ئاسمان - زېمىن ۋە ھەر شەيئىنىڭ ياراتقۇچىسى ھەم ئىگىسى ئاللاھ! سەندىن باشقا ھەقىقي ئىلاھ يوقلىقىغا گۇۋاھلىق بېرىمەن، ساڭا سېغىنىپ نەپسىمنىڭ يامانلىقىدىن، شەيتان ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرىنىڭ يامانلىقىدىن، ئۆزۈمگە زۇلۇم قىلىشىمدىن ياكى بىرەر مۇسۇلمانغا يامانلىق قىلىشىمدىن پاناھ تىلەيمەن». [تىرمىزىي رىۋايىتى].

15 ـ بِسمِ اللهِ الذِي لاَ يضر مع اسمِهِ شيءٌ فِي الأَرضِ ولاَ فِي السماءِ وهو السـمِيع العلِـيم. (3قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «نامىنى ئاتىغان كىشىگە ئاسمان ۋە زېمىندە ھېچنەرسە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ئاللاھنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن، ئاللاھ ھەممىنى ئاڭلاپ ۋە كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

16 ـ رضِيت بِاللهِ رباً، وبالإِسلامِ دِيناً، وبِنبيناً محمدٍ صلى اللهُ عليهِ وسـلم نبِيـاً ورسـولاً. (3قېتىم).

تەرجىمىسى: «ئىگەم ئاللاھ، دىنىم ئىسلام، پەيغەمبىرىم مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئىكەنلىكىنى قوبۇل قىلدىم» [ئەھمەد رىۋايىتى].

17 ـ سبحانَ اللّهِ وبحمدِهِ عدد خلْقِهِ، ورضا نفْسِهِ، وزنةَ عرشِهِ ومِداد كلِماتِهِ.(3قېتىم).

تەرجىمىسى: «ئاللاھ پاكتۇر، ئۇ مەخلۇقاتلىرىنىڭ ھېسابىچە، ئەرشىنىڭ زىنىنەتلىرىچە، ئۇنىڭ سۆزلىرىنى يېزىشقا يېتەرلىك سىيالارغىچە ۋە ئۆزى مەمنۇن بولغىچە ھەمدۇ ساناغا لايىقتۇر». [مۇسلىم رىۋايىتى].

18 ـ اَللهم إِني أسأَلُك عِلْماً نافِعاً، ورِزقـاً طيبـاً، وعمـلاً متقـبلاً. (ئەتىگەندە 3 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن مەنپەئەتلىك ئىلىم، ھالال رىزق ۋە دەرگاھىڭدا قوبۇل بولىدىغان ئەمەلنى تىلەيمەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

19 ـ لاَ إِله إِلا اللهُ وحده لاشرِيك له، له الْملْك وله الْحمد وهو على كُل شيءٍ قَـدِير. (10 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «يالغۇز بىر ئاللاھ تائالادىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق، ئۇنىڭ شېرىكى يوق. پادىشاھلىق، ھەمدۇ سانا ئۇنىڭغىلا خاستۇر. ئۇ ھەممىگە كۈچى يەتكۈچى زاتتۇر» [ئەبۇداۋۇد، ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

ئۇخلاش ئالدىدا ئوقۇلىدىغان دۇئالار

1 ـ ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھادىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەر ئاخشىمى ياتاق جايىغا بارغىنىدا، ئىككى ئالقىنىنى بىرلەشتۈرۈپ تۇرۇپ، مۇنۇ سۈرىلەرنى ئوقۇپ ئۇنىڭغا سۈفلەيتتى:

بِسمِ اللهِ لرحمـٰنِ لرحِيمِ قُلْ هو الله أحد. الله الصمد. لم يلِد ولم يولد. ولم يكُن له كُفُـواً أحد (3 قېتىم).

بِسمِ اللهِ لرحمـٰنِ لرحِيمِ قُلْ أعوذُ بِرب الْفَلق . مِن شر ما خلق . ومِن شر غَاسِقٍ إِذَا وقَب . ومِن شر النفاثَاتِ فِي الْعقَدِ. ومِن شر حاسِدٍ إِذَا حسد (3 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

بِسمِ اللهِ لرحمـٰن لرحِيم قُلْ أعوذُ بِرب الناس. مِلكِ الناس. إلَهِ الناس. مِن شـر الْوسـواس الْخناس. الذِي يوسوس فِي صدور الناس . مِن الْجِنةِ و الناس (3 قېتىم).

ئاندىن ئىككى ئالىقىنى بىلەن بەدىنىنىڭ قولى يەتكەن يېرىنىڭ ھەممىسىنى ئۈچ قېتىمدىن سىلاپ چىقاتتى. ئالدى بىلەن بېشىنى، ئاندىن يۈزىنى ۋە بەدىنىنىڭ ئالدى تەرىپىنى سىلايتتى» [بۇخارىي رىۋايىتى].

2- **اَللّه لاَ إِلَـه إِلا هو الْحي الْقَيوم لاَ تأْخذُه سِنةٌ ولاَ نوم له ما فِي السماواتِ وما فِـي الأَرض من ذَا الذِي يشفَع عِنده إِلا بِإِذْنِه يعلَم ما بين أَيدِيهم وما خلْفَهم ولاَ يحِيطُونَ بِشيءٍ من عِلْمِـهِ إِلا بِما شاءَ وسِع كُرسِيه السماواتِ والأَرض ولاَيؤوده حِفْظُهما وهو الْعلِي الْعظِيم.**

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەپ كۆرسەتكەن: «كىمكى ياتىدىغان ۋاقتىدا ئايەتۇلكۇرسىنى ئوقۇيدىكەن، ئاللاھتىن بىر قوغدىغۇچى پەرىشتە ئۇنىڭغا ھەمراھ بولىدۇ. ئۇنىڭغا تاڭ ئاتقۇچىلىك شەيتان يېقىنلىشالمايدۇ» [بۇخارىي رىۋايىتى].

3 – **آمن الرسولُ بِما أُنزِلَ إِلَيهِ مِن ربِهِ والْمؤمِنونَ كُل آمن بِاللهِ وملآئِكَتِهِ وكُتبِهِ ورسلِهِ لاَ نفَرق بين أَحدٍ من رسلِهِ وقَالُواْ سمِعنا وأَطَعنا غُفْرانك ربنا وإِلَيك الْمصِير . لاَ يكَلف الله نفْساً إِلا وسعها لَها ما كَسبت وعلَيها ما اكْتسبت ربنا لاَ تؤاخِذْنا إِن نسِينا أَو أَخطَأْنا ربنا ولاَ تحمِلْ علَينـا إِصـراً كَما حملْته علَى الذِين مِن قَبلِنا ربنا ولاَ تحملْنا ما لاَ طَاقَةَ لَنا بِهِ واعف عنا واغْفِر لَنا وارحمنا أَنت مولاَنا فَانصرنا علَى الْقَومِ الْكَافِرِين.**

تەرجىمىسى: «پەيغەمبەر پەرۋەردىگارى تەرىپىدىن چۈشۈرۈلگەن كىتابقا ئىمان كەلتۈردى، مۆمىنلەرمۇ ئىمان كەلتۈردى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەرىشتىلىرىگە، كىتابلىرىغا، پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان كەلتۈردى. ئۇلار: «ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ھېچبىرىنى (ئۇلارنىڭ بەزىسىگە ئىمان ئېيتىپ، بەزىسىگە ئىمان ئېيتماي) ئايرىۋەتمەيمىز» دەيدۇ. ئۇلار: «بىز دەۋىتىڭنى ئاڭلىدۇق ۋە ئەمرىڭگە ئىتائەت قىلدۇق، پەرۋەردىگارىمىز، مەغپىرىتىڭنى تىلەيمىز، ئاخىر قايتىدىغان جايىمىز سېنىڭ دەرگاھىڭدۇر» دەيدۇ. ئاللاھ ھېچكىمنى تاقىتى يەتمەيدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلمايدۇ. كىشىنىڭ قىلغان ياخشىلىقى ئۆزىگىدۇر، يامانلىقىمۇ ئۆزىگىدۇر. ئۇلار: «پەرۋەردىگارىمىز! ئەگەر بىز ئۇنۇتساق ياكى خاتالاشساق(يەنى ئۇنۇتۇش ياكى سەۋەنلىك سەۋەبىدىن ئەمرىڭنى ئورۇنلىيالمىساق)، بىزنى جازاغا تارتمىغىن. پەرۋەردىگارىمىز! بىزدىن ئىلگىرىكىلەرگە يۈكلىگىنىڭدەك بىزگە ئېغىر يۈك يۈكلىمىگىن، پەرۋەردىگارىمىز، كۈچىمىز يەتمەيدىغان نەرسىنى بىزگە ئارتمىغىن. بىزنى كەچۈرگىن، بىزگە مەغپىرەت قىلغىن، بىزگە رەھىم قىلغىن، سەن بىزنىڭ ئىگىمىزسەن، كاپىر قەۋمگە قارشى بىزگە ياردەم بەرگىن» [بەقەرە سۈرىسى 285 - 286 - ئايەتلەر].

4 -بِاسمِك ربي وضعت جنبِي، وبك أرفَعه،إِنْ أمسكْت نفْسِي فَارحمها، وإِنْ أرسلْتها فَاحفَظْها بِما تَحفَظُ بِهِ عِبادك الصالِحِين.

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىم! سېنىڭ نامىڭ بىلەن ئۆزۈمنى يەرگە قويدۇم ۋە نامىڭ بىلەن ئورنۇمدىن تۇرىمەن، ئەگەر جېنىمنى ئالماقچى بولساڭ ئۇنىڭغا رەھىم قىلغىن، ئەگەر ئۇنى ماڭا قايتا ئاتا قىلماقچى بولساڭ، ئۇنى ئۆلگىلىك بەندىلىرىڭنى ساقلايدىغان ئىنايىتىڭ بىلەن ساقلىغىن». [بۇخاري رىۋايىتى].

5 - اَللهم خلَقْت نفْسِي وأَنت توفاها. لَك مماتها ومحياها.إِنْ أَحييتها فَاحفَظْهـا، وإِنْ أَمتهـا فَاغْفِر لَها. اَللهم إِني أَسأَلُك الْعافِيةَ.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! جېنىمنى سەن ياراتتىڭ، ئۇنى يەنە سەن ئالىسەن. ئۇنىڭ ھاياتى ۋە ماماتى ساڭا ئائىتتۇر. ئەگەر جېنىمنى ھايات قويماقچى بولساڭ ئۇنى ساقلىغىن، ئەگەر ئۆلتۈرمەكچى بولساڭ ئۇنىڭغا مەغپىرەت قىلغىن. ئى ئاللاھ! مەن سېنىڭدىن ئامانلىق تىلەيمەن». [مۇسلىم رىۋايىتى].

6 - ياحي يا قَيوم بِرحمتِك أَستغِيثُ، أَصلِح لِي شأْنِي كُلَّه ولاَ تكِلْنِي إِلَىَ نفْسِي طَرفَةَ عينٍ.

تەرجىمىسى: «ئى ھەمىشە تىرىك بولغۇچى ۋە ھەممىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچى پەرۋەردىگارىم! مېنىڭ ھالىمنى پۈتۈنلەي ياخشىلىغىن ۋە مېنى كۆز يۇمۇپ ئاچقىچىلىكمۇ ئۆز ھالىمغا قويۇپ بەرمىگىن» [ھاكىم رىۋايىتى].

7- رب قِنِي عذَابك يوم تبعثُ عِبادك.

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىم! بەندىلىرىڭنى تىرىلدۈرىدىغان قىيامەت كۈنىدە مېنى ئازابىڭدىن ساقلىغىن» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى] (ئۈچ قېتىم ئوقۇلىدۇ).

8 -بِاسمِك اَللهم أَموت وأَحيا.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭ نامىڭ بىلەن ئۆلىمەن ۋە نامىڭ بىلەن تىرىلىمەن» [بۇخاري رىۋايىتى].

9 - سبحانَ اللهِ، والْحمد لِلهِ، والله أَكْبر.

ئالدىنقى ئىككىسى 33 قېتىمدىن، ئاخىرقىسى 34 قېتىم ئوقۇلىدۇ.

تەرجىمىسى: «ئاللاھ پاكتۇر، ھەمدۇ سانا ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھ ئەڭ بۈيۈكتۇر» [بۇخاري رىۋايىتى].

10 - اَللهم رب السمواتِ السبعِ ورب الْعرشِ الْعظِيمِ ربنا ورب كُلِّ شـيءٍ، مُنـزِلُ التـوراة والإِنجِيلِ والْقُرآن، فَالِق الْحب والنوى، لاَ إِله إِلاَ أَنت، أَعوذُ بِك مِن شر كُلِّ شيءٍ أَنـت آخِـذٌ بِناصِيتِهِ، أَنت اَلأَولُ لَيس قَبلَك شيءٌ، وأَنت اَلآخِر لَيس بعدك شيءٌ، وأَنت الظَّاهِر لَـيس فَوقَـك شيءٌ، وأَنت الْباطِن لَيس دونك شيءٌ، اِقْضِ عنا الدينَ واغْنِنا مِن الْفَقْرِ.

تەرجىمىسى: «ئى يەتتە قات ئاسمان بىلەن ئۇلۇغ ئەرشنىڭ ئىگىسى، بىزنىڭ ۋە پۈتۈن كائىناتنىڭ پەرۋىشچىسى، تەۋرات، ئىنجىل ۋە قۇرئاننى چۈشۈرگۈچى، ئۇرۇق ۋە دانلارنى ياراتقۇچى ئاللاھ! سېنىڭدىن بۆلەك ھەقىقىي مەبۇد بەرھەق يوقتۇر. ساڭا سېغىنىپ، سېنىڭ ئىلكىڭدە بولغان ھەر نەرسىنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن. ئى ئاللاھ! سەن قەدىمسەن سېنىڭدىن ئىلگىرى ھېچ نەرسە يوق، مەڭگۈلۈكسەن سېنىڭدىن باشقا ھېچ نەرسە باقى ئەمەس، قۇدرىتىڭ بىلەن ئاشكارىسەن، سېنىڭدىن ئۇچۇق شەيئى يوق، كۆز بىلەن كۆرۈشكە مەخپىسەن، سېنىڭدىن مەخپى شەيئى يوق، بىزنى قەرزدارلىقتىن قۇتقۇزغىن ۋە پېقىرلىقتىن ئازات قىلغىن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

11 ـ الْحمد للّهِ الذِي أطْعمنا وسقَانا، وكَفَانا وآوانا. فَكَم مِمن لاَ كَافِي لَه ولاَ مؤوِي.

تەرجىمىسى: «ھەمدۇ سانالار بىزنى غىزالاندۇرغان، سۇغارغان، ئېھتىياجىمىزنى تولۇقلاپ بەرگەن ۋە بىزگە پاناھ بەرگەن ئاللاھقا خاستۇر. قانچىلىغان كىشىلەر باركى، ئۇلار نە ئېھتىياجلىرىنى قامداشتىن، نە پاناھگاھتىن مەھرۇمدۇر» [مۇسلىم رىۋايىتى].

12 ـ اللهم أسلمت نفْسِي إلَيك، وفَوضت أمرِي إلَيك، ووجهت وجهِي إلَيك، وألْجأت ظَهرِي إلَيك، رغْبةً ورهبةً إلَيك، لاَملْجأَ ولامنجا مِنك إلا إلَيك. آمنت بِكِتَابِك الذِي أنزَلْت، وبِنبِيك الذِي أرسلْت.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! جېنىمنى ساڭا ئامانەت قىلدىم، ئىشلىرىمنى ساڭا تاپشۇردۇم، يۈزۈمنى ساڭا قاراتتىم، پۈتۈن ۋۇجۇدۇمنى ساۋابىڭدىن ئۈمىتلەنگەن ۋە ئازابىڭدىن قورققان ھالدا ساڭا بېغىشلىدىم، ساڭا قايتىشتىن باشقا پاناھلىنىدىغان ۋە قېچىپ قۇتۇلغىلى بولىدىغان جاي يوقتۇر، چۈشۈرگەن كىتابىڭغا ۋە ئەۋەتكەن پەيغەمبىرىڭگە ئىمان كەلتۈردۈم» [بۇخارىي رىۋايىتى].

ئۇيقۇغا بارغان كىشىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى سۆزى مۇشۇ دۇئادىن ئىبارەت بولىدۇ.

توي تەبرىكلەشتە ئوقۇلىدىغان دۇئا

بارك الله لَك وبارك علَيك وجمع بينكُما فِى خيرٍ.

تەرجىمىسى: «سىزگە مۇبارەك بولسۇن، ئاللاھ سىلەرگە تەۋە نەرسىلەرگە بەرىكەت ئاتا قىلسۇن ۋە ئىككىڭلارنى ياخشىلىق ئىچىدە بىرلەشتۈرسۇن» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

خوتۇن ياكى خىزمەتچى ياكى ئۇلاغ ئالغاندا ئوقۇيدىغان دۇئا

اللهم إني أسألك خيرها وخير ما جبلتها عليه وأعوذ بك من شرها ومن شر ما جبلتها عليه.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سەندىن ئۇنىڭ ياخشىلىقىنى ۋە سەن ئۇنىڭ خاراكتېرىغا ئورۇنلاشتۇرۇۋەتكەنلەرنىڭ ياخشىلىقىنى سورايمەن، ئۇنىڭ يامانلىقىدىن ۋە سەن ئۇنىڭ خاراكتېرىگە ئورۇنلاشتۇرۇۋەتكەنلەرنىڭ يامانلىقىدىن ساڭا سېغىنىپ پاناھ تىلەيمەن» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

ئەر - ئايال يېقىنچىلىقىدىن ئىلگىرى ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم جنبنا الشيطانَ وجنبِ الشيطانَ ما رزقتنا.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىزدىن شەيتاننى يىراق قىلغىن ۋە بىزگە ئاتا قىلىدىغان پەرزەنتتىن شەيتاننى يىراق قىلغىن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

ئۇيقۇدىن چۆچۈپ ئويغانغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

أعوذُ بكلماتِ اللهِ التامةِ مِن غضبِه وعقابِه وشر عبادِه، ومِن همزاتِ الشياطِين وأنْ يحضرونَ.

تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ ئۇلۇغ كەلىمىلىرىگە سېغىنىپ، ئۇنىڭ غەزىبىدىن ۋە ئازابىدىن، بەندىلىرىنىڭ يامانلىقىدىن، شەيتانلارنىڭ ۋەسۋەسىسىدىن ۋە ئۇلارنىڭ ماڭا يېقىنلىشىشىدىن پاناھ تىلەيمەن». [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

چۈشكەن ئۆيدىكى جانۋارلارنىڭ زىيانكەشلىكىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئوقۇلىدىغان دۇئا

أعوذُ بكلِماتِ اللهِ التاماتِ مِن شر ما خلق.

تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ ئۇلۇغ كەلىمىلىرىگە سېغىنىپ مەخلۇقاتنىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمەن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

قورقۇنۇشلۇق ياكى يامان چۈش كۆرگەندە قانداق قىلىش كېرەك؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەپ كۆرسەتكەن: «ياخشى چۈش ئاللاھ تائالا تەرىپىدىن بولىدۇ. سىلەرنىڭ بىرىڭلار ياخشى چۈش كۆرسە، ئۇنى پەقەت ئۆزى ياخشى كۆرىدىغان يېقىن كىشىسىگىلا ئېيتسۇن؛ ئەگەر قورقۇنۇشلۇق چۈش كۆرسە ئۇنى ھېچكىمگە دېمىسۇن، سول تەرىپىگە ئۈچ قېتىم تۈكۈرسۇن ۋە ئاللاھقا سېغىنىپ كۆرگەن نەرسىسىنىڭ ۋە شەيتانىنىڭ شەررىدىن پاناھ تىلىسۇن. شۇنداق قىلسا ئۇنىڭ كۆرگەن يامان چۈشى ئۇنىڭغا قىلچە زىيان يەتكۈزەلمەيدۇ» [مۇسلىم رىۋايىتى].

قۇنۇت دۇئاسى

1 - اللهم إنا نستعينك ونستغفرك ونثني عليك الخير نشكرك ولا نكفرك ونؤمن بك ونخضع لك ونخلع من يكفرك . اللهم إياك نعبد ولك نصلي ونسجد وإليك نسعى ونحفد ونرجو رحمتك نخشى عذابك إن عذابك بالكفار ملحق.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىز سەندىن ياردەم سورايمىز، سەندىن مەغپىرەت تىلەيمىز، سېنىڭ ياخشىلىقىڭنى مەدھىيىلەيمىز، ساڭا شۈكۈر قىلىمىز، كۇپۇرلۇق قىلمايمىز، ساڭا ئىشىنىمىز، ساڭا ئىتائەت قىلىمىز ۋە ساڭا ئىنكار قىلغانلاردىن يۈز ئۆرۈيمىز. ئى ئاللاھ! ساڭىلا ئىبادەت قىلىمىز، سېنىڭ ئۈچۈنلا ناماز ئوقۇيمىز ۋە سەجدە قىلىمىز، سېنىڭ رازىلىقىڭغا ئېرىشىش ئۈچۈن تىرىشىمىز ۋە ئالدىرايمىز، رەھمىتىڭنى تىلەيمىز، ئازابىڭدىن قورقىمىز. ھەقىقەتەن سېنىڭ ئازابىڭ كۇففارلارغا چۈشكۈچىدۇر.» [بەيھەقىي رىۋايىتى].

2 - اللهم اهدني فيمن هديت ، وعافني فيمن عافيت، وتولني فيمن توليت ، وبارك لي فيما أعطيت ، وقني شر ما قضيت فإنك تقضي ولا يقضى عليك ، إنه لا يذل من واليت، ولا يعز من عاديت، تباركت ربنا وتعاليت .

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مېنى سەن ھىدايەت قىلغانلار قاتارىدا ھىدايەتكە باشلىغىن، ماڭا سەن ساقلىق ئاتا قىلغانلار قاتارىدا ساقلىق ئاتا قىلغىن، مېنى سەن ھىمايە قىلغانلار قاتارىدا ھىمايە قىلغىن، بەرگەن نېمەتلىرىڭدە ماڭا بەرىكەت ئاتا قىلغىن، سەن تەقدىر قىلغان ئىشلارنىڭ شەررىدىن مېنى ساقلىغىن. ھەقىقەتەن سەن مۇتلەق خاھىش ئېگىسىسەن. ساڭا شېرىك بولغۇچى يوقتۇر. سەن ئەزىز قىلغان خورلانمايدۇ، سەن

خورلىغــاننى ھــېچكىم ئــەزىز قىلالمايــدۇ. ئــى پەرۋەردىگــارىمىز! ســەن ئۇلــۇغلارنىڭ ئۇلۇغىسەن» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

ۋىتىر نامىزىدىن كېيىن ئوقۇلىدىغان دۇئا

سبوح قُدوس رب الْملاَئِكَةِ والروحِ. (3 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «مۇقەددەس پادىشاھ، پەرىشتىلەرنىڭ ۋە جىبرىئىلنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھ پاكتۇر» [نەسائىي ۋە دارى قۇتنىي رىۋايىتى].

يامغۇر ياغقاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

صيبا نافِعا.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ئۇنى بىزگە پايدىلىق قىلىپ بەرگىن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

يامغۇر بەك كۆپ يېغىپ كەتكەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم حوالَينا ولاَ علَينا.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىزگە ئەمەس، بىزنىڭ ئەتراپىمىزغا ياغدۇرغىن» [بۇخارىي ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

چاقماق چېقىپ گۈلدۈرماما بولغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم لاَ تقْتلْنا بِغضبِك ولاَ تهلِكْنا بِعذَابِك وعافِنا قَبلَ ذَلِك.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىزنى غەزىپىڭ بىلەن ئۆلتۈرمىگىن، ئازابىڭ بىلەن ھالاك قىلمىغىن، ئۇنىڭدىن بۇرۇن بىزگە سالامەتلىك بەرگىن» [تىرمىزى رىۋايىتى].

قاتتىق شامال چىقىپ كەتكەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم إِنا نسأَلُك مِن خير هذِهِ الريحِ ومِن خير ما فِيها ومِن خير ما أُرسِلَت بِهِ ونعوذُ بِك مِن شر هذِهِ الريحِ ومِن شر ما فِيها ومِن شر ما أُرسِلَت بِهِ.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىز سەندىن بۇ شامالنىڭ ياخشىلىقلىرىدىن، ئۇنىڭدىكى ياخشىلىقلاردىن ۋە ئۇنىڭ بىلەن ئەۋەتىلگەنلەرنىڭ ياخشىلىقلىرىدىن سورايمىز، ساڭا سىغىنىپ بۇ شامالنىڭ يامانلىقىدىن، ئۇنىڭدىكى يامانلىقلاردىن ۋە ئۇنىڭ بىلەن ئەۋەتىلگەنلەرنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمىز» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

يېڭى تۇغقان ئاينى كۆرگەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم أهِلَّه علينا باليمن والإيمان والسلامة والإسلام ربى وربك الله.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىزگە بۇ ئاينى تىنچلىق ـ ئامانلىق، ئىمان، ئىسلام ۋە بەرىكەتلىك ئاي قىلىپ بەرگىن. ئى ئاي! سېنىڭ ۋە مېنىڭ پەرۋەردىگارىمىز ئاللاھتۇر» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

مېۋىنىڭ دەسلىۋىنى كۆرگەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم بارك لنا في ثمرنا وبارك لنا في مدينتنا وبارك لنا في صاعنا وبارك لنا في مدنا.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىزگە مېۋىلىرىمىزدە بەرىكەت ئاتا قىلغىن، بىزگە يۇرتىمىزنى باياشات قىلىپ بەرگىن، بىزگە سالىرىمىز(ئۆلچەم بىرلىكىمىز)دا بەرىكەت بەرگىن، بىزگە مۇدلىرىمىز (ئۆلچەم بىرلىكىمىز)دا بەرىكەت بەرگىن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

ئەينەككە قارىغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم أحسنت خلقي فأحسن خلقي.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مېنى چىرايلىق ياراتقىنىڭدەك ئەخلاقىمنىمۇ گۈزەل قىلغىن» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

بىرەر مۇسۇلماننىڭ كۈلگەنلىكىنى كۆرگەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

أضحك الله سنك.

تەرجىمىسى: «ئاللاھ سىزنى ھەمىشە مۇشۇنداق خۇشال قىلسۇن» [بۇخارىي ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

بىراۋ ”سىزنى ئاللاھ ئۈچۈن ياخشى كۆرىمەن“ دېگەندە دېيىلىدىغان دۇئا

أحبك الذي أحببتني له.
تەرجىمىسى: «سىز مېنى ئۇنىڭ ئۈچۈن ياخشى كۆرگەن زات(ئاللاھ) سىزنىمۇ ياخشى كۆرگەي» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

تىنچ قوپۇپسىزمۇ؟ دېيىلگەندە دېيىلىدىغان دۇئا

أصبحت بخير أحمد الله.
تەرجىمىسى: «ياخشى تۇردۇم، ئاللاھ تائالاغا شۈكۈر قىلىمەن» [ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

چۈشكۈرگەندە دېيىلىدىغان دۇئا

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «سىلەردىن بىرىڭلار چۈشكۈرگەندە، **(الحمد لله** - ئاللاھقا شۈكۈر**)** دېسۇن، بۇنى ئاڭلىغان كىشى،**{ (يرحمك الله**- ئاللاھ سىزگە رەھمەت قىلسۇن**)** دېگەندە، چۈشكۈرگۈچى ئۇنىڭغا، **(يهديكم الله ويصلح بالكم**- ئاللاھ سىلەرنى ھىدايەت قىلسۇن ۋە ھالىڭلارنى ياخشىلىسۇن) دېسۇن» [بۇخاري رىۋايىتى].

بىرەر ئاغرىققا دۇچار بولغان كىشى قانداق قىلىشى كېرەك؟

ئوسمان ئىبنى ئەبۇل ئاستىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، ئۇ بەدىنىدىكى بىر ئاغرىقتىن دەرتلىنىپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يېنىغا كەلگەندە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا مۇنداق دېگەن: «بەدىنىڭنىڭ ئاغرىغان يېرىگە قولۇڭنى قويۇپ تۇرۇپ: **(باسم الله**- ئاللاھنىڭ نامى بىلەن ..) نى ئۈچ قېتىم ئېيتقىن، ئاندىن، **أعوذ بالله وقدرته من شر ما أجد وأحاذر -** مەن ھېس قىلىۋاتقان ۋە ھەزەر قىلىۋاتقان ئاغرىقنىڭ يامانلىقىدىن ئاللاھ تائالاغا ۋە ئۇنىڭ قۇدرىتىگە سېغىنىپ پاناھ تىلەيمەن} دېگەننى يەتتە قېتىم ئوقۇغىن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

بىرەر مۇسۇلماننىڭ غەيۋىتىنى قىلىپ سالغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

اَللهم اغْفِر لنا وله.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىزگە ۋە ئۇنىڭغا مەغپىرەت قىلغىن» [مشكات شەرىفتىن].

قىينىچىلىقتا يولۇققاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

لاَ إِله إِلا الله العظِيم الحلِيم. لاَ إِله إِلا الله رب العرش العظِيم. لاَ إِله إِلا الله رب السماواتِ ورب الأرض ورب العرش الكرِيم.

تەرجىمىسى: «ئاسىيلارنى جازالاشقا ئالدىراپ كەتمەيدىغان ئۇلۇغ ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق، ئۇلۇغ ئەرشنىڭ ئىگىسى بولغان ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق، ئاسمانلارنىڭ، زېمىنىنىڭ ۋە ئۇلۇغ ئەرشنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر» [بۇخارىي رىۋايىتى].

غەم - قايغۇ باسقاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

1- **اَللهم إِني عبدك وابن عبدِك وابن أمتِك ناصِيتِي بِيدِك ، ماضٍ فِي حكْمك ، عدلٌ فِي قضاؤك، أسألك بِكُل اسمٍ هو لك ، سميت بِهِ نفْسك ، أو أنزلته فِي كِتابِك ، أو علمته أحداً مِن خلْقِك ، أو اِستأثَرت بِهِ فِي عِلْمِ الغيبِ عِندك ، أنْ تجعلَ القُرآنَ رِبيع قَلْبِي ونور صدرِي وجلاءِ حزنِيَ وذِهاب همِّي .**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مەن سېنىڭ قۇلۇڭمەن، قۇلۇڭنىڭ ۋە دېدىكىڭنىڭ ئوغلىمەن، تەقدىرىم سېنىڭ قولۇڭدىدۇر. مېنىڭ ئۈچۈن تەقدىر قىلغانلىرىڭ ھەر زامان يۈرگۈچى ۋە ئادالەتنىڭ ئۆزىدۇر. ئى ئاللاھ! ئۆزۈڭ شۇنداق ئاتىغان ياكى كىتابىڭ ئارقىلىق چۈشۈرگەن ياكى بەندىلىرىڭدىن بىرەرسىگە بىلدۈرگەن ياكى ئۆز دەرگاھىڭدىكى غەيبلەر قاتارىدا بىزلەرگە بىلدۈرمىگەن بارچە ئىسىملىرىڭنى ۋاستە قىلىپ سەندىن قۇرئان كەرىمنى كۆڭلۈمنىڭ باھارى، قەلبىمنىڭ نۇرى، قايغۇلىرىمنى يوق قىلغۇچى ۋە ئەندىشىلىرىمنى كەتكۈزگۈچى قىلىشىڭنى سورايمەن» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

2 - **اَللهم إِني أعوذُ بِك مِن الهم والحزن، والعجز والكسل، والبخل والجبن، وضلَع الدين وغلَبةِ الرجال.**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ، غەم - قايغۇدىن، ئاجىزلىقتىن، ھورۇنلۇقتىن، بېخىللىقتىن، قورقۇنچاقلىقتىن، قەرزدارلىقتىن ۋە كىشىلەرنىڭ قەھرىدىن پاناھ تىلەيمەن» [ئىمام بۇخاري رىۋايىتى].

دۈشمەنگە يولۇققاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

اَللهم إنا نجعلُك في نحورهم ونعوذُ بك مِن شرورهم.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ئۇلارنى سېنىڭ جازايىڭغا تاپشۇردۇق، ساڭا سېغىنىپ ئۇلارنىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمىز» [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

خەۋپ ياكى تەھدىتكە ئۇچرىغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

حسبنا اللهُ ونعم الوكيلُ(3 قېتىم).

تەرجىمىسى: «ئاللاھ بىزگە كۇپايە، ئۇ ئەڭ ياخشى مەدەتكاردۇر» [بۇخاري رىۋايىتى].

دۈشمەنگە قارشى ئوقۇلىدىغان دۇئا

1 - **اَللهم منزلَ الكِتابِ، سريع الحِسابِ، اهزمهم وزلزلهم.**

تەرجىمىسى: «ئى كىتابنى چۈشۈرگۈچى، ھېسابنى تېز ئالغۇچى ئاللاھ! دۈشمەنلىرىمىزنى مەغلۇب قىلغىن ۋە ئۇلارنى يەر بىلەن يەكسان قىلىۋەتكىن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

2 - **اللهم منزلَ الكِتابِ ومجرى السحابِ وهازم الأحزابِ، اهزمهم وانصرنا عليهم.**

تەرجىمىسى: «ئى كىتابنى چۈشۈرگۈچى، بۇلۇتلارنى يۈرگۈزگۈچى ۋە بىرلەشكەن دۈشمەننى يەڭگۈچى ئاللاھ! ئۇلارنى يەڭگىن ۋە ئۇلار ئۈستىدىن بىزگە غەلىبە ئاتا قىلغىن» [بۇخاري ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

ئىماندا شەك پەيدا بولۇپ قالغان كىشى قانداق قىلىشى كېرەك؟

1 - «ئاللاھقا سىغىنىپ شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىسىدىن پاناھ تىلەيدۇ» [بۇخاري].

2 - «شەك قىلغان نەرسىسىدىن توختايدۇ» [بۇخارىي رىۋايىتى].
3 - «”ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان كەلتۈردۈم“ دەپ ئىمانىنى يېڭىلايدۇ» [مۇسلىم رىۋايىتى].

قىيىن ئىشقا دۇچ كەلگەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

اَللهم لاَ سهلَ إِلا ما جعلْته سهلًا، وأَنت تجعلُ الْحزنَ سهلاً إِذَا شِئْت.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سەن ئاسان قىلمىغىچە ئاسانلىق يوق، سەن خالىساڭ قىيىنچىلىقنى ئۇڭايلىققا ئۆرۈپ بېرىسەن» [ئىبنى ھەببان رىۋايىتى].

غەزەپنى قانداق يېڭىش كېرەك؟

أعوذُ بِاللهِ مِن الشيطَانِ الرجِيمِ.

تەرجىمىسى: «ئاللاھقا سېغىنىپ قوغلاندى شەيتاننىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئىككى ئادەمنىڭ ئۆزئارا جېدەللىشىپ غەزەپتىن يۈزلىرى قىزىرىپ كەتكىنىنى كۆرۈپ مۇنداق دېگەن: «مەن ئۇلارنى غەزەپتىن قايتۇرىدىغان بىر سۆزنى بىلىمەنكى، ئەگەر ئۇلار: **أعوذُ بِاللهِ مِن الشيطَانِ الرجِيمِ** دېسە ئىدى، ئاچچىقلىرى يېنىپ كەتكەن بولاتتى» [بۇخارىي رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام يەنە مۇنداق دېگەن: «غەزەب شەيتاندىندۇر. شەيتان ئوتتىن يارىتىلغان. ئوتنى پەقەت سۇ بىلەنلا ئۆچۈرگىلى بولىدۇ. سىلەر بىرەر ئىشقا غەزەبلەنگەن ۋاقتىڭلاردا دەرھال تاھارەت ئېلىڭلار» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

قەرزدارلىقتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن ئوقۇلىدىغان دۇئا

1- اَللهم اكْفِنِي بِحلَالِك عن حرامِك، واغْنِنِي بِفَضلِك عمن سِواك.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مېنى ھالال رىزقىڭ بىلەن ھارامدىن بىھاجەت قىلغىن، ئۇلۇغ پەزلىڭ بىلەن مېنى باشقىلارغا مۇھتاج بولۇشتىن بىھاجەت قىلغىن» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

2ـ اَللّهم إني أعوذُ بِك مِن الْهم والْحزن، والْعجز والْكَسل، والْبخل والْجبن، وضَلَعِ الدين وغلَبةِ الرجال.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سىغىنىپ غەم ـ قايغۇدىن، كۆڭۈلسىزلىكتىن، ئاجىزلىقتىن، ھورۇنلۇقتىن، بېخىللىقتىن، قورقۇنچاقلىقتىن، قەرزدارلىقتىن ۋە كىشىلەرنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن» [بۇخاري رىۋايىتى].

كىچىك بالىلارغا ئوقۇلىدىغان دۇئا

أعُوذُ بِكَلِماتِ اللهِ التامةِ، مِن كُل شيطَانٍ وهامةٍ، ومِن كُل عينٍ لاَمةٍ.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سىغىنىپ ھەرقانداق شەيتاننىڭ ۋە زىيانلىق مەخلۇقنىڭ شەررىدىن ۋە ھەرقانداق يامان كۆزدىن پاناھ تىلەيمەن» [بۇخاري رىۋايىتى].

تائامدىن ئاۋۋال ئېيتىلىدىغان زىكىر

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «سىلەر تائام يېيىش ئالدىدا ”بىسمىللاھ“ دەڭلار، ئەگەر تائامدىن ئاۋۋال ئونۇتقان بولساڭلار، ئېسىڭلارغا كەلگەن ھامان **بِسمِ اللهِ فِي أولِهِ و آخِرِهِ** - ئاۋۋال ۋە ئاخىر ئاللاھنىڭ نامى بىلەن باشلىدىم، دەڭلار» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئالدىغا تائام كەلتۈرۈلگەندە: **اَللهم بارِك لَنا فِيما رزقْتنا وقِنا عذَاب النارِ بِسمِ اللهِ** - ئى ئاللاھ! بىزگە ئاتا قىلغان رىزقىڭغا بەرىكەت بەرگەيسەن ۋە بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغايسەن، ئاللاھنىڭ نامى بىلەن ... دەيتتى» [ئىبنۇسسۇننىي رىۋايىتى].

ئەلى ئىبنى ئەبۇ تالىب رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دېگەن: «تامانىڭ ھەققى **بِسمِ اللهِ اَللهم بارِك لَنا فِيما رزقْتنا** - ئاللاھنىڭ نامى بىلەن، ئى ئاللاھ! بىزگە ئاتا قىلغان رىزقىڭغا بەرىكەت بەرگەيسەن، دېيىشتۇر» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

تائامدىن كېيىن ئوقۇلىدىغان دۇئا

1- اَلْحمد لِلهِ الَذِي أطْعمنِي هَذَا ورزقَنِيهِ مِن غَير حولٍ مِني ولاَ قُوةٍ.

تەرجىمىسى: «جىمى ھەمدۇ سانا مەن ھېچقانداق كۈچ سەرپ قىلماستىن، مېنى بۇ تائام بىلەن غىزالاندۇرغان ۋە ئۇنى ماڭا رىزىق قىلىپ ئاتا قىلغان ئاللاھقا خاستۇر، ئۇنىڭغا شۈكۈر ئېيتىمەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

2ـ الْحمد ِللهِ الذِي أطْعمنا وسقَانا وجعلنا مِن الْمسلِمِين .

تەرجىمىسى: «جىمى ھەمدۇ سانا بىزنى غىزالاندۇرغان، بىزنى سۇغارغان ۋە بىزنى مۇسۇلمانلاردىن قىلغان ئاللاھقا خاستۇر ئۇنىڭغا شۈكۈر ئېيتىمەن» [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

3- اللهم بارِك لَنا فِيهِ وأطْعِمنا خيرا مِنه.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىزگە بۇنىڭدا بەرىكەت ئاتا قىلغىن ۋە بىزنى بۇنىڭدىنمۇ ياخشىسى بىلەن رىزىقلاندۇرغىن» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

ئىپتار قىلغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

1- ذَهب الظمأُ وابتلتِ الْعروق وثَبت الاَجر إنْ شاءَ اللهُ.

تەرجىمىسى: «ئۇسسۇزلۇق كەتتى، تومۇرلار سۇغۇرۇلدى. ئاللاھ خالىسا ساۋاب پۈتتۈلدى» [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

2- اللهم إِني أسألُك بِرحمتِك، الَتِي وسِعت كُل شيءٍ أنْ تغفِر لِي.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سېنىڭ ھەممىگە كەڭ بولغان چەكسىز رەھمىتىڭگە سېغىنىپ مېنى مەغپىرەت قىلىشىڭنى تىلەيمەن» [ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

ئىپتارغا چاقىرىلغان ئۆيدە ئوقۇلىدىغان دۇئا

أفْطَر عِندكُم الصائِمونَ وأكَلَ طَعامكُم الأبرار، وتنزلَت عليكُم الْملاَئِكَةُ.

تەرجىمىسى: «سىلەردە روزىدارلار ئىپتار قىلدى، تائامىڭلارنى ياخشىلار يېدى ۋە پەرىشتىلەر سىلەرگە مەغپىرەت تىلىدى» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

مەجلىستىن كېيىن ئوقۇلىدىغان دۇئا

سبحانك اللهم وبِحمدِك لا إله إلا أنت أستغفِرك وأتوب إِليك .

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سەن پاكتۇرسەن، جىمى ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر، سەندىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر. سەندىن مەغپىرەت تىلەيمە ۋە ساڭا تەۋبە قىلىمەن» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

سالام بېرىش

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەپ كۆرسەتكەن: «سىلەر مۆمىن بولمىغىچە جەننەتكە كىرەلمەيسىلەر، بىر - بىرىڭلارنى سۆيمىگىچە مۆمىن بولالمايسىلەر. سىلەرگە بىر - بىرىڭلارنى سۆيىدىغان ئىشنى كۆرسىتىپ بېرەيمۇ؟ ئۇنداقتا ئاراڭلاردا بىر - بىرىڭلارغا سالام بېرىشىشنى ئومۇملاشتۇرۇڭلار» [مۇسلىم رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ساھابىنىڭ ئەمەللەرنىڭ قايسىسى ئەۋزەل ئىكەنلىكى توغرۇلۇق سورىغان سوئالىغا جاۋاب بېرىپ مۇنداق دېگەن: «پېقىرلارغا تائام بېرىشىڭ، سەن تونۇيدىغان ۋە تونىمايدىغانلارنىڭ ھەممىسىگە سالام بېرىشىڭدۇر» [بۇخارىي رىۋايىتى].

مۇسۇلمانلارنىڭ ئۆز ئارا ئۇچراشقىنىدا بىر - بىرىگە سالام بېرىشى ئىسلامىي ئەنئەنىلەرنىڭ بىرىدۇر. سالام بەرگۈچى «ئەسسالامۇ ئەلەيكۇم (يەنى ئاللاھنىڭ ئامانلىقى سىلەرگە بولسۇن)» دېگەندىن كېيىن، سالامنى قايتۇرغۇچى «ۋەئەلەيكۇم ئەسسالام ۋە رەھمەتۇللاھى ۋە بەرەكاتۇھۇ (يەنى سىلەرگىمۇ ئاللاھنىڭ ئامانلىقى، رەھمىتى ۋە مەغپىرىتى بولسۇن)» دەيدۇ. سالام بېرىشتە، كىچىكلەر چوڭلارغا، يۈرگۈچىلەر ئولتۇرغۇچىلارغا، قاتناش قوراللىرى ئۈستىدىكىلەر پىيادىلارغا ۋە ئازلار كۆپلەرگە سالام بېرىدۇ.

غەيرى دىندىكىلەرنىڭ سالىمىنى قانداق قايتۇرۇش كېرەك؟

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «سىلەرگە ئەھلى كىتاب (يەھۇدىيلار ۋە خرىستىئانلار)سالام قىلسا، " **وعليكُم** (سىلەرگىمۇ شۇنداق بولسۇن") دەڭلار» [بۇخارىي رىۋايىتى].

ياخشىلىق قىلغان كىشى ئۈچۈن قىلىنىدىغان دۇئا

جزاك الله خيراً.

تەرجىمىسى: « ئاللاھ سىزنى مۇكاپاتلىسۇن» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

قاتناش قۇراللىرىغا چىققاندا ئوقۇلىدىغا دۇئا

1- سبحانَ الذِي سخر لنا هذَا وما كُنا له مقْرنين وإنا إِلى ربنا لَمنقَلِبونَ .

تەرجىمىسى: «بىزگە بۇنى بويسۇندۇرۇپ بەرگەن زات پاكتۇر، بىز بۇنىڭغا(چىقىشقا)قادىر ئەمەس ئىدۇق، بىز ھەقىقەتەن پەرۋەردىگارىمىزنىڭ دەرگاھىغا قايتقۇچىلارمىز» [زۇخرۇف سۈرىسى 13 - ئايەت].

2 ـ الْحمد لِلهِ، الْحمد لِلهِ ، الْحمد لِلهِ ، اللهُ اكْبر، اللهُ اكْبر، اللهُ اكْبر، سبحانك اللّهم إِنـي ظَلَمت نفْسِي فاغْفِرلي فَإنه لاَ يغفِر الذنوب إِلا انت.

تەرجىمىسى: **«**جىمى ھەمدۇ سانا ئاللاھقا خاستۇر، ھەمدۇ سانا ئاللاھقا خاستۇر، ھەمدۇ سانا ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھ ھەممىدىن بۈيۈكتۇر، ئاللاھ ھەممىدىن بۈيۈكتۇر، ئاللاھ ھەممىدىن بۈيۈكتۇر، ئى ئاللاھ! سەن پاكتۇرسەن، مەن ئۆزۈمگە زۇلۇم قىلدىم، مېنى مەغپىرەت قىلغىن، شۈبھىسىزكى، گۇناھلارنى سەندىن باشقا مەغپىرەت قىلغۇچى يوق». [تىرمىزىي رىۋايىتى].

سەپەرگە چىققاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم إنا نسألُك فِي سفَرِنا هذَا الْبِر والتقْوىٰ، ومِن الْعمل ما ترضىٰ، اللهم هونْ علَينا سفْرنا هٰذا، واطْوِ عنا بعده، اللهم أَنت الصاحِب فِي السفَر، والْخَلِيفَةُ فِي الْاَهل، اللهم إِني أَعوذُ بِك مِن وعثَـاءِ السفَر، وكآبةِ الْمنقَلَبِ، وسوءِ الْمنظَر فِي الْاَهل والْمال.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بۇ سەپىرىمىزدە سېنىڭدىن ياخشىلىق بىلەن تەقۋالىقنى ۋە سەن رازى بولىدىغان ئەمەلنى تىلەيمىز. ئى ئاللاھ! بىزگە بۇ سەپىرىمىزنى ئۇڭايلاشتۇرۇپ بەرگىن، ئۇنىڭ مۇساپىسىنى يېقىنلاشتۇرۇپ بەرگىن. ئى ئاللاھ! سەن سەپەردە ھەمراھ، ئەھلىمىزدە ئورۇنباسارسەن. ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ سەپىرىمىنىڭ زورلۇقىدىن، چىرايىمىنىڭ سارغىيىشىدىن، ئائىلەمگە ۋە پۇل - مېلىمغا زىيان - زەخمەت يېتىشىدىن پاناھ تىلەيمەن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

سەپەردىن قايتىشتا ئوقۇلىدىغان دۇئا

آيِبونَ تائِبونَ، عابِدونَ لِربنا حامِدونَ.

تەرجىمىسى: «ئاللاھ تەرەپكە قايتقۇچى، تەۋبە قىلغۇچى، ئىبادەت قىلغۇچى ۋە پەرۋەردىگارىمىزغا ھەمدۇ سانا ئېيتقۇ چىلارمىز» [مۇسلىم رىۋايىتى].

بازارغا كىرگەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

لا إله إلا اللهُ وحده لاشريك له، له الْملك وله الْحمد يحي ويمِيت وهو حي لا يموت بِيدِهِ الْخير وهو على كُل شيءٍ قَدِير.

تەرجىمىسى: «بىر ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق، ئۇنىڭ شېرىكى يوق. ئۇ تىرىلدۈرىدۇ ۋە ئۆلتۈرەلەيدۇ، ئۇ ھەمىشە تىرىك بولۇپ ھېچ ئۆلمەيدۇ، پۈتۈن ياخشىلىق ئۇنىڭ قولىدىدۇر، ئۇ ھەممە نەرسىگە كۈچى يەتكۈچىدۇر». [تىرمىزىي رىۋايىتى].

يولۇچىنىڭ ئۇزاتقۇچىلارغا قىلىدىغان دۇئاسى

أستودِعكُم اللهَ الذِي لا تضِيع ودائِعه

تەرجىمىسى: «سىلەرنى قەتئىي يوقالمايدىغان زات ــــ ئاللاھقا ئامانەت قىلىپ تاپشۇردۇم». [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

يولۇچىنى ئۇزاتقۇچىلارنىڭ قىلىدىغان دۇئاسى

أستودِع الله دِينك وأمانتك وخواتِيم عمِلك .

تەرجىمىسى: «سېنىڭ دىنىڭنى، ئامانىتىڭنى ۋە ئىشىڭنىڭ خەيرلىك ئاخىرلىشىشىنى ئاللاھقا تاپشۇردۇم». [تىرمىزىي رىۋايىتى].

مېھماننىڭ ساھىبخان ئۈچۈن ئوقۇيدىغان دۇئاسى

1- **اَللهم بارك لهم فِيما رزقْتهم واغْفِر لهم وارحمهم.**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ئۇلارغا ئاتا قىلغان رىزقىڭغا بەرىكەت ئاتا قىلغىن، ئۇلارنى مەغپىرەت قىلغىن ۋە ئۇلارغا رەھىم قىلغىن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

2- اللهم أطْعِم من أطْعمِني وأسق من سقَانِي.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مېنى غىزالاندۇرغاننى غىزالاندۇرغىن ۋە مېنى سۇغارغاننى سۇغارغىن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

كېسەل يوقلاشنىڭ پەزىلىتى

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «بىراۋ ئۆزىنىڭ مۇسۇلمان قېرىندىشىنىڭ كېسىلىنى يوقلاش ئۈچۈن يولغا چىققىنىدا ئۇ جەننەتنىڭ باراقسان دەرەخلىرى ئارىسىدا يۈرگەن بولىدۇ. ئۇ كېسەلنىڭ يېنىدا ئولتۇرغىنىدا ئاللاھنىڭ رەھمىتى ئۇنى قورشايدۇ. يوقلىغان ۋاقتى ئەتىگەنلىك بولسا، ئۇنىڭغا تا كۈن پاتقىچە يەتمىش مىڭ پەرىشتە مەغپىرەت تىلەيدۇ، ئەگەر ئاخشاملىق بولسا، ئۇنىڭغا تاڭ ئاتقىچە يەتمىش مىڭ پەرىشتە مەغپىرەت تىلەيدۇ» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

كېسەل يوقلىغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

أسألُ اللهَ العظِيم رب العرش العظِيم أنْ يشفِيك (7قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى:«ئۇلۇغ ئەرشنىڭ ئىگىسى بولغان ئۇلۇغ ئاللاھتىن سىزگە شىپالىق تىلەيمەن» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

ياشاشتىن ئۈمىدى ئۈزۈلگەن بىمارنىڭ دۇئاسى

اللهم اغْفِرلي وارحمِني وألْحِقْنِي بالرفِيق الأعلى.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مېنى مەغپىرەت قىلغىن، ماڭا رەھىم قىلغىن، مېنى ھۇزۇرۇڭغا ئېلىپ كەتكىن». [بۇخاري رىۋايىتى].

«پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ۋاپات بولۇش ئالدىدا قولىنى ھۆل قىلىپ مۇبارەك يۈزىنى سىلىدى ۋە ”لائىلاھە ئىللەللاھ! ئۆلۈمنىڭ سەكراتى باردۇر“ دېدى» [بۇخاري رىۋايىتى].

مېيىتقا تەلقىن قىلىش

مېيت سەكراتقا چۈشكەندە، ئۇنىڭغا: **لاإله إلا الله محمد رسول الله** دېگەن شاھادەت كەلىمىسى ئوقۇتىلىدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «بۇ دۇنيادىكى ئاخىرقى سۆزى "**لاإله إلا الله** (لائىلاھە ئىللەللاھ)" بولغان كىشى جەننەتكە كىرىدۇ» [ئەبۇداۋۇد].

مېيتنىڭ كۆزىنى يۇمدۇرغان ۋاقىتتا ئېيتىلىدىغان دۇئا

اللهم اغْفِر لـ « مېيتنىڭ ئىسمىنى ئاتايدۇ»، **وارفَع درجته فِي المهدِيين، واخلُفْه فِي عقِبِهِ فِي الغابِرين، واغْفِر لنا وله يا رب العالَمِين، وافْسح له فِي قَبرِهِ ونور فِيهِ.**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! (پالانىغا) مەغپىرەت قىلغىن، ئۇنىڭ ياخشىلار قاتارىدىكى دەرىجىسىنى يۇقىرى قىلغىن، ئۇنىڭ ياخشى نامىنى كېيىنكىلەردە قالدۇرغىن. ئى ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھ! بىزگە ۋە ئۇنىڭغا مەغپىرەت قىلغىن، ئۇنىڭ ياتقان يېرىنى كەڭ ۋە يورۇق قىلغىن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

مېيت نامىزىدا ئوقۇلىدىغان دۇئا

1– **اللهم اغْفِر له وارحمه وعافِهِ. واعف عنه. وأكْرِم نزلَه. ووسع مدخلَه. واغْسِلْه بِالْماءِ والثلْجِ والْبردِ، ونقِهِ مِن الْخطَايا كَما نقيت الثوب الأَبيض مِن الدنس. وأبدِله داراً خيراً مِن دارِهِ. وأهلاً خيراً مِن أَهلِهِ وزوجاً خيراً مِن زوجِهِ. وأدخِلْه الْجنةَ وأَعِذْه مِن عذَابِ الْقَبرِ ومِن عذَابِ النارِ.**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ئۇنىڭغا مەغپىرەت قىلغىن، ئۇنىڭغا رەھىم قىلغىن، ئۇنىڭغا ئامانلىق ئاتا قىلغىن، ئۇنى كەچۈرگىن، ئۇنىڭ قارارگاھىنى ياخشى قىلغىن، قەبرىسىنى كەڭ قىلغىن، ئاق كىيىمنى كىرلەردىن پاكلىغىنىڭدەك، ئۇنى سۇ، قار ۋە مۇز بىلەن يۇيۇپ، خاتالىقلىرىدىن پاكلىغىن. ئۇنىڭغا دۇنيادىكى ئۆيىدىن ياخشىراق قارار گاھ، ئائىلىسىدىن ياخشىراق ئائىلە ۋە جۈرىسىدىن ياخشىراق جۈرە ئاتا قىلغىن. ئۇنى جەننەتكە كىرگۈزگىن، ئۇنى قەبرە ۋە دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن». [مۇسلىم رىۋايىتى].

2– **اللهم اغْفِر لِحينا وميتنا، وشاهِدِنا وغَائِبِنا، وصغِيرِنا وكَبِيرِنا، وذَكَرِنا وأُنثَانا، اللهم من أحييته مِنا فَأَحيِهِ على الإِسلامِ ، ومن توفيته مِنا فَتوفهِ على الإِيمان .**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىزنىڭ تىرىكلىرىمىزگە، ئۆلۈكلىرىمىزگە، بۇ نامازغا كەلگەن ۋە كەلمىگەن پۈتۈن دىنداشلىرىمىزغا، كىچىكلىرىمىزگە، چوڭلىرىمىزغا، ئەرلىرىمىزگە،

ئايالليرىمىزغا مەغپىرەت قىلغىن. ئى ئاللاھ! بىزدىن كىمنىكى ھايات قالدۇرساڭ ئۇنى ئىسلام بىلەن ياشاتقىن، بىزدىن كىمنىكى ۋاپات قىلدۇرساڭ ئۇنى ئىمان بىلەن ۋاپات قىلدۇرغىن» [ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

تەزىيەدە ئوقۇلىدىغان دۇئا

1-**إن لِلّهِ ما أخذَ ولَه ما أعطىٰ. وكُل شيءٍ عِنده بِأجلٍ مسمى. فَلْتصبِر ولْتحتسِب.**
تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ ئالغان ۋە بەرگەنلىرىنىڭ ھەممىسى ئۆزىگە ئائىتتۇر. ھەر نەرسىنىڭ ئەجەلى ئاللاھنىڭ دەرگاھىدا بەلگىلەنگەندۇر. سەبىر قىلىڭ ۋە ئاللاھتىن ساۋاب ئۈمىت قىلىڭ». [بۇخارىي رىۋايىتى].
2-**عظم اللهُ أجرك.**
تەرجىمىسى: «ئاللاھ (بۇ مۇسىبەت يۈزىسىدىن) ئەجرىڭىزنى زىيادە قىلسۇن!» [ئىمام نەۋەۋىينىڭ «ئەلئەزكار» ناملىق كىتابىدىن].

مېيىتنى قەبرىگە ئېلىپ كىرگەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

بِسمِ اللهِ وعلى سنةِ رسول اللهِ صلى اللهُ عليهِ وسلم .
تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ نامى بىلەن رەسۇلۇللاھ سەللەللاھۇ ئەلەيھى ۋەسەللەمنىڭ سۈننىتى بويىچە ...». [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

مېيىتنى دەپنە قىلىپ بولغاندىن كېيىن ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم اغْفِرلَه اللهم ثَبته.
تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ئۇنىڭغا مەغپىرەت قىلغىن. ئى ئاللاھ! ئۇنى ئىماندا سابىت قىلغىن»[ئەبۇداۋۇد].

قەبرىلەرنى زىيارەت قىلغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

السلام علىٰ أهل الديارِ مِن الْمؤمِنين والْمسلِمين ويرحم الله الْمستقْدِمين مِنا والْمستأخِرين. وإنا إنْ شاءَ اللّه، بِكُم لَلاحِقُون أسألُ اللهَ لَنا ولَكُم الْعافِيةَ .

تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ ئامانلىقى بۇ جايدا ياتقان مۆمىن مۇسۇلمانلارغا بولسۇن. بىزدىن ۋاپات بولغانلار ۋە ھايات قالغانلارنىڭ ھەممىسىگە ئاللاھ رەھىم قىلغاي. بىزمۇ خۇدا خالىغان ۋاقىتتا ئەلبەتتە سىلەرگە قوشۇلىمىز. ئاللاھ تائالادىن بىزگە ۋە سىلەرگە ئامانلىق تىلەيمەن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

مۇسىبەتتە ئوقۇلىدىغان دۇئا

إنا لِلهِ وإنا إليهِ راجِعونَ. اَللهم أجرني فِي مصِيبتِي و اخلُف لِي خيراً مِنهاً.

تەرجىمىسى: «بىز ئاللاھنىڭ ئىگىدارچىلىقىدىمىز، چوقۇم ئاللاھنىڭ دەرگاھىغا قايتىمىز. ئى ئاللاھ! بۇ مۇسىبىتىمدە ماڭا ئەجىر بەرگىن ۋە ماڭا قولدىن بەرگىنىمدىن ياخشىراقىنى بەرگىن» [مۇسلىم رىۋايىتى].

يەتتىنچى بۆلۈم ھەج مەۋسۇمىدە
ئوقۇلىدىغان دۇئالار

ھەج مەۋسۇمى دۇئا ۋە باشقىمۇ ئىبادەتلەرنى كۆپلەپ قىلىش ئارقىلىق ئاللاھ تائالاغا يېقىنلىشىش ۋە تىلەكلىرىنى سوراش پەيتىدۇر. چۈنكى ئۇلۇغ ئاي ۋە ئۇلۇغ جايلار ئۇلارنىڭ دۇئا ۋە ئىبادەتلىرىنىڭ قوبۇل بولۇشى ئۈچۈن چوڭ رول ئوينايدۇ. ھەج ياكى ئۆمرە قىلغۇچى خالىغان دۇئالارنى قىلسا ۋە خالىغان تىلەكلىرىنى ئاللاھ تائالادىن تىلىسە بولىدۇ. يۇقىرىدا ئۆتكەن دۇئالارنىڭ ھەممىسىنى ھەج مەۋسۇمىدىمۇ قىلىشقا تامامەن بولىدۇ. بىز تۆۋەندە بايان قىلماقچى بولغان دۇئالار ھەج ۋە ئۆمرە جەريانىدا قىلىنىدىغان مەخسۇس دۇئالارنىڭ بىر قىسمىدۇر.

ھەج ياكى ئۆمرىگە ئېھرام باغلىغاندا ئوقۇلىدىغان تەلبىيە

لبيك اللهم لبيك، لبيك لاشريك لك لبيك، إن الحمد والنعمةَ لك والملك، لا شريك لكَ.

تەرجىمىسى: «مەن ھازىرمەن ئى ئاللاھ! مەن ھازىرمەن، مەن ھازىرمەن، سېنىڭ ھېچ شېرىكىڭ يوق، بارلىق ھەمدۇ سانا، نېمەت ۋە پادىشاھلىق پەقەت ساڭا خاستۇر، سېنىڭ ھېچ شېرىكىڭ يوقتۇر» [بۇخاري ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

مەككە ۋە مەسجىدى ھەرەمنى كۆرگەندە ئوقۇلىدىغان دۇئا

اللهم أنت السلام ومنك السلام فَحينا ربنا بالسلام، اللهم زد هذا البيت تشريفًا وتعظيما وتكريما ومهابةً وزد من حجه أو اعتمره تكريما وتشريفًا وتعظيما وبرا.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سەن تىنچلىق بەرگۈچىسەن، تىنچلىق – ئامانلىق زادى سەندىن. ئى پەرۋەردىگارىمىز! بىزنى تىنچلىق ئىچىدە ياشاتقىن. ئى ئاللاھ! بۇ ئۇلۇغ ھەرەمنى تېخىمۇ ھۆرمەتلىك، تېخىمۇ ئۇلۇغ ۋە ھەيبەتلىك قىلغىن، بۇ جايدا ھەج ياكى ئۆمرە قىلغۇچىلارنىڭ شەرىپىنى، ھۆرمىتىنى، ياخشىلىقىنى ۋە ساۋابلىرىنى زىيادە قىلغىن» [بەيھەقىي رىۋايىتى].

كەبىنى تاۋاپ قىلىشتا ئوقۇلىدىغان دۇئا

رب قَنعِنِي بِما رزقْتِنِي وبارِك لِي فِيهِ واخلُف علي كُل غَائِبةٍ لِي بِخيرٍ.

تەرجىمىسى: ئى پەرۋەردىگارىم! ماڭا بەرگەن رىزقىڭ ئۈچۈن ماڭا قانائەت بەرگىن، رىزقىمدا ماڭا بەرىكەت بەرگىن، قولۇمدىن كېتىپ، قايتا ئېرىشىشىم مۇمكىن بولمايدىغان ئىشلار ۋە نەرسىلەرنىڭ ئورنىنى ماڭا ياخشىلىق بىلەن تولدۇرۇپ بەرگىن» [ئىبنى خوزەيمە رىۋايىتى].

رۆكنى يەمانى بىلەن ھەجەرۇلئەسۋەد ئارىلىقىدا ئوقۇلىدىغان دۇئا

ربنآ آتِنا فِي لدنيا حسنةً وفِي لآخِرةِ حسنةً وقِنا عذَاب لنارِ.

تەرجىمىسى: «پەرۋەردىگارىمىز! بىزگە دۇنيادا ياخشىلىق ئاتىنا قىلغىن، ئاخىرەتتىمۇ ياخشىلىق ئاتا قىلغىن، بىزنى دوزاخ ئازابىدىن ساقلىغىن» [بەقەرە سۈرىسى201 ـ ئايەت].

سافا ـ مەرۋىدە توختىغاندا ئوقۇلىدىغان دۇئا

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام سافا تېغىغا كەلگىنىدە، ئاللاھ تائالانىڭ: **إِن الصفَا والْمروةَ مِن شعآئِرِ اللّهِ** يەنى «سەفا بىلەن مەرۋە ھەقىقەتەن ئاللاھنىڭ (دىنىنىڭ) ئالامەتلىرىدۇر» دېگەن ئايىتىنى ئوقۇغان ۋە «ئاللاھ باشلىغان تەرەپتىن باشلايمەن» دەپ سافا تېغىغا ئۆرلىگەن، ئاندىن قىبلىگە قاراپ تۇرۇپ تەكبىر ئېيتقان، ئاندىن مۇنۇ دۇئانى ئوقۇغان ئىدى: **لاَ إِله إِلا اللّه وحده لاَ شرِيك لَه. لَه الْملْك ولَه الْحمد وهو علَىٰ كُل شيءٍ قَدِير. لاَ إِله إِلا الله وحده. أنجز وعده. ونصر عبده. وهزم الأحزاب وحده** يەنى «بىر ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى يوقتۇر، پادىشاھلىق ۋە ھەمدۇ سانالار ئۇنىڭغا خاستۇر، ئۇ ھەر نەرسىگە قادىردۇر. بىر ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي مەبۇد يوقتۇر، ئاللاھ ۋەدىسىنى ئەمەلگە ئاشۇردى، بەندىسى (مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام)گە مەدەت بەردى، ئىتتىپاقداش دۈشمەنلەرنى ئۆزى يالغۇز مەغلۇب قىلدى». بۇ دۇئانى ئۈچ قېتىم ئوقۇغان ۋە مەرۋىدىمۇ سافادا ئوقۇغانلىرىنى ئوقۇغان ئىدى [مۇسلىم رىۋايىتى].

ئەرەفاتتا ئوقۇلىدىغان دۇئا

1- **لاَ إِله إِلا اللّه وحده لاَ شرِيك لَه، لَه الْملْك ولَه الْحمد، وهو علَىٰ كُل شيءٍ قَدِير.**

تەرجىمىسى: «بىر ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى يوقتۇر، پادىشاھلىق ۋە ھەمدۇ سانالار ئۇنىڭغا خاستۇر، ئۇ ھەر نەرسىگە كۈچى يەتكۈچىدۇر» [تىرمىزى رىۋايىتى].

2- **اللهم لَك الْحمد كَالذِى نقُولُ وخيرا مِما نقُولُ، اللهم لَك صلاَتِى ونسكِى ومحياى ومماتِى وإلَيك مآبِى ولَك رب تراثِى، اللهم إِنى أَعوذُ بِك مِن عذَابِ الْقَبرِ ووسوسةِ الصدرِ وشتاتِ الأَمـرِ اللهم إِنى أَعوذُ بِك مِن شر ما تجِىءُ بِهِ الريح.**

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىزنىڭ ئېيتقىنىمىز ۋە ئېيتقىنىمىزدىنمۇ ياخشىراق ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر، ئى ئاللاھ! مېنىڭ نامىزىم، ئىبادەتلىرىم، ھاياتىم ۋە ماماتىم سېنىڭ ئۈچۈندۇر. قايتىشىم سېنىڭ تەرىپىڭگىدۇر، بالا – چاقىلىرىم ساڭا ئامانەتتۇر. ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ قەبىر ئازابىدىن، كۆڭۈلنىڭ ۋەسۋەسىسىدىن ۋە ئىشلىرىمنىڭ چېچىلىپ كېتىشىدىن پاناھ تىلەيمەن. ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ شامال ئېلىپ كېلىدىغان نەرسىلەرنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن» [بەيھەقىي رىۋايىتى].

شەيتانغا تاش ئېتىشتا ئوقۇلىدىغان تەكبىر

«ئۈچ شەيتاننىڭ ھەر بىرىگە تاش ئاتقاندا **اللهُ اَكْبر** دەپ تەكبىر ئېيتىلىدۇ. بىرىنچى ۋە ئىككىنچى شەيتانغا تاش ئېتىلىپ بولغاندىن كېيىن، قىبلىگە ئالدىنى قىلىپ، قولىنى كۆتۈرۈپ دۇئا قىلىپ تۇرىدۇ، ئەمما چوڭ شەيتانغا تاش ئاتقاندا، ھەر بىر تاش بىلەن تەكبىر ئېيتىپ توختىماستىن قايتىدۇ» **[**بۇخارىي رىۋايىتى**]**.

مال بوغۇزلىغاندا ئېيتىلىدىغان تەكبىر

بِسمِ اللهِ واللهُ أَكْبر.

تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ نامى بىلەن، ئاللاھ ئەڭ ئۇلۇغدۇر» [ئەھمەد رىۋايىتى].

قۇرئان ۋە ھەدىسلەردىكى دۇئالارنىلا قىلىش شەرتمۇ؟

دۇئا قىلغاندا، قۇرئان كەرىم ۋە سەھىھ (پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن كەلگەنلىكى ئىسپاتلانغان ئەڭ ئىشەنچلىك)ھەدىسلەردە كەلگەن دۇئالارنى قىلىش ئەڭ توغرا ۋە ئەۋزەلدۇر. لېكىن بۇ دېگەنلىك، قۇرئان كەرىم ۋە سەھىھ ھەدىسلەردە كەلمىگەن بولسىمۇ،

ئىسلام دىنىنىڭ روھىغا ئويغۇن كېلىدىغان، قۇرئان كەرىم ۋە سەھىھ ھەدىسلەردىكىسىگە خىلاپ كەلمەيدىغان دۇئالارنى قىلىش دۇرۇس ئەمەس دېگەنلىك بولمايدۇ. بەلكى ساھابىلار، تابىئىينلار، ئۆلىمالار ۋە باشقىمۇ ياخشى كىشىلەر قىلغان دۇئالارنى قىلىش، شۇنداقلا كىشى ئۆزىنىڭ خالىغان دۇئالارنى قىلىشى ئەلۋەتتە دۇرۇستۇر. رافىئە ئىبنى رافىئ ئەل زۇرەقىي رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ رىۋايەت قىلىدۇكى: «بىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئارقىسىدا ناماز ئوقۇۋاتاتتۇق، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام رۇكۇدىن بېشىنى كۆتۈرۈپ **سمع الله لمن حمده** – ئاللاھ ئۇنىڭغا ھەمدۇ سانا ئېيتقان كىشىگە قۇلاق سالىدۇ دېگىنىدە، ئارقىدا تۇرغانلاردىن بىرى **ربنا ولك الحمد ، حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه** – ئى پەرۋەردىگارىمىز! ساڭا كۆپلەپ ھەمدۇ سانا ئېيتىمىز دېدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئارقىسىغا قاراپ: «سۆزلىگەن كىم؟» دېۋىدى، ھېلىقى ئادەم «سۆزلىگەن مەن ئى ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى» دېدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «كۆردۇمكى، بۇ سۆزنى ئوتتۇز نەچچە پەرىشتە بىرى بىرىدىن ئاۋۋال يېزىۋېلىش ئۈچۈن ئالدىرىشىۋاتىدۇ» دېدى» [بۇخاري ۋە مۇسلىم رىۋايىتى].

ئابدۇللا ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئاللاھنىڭ بەندىلىرىدىن بىراۋ دۇئا قىلىپ **يا رب لك الحمد كما ينبغي لجلال وجهك ولعظيم سلطانك** – ئى پەرۋەردىگارىم! سېنىڭ ئۇلۇغ زاتىڭغا ۋە كاتتا پادىشاھلىقىڭغا لايىق كېلىدىغان ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر، دېۋىدى، بۇنى قانداق يېزىش ئىككى پەرىشتىگە قىيىن كەلدى ۋە ئاسمانغا ئۆرلەپ: «ئى پەرۋەردىگارىمىز! پالانى بەندەڭ بىر سۆزنى ئېيتتى بىز ئۇنى قانداق يېزىشنى بىلەلمەي قالدۇق» دېدى. ئاللاھ تائالا ئۇ بەندىنىڭ نېمە دېگەنلىكىنى ياخشى بىلىدىغان تۇرۇپ، پەرىشتىلەردىن «بەندەم نېمە دېدى؟ دەپ سورىدى»، پەرىشتىلەر: **يا رب لك الحمد كما ينبغي لجلال وجهك ولعظيم سلطانك** دېدى، دەپ جاۋاب بېرىشتى، بۇ ۋاقىتتا ئاللاھ تائالا ئۇلارغا دېدىكى: «بەندەمنىڭ دېگىنىنى بويىچە خاتىرىلەپ قويۇڭلار، ئۇ ماڭا ئۇچراشقان چاغدا، ئۇنىڭغا بۇ سۆزنىڭ مۇكاپاتىنى ئۆزۈم بېرىمەن»دېدى» [ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

بەزى ساھابىلاردىن رىۋايەت قىلىنىدۇكى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ساھابىدىن: «نامازدا نېمە دەپ دۇئا قىلىسەن؟» دەپ سورىۋىدى، ئۇ: نامازنىڭ ئاخىرىدا تەشەھھۇدتا ئولتۇرىمەن ۋە **اللهم إني أسألك الجنةَ وأعوذُ بك مِن النار** - ئى ئاللاھ! سېنىڭدىن جەننەتنى سورايمەن، ساڭا سېغىنىپ دوزاختىن پاناھ تىلەيمەن دەپ دۇئا قىلىمەن، بىراق مەن سىزنىڭكىدەك ياكى مۇئازىنىڭكىدەك ئېسىل دۇئالارنى بىلمەيمەن، دېدى، پەيغەمبەر

ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: «بىزمۇ شۇنىڭغا ئوخشاپ كېتىدىغان دۇئالارنى قىلىمىز» دېدى» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى]. ئىمام سەنئانىي مۇنداق دېگەن: «بۇ ھەدىستە كىشى قۇرئان كەرىم ۋە ھەدىسلەردىكى دۇئالار بولسۇن ياكى ئۇنىڭدىن باشقا دۇئالار بولسۇن، خالىغان دۇئالارنى قىلسا بولىدىغانلىقىغا دەلىل باردۇر».

ئالدى بىلەن شۇنىڭغا چىن ئىشىنىش كېرەككى، قۇرئان كەرىمنىڭ ئايەتلىرى مۇسۇلمانلار ئۈچۈن شىپادۇر. بۇ ھەقتە ئاللاھ تائالا مۇنداق دېگەن: **يا أيها الناس قد جاءتكم موعظةٌ من ربكم وشفاءٌ لما في الصدور وهدى ورحمةٌ للمؤمنين.**

تەرجىمىسى: «ئى ئىنسانلار! سىلەرگە پەرۋەردىگارىڭلار تەرىپىدىن نەسىھەت بولغان، دىللاردىكى دەرتكە (يەنى شەك ۋە نادانلىققا) شىپا بولغان، مۆمىنلەرگە ھىدايەت ۋە رەھمەت بولغان (قۇرئان) كەلدى» [يۇنۇس سۈرىسى 57 - ئايەت]

وننزلُ من القرآن ما هو شفاءٌ ورحمةٌ للمؤمنين.

تەرجىمىسى: «بىز مۆمىنلەرگە شىپا ۋە رەھمەت بولىدىغان قۇرئان ئايەتلىرىنى نازىل قىلىمىز» [ئىسرا سۈرىسى 82 - ئايەت].

كۆز، سېھىر، ئاغرىق - سىلاق ۋە باشقىمۇ بالايىئاپەتلەردىن ساقلىنىش ھەمدە ئۇلارغا گىرىپتار بولغاندىن كېيىن، شىپا تېپىش ئۈچۈن قۇرئان كەرىم ئايەتلىرى ۋە ئاللاھقا قىلىنغان سەممىي دۇئالار ئەڭ ياخشى قالقان ۋە ئۈنۈملۈك شىپادۇر. لېكىن، قۇرئان كەرىم ئايەتلىرىنىڭ شىپاسىدىن بەھرىمەن بولۇشنىڭ شەرتى بار. ئۇ بولسىمۇ، قۇرئان ئايەتلىرى بىلەن داۋا قىلغۇچى ۋە داۋالانغۇچى ھەر ئىككىسىنىڭ چىن مۇسۇلمان بولۇشى، قۇرئان كەرىمنىڭ ئاللاھ سۆزى ئىكەنلىكىگە ۋە ئۇنىڭ ئايەتلىرىنىڭ مۆمىنلەر ئۈچۈن ماددىي ۋە مەنىۋى ھەر ئىككى تەرەپتىن چوقۇم شىپالىق ئىكەنلىكىگە خۇددى ئاسپىرىننىڭ باش ئاغرىقىغا پايدا قىلىدىغانلىقىغا ئىشەنگەندەك چىن ئىشىنىپ يۈرىكى بىلەن تەستىق قىلىدىغان بولۇشىدىن ئىبارەتتۇر. مەلۇمكى، دوختۇرنىڭ دورىسى مۇسۇلمان - كۇففار ھەركىمگە ئوخشاشلا شىپالىق بولىدۇ. ئەمما قۇرئان كەرىم ئايەتلىرىنىڭ شىپاسى مۆمىنلەرگىلا خاستۇر. شۇڭا ئاللاھ تائالا قۇرئان كەرىمنىڭ شىپاسى ۋە ھىدايىتى پەقەت ئاللاھقا ۋە قۇرئانغا ئىمان كەلتۈرگەنلەرگىلا خاس ئىكەنلىكىنى تەكىتلىگەن. «ئېيتقىنكى، قۇرئان ئىمان كەلتۈرگەنلەرگە ھىدايەتتۇر ۋە شىپادۇر» [فۇسسىلەت سۈرىسى 44 - ئايەت].

قۇرئان ئايەتلىرى ۋە ئىسلامىي دۇئالار بىلەن شىپالىق ئىزدەش سەۋەب قىلىشقا زىت كەلمەيدۇ. كېسەلگە گىرىپتار بولغان ئادەم ئاللاھقا ئېسىلىش بىلەن بىر ۋاقىتتا دەرھال دوختۇرغا كۆرۈنۈشى ۋە قولىدىن كېلىشچە ماددىي سەۋەبلەرنى ئورۇنلىشى لازىم. چۈنكى ئاللاھ قانداقلا بىر ئاغرىقنى ياراتقان بولسا، چوقۇم ئۇنىڭ شىپاسىنىمۇ ياراتقان. ئاللاھ دۇنيا ئىشلىرىنىڭ ھەممىسىنى سەۋەبلەرگە باغلىغان. شۇڭا مۇسۇلمانلار ھەر ئىشتا

سەۋەب قىلىش بىلەن ئاللاھقا يۈلىنىش ئىككىسىنى قولدىن بەرمەسلىككە بويرۇلغان. ئاللاھقا يۈلىنىش بىلەن سەۋەب ئىككىسى بىر ـ بىرىدىن قەتئىي ئايرىلماسلىقى لازىم.

دۇئالارنىڭ ئىجابەت بولۇشى ئۈچۈنمۇ دۇئا قىلغۇچىنىڭ چىن مۇسۇلمان بولۇشى ۋە ئاللاھنىڭ شەرتلىرى تولۇق بولغان دۇئالارنى ئىجابەت قىلىپ، ھاجەتلەرنى راۋا قىلىدىغانلىقىغا چىن ئىشىنىدىغان بولىشى شەرتتۇر.

شۇ ئىنىقكى، كۆز تېگىشىنىڭ راستلىقى ۋە يامان كۆزلەرنىڭ كىشىلەرگە زىيان يەتكۈزەلەيدىغانلىقى بىر ھەقىقەتتۇر. بۇ ئىنسانلار تۇرمۇشىدا كۆرىلىپ كەلگەن بىر ئىش. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىر ھەدىسىدە: «كۆزنىڭ تېگىدىغانلىقى راستتۇر، ئەگەر قەدەرنىڭ ئالدىغا ئۆتىدىغان بىر نەرسە بولسا ئىدى، ئۇ چوقۇم كۆز بولاتتى» دەپ كۆرسەتكەن. [ئەھمەد رىۋايىتى]

كۆز توغرۇلۇق بۇ ماۋزۇ ئىككى تۈرلۈك بولۇپ، بىرى، كۆز تېگىشتىن بۇرۇن ئۇنىڭ ئالدىنى ئېلىش، يەنە بىرى كۆز تەككەندىن كېيىن ئۇنىڭدىن شىپا تېپىش ئۈچۈن چارە قىلىشتىن ئىبارەت.

1- كۆز تېگىشتىن ساقلىنىشنىڭ چارىلىرى:

(1) شەرىئەت ئەھكاملىرىنى تولۇق ئورۇنلاش، مەنئى قىلىنغان ئىشلارنى تەرك ئېتىش ۋە چوڭ ـ كىچىك بارلىق گۇناھلارغا تەۋبە قىلىش.

(2) قۇرئان كەرىم تىلاۋىتى بىلەن كۆپرەك مەشغۇل بولۇش.

(3) شەرىئەتتە كۈندىلىك ئوقۇشقا بۇيرۇلغان دۇئالارنى ئوقۇشنى ئۆزىگە ۋەزىپە قىلىش. مەزكۇر دۇئالارنىڭ مۇھىمرەكلىرى تۆۋەندىكىچە:

بِسمِ اللهِ الذِي لايضر مع اسمِهِ شيءٌ في الأرض ولا في السماءِ وهو السمِيع العلِيم.[3قېتىم].

تەرجىمىسى: «ئۇنىڭ نامىنى ئاتىغان كىشىگە ئاسمان ۋە زېمىندە ھېچقانداق نەرسە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ئاللاھنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن. ئاللاھ ھەممىنى ئاڭلىغۇچى ۋە تولۇق بىلگۈچىدۇر» دېگەن بۇ دۇئانى ۋە ئىخلاس، فەلەق، ناس سۈرىلىرىنىڭ ھەر بىرىنى ئەتىگەن ھەم ئاخشاملىرى ئۈچ قېتىمدىن ئوقۇش. [تىرمىزىي رىۋايىتى].

ھەر نامازدىن كېيىن ۋە يېتىشتىن بۇرۇن ئايەتۇلكۇرسىنى بىر قېتىمدىن ۋە **لا إله إلا اللهُ وحده لاشريك له، له الملك وله الحمد وهو على كُل شيءٍ قـدِير** نى كۈنىگە 100 قېتىمدىن ئوقۇش. [بۇخارىي رىۋايىتى].

(4) ئۆزىدىن ياكى پۇل ـ مېلىدىن ياكى ئائىلىسىدىكىلىرىنىڭ بىرەرسىدىن خۇشلانغان ۋاقتىدا، ئاللاھ تائالادىن بەرىكەت تىلەپ «مۇبارەك بولسۇن» دېيىش ۋە مۇنۇ دۇئانى ئوقۇش:

ماشاءَ الله لاَ قُوةَ اِلاَ بِالله، اَللهم بارك عليه.

تەرجىمىسى: « ھەممە ئاللاھنىڭ خاھىشى بىلەن بولغۇچىدۇر. ئاللاھنىڭ ياردىمى بولمىسا قولىمىزدىن ھېچ ئىش كەلمەيدۇ. ئى ئاللاھ! ئۇنىڭغا بەرىكەت ئاتا قىلغىن» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دەپ كۆرسەتكەن: «سىلەرنىڭ بىرىڭلار ئۆزىدە ياكى مال ـ دۇنياسىدا ياكى دىنىي بۇرادەرلىرىنىڭ بېرەرسىدە خوشاللىنارلىق بىر نەرسىنى كۆرسە، («**ماشاءالله...**»نى ئوقۇپ) ئۇنى مۇبارەكلىسۇن. چۈنكى كۆزنىڭ تېگىدىغانلىقى راستتۇر» [ئەھمەد رىۋايىتى]

(5) كۆزدىن قورقىلىدىغانلارنى كىشىلەر كۆزىدىن يوشۇرۇشقا تىرىشىش. [ئىبنى قەييىم جەۋزىنىڭ **«زاد المعاد»**ناملىق ئەسىرى 4 - جىلد، 173 - بەت].

2 - كۆز تەككەندىن كېيىن ئۇنى قايتۇرۇش چارىلىرى تۆۋەندىكىچە:

(1) فاتىھە، ئىخلاس، فەلەق، ناس سۈرىلىرىنى، ئايەتۇلكۇرسىنى، بەقەرە سۈرىسىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئىككى ئايىتى («ئامەنەررەسۇلۇ»دىن («كافىرىين»غىچە) نى، كۆز ۋە تىلدىن ساقلىنىشتا ئوقۇلىدىغان زىكىر ۋە دۇئالارنى ئۈچ قېتىمدىن ياكى ئۇنىڭدىن كۆپ ئوقۇپ كۆز تەككەن كىشىگە، خۇسۇسەن ئۇنىڭ ئاغرىغان يېرىگە سۈفلەپ ئوڭ قول بىلەن سىپاش. [پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ شۇنداق قىلغانلىقىنى ئىمام بۇخارىي رىۋايەت قىلغان].

كۆز تەككەن كىشى ئەگەر قۇرئان ساۋادى بار كىشى بولسا، يوقىرىقىلارنى ئۆزى ئوقۇغىنى ياخشى.

(2) يوقىرىقى ئايەت ۋە دۇئالارنى سۇغا ئوقۇپ كۆز تەككۈچىگە ئىچكۈزۈش ۋە ئاشقىنىنى ئۇنىڭغا چېچىش. [پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ سابىت ئىبنى قەيس ئىسىملىك بىر ساھابىنى شۇنداق داۋالىغانلىقىنى ئەبۇداۋۇد رىۋايەت قىلغان].

سېھىرنىڭ تەسىر قىلىدىغانلىقى ۋە كىشىلەرنى تۈرلۈك دەرت - ئەلەملەرگە ۋە كېسەللىكلەرگە ئۇچرىتىدىغانلىقى، ھەتتا ئۆلۈمگىمۇ سەۋەب بولالايدىغانلىقى بىر ھەقىقەتتۇر. سېھىر شۇنداق بىر يامان ئىشكى، سېھىر قىلىش، ئۇنى ئۆگىنىش، باشقىلارغا ئۆگىتىش ۋە سېھىرگە ياردەم قىلىش ئەڭ ئېغىر ۋە چوڭ گۇناھلاردىن سانىلىدۇ. سېھىرگەرلەر ۋە سېھىر ئۆگەتكۈچىلەر شەكسىز كاپىرلاردۇر. پۈتۈن تەپسىرشۇناس ئالىملار قۇرئان كەرىمدىكى «سۇلايمان (سېھىرگەر بولغىنى ۋە سېھىر ئۆگىنىش بىلەن)كاپىر بولغىنى يوق، لېكىن شەيتانلار كىشىلەرگە سېھىر ئۆگىتىپ كاپىر بولدى» [بەقەرە سۈرىسى 102 - ئايەت] دېگەن ئايەتنىڭ تەپسىرىدە، سېھىر قىلغۇچى ۋە ئۇنى ئۆگەتكۈچىلەرنىڭ چوقۇم كاپىر بولىدىغانلىقىنى تەكىتلىمەكتە.

سېھىر توغرۇلۇق بۇ ماۋزۇ ئىككى تۈرلۈك بولۇپ، بىرى، سېھىر قىلىنىشتىن بۇرۇن ئۇنىڭ ئالدىنى ئېلىش، يەنە بىرى سېھىر قىلىنغاندىن كېيىن ئۇنىڭدىن شىپا تېپىش ئۈچۈن چارە قىلىشتىن ئىبارەت.

1- سېھىردىن ساقلىنىش ئۈچۈن تۆۋەندىكىلەرگە رىئايە قىلىش لازىم:

(1) ھەر خىل ئاپەتلەر، ئاغرىق - سىلاق ۋە خېيىمخەتەرلەردىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئوقۇلىدىغان ئايەت ۋە دۇئالارنى، خۇسۇسەن، فاتىھە سۈرىسىنى، ئايەتۇلكۇرسىنى، ئىخلاس، فەلەق ۋە ناس سۈرىلىرىنى، بەقەرە سۈرىسىنىڭ ئاخىرقى ئىككى ئايىتىنى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كۈندىلىك تۇرمۇشىدىكى تۈرلۈك مۇناسىۋەتلەر، ھاللار ۋە جايلاردا ئوقۇشنى ئۆزىگە ۋەزىپە قىلغان دۇئالارنى، كۆزدىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئوقۇلىدىغان دۇئا ۋە زىكىرلەرنى كۆپ ئوقۇشقا ئادەتلىنىش. [پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ شۇنداق قىلغانلىقىنى ئىبنى قەييىم جەۋزى **«زادالمەئاد»** ناملىق ئەسىرىنىڭ 4 - جىلد،126 - بېتىدە بايان قىلغان].

(2) شەرىئەت تەكلىپلىرىنى تولۇق ئورۇنداش بىلەن بىرگە، ئۆزىنى پاكىز تۇتۇش ۋە گۇناھ، ھارام ئىشلاردىن يىراق بولۇش.

(3) قۇرئان تىلاۋىتى بىلەن كۆپرەك مەشغۇل بولۇش.

2– سېھىرگە مۇپتىلا بولغاندىن كېيىن، ئۇنىڭدىن شىپا تېپىشنىڭ چارىلىرى تۆۋەندىكىچە:

(1) سېھىر قىلىنغان ئورۇن بىلىنسە، ئۇنى شەرئەتكە خىلاپ كەلمەيدىغان يوللار ئارقىلىق چىقىرىپ تاشلاش. بۇ ئەڭ ئۈنۈملۈك چارىدۇر. [پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ شۇنداق قىلىشقا بۇيرىغانلىقىنى بۇخارىي رىۋايەت قىلغان].

(2) فاتىھە، ئىخلاس، فەلەق، ناس سۈرىلىرىنى، ئايەتۇلكۇرسىنى، بەقەرە سۈرىسىنىڭ ئەڭ ئاخىرقى ئىككى ئايىتى («ئامەنەررەسۇلۇ» دىن«كافىرىين»غىچە) نى ئۈچ قېتىمدىن ياكى ئۇنىڭدىن كۆپ ئوقۇپ بىمارغا سۈفلەپ يۇرۇش. [پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ شۇنداق قىلىشقا بۇيرىغانلىقىنى ئىمام بۇخارىي رىۋايەت قىلغان].

(3) بىمارنىڭ ئاغرىغان يېرىگە قولنى قويۇپ تۇرۇپ، مۇنۇ دۇئالارنى ئوقۇش:

1- **اَللهم رب الناس اِذْهِب الْباس اِشفِهِ وأنت الشافِي لَا شِفَاءَ إلا شِفَاؤك شِفَاءً لَا يغادِر سقَماً.**[3قېتىم].

تەرجىمىسى: «ئى ئىنسانلارنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھ! دەرتكە داۋا، رەنجىمىزگە شىپالىق بەرگىن، ھەقىقەتەن سەن ھەرقانداق ئاغرىقلارغا شىپالىق بەرگۈچىسەن. سېنىڭدىن بۆلەك شىپالىق بەرگۈچى يوق، سېنىڭ شىپايىڭ بىلەن كېسەللىك قالمايدۇ» [بۇخارىي رىۋايىتى].

2ـ **أَعُوذُ بِكَلِماتِ اللهِ التامةِ، مِن كُل شيطَانٍ وهامةٍ، ومِن كُل عينٍ لَامةٍ.**[3قېتىم].

تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ ئۇلۇغ كەلىمىلىرىگە سېغىنىپ ھەرقانداق شەيتاندىن، خەتەرلىك مەخلۇقلاردىن ۋە ھەرقانداق يامان كۆزدىن پاناھ تىلەيمەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

3- **أعوذُ بِكَلِماتِ اللّهِ التاماتِ مِن شر ما خلَق.** [3قېتىم].

تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ ئۇلۇغ كەلىمىلىرىگە سېغىنىپ، مەخلۇقاتنىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمەن». [مۇسلىم رىۋايىتى].

4- **أسألُ اللهَ الْعظِيم رب الْعرش الْعظِيم أنْ يشفِيك.** [7قېتىم ئوقۇلىدۇ].

تەرجىمىسى: «بۈيۈك ئەرشىنىڭ ئىگىسى بولغان ئۇلۇغ ئاللاھتىن سىزگە شىپالىق سورايمەن» [تىرمىزىي رىۋايىتى].

5- **بِسمِ اللهِ أرقِيك مِن كُل داءٍ يؤذِيك مِن كُل حاسِدٍ إذَا حسد، ومِن كُل عينٍ وسم، والله يشفِيك.** [3قېتىم].

تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ نامى بىلەن سىزنى ئازاپلىغۇاتقان ھەرقانداق ئاغرىق، ھەر قانداق ھەسەد، ھەر قانداق يامان كۆز ۋە ھەر قانداق زەھەرلىنىشتىن شىپالىق تېپىشىڭىز ئۈچۈن ئوقۇيمەن. ئاللاھ چوقۇم شىپالىق بەرگۈسى، ئاللاھنىڭ نامى بىلەن ئوقۇدۇم» [مۇسلىم رىۋايىتى].

پايدىلىنىلغان ماتېرىياللار

كىتاب ئىسمى ئاپتورى

1- القرآن الكريم
2- كتب التفاسير ابن كثير، قرطبي، طبري
3-الصحاح الستة رواة الستة
4-الأذكار الإمام يحي بن شرف النووي
5- إحياء علوم الدين الإمام الغزالي
6-حصن المسلم سعيد ابن وهف القحطاني
7-جوامع الدعاء عبد الرحمن الجبرين
8ـ أذكار اليوم والليلة سيد توفيق
9ـ أذكار مأثورة عبد النافع الرفاعي
10ـ دعاء المسلم صديقة شرف الدين
11-الدعاء والعلاج بالرقية سعيدبن وهف القحطاني

ئېتىگەن ـ ئاخشامدا ئوقۇلىدىغان
زىكىر ۋە دۇئالار
(كۆنلۈك ۋەزىپە)

تۈزگۈچى:
شەھىد ھەسەن ئەل بەننا

أعوذُ بِالله السمِيعِ العلِيمِ مِن الشيطان الرجِيمِ

تەرجىمىسى: «ھەممىنى ئاڭلاپ تۇرغۇچى ۋە ھەممىنى بىلىپ تۇرغۇچى ئاللاھقا سېغىنىپ قوغلاندى شەيتاننىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمەن».

بِسمِ اللهِ الرحمـٰنِ الرحِيمِ.

«ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن».

1 ـ **الحمد لِلهِ رب العالمِين. الرحمـٰنِ الرحِيمِ. مـٰلِكِ يومِ الدين. إِياك نعبد وإِياك نستعِين. اهدِنا الصراط المستقِيم. صِراط الذِين أنعمت عليهم غيرِ المغضوبِ عليهم ولاَ الضالين.**

تەرجىمىسى: «جىمى ھەمدۇ سانا ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھقا خاستۇر. ئاللاھ ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىباندۇر. قىيامەت كۈنىنىڭ ئىگىسىدۇر. رەببىمىز ساڭىلا ئىبادەت قىلىمىز ۋە سەندىنلا ياردەم سورايمىز. بىزنى توغرا يولغا باشلىغىن. غەزىبىڭگە يولۇققانلارنىڭ ۋە ئازغانلارنىڭ يولىغا ئەمەس، سەن ئىنئام قىلغانلارنىڭ يولىغا باشلىغىن».

2 ـ **بِسمِ اللهِ الرحمـٰنِ الرحِيمِ. الم. ذَلِك الكِتاب لاَ ريب فِيهِ هدى للمتقِين. الذِين يؤمِنون بِالغيبِ ويقِيمونَ الصلاةَ ومِما رزقناهم ينفِقونَ. والذِين يؤمِنونَ بِما أنزِلَ إِليك وما أنزِلَ مِن قبلِك وبِالآخِرةِ هم يوقِنونَ. أولَئِك على هدى من ربهِم وأولَئِك هم المفلِحونَ.**

تەرجىمىسى: «ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، ئەلىف، لام، مىم، بۇ كىتابتا (يەنى قۇرئاندا) ھېچ شەك يوق، (ئۇ) تەقۋادارلارغا يېتەكچىدۇر. ئۇلار غەيبكە ئىشىنىدۇ، نامازنى ئادا قىلىدۇ، ئۇلار بىز بەرگەن مال-مۈلۈكتىن (خۇدا يولىغا) سەرپ قىلىدۇ. ئۇلار ساڭا نازىل قىلىنغان كىتابقا، سەندىن ئىلگىرىكى (پەيغەمبەرلەرگە) نازىل قىلىنغان كىتابلارغا ئىشىنىدۇ ۋە ئاخىرەتكە شەكسىز ئىشىنىدۇ. ئەنە شۇلار پەرۋەردىگارىنىڭ توغرا يولىدا بولغۇچىلاردۇر، ئەنە شۇلار بەختكە ئېرىشكۈچىلەردۇر». [بەقەرە سۈرىسى 1-5- ئايەتلەر].

3ـ الله لاَ إِلَـهَ إِلا هو الْحي الْقَيوم لاَ تأْخذُه سِنةٌ ولاَ نوم له ما فِي السماواتِ وما فِـي الأَرض من ذَا الذِي يشفَع عِنده إِلا بِإِذْنِهِ يعلَم ما بين أَيدِيهم وما خلْفَهم ولاَ يحِيطُونَ بِشيءٍ من عِلْمِـهِ إِلا بِما شاءَ وسِع كُرسِيه السماواتِ والأَرض ولاَ يؤوده حِفْظُهما وهو الْعلِي الْعظِيم. لاَ إِكْراه فِي الدين قَد تبين الرشد مِن الْغي فَمن يكْفُر بِالطاغُوتِ ويؤمِن بِاللّهِ فَقَدِ استمسك بِالْعروةِ الْوثْقَى لاَ انفِصـام لَها واللّه سمِيع علِيم. اللّه ولِي الذِين آمنواْ يخرِجهم من الظلُماتِ إِلَى النور والذِين كَفَرواْ أَولِيآؤهم الطاغُوت يخرِجونهم من النورِ إِلَى الظلُماتِ أُولَـئِك أَصحاب النارِ هم فِيها خالِدونَ.

تەرجىمىسى: «بىر ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر؛ ئاللاھ ھەمىشە تىرىكتۇر، ھەممىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچىدۇر؛ ئۇ مۈگدەپ قالمايدۇ، ئۇنى ئۇيقۇ باسمايدۇ؛ ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە نەرسە ئاللاھنىڭ مۈلكىدۇر؛ ئاللاھنىڭ رۇخسىتىسىز كىممۇ ئاللاھنىڭ ئالدىدا شاپائەت قىلالىسۇن؛ ئاللاھ ئۇلارنىڭ ئالدىدىكى (دۇنيادىكى)، كەينىدىكى (ئاخىرەت ئۈچۈن تەييارلىغا) ئىشلارنىڭ ھەممىسىنى بىلىپ تۇرىدۇ؛ ئۇلار ئاللاھنىڭ مەلۇماتىدىن ئاللاھ ئۇلارغا بىلدۈرۈشنى خالىغان نەرسىلەردىن باشقا ھېچ نەرسىنى بىلمەيدۇ، ئاللاھنىڭ مەلۇماتى ئاسمانلارنى ۋە زېمىننى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ. ئاسمان - زېمىننى ساقلاش ئۇنىڭغا ئېغىر كەلمەيدۇ. ئۇ يۇقىرى مەرتىبىلىكتۇر، ھەممىدىن ئۇلۇغدۇر. دىندا (ئۇنىڭغا كىرىشكە) زورلاش يوقتۇر، ھىدايەت گۇمراھلىقتىن ئېنىق ئايرىلدى، كىمكى تاغۇت (يەنى ئاللاھتىن باشقا بارچە مەبۇد) نى ئىنكار قىلىپ، ئاللاھقا ئىمان ئېيتىدىكەن، ئۇ سۇنماس، مەھكەم تۇتقىنى تۇتقان بولىدۇ. ئاللاھ (بەندىلىرىنىڭ سۆزلىرىنى) ئاڭلاپ تۇرغۇچىدۇر، (ئىشلىرىنى) بىلىپ تۇرغۇچىدۇر. ئاللاھ مۆمىنلەرنىڭ ئىگىسىدۇر، ئۇلارنى (كۇفرىنىڭ) زۇلمىتىدىن (ئىماننىڭ) يورۇقلىقىغا چىقىرىدۇ. كاپىرلارنىڭ ئىگىسى شەيتاندۇر، ئۇلارنى (ئىماننىڭ) يورۇقلىقىدىن (گۇمراھلىقنىڭ) قاراڭغۇلۇقلىرىغا چىقىرىدۇ. ئەنە شۇلار ئەھلى دوزاختۇر، ئۇلار دوزاختا مەڭگۈ قالغۇچىلاردۇر». [بەقەرە سۈرىسى 255 - 257 - ئايەتلەر].

4- للهِ ما فِي السماواتِ وما فِي الأَرضِ وإِن تبدواْ ما فِي أَنفُسِكُم أَو تخفُوه يحاسِبكُم بِـهِ اللّـه فَيغفِر لِمن يشاءُ ويعذب من يشاءُ واللّه علَى كُل شيءٍ قَدِير . آمن الرسولُ بِما أُنزِلَ إِلَيهِ مِن ربـهِ والْمؤمِنونَ كُلٌ آمن بِاللّهِ وملآئِكَتِهِ وكُتبِهِ ورسلِهِ لاَ نفَرق بين أَحدٍ من رسلِهِ وقَالُواْ سمِعنا وأَطَعنـا غُفْرانك ربنا وإِلَيك الْمصِير. لاَ يكَلِّف اللّه نفْسا إِلاَّ وسعها لَها ما كَسبت وعلَيها ما اكْتسبت ربنـا لاَ تؤاخِذْنا إِن نسِينا أَو أَخطَأْنا ربنا ولاَ تحمِلْ علَينا إِصرا كَما حملْته علَى الَّذِين مِن قَبلِنا ربنـا ولاَ تحملْنا ما لاَ طَاقَةَ لَنا بِهِ واعف عنا واغْفِر لَنا وارحمنا أَنت مولاَنا فَانصرنا علَى الْقَومِ الْكَافِرِين.

تەرجىمىسى: «ئاسمانلاردىكى، زېمىندىكى شەيئىلەر (ئىگىدارچىلىق قىلىش جەھەتتىن بولسۇن، تەسەررۇپ قىلىش جەھەتتىن بولسۇن) ئاللاھنىڭ ئىلكىدىدۇر. دىلىڭلاردىكى (يامانلىقنى) مەيلى ئاشكارا قىلىڭلار، مەيلى يوشۇرۇڭلار، ئۇنىڭ ئۈچۈن ئاللاھ سىلەردىن ھېساب ئالىدۇ. ئاللاھ خالىغان كىشىگە مەغپىرەت قىلىدۇ، خالىغان كىشىگە ئازاب قىلىدۇ. ئاللاھ ھەممە نەرسىگە قادىردۇر. پەيغەمبەر پەرۋەردىگارى تەرىپىدىن ئۇنىڭغا نازىل قىلىنغان كىتابقا ئىمان كەلتۈردى، مۆمىنلەرمۇ ئىمان كەلتۈردى، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئاللاھقا ۋە ئاللاھنىڭ پەرىشتىلىرىگە، كىتابلىرىغا ۋە پەيغەمبەرلىرىگە ئىمان كەلتۈردى. (ئۇلار) «ئاللاھنىڭ پەيغەمبەرلىرىنىڭ ھېچبىرىنى ئايرىۋەتمەيمىز (يەنى ئۇلارنىڭ بەزىسىگە ئىمان ئېيتىپ، بەزىسىگە ئىمان ئېيتماي قالمايمىز)» دەيدۇ. ئۇلار: «بىز (دەۋىتىڭنى) ئاڭلىدۇق ۋە (ئەمرىڭگە) ئىتائەت قىلدۇق، پەرۋەردىگارىمىز، مەغپىرىتىڭنى تىلەيمىز، ئاخىر ياندىغان جايىمىز سېنىڭ دەرگاھىڭدۇر» دەيدۇ. ئاللاھ ھېچكىمنى تاقىتى يەتمەيدىغان ئىشقا تەكلىپ قىلمايدۇ. كىشىنىڭ قىلغان ياخشىلىقى (نىڭ ساۋابى) ئۆزىگىدۇر، يامانلىقى (نىڭ جازاسى مۇ) ئۆزىگىدۇر. (ئۇلار) «پەرۋەردىگارىمىز! ئەگەر بىز ئۇنتۇساق ياكى خاتالاشساق (يەنى بىز ئۇنتۇش ياكى سەۋەنلىك سەۋەبىدىن ئەمرىڭنى تولۇق ئورۇنلىيالمىساق)، بىزنى جازاغا تارتمىغىن. پەرۋەردىگارىمىز! بىزدىن ئىلگىرىكىلەرگە يۈكلىگىنىڭگە ئوخشاش، بىزگە ئېغىر يۈك يۈكلىمىگىن (يەنى بىزنى قىيىن ئىشلارغا تەكلىپ قىلمىغىن)، پەرۋەردىگارىمىز! كۈچىمىز يەتمەيدىغان نەرسىنى بىزگە ئارتمىغىن، بىزنى كەچۈرگىن، بىزگە مەغپىرەت قىلغىن، بىزگە رەھىم قىلغىن، سەن بىزنىڭ ئىگىمىزسەن، كاپىر قەۋمگە قارشى بىزگە ياردەم بەرگىن» دەيدۇ» [بەقەرە سۈرىسى 284 - 286 - ئايەتلەر].

5- بِسمِ اللهِ لرحمـٰنِ لرحِيمِ. آلم. اللهُ لاَ إِلَه إِلا هو الْحي الْقَيوم.

تەرجىمىسى: «ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن. ئەلىف، لام، مىم. ئاللاھتىن باشقا ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، ئاللاھ (ھەمىشە) تىرىكتۇر» [ئال ئىمران سۈرىسى 1 - 2 - ئايەتلەر].

6 – وعنتِ الْوجوه لِلْحي الْقيومِ وقَد خاب من حملَ ظُلْما . ومن يعملْ مِن الصالِحاتِ وهو مؤمِن فَلاَ يخاف ظُلْما ولاَ هضما.

تەرجىمىسى: «گۇناھكارلار مەخلۇقاتنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچى (مەڭگۈ) ھايات ئاللاھقا ئېگىلىدۇ، ئاللاھقا شېرىك كەلتۈرگەنلەر شەكسىز زىيان تارتىدۇ. مۆمىن تۇرۇپ ياخشى ئەمەللەرنى قىلغانلار يامانلىقلىرىنىڭ ئېشىپ كېتىشىدىن ۋە ياخشىلىقلىرىنىڭ كېمىيىپ كېتىشىدىن قورقمايدۇ» [تاھا سۈرىسى 111 - 112 - ئايەتلەر].

7- حسبِي اللَّه لاَ إِلَه إِلا هو علَيهِ توكَّلْت وهو رب الْعرشِ الْعظِيمِ .(7قېتىم ئوقۇلىدۇ) .

تەرجىمىسى: «ئاللاھ ماڭا كۇپايىدۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچ ئىلاھ يوقتۇر، ئۇنىڭغا تەۋەككۇل قىلدىم (يەنى ئاللاھقا يۆلەندىم، ئاللاھتىن باشقا ھېچ ئەھەددىن ئۈمىد كۈتمەيمەن ۋە ھېچ ئەھەددىنمۇ قورقمايمەن)، ئۇ بۈيۈك ئەرشنىڭ پەرۋەردىگارىدۇر» [تەۋبە سۈرىسى 129 - ئايەت].

8ـ قُلِ ادعواْ اللّه أَوِ ادعواْ الرحمن أَيا ما تدعواْ فَلَه الأَسماء الْحسنى ولاَ تجهر بِصلاتِك ولاَ تخافِت بِها وابتغِ بين ذَلِك سبِيلاً. وقُلِ الْحمد لِلّهِ الَّذِي لَم يتخِذْ ولَدا ولَم يكُن لَّه شرِيك فِي الْملْكِ ولَم يكُن لَّه ولِي من الذُّلَّ وكَبره تكْبِيرا.

تەرجىمىسى: «ئاللاھ دەپ ئاتىساڭلارمۇ بولىدۇ، رەھمان دەپ ئاتىساڭلارمۇ بولىدۇ، قايسىنى ئاتىساڭلار (ھەممىسى ياخشىدۇر). چۈنكى ئاللاھنىڭ نۇرغۇن گۈزەل ئىسىملىرى بار» دېگىن، نامىزىڭدا (قىرائەتنى) (مۇشرىكلار ئاڭلاپ قېلىپ ساڭا ئەزىيەت يەتكۈزمەسلىكى ئۈچۈن) يۇقىرى ئاۋاز بىلەنمۇ ئوقۇمىغىن، (مۆمىنلەر ئاڭلىماي قالماسلىقى ئۈچۈن) پەس ئاۋاز بىلەنمۇ ئوقۇمىغىن، ئۇلارنىڭ ئارىسىدا ئوتتۇرا يول تۇتقىن. ئېيتقىنكى، «جىمى ھەمدۇ سانا بالىسى بولۇشتىن پاك بولغان، سەلتەنىتىدە شېرىكى بولمىغان، خارلىقتىن قۇتۇلۇش ئۈچۈن دوستقا موھتاج بولمىغان (يەنى خار بولمىغان، ياردەمچىگە موھتاج بولمىغان) ئاللاھقا خاستۇر! ئاللاھنى مۇكەممەل رەۋىشتە ئۇلۇغلىغىن». [ئىسرا سۈرىسى 110 - 111 - ئايەتلەر].

9- أَفَحسِبتم أَنما خلَقْناكُم عبثًا وأَنكُم إِلَينا لَا ترجعونَ. فَتعالَى اللَّه الْملِك الْحق لَا إِلَه إِلَّا هو رب الْعرشِ الْكَرِيمِ. ومن يدع مع اللَّهِ إِلَها آخر لَا برهانَ لَه بِهِ فَإِنما حِسابه عِند ربهِ إِنه لَا يفْلِح الْكَافِرون. وقُل رب اغْفِر وارحم وأَنت خير الراحِمِين .

تەرجىمىسى: «ئى ئىنسانلار! بىزنى سىلەر ئۆزەڭلارنى بىكار ياراتتى (يەنى سىلەر بىزنى ھايۋاناتلارنى ياراتقىنىمىزدەك بىز ھېچقانداق ساۋابمۇ بەرمەيدىغان، جازامۇ بەرمەيدىغان قىلىپ ياراتتى)، ئۆزەڭلارنى بىزنىڭ دەرگاھىمىزغا قايتۇرۇلمايدۇ دەپ ئويلامسىلەر؟ ھەق - پادىشاھ ئاللاھ ئۈستۈندۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچ ئاللاھ يوقتۇر، ئاللاھ ئۇلۇغ ئەرشنىڭ

پەرۋەردىگارىدۇر. كىمكى ھېچقانداق دەلىلى بولمىغان ھالدا ئاللاھقا قوشۇپ يەنە بىر مەبۇدقا ئىبادەت قىلىدىكەن، پەرۋەردىگارىنىڭ دەرگاھىدا ھېساب بېرىدۇ، كاپىرلار ھەقىقەتەن نىجات تاپمايدۇ «پەرۋەردىگارىم! مەغپىرەت قىلغىن، رەھىم قىلغىن، سەن رەھىم قىلغۇچىلارنىڭ ياخشىسىسەن» دېگىن». [نۇر سۈرىسى 115 - 118 - ئايەتلەر].

10- فَسبحانَ اللهِ حِين تمسونَ وحِين تصبِحونَ. وله الْحمد فِي السماواتِ والْأرض وعشِيا وحِين تظْهرونَ. يخرج الْحي مِن الْميتِ ويخرج الْميت مِن الْحي ويحيِي الْأرض بعد موتها وكَذَلِك تخرجونَ. ومِن آياتِهِ أنْ خلَقَكُم من ترابٍ ثُم إذَا أنتم بشر تنتشِرونَ. ومِن آياتِهِ أنْ خلَق لَكُم من أنفُسِكُم أزواجا لتسكُنوا إلَيها وجعلَ بينكُم مودةً ورحمةً إن فِي ذَلِك لَآياتٍ لقَومٍ يتفَكرونَ. ومِن آياتِهِ خلْق السماواتِ والْأرض واختِلَاف أَلْسِنتِكُم وأَلْوانِكُم إن فِي ذَلِك لَآياتٍ للْعالِمِين. ومِن آياتِهِ منامكُم بِاللَّيل والنهار وابتِغاؤكُم من فَضلِهِ إن فِي ذَلِك لَآياتٍ لقَومٍ يسمعونَ. ومِن آياتِهِ يرِيكُم الْبرق خوفًا وطَمعا وينزلُ مِن السماءِ ماءً فَيحيِي بِهِ الْأرض بعد موتها إن فِي ذَلِك لَآياتٍ لقَومٍ يعقِلُونَ. ومِن آياتِهِ أن تقُوم السماءُ والْأرض بِأَمرِهِ ثُم إذَا دعاكُم دعوةً من الْأرض إذَا أنتم تخرجونَ. ولَه من فِي السماواتِ والْأرض كُل له قَانِتونَ.

تەرجىمىسى: «سىلەر ئاخشامدا ۋە ئەتىگەندە ئاللاھقا تەسبىھ ئېيتىڭلار. ئاسمانلاردىكى، زېمىندىكى ھەمدۇ سانا، كەچ ۋە پېشىن ۋاقىتلىرىدىكى ھەمدۇ سانانىڭ ھەممىسى ئاللاھقا خاستۇر. ئاللاھ جانسىز نەرسىلەردىن جانلىق نەرسىلەرنى چىقىرىدۇ، جانلىق نەرسىلەردىن جانسىز نەرسىلەرنى چىقىرىدۇ، ئۆلگەن زېمىننى تىرىلدۈرىدۇ (يەنى قۇرغاق زېمىننى ئۆسۈملۈكلەر بىلەن كۆكەرتىدۇ)، سىلەرمۇ مۇشۇنداق تىرىلدۈرۈلىسىلەر، ئاللاھنىڭ سىلەرنى تۇپراقتىن ياراتقانلىقى، ئاندىن سىلەرنىڭ ئىنسان بولۇپ زېمىندا تارىلىپ يۈرۈشۈڭلار ئاللاھنىڭ(كامالى قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان) ئالامەتلىرىدىندۇر. ئاياللار بىلەن ئۇنسى - ئۈلپەت ئېلىشىڭلار ئۈچۈن (ئاللاھنىڭ) ئۇلارنى سىلەرنىڭ ئۆز تېپىڭلاردىن ياراتقانلىقى، ئاراڭلاردا (يەنى ئەر - خوتۇن ئارىسىدا) مېھىر - مۇھەببەت ئورناتقانلىقى ئاللاھنىڭ (كامالى قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان) ئالامەتلىرىدىندۇر، پىكىر يۈرگۈزىدىغان قەۋم ئۈچۈن، شەك - شۈبھىسىزكى، بۇنىڭدا نۇرغۇن ئىبرەتلەر بار. ئاللاھنىڭ ئاسمانلارنى، زېمىننى ياراتقانلىقى، تىللىرىڭلارنىڭ، رەڭگىلىرىڭلارنىڭ خىلمۇخىل بولۇشى ئاللاھنىڭ(كامالى قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان) ئالامەتلىرىدىندۇر، بۇنىڭدا بىلىملىك كىشىلەر ئۈچۈن ھەقىقەتەن نۇرغۇن ئالامەتلەر بار. سىلەرنىڭ كېچىسى ۋە كۈندۈزى ئۇخلىشىڭلار، (كۈندۈزى) ئاللاھنىڭ مەرھەمىتىدىن (رىزىق) تەلەپ قىلىپ (ھەرىكەتلىنىشىڭلار) ئاللاھنىڭ (كامالى قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان) ئالامەتلىرىدىندۇر، شەك - شۈبھىسىزكى، بۇنىڭدا ئاڭلايدىغان قەۋم ئۈچۈن نۇرغۇن ئىبرەتلەر بار. ئاللاھنىڭ

سلەرگە چاقماقنى قورقۇنچ ۋە ئۈمىد قىلىپ كۆرسىتىشى، بۇلۇتتىن يامغۇر ياغدۇرۇپ ئۇنىڭ بىلەن ئۆلگەن زېمىننى تىرىلدۈرۈشى ئاللاھنىڭ (كامالى قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان) ئالامەتلىرىدىندۇر، چۈشىنەلەيدىغان قەۋم ئۈچۈن بۇنىڭدا، شەك – شۈبھىسىزكى، نۇرغۇن ئىبرەتلەر بار. ئاللاھنىڭ ئاسمان - زېمىننى ئۆز ئەمرى بىلەن (مۇئەللەق) تۇرغۇزۇشى ئاللاھنىڭ (كامالى قۇدرىتىنى كۆرسىتىدىغان) ئالامەتلىرىدىندۇر، ئاندىن ئاللاھ (قەبرىلەردە كۆمۈلۈپ ياتقان) سىلەرنى يەر ئاستىدىن چاقىرسا، دەرھال چىقىسىلەر ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى ھەممە ئاللاھنىڭدۇر (يەنى ئاللاھنىڭ مۈلكىدۇر، ئاللاھنىڭ مەخلۇقاتىدۇر ۋە ئاللاھنىڭ تەسەررۇپى ئاستىدىدۇر)، ھەممە ئاللاھقا بويسۇنغۇچىدۇر». [رۇم 17 - 26 - ئايەتلەر].

11-بِسمِ اللهِ لرحمـٰن لرحِيم. حم. تنزِيلُ الْكِتابِ مِن اللهِ الْعزِيزِ الْعلِيمِ. غَافِرِ الذنبِ وقَابِـل التوبِ شدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطول لا إِلٰه إِلا هو إِليهِ الْمصِير.

تەرجىمىسى: «ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، ھامىم. (بۇ) كىتاب (يەنى قۇرئان) غالىب، ھەممىنى بىلگۈچى ئاللاھ تەرىپىدىن نازىل قىلىنغاندۇر. (ئاللاھ) گۇناھنى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، تەۋبىنى قوبۇل قىلغۇچىدۇر. (ئاللاھنىڭ) ئازابى قاتتىقتۇر، (ئاللاھ) ئىنئام ئىگىسىدۇر، ئۇنىڭدىن باشقا ھېچ ئىلاھ يوقتۇر، ئاقىۋەت قايتىدىغان جاي ئۇنىڭ دەرگاھىدۇر». [غافىر سۈرىسى 1 – 3 – ئايەتلەر].

12- هو الله الذِي لَا إِلٰه إِلا هو عالِم الْغيبِ والشهادةِ هو الرحمن الرحِيم . هو الله الذِي لَا إِلٰـه إِلا هو الْملِك الْقُدوس السلَام الْمؤمِن الْمهيمِن الْعزِيز الْجبار الْمتكبر سبحانَ اللهِ عما يشرِكُونَ. هو الله الْخالِق الْبارِئ الْمصور لَه الْأَسماءُ الْحسنى يسبح لَه ما فِي السماواتِ والْأَرض وهـو الْعزِيـز الْحكِيم.

تەرجىمىسى: «ئاللاھتىن باشقا ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، ئۇ يوشۇرۇننى، ئاشكارىنى بىلگۈچىدۇر، ئۇ ناھايىتى شەپقەتلىكتۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر (يەنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە) كەڭ رەھمەت ئىگىسىدۇر. (ئاللاھتىن باشقا ھېچ مەبۇد (بەرھەق) يوقتۇر، ئۇ (مۇتلەق) پادىشاھتۇر (يەنى پۈتۈن مەخلۇقاتنىڭ مالىكىدۇر)، پاكتۇر (يەنى ھەممە نۇقساندىن پاكتۇر)، (مۆمىنلەرگە) سالامەتلىك بېغىشلىغۇچىدۇر، (دوستلارنى قورقۇنچتىن، ئازابتىن) ئەمىن قىلغۇچىدۇر، ھەممىنى كۆزىتىپ تۇرغۇچىدۇر، غالىبتۇر، قەھر قىلغۇچىدۇر، ئۇلۇغلۇق ئىگىسىدۇر، (مۇشرىكلارنىڭ) شېرىك كەلتۈرگەن نەرسىلىرىدىن پاكتۇر. ئاللاھ (ھەممىنى) ياراتقۇچىدۇر، (يوقلۇقتىن) پەيدا قىلغۇچىدۇر، (ھەممە نەرسىگە) سۈرەت (شەكىل) بېغىشلىغۇچىدۇر، ئەڭ چىرايلىق ئىسىملارغا ئىگىدۇر،

ئاسمانلاردىكى ۋە زېمىندىكى نەرسىلەر ئۇنىڭغا تەسبىھ ئېيتىپ تۇرىدۇ، ئۇ غالىبتۇر، ھېكمەت بىلەن ئىش قىلغۇچىدۇر». [ھەشر سۈرىسى 22 - 24 - ئايەتلەر].

13-بِسمِ اللهِ لرحمـٰنِ لرحِيمِ. إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرض زِلْزالَها. وأَخرجتِ الْأَرض أَثْقَالَهـا. وقَـالَ الْإِنسانُ ما لَها. يومئِذٍ تحدثُ أَخبارها. بِأَن ربك أَوحى لَها . يومئِذٍ يصدر النـاس أَشـتاتا ليـروا أَعمالَهم. فَمن يعملْ مِثْقَالَ ذَرةٍ خيرا يره ومن يعملْ مِثْقَالَ ذَرةٍ شرا يره

تەرجىمىسى: «ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن. زېمىن قاتتىق تەۋرىتىلگەندە، زېمىن (قويىندىكى) يۈكلىرىنى (يەنى مەدەنلەر، ئۆلۈكلەرنى)چىقارغاندا، ئىنسان (يەنى كاپىر) ئۇنىڭغا (يەنى زېمىنغا): «نېمە بولدى؟!» دېگەندە، بۇ كۈندە زېمىن ئۆزىنىڭ خەۋەرلىرىنى (يەنى ئۇنىڭ ئۈستىدە ئىشلەنگەن ياخشى - يامان ئىشلارنى) مەلۇم قىلىدۇ. (ئۇنىڭ مەلۇم قىلىشى) پەرۋەردىگارىنىڭ ئۇنى شۇنداق قىلىشقا ئەمر قىلغانلىقىدىندۇر. بۇ كۈندە كىشىلەر قىلغان ئەمەللىرىنىڭ نەتىجىسىنى كۆرۈش (يەنى نەتىجىسىگە ئېرىشىش) ئۈچۈن توپ - توپ بولۇپ تارىلىپ كېتىدۇ. كىمكى زەررىچىلىك ياخشى ئىش قىلىدىكەن، ئۇنىڭ مۇكاپاتىنى كۆرىدۇ. كىمكى زەررىچىلىك يامان ئىش قىلىدىكەن، ئۇنىڭ جازاسىنى تارتىدۇ» [زەلزەلە سۈرىسى].

14-بِسمِ اللهِ لرحمـٰنِ لرحِيمِ. قُلْ يا أَيها الْكَافِرون. لَا أَعبد ما تعبدونَ. ولَا أَنتم عابِدونَ مـا أَعبد. ولَا أَنا عابِد ما عبدتم. ولَا أَنتم عابِدونَ ما أَعبد لَكُم دِينكُم ولِي دِينِ.

تەرجىمىسى: «ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، (ئى مۇھەممەد! سېنى بۇتلارغا چوقۇنۇشقا ئۈندىگۈچى كۇففارلارغا) ئېيتقىنكى،«ئى كاپىرلار! سىلەر چوقۇنۇۋاتقان بۇتلارغا مەن چوقۇنمايمەن. سىلەرمۇ مەن ئىبادەت قىلىۋاتقان ئاللاھقا ئىبادەت قىلمايسىلەر. سىلەر چوقۇنغان بۇتلارغا مېنىڭ چوقۇنغىنىم يوق. سىلەرنىڭمۇ مەن ئىبادەت قىلغان ئاللاھقا ئىبادەت قىلغىنىڭلار يوق. سىلەرنىڭ دىنىڭلار ئۆزەڭلار ئۈچۈن، مېنىڭ دىنىممۇ ئۆزەم ئۈچۈن» [كافىرۇن سۈرىسى].

15-بِسمِ اللهِ لرحمـٰنِ لرحِيمِ. إِذَا جآءَ نصر اللهِ والْفَتح . ورأَيت الناس يدخلُونَ فِي دِينِ اللهِ أَفْواجا. فَسبح بِحمدِ ربك واستغفِره إِنه كَانَ تواباً.

تەرجىمىسى: «ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، ئاللاھنىڭ ياردىمى ۋە غەلىبىسى كەلگەن ۋە ئاللاھنىڭ دىنىغا كىشىلەرنىڭ توپ - توپ بولۇپ كىرگەنلىكىنى كۆرگىنىڭدە رەببىڭگە تەسبىھ ئېيتقىن، ھەمدى ئېيتقىن ۋە

ئۇنىڭدىن مەغپىرەت تىلىگىن. ئاللاھ ھەقىقەتەن تەۋبىنى بەك قوبۇل قىلغۇچىدۇر» [نەسر سۈرىسى].

16- **بِسمِ اللهِ لرحمـٰنِ لرحِيمِ. قُلْ هو الله أحد . الله الصمد . لم يلِد ولم يولَد . ولم يكُـن له كُفُواً أحد .** (3 قېتىم).

تەرجىمىسى: «ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن. ئېيتقىنكى، ئۇ — ئاللاھ بىردۇر. ھەممە ئاللاھقا مۇھتاجدۇر. ئاللاھ بالا تاپقانمۇ ئەمەس، تۇغۇلغانمۇ ئەمەس. ھېچ كىشى ئۇنىڭغا تەڭداش بولالمايدۇ» [ئىخلاس].

17ـ **بِسمِ اللهِ لرحمـٰنِ لرحِيمِ. قُلْ أعوذُ بِرب الْفَلَق. مِن شر ما خلَق. ومِن شر غَاسِـقٍ إِذَا وقَب. ومِن شر النفاثَاتِ فِي الْعقَدِ. ومِن شر حاسِدٍ إِذَا حسد .**(3 قېتىم).

تەرجىمىسى: **«**ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن، ”مەخلۇقاتنىڭ شەررىدىن، قاراڭغۇلۇقى بىلەن كىرگەن كېچىنىڭ شەررىدىن، تۈگۈنلەرگە دەم سالغۇچى سېھرىگەرلەرنىڭ شەررىدىن، سۈبھىنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھقا سېغىنىپ پاناھ تىلەيمەن“ دېگىن» [فەلەق سۈرىسى].

18ـ **بِسمِ اللهِ لرحمـٰنِ لرحِيمِ. قُلْ أعوذُ بِرب الناس. مِلكِ الناس. إِلَهِ النـاس. مِـن شـر الْوسواسِ الْخناس. الذِي يوسوس فِي صدورِ الناس. مِن الْجِنةِ و الناس.** (3 قېتىم). .

تەرجىمىسى: «ناھايىتى شەپقەتلىك ۋە مېھرىبان ئاللاھنىڭ ئىسمى بىلەن باشلايمەن. ئىنسانلارنىڭ پەرۋەردىگارى، ئىنسانلارنىڭ پادىشاھى، ئىنسانلارنىڭ ئىلاھى ئاللاھقا سېغىنىپ، كىشىلەرنىڭ دىللىرىدا ۋەسۋەسە قىلغۇچى جىنلاردىن ۋە ئىنسانلاردىن بولغان يوشۇرۇن شەيتاننىڭ ۋەسۋەسىسىنىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمەن“ دېگىن» [ناس سۈرىسى].

19- **أصبحنا وأصبح الْملك لِلّهِ** (ئاخشاملىرى: «**أمسينا وأمسى الْملك لِلهِ**» دەپ ئوقۇلىدۇ) **والْحمد لِلهِ، لاشرِيك له لاَإِله إِلا هو، وإِلَيهِ النشور** (ئاخشاملىرى: «**وإِلَيهِ الْمصِير**» دەپ ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «پادىشاھلىقنىڭ ئاللاھقا خاس ئىكەنلىكىنى ئىقرار قىلغان ھالدا ئەتىگەنلىكنى باشلىدۇق (ئاخشاملىقتا كىردۇق). جىمى ھەمدۇ سانا ئاللاھقا خاستۇر، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى يوق، ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق، بىزنىڭ تىرىلىنىدىغان جايىمىز ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر (بىزنىڭ قايتىدىغان جايىمىز ئاللاھنىڭ دەرگاھىدۇر)». [مۇسلىم رىۋايىتى].

20ـ **أصبحنا** (ئاخشاملىرى: « **أمسينا** » دەپ ئوقۇلىدۇ) **على فِطْرةِ الْإسلامِ، وعلى كلِمةِ الْإخلاصِ، وعلى دِينِ نبِينا محمدٍ صلى اللهُ عليهِ وسلم، وعلى مِلةِ أبِينا إبراهِيم حنِيفاً مسلِماً وما كانَ مِن الْمشرِكِين.**

تەرجىمىسى: «ئىسلامىي يارىتىلىشقا، ئىخلاس كەلىمىسى (كەلىمە تەييىبە)گە، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ دىنىغا ۋە ئاتىمىز ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنىڭ مىللىتىگە مۇستەھكەم بولغان، توغرا دىنغا ئەگەشكەن ھالدا ئەتىگەن تۇردۇق (كەچ قىلدۇق)، ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام مۇشرىكلەردىن ئەمەس ئىدى». [مۇسلىم رىۋايىتى].

21ـ **اَللهم إني أصبحت مِنك فِي نِعمةٍ وعافِيةٍ وسِترٍ، فَأَتِم علي نِعمتك وعافِيتك وسِترك فِي الدنيا والآخِرةِ.** (ئۈچ قېتىم).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! مەن سەن تەرەپتىن بېرىلگەن نېمەت، ئامانلىق ۋە مەغپىرەت ئىچىدە تاڭ ئاتقۇزدۇم. ئى ئاللاھ! نېمىتىڭنى، ئامانلىقىڭنى ۋە مەغپىرىتىڭنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتتە ماڭا تولۇقلاپ بەرگىن».

22- **اَللهم ما أصبح بِي** (ئاخشاملىرى: **«ما أمسى بِي»** دەپ ئوقۇلىدۇ) **مِن نِعمةٍ أو بأحدٍ مِن خلْقِك، فمِنك وحدك لا شرِيك لك، فَلك الْحمد ولك الشكْر، يا رب لك الْحمد كما ينبغِي لِجلال وجهك وعظِيمِ سلْطانِك.** (3 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ماڭا ياكى بەندىلىرىڭدىن بىرەرسىگە ئەتىگەندە (ئاخشامدا) ئاتا قىلىنغان قانداقلا بىر نېمەت بولمىسۇن، ئۇ چوقۇم سېنىڭدىندۇر. سېنىڭ ھېچ شېرىكىڭ يوق، ھەمدۇ سانا ۋە شۈكۈر پەقەت ساڭىلا خاستۇر. پەرۋەردىگارىم! سېنىڭ پادىشاھلىقىڭنىڭ كاتتىلىقى ۋە مەرتىۋەڭنىڭ ئۇلۇغلىقىغا لايىق كېلىدىغان ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

23- **يا رب لك الْحمد كما ينبغِي لِجلال وجهك ولعظِيمِ سلْطانِك.** (ئۈچ قېتىم).

تەرجىمىسى: «ئى پەرۋەردىگارىم! سېنىڭ ئۇلۇغ زاتىڭغا ۋە كاتتا پادىشاھلىقىڭغا لايىق كېلىدىغان ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر» [ئىبنى ماجە رىۋايىتى].

24- **رضِيت بِاللهِ رباً، وبالإسلامِ دِيناً، وبِنبينا محمدٍ صلى اللهُ عليهِ وسلم نبِياً ورسولاً.** (3قېتىم).

تەرجىمىسى: «ئىگەم ئاللاھ، دىنىم ئىسلام، پەيغەمبىرىم مۇھەممەد ئەلەيھىسسالام ئىكەنلىكىنى قوبۇل قىلدىم» [ئەھمەد رىۋايىتى].

25- **سبحانَ اللهِ وبِحمدِهِ عدد خلْقِهِ، ورِضا نفْسِهِ، وزِنةَ عرشِهِ ومِداد كَلِماتِهِ.** (3قېتىم).

تەرجىمىسى: «ئاللاھ پاكتۇر، ئۇ مەخلۇقاتلىرىنىڭ ھېسابىچە، ئەرشىنىڭ زىننەتلىرىچە، ئۇنىڭ سۆزلىرىنى يېزىشقا يېتەرلىك سىيالارغىچە ۋە ئۆزى مەمنۇن بولغىچە ھەمدۇ ساناغا لايىقتۇر». [مۇسلىم رىۋايىتى].

26- **بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الأرض ولا في السماء وهو السميع العليم**. (3قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «نامىنى ئاتىغان كىشىگە ئاسمان ۋە زېمىندە ھېچنەرسە زىيان يەتكۈزەلمەيدىغان ئاللاھنىڭ نامى بىلەن باشلايمەن، ئاللاھ ھەممىنى ئاڭلاپ ۋە كۆرۈپ تۇرغۇچىدۇر» [ئىمام ئەھمەد رىۋايىتى].

27- **اللهم إنا نعوذ بك من أن نشرك بك شيئاً نعلمه ونستغفرك لما لا نعلم**. (ئۈچ قېتىم).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ، بىلىپ تۇرۇپ ساڭا شېرىك كەلتۈرۈشتىن پاناھ تىلەيمىز ۋە بىلمەستىن سادىر قىلىپ سالغان گۇناھلىرىمىزغا مەغپىرەت سورايمىز» [ئىمام ئەھمەد رىيىتى].

28- **أعوذ بكلمات الله التامات من شر ما خلق**. (ئاخشىمى 3 قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئاللاھنىڭ ئۇلۇغ كەلىمىلىرىگە سېغىنىپ مەخلۇقاتنىڭ شەررىدىن پاناھ تىلەيمەن». [ئەھمەد رىۋايىتى].

29- **اللهم إنى أعوذ بك من الهم والحزن وأعوذ بك من العجز والكسل وأعوذ بك من الجبن والبخل وأعوذ بك من غلبة الدين وقهر الرجال**. (ئۈچ قېتىم ئوقۇيدۇ).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ غەم - ئەندىشىدىن، ئىچى پۇشقىدىن پاناھ تىلەيمەن، ساڭا سېغىنىپ ئاجىزلىقتىن ۋە ھورۇنلۇقتىن پاناھ تىلەيمەن، ساڭا سېغىنىپ قورقۇنچاقلىقتىن ۋە بېخىللىقتىن پاناھ تىلەيمەن، ساڭا سېغىنىپ قەرزگە بوغۇلۇپ قېلىشتىن ۋە ئەرلەرنىڭ مېنى مەغلۇب قىلىشىدىن پاناھ تىلەيمەن» [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

30- **اللهم عافني في بدني، اللهم عافني في سمعي، اللهم عافني في بصري، لا إله إلا أنت، اللهم إني أعوذ بك من الكفر، والفقر. اللهم إني أعوذ بك من عذاب القبر، لا إله إلا أنت**. (3قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بەدىنىمنى ساق قىلغىن. ئى ئاللاھ! كۆزۈمنى ساق قىلغىن. ئى ئاللاھ! قۇلىقىمنى ساق قىلغىن. ھەقىقەتەن سەندىن باشقا ئىلاھي مەبۇد يوقتۇر. ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ كۇپۇرلۇقتىن ۋە پېقىرلىقتىن پاناھ تىلەيمەن، قەبر ئازابىدىن پاناھ تىلەيمەن. ھەقىقەتەن سەندىن باشقا ئىلاھي مەبۇد يوقتۇر». [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

31- اَللهم إِني أعوذُ بِك مِن الْكُفْر، والْفَقْر. اَللهم إِني أعوذُ بِك مِن عذَابِ الْقَبْر، لاَ إِلَه إلا أنت. (3قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ساڭا سېغىنىپ كۇپۇرلۇقتىن ۋە پېقىرلىقتىن پاناھ تىلەيمەن، قەبر ئازابىدىن پاناھ تىلەيمەن. ھەقىقەتەن سەندىن باشقا ئىلاھىي مەبۇد يوقتۇر» [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى].

32 - اَللهم أنت ربي لاَ إِلَه إِلا أنت، خلَقْتني وأنا عبدك وأنا علَى عهدِك ووعدِك ما استطَعت، أعوذُ بِك مِن شر ماصنعت، أبوءُ لَك بِنِعمتِك علَي، وأبوءُ بِذَنبِي، فَاغْفِر لِي، فَإنه لاَيغفِر الذنوب إلا أنت.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سەن مېنىڭ پەرۋەردىگارىمسەن، سەندىن باشقا مەبۇد يوق، سەن مېنى ياراتتىڭ، مەن سېنىڭ بەندەڭ، مەن (پەيغەمبەرلەرنىڭ تىلى ئارقىلىق مەندىن ئالغان) ئەھدەڭنى ۋە ۋەدەڭنى كۈچۈمنىڭ يېتىشىچە ئەمەلگە ئاشۇرۇشقا تىرىشىمەن. ساڭا سېغىنىپ ئىشلىرىمنىڭ يامانلىقىدىن پاناھ تىلەيمەن. ماڭا ئاتا قىلغان نېمەتلىرىڭنى تونۇيمەن ۋە گۇناھلىرىمنى ئېتىراپ قىلىمەن. ئى ئاللاھ! گۇناھلىرىمنى مەغپىرەت قىلغىن، ھەقىقەتەن گۇناھلارنى سەندىن بۆلەك مەغپىرەت قىلغۇچى يوقتۇر» [بۇخارىي رىۋايىتى].

33- أستغفِراللهَ الْعظِيم الذِي لاَ إِلَه إِلا هوالْحي الْقَيوم وأتوب إِلَيه. (ئۈچ قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئۇنىڭدىن بۆلەك ئىلاھىي مەبۇد بولمىغان، ھەمىشە تىرىك بولغۇچى ۋە ھەممىنى ئىدارە قىلىپ تۇرغۇچى ئۇلۇغ ئاللاھتىن مەغپىرەت سورايمەن ۋە ئۇنىڭغا تەۋبە قىلىمەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

34- اَللهم صل على محمدٍ وعلَى آل محمدٍ، كَما صليت علَى إِبراهِيم وعلَى آلِ إِبراهِيم إِنك حمِيد مجِيد. اَللهم بارِك علَى محمدٍ وعلَى آلِ محمدٍ، كَما باركْت علَى إِبراهِيم وعلَى آلِ إِبراهِيم إِنكَ حمِيد مجِيد. (10قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا رەھمەت قىلغاندەك، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا ۋە ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا رەھمەت قىلغىن. سەن ھەقىقەتەن ماختاشقا لايىق ۋە ئۇلۇغ مەرتىبىلىك زاتسەن. ئى ئاللاھ! ئىبراھىم ئەلەيھىسسالام ۋە ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىنىڭ نام ـ نىشانىسىنى مەڭگۈ قىلغاندەك، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ۋە ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىنىڭ نام ـ نىشانىسىنى مەڭگۈ قىلغىن. سەن ھەقىقەتەن ماختاشقا لايىق ۋە ئۇلۇغ مەرتىبىلىك زاتسەن» [بۇخارىي رىۋايىتى].

35 - سبحانَ اللهِ والْحمد لِلهِ ولاَ إِلَه إِلا الله والله أكْبر. (يۈز قېتىم ئوقۇيدۇ)

تەرجىمىسى: «ئاللاھ پاكتۇر، ھەمدۇ سانا ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھتىن باشقا ئىلاھى مەبۇد يوقتۇر، ئاللاھ ھەممىدىن بۈيۈكتۇر» [مۇسلىم رىۋايىتى].

36- لاَ إِلهَ إِلا اللّٰه وحده لاَ شرِيك لَه. لَه الْملْك ولَه الْحمد وهو علىٰ كُلّ شيءٍ قَـدِير. (ئون قېتىم ئوقۇلىدۇ).

تەرجىمىسى: «ئاللاھتىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوق، ئاللاھ يالغۇزدۇر، ئۇنىڭ ھېچ شېرىكى يوقتۇر، پادىشاھلىق ۋە ھەمدۇ سانا ئۇنىڭغا خاستۇر، ئۇ ھەممە نەرسىگە كۈچى يەتكۈچىدۇر». [ئەھمەد رىۋايىتى].

37- سبحانك اللهم وبِحمدِك لاَ إِلهَ إِلا أنت أستغفِرك وأتوب إِليك. (ئۈچ قېتىم).

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! سەن پاكتۇرسەن، ھەمدۇ سانا ساڭا خاستۇر، سەندىن باشقا ھەقىقىي ئىلاھ يوقتۇر، ئى ئاللاھ! سەندىن مەغپىرەت تىلەيمەن ۋە گۇناھلىرىمغا تەۋبە قىلىمەن» [ئەبۇداۋۇد رىۋايىتى].

38- اَللهم صل على سيدِناَ محمدٍ عبدِك و نبِيك ورسولك النبِي الأمي و على آلِـهِ وصحبِهِ وسلم تسلِيماً عدد ما أحاطَ بِهِ عِلْمك وخط بِهِ قَلَمك وأحصاه كِتابك، وارض اللهم عن ساداتنا أبِي بكْرٍ وعمر و عثْمانَ وعلِي وعن الصحابةِ أجمعِين وعن التابِعين وتابِعِيهم بِإحسانٍ إِلى يومِ الـدين. سبحانَ ربك رب الْعِزةِ عما يصِفُونَ وسلاَم علىٰ الْمرسلِين والْحمد لِلهِ رب الْعالَمِين.

تەرجىمىسى: «ئى ئاللاھ! بىزنىڭ سۆيۈملۈك يولباشچىمىز، سېنىڭ ئىلاھى مەكتىبىڭدىن باشقا مەكتەپ كۆرمىگەن ئەزىز بەندەڭ ۋە بەرھەق پەيغەمبىرىڭ ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا ۋە ئۇنىڭ ساھابىلىرىغا سېنىڭ ئىلمىڭ ئۆز ئىچىگە ئالغان، قەلىمىڭ يازغان ۋە لەۋھۇلمەھپۇزدا خاتىرىلەنگەن جىمى شەيئىلەرنىڭ سانىچىلىك رەھمەت يوللىغىن، شەننىنى ئۇلۇغ قىلغىن ۋە نام – نىشانىنى مەڭگۈلۈك قىلغىن. ئى ئاللاھ! بىزنىڭ ھىدايەت يۇلتۇزلىرىمىز بولغان ئەبۇبەكرى، ئۆمەر، ئوسمان، ئەلى ۋەجىمى ساھابىلاردىن، ساھابىلار بىلەن ئۇچراشقان ئىككىنچى ئەۋلاد كىشىلىرىدىن، ھىدايەت ۋە ياخشى ئىشلاردا تاقىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن مۆمىن، مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىمىزدىن رازى بولغىن. قۇدرەت ئىگىسى بولغان پەرۋەردىگارىم كۇففارلارنىڭ سۈپەتلىگەنلىرىدىن پاكتۇر. پەيغەمبەرلەرگە سالام بولسۇن! جىمى ھەمدۇ سانا ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى ئاللاھقا خاستۇر!» [تىرمىزى رىۋايىتى].

كىچىك ۋەزىپە

ۋاقىت تارلىق قىلغان ياكى ھورۇنلۇق باسقان چاغلاردا، يوقىرىقىلارنى تولۇق ئوقۇيالمىسا، ئەئۇزۇ بىللاھ، فاتىھە، ئايەتۇلكۇرسى، ئامەنەررەسۇلۇ، ئىخلاس، فەلەق ۋە ناس قاتارلىق سۈرىلەرنى ئۈچ قېتىمدىن ئوقۇپ، ئاندىن كېيىن قالغان زىكىرلەرنى ئاخىرقى ئىستىغفار **أستغفرالله العظيم الذي لا إله إلا هوالحي القيوم وأتوب إليه** نى ئوقۇپ بولۇپ، ئىستىغفارنى **سبحانك اللهم وبحمدك لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك** بىلەن تۈگىتىپ ۋەزىپىنى ئاخىرلاشتۇرسىمۇ بولىدۇ.

ئەسكەرتىش:

يوقىرىقى كۈندىلىك ۋەزىپىنى ناماز بامداتتىن كېيىن ۋە ناماز شامدىن ئىلگىرى بىر قېتىمدىن ئوقۇشنىڭ خاسىيىتى ۋە ساۋابى ناھايىتى چوڭدۇر. مۇسۇلمان كىشىنىڭ بىر كۈنلۈك مەنىۋى ۋە جىسمانىي جەھەتلەردىن سالامەت بولۇشى ئۈچۈن بۇ دۇئالار يېتەرلىكتۇر.

جانابى ئاللاھ بۇ كۈنلۈك ۋەزىپىنى ئەتىگەن – ئاخشاملىرى ئوقۇشنى داۋاملاشتۇرغۇچى مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىمىزنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ خېيىمخەتەرلىرىدىن مەڭگۈ ئامان قىلغاي... ئامىين.

خاتىمە[1]

ئى ھەمدۇ ساناغا تولىمۇ ھەقلىق، مەدھىيەگە تامامەن لايىق ھەم سازاۋەر بولغۇچى ئىگەم ئاللاھ! ساڭا ئاسمان ـ زېمىن ۋە ئۇلارنىڭ ئارىسىدىكى جىمى مەخلۇقاتنىڭ سانچىلىك ۋە ئۇنىڭدىنمۇ كۆپ ھەمدۇ سانا ئېيتىمەن، سېنى چىن قەلبىمدىن مەدھىيىلەيمەن ۋە ھىدايەتنىڭ مەشئىلى، ئىنسانىيەتنىڭ ئىپتىخارلىق ئۈلگىسى، سۆيۈملۈك پەيغەمبىرىمىز ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇد، دۇئا ۋە سالاملىرىمنى يوللايمەن.

ئى شەپقەتلىك ئىگەم ئاللاھ! مەن ئاسىي – گۇناھكار ۋە تولىمۇ ھېقىر بىر قۇلۇڭمەن، شۇتاپتا ئىككى قولۇمنى ئېگىز كۆتۈرۈپ سېنىڭ چەكسىز مېھىر – شەپقىتىڭ، كەڭ مەغپىرىتىڭ ۋە ئۇلۇغ پەزلى ـ كەرەمىڭگە سېغىنىپ ساڭا ئىلتىجا قىلىۋاتىمەن. ئى ئاللاھ! جىمى گۇناھلىرىم ئۈچۈن سېنىڭدىن مەغپىرەت سورايمەن. ئى ئاللاھ! گۇناھلىرىمنى ئەپۇ قىلغىن، يېتەرسىز تەرەپلىرىمنى ئىسلاھ قىلغىن، مېنى ياردىمىڭدىن ۋە رەھمىتىڭدىن مەھرۇم قىلمىغىن، مېنى يارامىلىق ئىنسان قىلغىن!

ئى ئاللاھ! بارلىق ئىشلىرىمنىڭ كاپالىتى بولغان دىنىمنى مېنىڭ ئۈچۈن تولۇقلاپ بەرگىن. مەئىشىتىم بولغان دۇنيالىقىمنى مېنىڭ ئۈچۈن ياخشىلاپ بەرگىن. قايتىدىغان جايىم بولغان ئاخىرەتلىكىمنى مېنىڭ ئۈچۈن ياخشى قىلىپ بەرگىن. مېنى دۇنيا ۋە ئاخىرەتنىڭ خورلۇقلىرىدىن ساقلىغىن.

ئى زەررىچىلىك ياخشىلىقىنىمۇ مۇكاپاتسىز قالدۇرمايدىغان كەرەملىك ئاللاھ! ئىككى قوللاپ بېشىم ئۈستىدە كۆتۈرۈپ ساڭا تۇتقان بۇ ئىخلاسىمنى قوبۇل قىلغىن! شۇ ئىخلاسىنىڭ تۈرتكىسى بىلەن ئۇلۇغ دىنىڭغا خىزمەت قىلىش ۋە مۇسۇلمانلىق بۇرچۇمنى ئادا قىلىش يولىدا سىڭدۈرگەن بۇ ئەرزىمەس مېھنىتىمنى مۇكاپاتسىز قويمىغىن!

ئى ئىخلاس بىلەن مۇھەببەتكە تولۇق سازاۋەر ئاللاھ! ماڭا ئىخلاسنى ۋە ئىزگۈ نىيەتنى زىيادە قىلغىن. ئى ئاللاھ! ئەمەللىرىمدە سېنىڭ رازىلىقىڭ ۋە سېنىڭ مۇكاپاتىڭنىلا تىلەيمەن، بەندىلىرىڭنىڭ قوللىرىدىكىسىدىن قىلچە تامايىم يوق. چۈنكى ئۇلار قانچە قىلسىمۇ سەن بەرگەن ۋە بېرىدىغانلىرىڭنىڭ ھېچبىرىنى بېرەلمەيدۇ. بەندىلىرىڭنىڭ ماختىشى، قوللىشى ۋە ئىنئام قىلىشى ھەرگىزمۇ مېنىڭ مۇددىئايىمدىن ئەمەس. ئى ئاللاھ! بارچە تامايىم، ئارزۇ ئارمىنىم ۋە تىلىكىم پەقەت سېنىڭ قولۇڭدىكىگە قارىتىلغاندۇر. سېنىڭ قولۇڭدىكىسىلا ماڭا يېتەرلىكتۇر.

[1] خاتىمىنى يېزىشتا كاملىجاننىڭ تەرجىمىسىدىن پايدىلاندىم.

ئـى قەلبلـەرنى باشـقۇرغۇچى ۋە خالىغانچـە تەسـەررۇپ قىلغـۇچى ئـاللاھ! قەلبىمگـە رىياكارلىقنــىڭ پاســكىنا تــوزانلىرىنى، تاماخورلــۇقنىڭ رەزىــل ئىلللــەتلىرىنى ھەرگــىز دارىـتمىغىن! بـۇ ئىككـى ھالاكـەتتىن مېنـى قـەتئىي يىـراق قىلغـىن. ئىلمىمنـى زىيـادە قىلغــىن، گـۇناھلىرىمنى مەغپـىرەت قىلغــىن، كـەمچىلىكلىرىمنى كەچۈرگــىن ۋە مېنــى ئۆلگىلىك بەندىلىرىڭ قاتارىدىن قىلغىن!

ئـى ئـاللاھ! سـېنىڭ رازىلىقىڭنـى ئىـزدەپ، مۇسـۇلمان خەلقىمگـە خىزمـەت قىلىـش ۋە ئۇلارغا بۇ مۇقەددەس دىنىڭنى يەتكۈزۈش مەقسىتىدە، يېتەرسىز ئىلمىم ۋە يېتىلمىگەن قابىلىيىتىمگە تەن بەرمەي قىلغان بۇ ئاددى ئىشىمنى دەرگاھىڭدا قوبۇل قىلغىن ۋە ئۇنى مۇسۇلمان خەلقىم ئۈچۈن پايدىلىق قىلىپ بەرگىن.

ئـى غېرىپـلارنىڭ قولدىشـى ئـاللاھ! پـەرزەنت ئۈچـۈن بـاغرى كـاۋاپ بولغـان، ئوغلىنـى ئۈزاتقان ۋاقتىدا، بۇرانىدەك ياش تۆككەن كۆزلىرىنى سۈرتۈۋاتقان، تىترىگەنىدەك قوللىرىنـى ئېگىز كۆتۈرۈپ «خوش ئوغلۇم، يىراقلارغا بـارغىن، ئىلـىم – مەرىپـەت ئـالغىن ۋە يـاراملىق ئـادەم بـولغىن» دەپ يۇلاڭلىتىشـقا ئۈلگـۈرگەن ئاشـۇ جاپـاكەش، پـىداكار، دۇئـاگۈي، سەبىرچان ئاتامنى ئارمانلىرىغا يەتكۈزگىن، يۈرىكىنـى ئوغـۇللىرىنىڭ ئۈتـىدا داغلىمىغـىن، دىدار نەسىپ ئەتكىن، ئۇنى پەرزەنتلىرىگە قانـدۇرغىن، تېنىنـى ساق قىلغـىن، ئۆمرىگـە بەرىكـەت بەرگـىن، دۇنيـا ۋە ئاخىرەتلىـك ئىشـلىرىنى ياخشـىلاپ بەرگـىن، پـەرزەنتلىرىنى ئوقۇتـۇپ يېتىلدۈرگـەنلىكىنىڭ مۇكاپـاتىنى كاتتـا قىلىـپ بەرگـىن! ئـى ئـاللاھ! مەرھۇمـە ئانامنـىڭ ئاخىرەتلىـك دەرىجىلىرىنـى يـۇقىرى قىلغــىن، گـۇناھلىرىنى مەغپـىرەت قىلغـىن، پـەرزەنتلىرى ئۈچـۈن قىلىـپ كەتكـەن ئۇلـۇغۋار مېھنـەتلىرىنىڭ مۇكاپـاتىنى ھەسسـىلەپ بەرگـىن! ئـى ئـاللاھ! قېرىنداشـلىرىمنى ھىدايـەتتىن مـەھرۇم قىلمىغــىن، ئـۇلارغا ئىمـان، ئىنساپنى زىيادە قىلغىن!

ئـى ئـاللاھ! پـەرزەنتلىرىنىڭ ئۈتـىدا كۆيـۈۋاتقـان جمـى ئاتـا – ئانىلارغـا يـار – يۆلـەك بولغىن، ئۇلارنى پەرزەنتلىرىگە قانىدۇرغىن، ئۇلارغا ئۆز پەزلىڭدىن تەسكىن ئاتا قىلغىن!

ئـى بىچارىلـەرنىڭ يىگـانە يۆلـەنچۈكى ۋە تايىنىــدىغان بىردىنبىــر باشـپاناھى ئـاللاھ! غۇربـەت كوچىلىرىـدا تىگىرقـاپ يۈرگـەن، يۈرەكلىـرى دەرت – ئەلەملـەر بىلـەن تولغـان، چىرايلىـرى سـاماندەك سارغايغان، بىـر قېتىممۇ پۇخادىن چىققۇدەك كۈلەلمىگەن، ئىلـىم تەھسىل قىلىش يولىدا يۇرتلىرىدىن ئايرىلىپ چىقىپ ماكانسىزلارغا ئايلىنىپ قالغـان ۋە ئۆمرىنىــڭ ئالتۇنــدەك چـاغلىرى سەرسـانلىقتا بىھـۇدە نابـۇت بولۇشـقا يـۈز تـۇتىۋاتقان ياشلىرىمىزغا پـاناھ بەرگـىن، ئـۇلارنى نائۈمىـد قىلمىغـىن، ئـۇلارغا ۋىسـال باھـارى نەسـىپ ئەتكىن ۋە ئۇلارنى خەلقىمىزنىڭ مەرىپەت بۇلىقى قىلىپ بەرگىن.

ئى مۇساپىرلارنىڭ قولدىشى ئاللاھ! مۇساپىرلىقتا، سەرسانلىقتا مۆكچەيگەن بەللىمىزنى رۇسلىۋېلىشىمىزغا مەدەت بەرگىن، سارغايغان چىرايلىرىمىزنى ئۇلۇغ پەزلىڭ بىلەن كۆلدۈرگىن، چۈشكۈن روھىيىتىمىزنى رەھمىتىڭ بىلەن كۆتەرگىن، بىزنى بارچە غەم - قايغۇلىرىمىزدىن خالاس قىلغىن، ئوقۇغانلىرىمىزدىن مېۋە بېرىش پۇرسىتىنى بىزگە ئاتا قىلغىن.

ئى يۈسۈپ ئەلەيھىسسالامنى مۇشتاقلىقتىن تولا يىغلاپ كۆزلىرى كۆرمەس بولۇپ قالغان ئاتىسىغا يەتكۈزۈپ بەرگەن شەپقەتلىك ئاللاھ! ھىجران كوچىلىرىدا سۆيگەنلىرى ئۈچۈن تەلپۈنۈپ ئالدىراپ سوقىۋاتقان يۈرەكلەرنى سۆيگەنلىرىگە يەتكۈزگىن.

ئى ئاللاھ! غۇربەت كوچىلىرىدا يورۇق دۇنياغا ئىختىيارسىز كۆز ئېچىۋاتقان كىرسىز پاك قۇندۇزلىرىمىزغا ئاتىلىرىنىڭ كۆنلىرىنى كۆرسەتمىگىن، يۇرتسىزلىق بىلەن غۇبەتچىلىكنىڭ دەرتلىرىنى ئۇلارغا ھەرگىز چەكتۈرمىگىن ۋە ئۇلارنىڭ كېلىچىكىنى ئاتىلىرىنىڭكىدىن پارلاق قىلغىن!

ئى ئىبراھىم ئەلەيھىسسالامنى نەمرۇدنىڭ ئوت دۆۋىسىدە كۆرىدۈرمەستىن ساقلاپ قالغان ئاللاھ! سىنىڭ ئۇلۇغ دىنىڭنى خۇددى چوغنى تۇتىۋاتقاندەك تەسلىكتە تۇتۇپ تۇرىۋاتقان مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىمىزغا مەدەت بەرگىن!

ئى مۇسا ئەلەيھىسسالامنى پىرئەۋننىڭ سارىيىدا ئىمان بىلەن تەربىيىلەپ يېتىشتۈرگەن قۇدرەتلىك ئاللاھ! زامانىمىز پىرئەۋنلىرىنىڭ خۇداسىزلىق تەربىيىسىگە زورلىنىۋاتقان ئاپئاق قۇندۇزدەك پاك سەبىيلەرنىڭ خۇددى ئاپئاق قەغەزدەك كىرسىز پاك قەلبلىرىگە ئىمان نۇرىنى بەخش ئەتكىن!

ئى ئاللاھ! بىزنىڭ ئەرشىڭنى تىترىتىۋاتقان ئاھۇ زارلىرىمىزنى تىڭشىغىن! چىكى يوق ئەلەملەردە قېتىپ كەتكەن گۇناھكار بېشىمىزنى ئەپۇ رەھمىتىڭ بىلەن سىلىغىن! قاچانلاردىن ساڭا قاقشاپ، تولا يىغلاپ، قۇرۇپ كەتكەن كۆزلىرىمىزنى ئەمدى بىر شاتلىق ياشلىرىدا نەملىگىن!

ئى خەستە جىسمىغا سۈرەت، سۆرەتكە بايان، بايانغا مۇقەددەس تەپەككۇر پەرۋازى بەخش ئەتكۈچى ئاللاھ! بىزگە رەھىم قىلغىن! ئەجدادلىرىمىزدىن، شۇنداقلا يەنە بىزدىن ئۆتەلگەن ھەم ئۆتىلىۋاتقان ئىختىيارىي، ئىختىيارسىز، چوڭ – كىچىك بارلىق گۇناھلىرىمىزنى مەغپىرەت قىلغىن ۋە بىزگە ھىدايەت، ئىلىم - ھېكمەت بەرگىن! چۈنكى سەن ئەڭ شەپقەتلىك مەغپىرەت قىلغۇچى، ئەڭ كۆپ ئەپۇ قىلغۇچى ۋە ئەڭ كەرەملىك بەرگۈچى بىردىنبىر پەرۋەردىگارىمىزسەن.

ئى كېچە جىسمىنىڭ قاقشال ئېتىزلىرىغا تاڭ ئۈمىدىنىڭ رەڭمۇ رەڭ مايسىلىرىنى كۆكلەتكۈچى مېھرىبان ئاللاھ! قىسمىتىمىزدىن كۆكلەۋاتقان پايانسىز كېچە سۈكۈناتلىرىنى ئۈمىد ئۇچقۇنلىرى بىلەن يورۇتىۋەتكىن! بۇ زۇلمەتلىك دەۋرىمىزدە يېڭى ئۇقۇم مەشئەللىرىگە ئايلىنىپ، بىزدىكى تىڭىرقاش، ۋەھىمىلەرنىڭ شەپقەتسىز، سوغۇق شىۋىرغانلىرىنى يىراقلارغا سۈرۈپ تاشلىيالايدىغان يالقۇنلۇق جاسارەت قوياشى ئاتا قىلغىن! بىزنىڭ قۇپقۇرۇق ئېتەكلىرىمىزنى مۇراد شەبنەملىرىنىڭ ھاياتلىق ئۈنچىلىرىگە تولدۇرغىن.

ئى روھقا بەدەن، بەدەنگە قانلار راۋانى ئاتا قىلىپ، راۋانلىقتا يۈرەكلەرنى ھەرىكەتلەندۈرگۈچى شەپقەتلىك ئاللاھ! سەن بىزنىڭ بىردىنبىر مەدەتكارىمىز ۋە ھەقىقىي تەنھا تايانچىمىزسەن. بىزنى بەخت قوياشىغا يولداش قىلغىن! ئازاپتىن ئۇخچىغان قان ئېقىنلىرىدا ھاياتلىق تۈگمەنلىرىنى ماگدۇرۇپ، قايغۇ ھەسرەت بىلەنلا مۈگدىشىپ ياشاۋاتقان قەھرىمان ئانىلىرىمىزنىڭ ئەللەي ناخشىلىرىنى ئاچلىق ۋە مۇھتاجلىقنىڭ ئىپلاس مۈڭلىرىدىن ئازات قىلغىن! قىممەتچىلىك چاقناپ تۇرغان ئەينەك جازىلاردىكى قورچاقلارغا تەلمۈرۈپ، تىرناق تاتىلاۋاتقان بىچارە باللىرىمىزنىڭ ئوماق چىرايىنى مەيۈسلۈك تۇزانلىرىدا خىرەلىشىشتىن ساقلىغىن! ئاشۇ بىگۇناھ، يوقسۇل ئەۋلادلىرىمىزنىڭ ئارزۇ ئارمانلىرىنى باھار رەڭگىدە بېزەپ، دادىلارنىڭ قاتمال كۆكرەكلىرىگە چىڭ يېپىشقىنىچە شىم، كۆينەكنىڭ ۋەيرانە يانچۇقلىرىدىن كۆتىشىۋاتقان ئۈمىد تەڭگىلىرىنى مەڭگۈ چاقناشتىن توختاتمىغىن!

ئى قەلبلەرگە قايناق ھېسلارنى، ھېسلارغا ئاجايىپ خۇشپۇراق ھىدلارنى ئاتا قىلغۇچى ھېكمەتلىك ئاللاھ! جىسمىمىزنى چىرماپ، ھەر نەپەستە شەكىل ئۈستىگە شەكىل ئالماشتۇرۇپ تۇرىدىغان نەپرەتلەردىن بىزنى يىراق قىلغىن! تەبىرسىز چۈشلەرنىڭ ئالۋۇنلۇق يالقۇنلىرىدا قىز - ئاياللىرىمىزنى كۆيۈپ كۈل بولۇپ كېتىشتىن ساقلاپ قالغىن! تارازا تۇتقان قوللارنى ۋە تارازىدا تارتىلىۋاتقان بەدەنلەرنى ھالال رىزىققا مۇيەسسەر قىلغىن! ئۆزىنىڭ بىمۇراد ئارمانلىرىنى يېرىم جان جىسمىغا دەپنە قىلىپ، ئىشرەتخور ئەمەلدارلارنىڭ ئويۇن - كۈلكىسىنى قىزىتىش ئۈچۈن يېقۇلغۇ بولۇشقا مەجبۇرلىنىۋاتقان جاپاكەشلىرىمىزنىڭ ھوسۇلسىز تەرلىرىنى چىن ئېھتىرامغا ئىگە قىلغىن! ئۇلارنى چېكى يوق تارىخنىڭ باشلىنىش نۇقتىسى بولغان پىلسىرات كۆۋرىكىدىن يالاڭ ئاياق ئۆتۈشتەك ئازاپتىن ساقلاپ قالغىن! رەزگە تاماخورلۇققا بېرىلىپ، بۇلغانغان غورۇرىمىزنى ئىمان ۋە ئەخلاقنىڭ مۇقەددەس ھەۋزى كەۋسەرلىرىدە غۇسلى قىلدۇرغىن!

ئى ھەرپتەك مۇقەددەس نېمەتتىن ئۇلۇغۋار ئىجادىيەت ئابىدىلىرىنى تىكلىگۈچى كۆيۈمچان ئاللاھ! سەن بىزنىڭ تەنھا پەرۋەردىگارىمىزسەن، ئاھۇ زارلىرىمىزنى ھەممىدىن ئىلگىرى تىڭشىغۇچى، بىزگە قان تومۇرلىرىمىزدىنمۇ بەكرەك يېقىن تۇرغۇچى رەھىم شەپقەتلىك ئىلاھىمىزسەن، ئاشۇ ھەرپلەرنىڭ خۇشپۇراق جەۋھەرلىرى بىلەن ھاياتلىق گۈلزارلىرىدىكى نەۋقىران غۇنچىلىرىمىزغا ھۆسۈن قوشۋاتقان ئۇستازلىرىمىزنى مەنىسىز ھايات كەچۈرۈش بەختسىزلىكىدىن يىراق قىلغىن! ئۇلارنى خار – زەبۇنلۇق خارابىلىرىدە ئىز - دېرەكسىز يوقۇلۇشتىن ساقلىغىن! جاھالەتكە پۈركەنگەن گۈمبەز مۇنارلىرىمىزدا ئىلىم – مەرىپەتنىڭ مۇقەددەس ئەزانلىرىنى ياڭراتقىن!

ئى زامان ۋە ماكانلار ئارىسىدا مۇساپىلەرنى ئورناتقۇچى، بېسىلغان قەدەملەرگە جۇشقۇنلۇق، مۇساپىلەرگە مۇشتاقلىق ئاتا قىلغۇچى قەدىردان ئاللاھ! بىزنى سەپەرسىز ھەم مەنزىلسىز مۇساپىلەرنىڭ ئازاپلىرىدىن ساقلىغىن! ئەگرى يوللاردا راۋان ھارغىن قەدەملىرىمىزنى خىجالەت تۇزانلىرىدىن پاكلىنىشقا تەۋپىق قىلغىن! ئازغۇنلۇقتا مۆكچەيگەن ئەما سەۋرچانلىقىمىزنى يول ئۈستىدە دەلدۈكۈشتىن ساقلاپ، قەددىنى ھەم يوللىرىنى رۇسلىۋېلىشقا مۇۋەپپەق قىلغىن!

ئى مۇھەببەتنىڭ سەرچەشمىسى، مىسكىن كۆزلەرنى شېرىن چۈشلەر بىلەن چاقناتقۇچى سۆيۈملۈك ئاللاھ! بۇرۇقتۇم كۆلبىمىزگە ئەرشنىڭ مۇھەببەتلىك مەيىن شاماللىرىنى باشلايدىغان ئۆڭگۈرلەرنى ئاچقىن! نەپرەتنىڭ قىڭغىر بارماقلىرىدا ئىلانگۈچ ئۇچۇۋاتقان مۇئەللەق قەدەملىرىمىزنى ئىمان ۋە ئىخلاسنىڭ مۇقەددەس تۇپراقلىرىدا مەھكەم دەسسەپ تۇرۇشقا مۇيەسسەر قىلغىن! ئانا رەھمىدە پاك، مىننەتسىز قانلارنى شۈمۈرگەن قىز، ئوغۇللىرىمىزنىڭ قەلبلىرىنى چىن ئىمان ۋە مۇھەببەتنىڭ قايناق بۇلاقلىرىغا ئايلاندۇرۇپ بەرگىن!

ئى قوپال - قاتمال تىللارغا پىلىدەك يۇمران بايان ئاتا قىلغۇچى ئاللاھ! بايانىنىڭ مۇنبەت ئېتىزلىرىغا يېڭى ئۇقۇم مايسىلىرىنى كۆكلەتكىن! باھاردەك نەۋقىران ئۆمرىنىڭ ئاق ۋاراقلىرىغا پارلاق ئىستىقبالنى پۈتۋاتقان ياشلىرىمىزنىڭ غۇبارسىز، پاك جىسمىنى نائۈمىدلىك داغلىرىدا كىر بولۇشتىن ساقلىغىن!

ئى بارلىق نىدالارنى تىڭشىغۇچى ئاللاھ! بىزنىڭ ساداسىز نىدالىرىمىزنى ئاڭلىغىن! ئۈمىد چاڭقاقلىقىدا يېرىلغان لەۋلەرگە ۋىسال شارابى، تېرىك كۆمۈلگەن جاسارەت ھەم شىجائەتلەرگە ساما پەرۋازى ئاتا قىلغىن! ھېس تۇيغۇلىرىمىزدىكى پىنھان ئارمانلارنىڭ تىلسىملىرىنى يېشىپ، مەيۈسلىكنىڭ نامرات يوللىرىغا يېڭى بەخت فونتانلىرىنى ئورناتقىن!

ئى بىر لەھزىدە بەخت ياراتقۇچى ئاللاھ! كەلگۈسى لەھزىلەرنى ئۆزىغان لەھزىلەردىن پارلاق قىلغىن!

ئى دەرتمەنلەرنىڭ غەمگۈزارى، ئاجىزلارنىڭ باشپاناھى ئاللاھ! سەنلا بىزنىڭ ھەقىقىي پەرۋىشچىمىزسەن، قايغۇ ھەسرەت زۇلمەتلىرىدە سەنلا بىزنىڭ نۇرلۇق قوياشىمىزسەن، زۇلۇم، تەھدىت، ۋەھىملەردە سەنلا بىزنىڭ سەبىر، تاقەت، قەلىب تەسكىنىمىزسەن، دۇنيادا سەندىن باشقا ھېچ قانداق يۆلەنچۈكىمىز يوق.

ئى بىچارىلەرنىڭ نالە – پەريادلىرىنى ئاڭلىغۇچى، ئۇلارنىڭ قىيىنچىلىقلىرىنى ھەل قىلغۇچى، بەندىلىرىگە ئۇلارنىڭ جان تومۇرلىرىدىنمۇ بەك يېقىن تۇرغۇچى، مېھرى - شەپقەتلىك، قەدىردان ئاللاھ! دۇنيانىڭ ھەرقايسى جايلىرىدىكى خورلىنىۋاتقان مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىمىزنىڭ دەردىگە دەرمان، رەنجىگە شىپا بولغىن. زالىملارنىڭ ئۇلارنى خورلىشىغا، كەمسىتىشىگە ۋە بوزەك قىلىشىغا يول بەرمىگىن.

ئى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا نۇسرەت بەرگەن ۋە ئۇنىڭ شەنىنى يۈكسەلتكەن ئاللاھ! مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۈممەتلىرى بولغان ئىسلام مىللىتىگە نۇسرەت بەرگىن ۋە ئۇلارنىڭ شەنىنى ئۈستۈن قىلغىن!

ئى مۆمىنلەرنىڭ مەدەتكارى ئاللاھ! دىنىمىزغا نۇسرەت بەرگىن، مۇسۇلمانلارنى قايتا ئىززىتىگە ئېرىشتۈرگىن، ئۇلارنىڭ يۈتتۈرۈپ قويغان سەلتەنىتىنى بىلەن پارلاق ئالتۇن دەۋرىنى قايتۇرۇپ بەرگىن!

ئامىن! ئامىن! ئى سوزۇلغان قوللارنى قۇرۇق قايتۇرمايدىغان كەرەملىك ئىلاھىم ئامىن !

ئى ئاللاھ! دۇئايىمنى ساڭا ھەمدۇ سانا ئېيتىش، پەيغەمبىرىمىز ھەزرىتى مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇد، دۇئا ۋە سالام يوللاش، شۇنداقلا مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە ئۇنىڭ يولىنى داۋاملاشتۇرۇپ كەلگەن، كېلىۋاتقان ھەمدە تا قىيامەتكىچە شۇنداق داۋاملاشتۇرىدىغان مۆمىن، مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىمىزغا مەڭگۈلۈك ئامانلىق ۋە يۇقىرى مەرتىبىلەر تىلەش بىلەن تۈگىتىمەن.